

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ - ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«Διακυβέρνηση, ανάπτυξη και ασφάλεια στη Μεσόγειο»

**Η Ευρωπαϊκή Μεταναστευτική Πολιτική στην Ελλάδα και
διαδικασίες διαχείρισης. Η περίπτωση της νήσου Ρόδου.**

Διπλωματική εργασία της Νεκταρίας Τριάντου, Α.Μ : 4332019010

Επιβλέπων καθηγητής

Ιωάννης Σακκάς

Μέλη Επιτροπής

1. Ιωάννης Σεϊμένης
2. Χαράλαμπος Τσαρδανίδης

ΡΟΔΟΣ, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2020

«Η μετανάστευση είναι μια δια βίου διαδικασία διαπραγμάτευσης της ταυτότητας, της διαφορετικότητας και του δικαιώματος ύπαρξης».

R.Benmayor & A.Skotnes, «Migration and Identity», 1994

«ΔΗΛΩΣΗ ΜΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ».

Η εργασία που παραδίδω είναι αποτέλεσμα πρωτότυπης έρευνας και δεν χρησιμοποιώ πνευματική ιδιοκτησία τρίτων χωρίς αναφορές. Αναλαμβάνω όλες τις νομικές και διοικητικές συνέπειες που δύναμαι να αντιμετωπίσω σε περίπτωση που η εργασία μου αποδειχθεί ότι αποτελεί προϊόν λογοκλοπής, σύμφωνα με τον Κανονισμό του Ιδρύματος.

Περίληψη

Η παρούσα εργασία στοχεύει στην αποτύπωση της Ευρωπαϊκής Μεταναστευτικής Πολιτικής και της εφαρμογής της στην Ελλάδα, καθώς και στην παρουσίαση του μεταναστευτικού φαινομένου, κυρίως μετά την προσφυγική κρίση του 2015 έως και σήμερα. Γίνεται μια ιστορική επισκόπηση του φαινομένου στην Ελλάδα και εν συνεχεία επικεντρώνεται η μελέτη στην περιοχή του Νοτιοανατολικού Αιγαίου, συγκεκριμένα στη νήσο Ρόδο. Επίσης μελετάται η μεταναστευτική πορεία προς την Ευρώπη και σε ποιο βαθμό επηρεάζεται το νησί από τις μεταναστευτικές ροές που διέρχονται μέσω αυτού, χρησιμοποιώντας το ως «πύλη εισόδου» προς τις πλούσιες χώρες της κεντρικής και βόρειας Ευρώπης. Γίνεται αναφορά στην πρόσφατη πανδημία του covid-19 και στο κατά πόσο επηρέασε και επιβράδυνε η νόσος τις αφίξεις μεταναστών στην Ελλάδα, στις διαδικασίες διαχείρισης των μεταναστών, σε συνδυασμό με τις νομοθετικές μεταρρυθμίσεις της ελληνικής κυβέρνησης που επήλθαν μετά τα γεγονότα στον Έβρο.

Οι διαδικασίες διαχείρισης των προσφύγων/μεταναστών που αναλύονται, αφορούν το Λιμενικό Σώμα – Ελληνική Ακτοφυλακή (Κεντρικό Λιμεναρχείο Ρόδου), την Ελληνική Αστυνομία (Τμήμα Διαχείρισης Μετανάστευσης Ρόδου), την Υπηρεσία Ασύλου (Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου Ρόδου) και ενδεικτικά, το συνεργαζόμενο με την νήσο Ρόδο, Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης Λέρου. Στελέχη του Λιμενικού Σώματος, της Ελληνικής Αστυνομίας καθώς και του Κ.Υ.Τ Λέρου έλαβαν μέρος στην ποιοτική και ποσοτική έρευνα με τη μέθοδο ερωτηματολογίου και προσωπικών συνεντεύξεων. Τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής βοήθησαν στην εξαγωγή συμπερασμάτων αναφορικά με την δράση και αντιμετώπιση του φαινομένου, τον βαθμό που οι μεταναστευτικές ροές έχουν επηρεάσει την τοπική κοινωνία, τον τουρισμό και την εικόνα του νησιού, την επιρροή της πανδημίας στις μεταναστευτικές ροές, και τους πιθανούς τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου.

Λέξεις-κλειδιά: διαχείριση μετανάστευσης, νήσος Ρόδος, μεταναστευτικές ροές, λαθρεμπόριο μεταναστών, covid-19

Περιεχόμενα

Περίληψη	3
Ευχαριστίες	6
Εισαγωγή.....	8
Κεφάλαιο 1: Ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική	18
1.1 Η ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική και τα πεδία εφαρμογής της στην ελληνική επικράτεια	18
1.2 Η μεταναστευτική πορεία στο Αιγαίο	30
1.2.1 Λαθρεμπόριο μεταναστών (Migrant Smuggling)	36
1.2.2 Οι νέες διαδρομές	39
1.3 Οι μεταναστευτικές ροές και τα ανώνυμα νεκρά σώματα της θάλασσας	41
1.3.1 Ανώνυμα σώματα και διαβαθμίσεις της ιδιότητας του θάνατο-πολίτη	42
1.3.2 Σώματα και Πρόσωπα	44
1.4 Ο ανατρεπτικός ρόλος του covid – 19 και οι επιπτώσεις του στη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών.....	47
Κεφάλαιο 2: Τα Δωδεκάνησα ως «πύλη» εισόδου μεταναστευτικών ροών προς τη Δύση. Το παράδειγμα της νήσου Ρόδου.....	52
2.1 Διαδικασίες διαχείρισης μεταναστευτικών ροών από το Λιμενικό Σώμα – Ελληνική Ακτοφυλακή (Κεντρικό Λιμεναρχείο Ρόδου)	53
2.2 Διαδικασίες διαχείρισης μεταναστευτικών ροών από την Ελληνική Αστυνομία (Τμήμα Διαχείρισης Μετανάστευσης Ρόδου)	56
2.3 Διαδικασίες διαχείρισης αιτούντων/σών διεθνή προστασία από την Υπηρεσία Ασύλου (Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου Ρόδου)	65
2.3.1 Το Νέο Σύμφωνο Μετανάστευσης και Ασύλου	73
2.4 Διαδικασίες διαχείρισης μεταναστών από το Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης Λέρου.....	75
Κεφάλαιο 3: Ποσοτική και ποιοτική ανάλυση δεδομένων έρευνας σε στελέχη της Ελληνικής Αστυνομίας, του Λιμενικού Σώματος-Ελληνικής Ακτοφυλακής, και του Κέντρου Υποδοχής και Ταυτοποίησης Λέρου	83

<i>3.1 Αποτελέσματα έρευνας βάσει προσωπικών συνεντεύξεων.....</i>	84
<i>3.2 Αποτελέσματα έρευνας βάσει ερωτηματολογίου.....</i>	85
Συμπεράσματα	89
Βιβλιογραφία.....	93
Παραρτήματα.....	107
Παράρτημα Ι-Έντυπο ερωτήσεων και προσωπικές συνεντεύξεις.....	107
Παράρτημα ΙΙ - Ερωτηματολόγιο και Γραφήματα ερωτηματολογίου	137
Παράρτημα ΙΙΙ-Στατιστικοί πίνακες Διαδικασιών στα Σύνορα	148
Παράρτημα ΙV-Δελτίου Τύπου Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη	151

Ευχαριστίες

Θερμές ευχαριστίες στον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Ιωάννη Σακκά για την υποστήριξη, την ενθάρρυνση και την καθοδήγηση του σε όλα τα στάδια της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας, και στους καθηγητές μου κ. Χαράλαμπο Τσαρδανίδα και κ. Ιωάννη Σεϊμένη, μέλη της εξεταστικής επιτροπής, καθώς και σε όλους/ες τους/τις καθηγητές/τριες του Μεταπτυχιακού Προγράμματος.

Ειλικρινείς και θερμές ευχαριστίες στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, στο Αρχηγείο του Λιμενικού Σώματος και ειδικότερα στην Υπηρεσία Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Επιτήρησης και στον επικεφαλής αυτής Πλοίαρχο Λ.Σ κ. Χριστιανό Γεώργιο, καθώς και στον Υποπλοίαρχο Λ.Σ κ. Μπένο Αθανάσιο για την πολύτιμη καθοδήγηση τους και την άμεση ανταπόκριση και έγκριση που μου παρείχαν. Ιδιαίτερες και εγκάρδιες ευχαριστίες στα στελέχη του Κεντρικού Λιμεναρχείου Ρόδου για την υποστήριξη και βοήθεια στην εκπόνηση της εργασίας. Ειδικότερα, στον Πλοίαρχο Λ.Σ κ. Τάτη Σπυρίδων Λιμενάρχη του Κεντρικού Λιμεναρχείου Ρόδου, την Πλωτάρχη Λ.Σ κα. Καραβέλα Σοφία Υπολιμενάρχη Κεντρικού Λιμεναρχείου Ρόδου, τον Πλωτάρχη Λ.Σ κ. Πρέντζα Γεώργιο, τον Ανθυποπλοίαρχο κ. Γαρμπή Χαράλαμπο προϊστάμενο του Τομέα Ασφάλειας και Ανάκρισης και Τοπικού Συντονιστή αποστολών Frontex, την Ανθυποπλοίαρχο Λ.Σ κα. Αμηρά Φωτεινή-Ευτυχία, τον Ανθυποπλοίαρχο Λ.Σ κ. Σπανό Δημήτριο και τον Ανθυποπλοίαρχο κ. Ποριώτη Ελευθέριο καθώς και στα υπόλοιπα στελέχη που έλαβαν μέρος στην ποσοτική και ποιοτική έρευνα.

Ειλικρινείς και θερμές ευχαριστίες στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, στο Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας, στη Διεύθυνση Επικοινωνίας και ιδιαίτερα στα στελέχη του Τμήματος Συντονισμού και Υποστήριξης για την προθυμία τους, τις κατατοπιστικότερες οδηγίες τους και την αμέριστη βοήθεια και εξυπηρέτηση. Εγκάρδιες ευχαριστίες στην Α Διεύθυνση Αστυνομίας Δωδεκανήσου, και ιδιαίτερα στον Αστυνομικό Διευθυντή κ. Μιχαήλ Καληωράκη, στον προϊστάμενο του Γραφείου Ασφαλείας Αλλοδαπών, Υπαστυνόμο Β΄ κ. Γεώργιο Βουρλούμη, στον διοικητή του Τμήματος Διαχείρισης Μετανάστευσης Ρόδου Υπαστυνόμο Α΄ κ. Αλέξανδρο Αποστολό, στον τέως διοικητή του Τμήματος Διαχείρισης Μετανάστευσης Ρόδου

Υπαστυνόμο Α΄ κ. Δημήτριο Γρηγοριάδη και σε όλο το ένστολο και πολιτικό προσωπικό για την άμεση ανταπόκριση τους, την άψογη συνεργασία τους και την αμέριστη βοήθεια που μου πρόσφεραν.

Θερμές ευχαριστίες στο Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου και ιδιαιτέρως εγκάρδιες ευχαριστίες στην κα. Κυπρίζογλου Τριανταφυλλιά, διοικήτρια του Κέντρου Υποδοχής και Ταυτοποίησης Λέρου, για τις πολύτιμες γνώσεις της και για την στήριξη, σε υλικό και ηθικό επίπεδο. Επίσης θερμές ευχαριστίες στο προσωπικό του Περιφερειακού Γραφείου Ασύλου Ρόδου για την συνεργασία, την ενημέρωση και υποστήριξη τους.

Η βοήθεια, ο επαγγελματισμός, η ανταπόκριση, η ενθάρρυνση και η υποστήριξη που έλαβα από όλο το προσωπικό των προαναφερθέντων υπηρεσιών ήταν καθοριστικότερος παράγοντας για την εκπόνηση της διπλωματικής μου.

Τέλος, ένα μεγάλο ευχαριστώ στην οικογένεια μου, στους φίλους και στις φίλες μου, αλλά και σε όλους τους «αφανείς» ήρωες στην όλη πορεία μου έως εδώ, που με στήριξαν με κατανόηση, υπομονή και αγάπη.

Εισαγωγή

Το μεταναστευτικό-προσφυγικό ζήτημα είναι από τα σημαντικότερα ζητήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η διεθνής κοινότητα. Για να αντιληφθούμε τις τεράστιες διαστάσεις του μεταναστευτικού και προσφυγικού φαινομένου, θα μας βοηθήσουν οι στατιστικές και τα δεδομένα, ωστόσο πίσω από τους αριθμούς υπάρχουν ξεχωριστές ανθρώπινες υποστάσεις με τις δικές τους προσωπικές ιστορίες, χαρές και πόνους, όνειρα και φόβους, ελπίδες και ανησυχίες.¹ Οι λόγοι που ωθούν τα άτομα να τολμήσουν να φτάσουν στις ακτές της Ευρώπης και ποιοι τρόποι χρησιμοποιούνται προκειμένου να το επιτύχουν, είναι πολυάριθμοι και ποικίλουν ανά περίπτωση. Η αποσταθεροποίηση στην ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής, ο υπερπληθυσμός, τα ολοκληρωτικά καθεστώτα, οι πόλεμοι, οι εμφύλιες συρράξεις, η κλιματική αλλαγή, ωθούν πολλούς ανθρώπους στην αναζήτηση καλύτερης τύχης. Επιλέγοντας νόμιμες αλλά και παράνομες οδούς, έτοιμοι να διακινδυνεύσουν τη ζωή τους επιχειρώντας να αποδράσουν από τις άθλιες συνθήκες στις οποίες ζουν, προσπαθώντας να εξασφαλίσουν ένα καλύτερο αύριο για αυτούς αλλά και για τις οικογένειες τους. Η μεταναστευτική και προσφυγική κρίση που ξέσπασε κυρίως από το 2015 και έπειτα, έφερε την Ευρώπη αντιμέτωπη με μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις στην ιστορία της. Οι χώρες του ευρωπαϊκού νότου (Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία), δέχθηκαν τον κύριο όγκο των προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών. Η Ευρώπη εμφανώς αιφνιδιασμένη και απροετοίμαστη, κατέβαλλε μεγάλη προσπάθεια να αντιμετωπίσει το πρωτόγνωρο αυτό μεταναστευτικό κύμα, μέσα από την κοινή ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική. Η προσφυγική κρίση προκάλεσε δυσφορία αναδεικνύοντας τα πολιτικά όρια των θεσμών της ΕΕ και την ανικανότητά της ΕΕ να λειτουργεί βάσει σχεδιασμού συνοχής και ενιαίας πολιτικής βούλησης.

Η Ελλάδα με την οικονομική κρίση να την ταλανίζει από το 2010, ακολουθεί τον ευρωπαϊκό σχεδιασμό αντιμετώπισης αυτής της ανθρωπιστικής κρίσης, συνιστώντας παράδειγμα προς μίμηση και ταυτόχρονα αναδεικνύεται ως ο «προστάτης» της συνοχής του ευρωπαϊκού οικοδομήματος. Μετά το κλείσιμο της επονομαζόμενης «μεταναστευτικής διαδρομής των Βαλκανίων» τον Μάρτιο 2016, δεκάδες χιλιάδες πρόσφυγες έμειναν εγκλωβισμένοι στην Ελλάδα. Κατόπιν της Κοινή Δήλωση ΕΕ-Τουρκίας, τον Μάρτιο του 2016, ο αριθμός νέων αφίξεων στην Ελλάδα μειώθηκε αισθητά σε 81 άτομα ημερησίως κατά μέσο όρο στο διάστημα Μαρτίου 2016 - Ιουλίου 2017. Ωστόσο, η κατάσταση στα νησιά παράμενε κρίσιμη, καθώς οι μετανάστες και οι πρόσφυγες που έφθασαν εκεί μετά τις 20 Μαρτίου 2016

¹Ινστιτούτο Έρευνας και Κατάρτισης Ευρωπαϊκών Θεμάτων, *Πτυχές του Μεταναστευτικού Ζητήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, Ι.Ε.Κ.Ε.Θ, Αθήνα, 2014, σ.5-6.

έπρεπε να παραμείνουν, έως ότου ληφθεί απόφαση για την αίτησή τους για χορήγηση ασύλου.² Περισσότεροι από ένα εκατομμύριο άνθρωποι έφτασαν στην Ε.Ε. με βασική επιδίωξη την αίτηση διεθνούς προστασίας «που παρέχεται σε άτομα που εγκαταλείπουν τη χώρα καταγωγής τους και οι οποίοι δεν μπορούν να επιστρέψουν λόγω βίσιμου φόβου διώξεων».³

Η παρούσα διπλωματική εργασία είναι αποτέλεσμα εκτεταμένης ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας με την μορφή ερωτηματολογίων καθώς και μέσω προσωπικών συνεντεύξεων αλλά και προσωπικής μου επαγγελματικής μου ενασχόλησης με το μεταναστευτικό ζήτημα στη νήσο Ρόδο. Στην εργασία εξετάζονται το φαινόμενο της μετανάστευσης στην Ε.Ε και κατ' επέκταση στην Ελλάδα και ο τρόπος με τον οποίο η χώρα έχει εφαρμόσει τις ευρωπαϊκές πρακτικές. Γίνεται αναφορά στις μεταναστευτικές ροές και πορείες στο Αιγαίο καθώς και στα νεκρά ανώνυμα σώματα και τον τρόπο διαχείρισης αυτού του τόσο λεπτού ζητήματος. Ένας από τους σκοπούς της συγκεκριμένης ερευνητικής μελέτης είναι η εξαγωγή συμπερασμάτων με τη βοήθεια των εμπλεκόμενων φορέων κατά τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, για το αν η περιοχή του Ανατολικού Αιγαίου και ειδικότερα η νήσος Ρόδος, αποτελεί βασική πύλη εισόδου των προσφύγων/μεταναστών προς την Ευρώπη. Η έρευνα αυτή θα ρίξει φως σε πολλές πτυχές αναφορικά με τους τρόπους και τα βήματα που ακολουθούνται κατά την άφιξη προσφύγων/μεταναστών στο νησί, αλλά και στους περαιτέρω μηχανισμούς που ενεργοποιούνται για την ολοκληρωμένη διαχείρισή τους. Η συγκεκριμένη διπλωματική εργασία εκπονήθηκε σε μια κρίσιμη χρονική περίοδο, με ρευστές γεωπολιτικές ισορροπίες, καινοτόμες νομοθετικές μεταρρυθμίσεις τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Επίσης οι αλλαγές στην αμερικανική ηγεσία, οι απρόβλεπτες γεωπολιτικές εξελίξεις στη λεκάνη της Μεσογείου καθώς και οι επιπτώσεις της πανδημίας του covid-19, ταλαντεύουν συνεχώς τις «τεκτονικές» πλάκες της σταθερότητας των κρατών σε κοινωνικό, πολιτικό, οικονομικό επίπεδο.

Ο συνεχώς αυξανόμενος αριθμός εκτοπισμένων ατόμων που αναζητούν καταφύγιο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, έχει οδηγήσει πολλά από τα κράτη-μέλη να ασκήσουν το δικαίωμά τους για εθνική κυριαρχία και προστασία, με αποτέλεσμα το κλείσιμο των συνόρων και την εφαρμογή αυστηρότερης νομοθεσίας για το άσυλο. Εν αναμονή του *Νέου Ευρωπαϊκού Συμφώνου για την Μετανάστευση και το Άσυλο*, ίσως λάβουν τέλος οι ανησυχίες των χωρών στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, οι οποίες υπολογίζουν ότι οι μεταναστευτικές πιέσεις θα υπερβούν τις ικανότητές τους, καθώς και οι προβληματισμοί άλλων κρατών της ΕΕ ως προς το

²Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Ελλάδα: Αντιμετώπιση της προσφυγικής κρίσης», στο, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/greece_el.pdf (ανάκτηση 12/11/2020).

³Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Η ευρωπαϊκή ένωση και η προσφυγική κρίση», στο, http://publications.europa.eu/resource/cellar/1aa55791-3875-4612-9b40-a73a593065a3.0009.03/DOC_1 (ανάκτηση 01/11/2020).

ενδεχόμενο της μη τήρησης των διαδικασιών στα εξωτερικά σύνορα. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα, τα εθνικά τους συστήματα ασύλου, ένταξης ή επιστροφής, να μην είναι σε θέση να ανταπεξέλθουν σε περίπτωση μεγάλων μεταναστευτικών ροών. Με βάση μια ολιστική αξιολόγηση, η Επιτροπή προτείνει ένα νέο ξεκίνημα για τη μετανάστευση: οικοδόμηση εμπιστοσύνης μέσω αποτελεσματικότερων διαδικασιών και επίτευξη νέας ισορροπίας μεταξύ ευθύνης και αλληλεγγύης.⁴

Για να κατανοήσουμε καλύτερα το φαινόμενο θα αναφερθούμε στα αίτια, την εξέλιξη του φαινομένου στην Ευρώπη και Ελλάδα, συνδυαστικά με μια συνοπτική ιστορική αναδρομή, αφού πρώτα εξηγήσουμε ορισμένους όρους σχετικούς με τη μετανάστευση.

Τα αίτια του μεταναστευτικού φαινομένου οφείλονται σε πολιτικά, κοινωνικοοικονομικά ακόμη και ψυχολογικά κίνητρα. Υπάρχουν διάφορες θεωρίες που δικαιολογούν το φαινόμενο. Σύμφωνα με τη μαρξιστική θεωρία, υπερτερούν οι οικονομικοί και κοινωνικοί λόγοι που έλκουν το άτομο να απομακρυνθεί από τον τόπο καταγωγής του και μάλιστα είναι τέτοια η έλξη (pull) του συγκεντρωμένου πλούτου σε ορισμένα καπιταλιστικά κέντρα που για τα προερχόμενα από φτωχότερες περιοχές του πλανήτη άτομα. Οι προορισμοί αυτοί αποτελούν τη γη της επαγγελίας. Σύμφωνα με τη νεοκλασική μακροοικονομική θεωρία, η αναζήτηση θέσης εργασίας και μισθού σε συνδυασμό με την υπερπροσφορά εργατικών χεριών σ' ένα τόπο καταγωγής, ωθεί (push) τα άτομα στη μετακίνηση. Φημισμένο «ζεύγος» των μεταναστευτικών σπουδών, το push και το pull, (απόθεση-έλξη), υπήρξε το αντικείμενο πολλών ερευνών και ισάριθμων λόγων ανησυχίας.⁵ Συχνά, η μετανάστευση αναλύεται με βάση αυτό το «μοντέλο έλξης και απόθεσης», το οποίο ερμηνεύει το μεταναστευτικό φαινόμενο από τη σκοπιά των παραγόντων, που ωθούν και οδηγούν τα άτομα να αφήσουν τη χώρα τους και των παραγόντων, που τα ελκύουν σε μια νέα χώρα.⁶ Για τους μετανάστες που έρχονται στην Ελλάδα συνυπάρχουν τόσο οι παράγοντες έλξης, όσο και οι παράγοντες απόθεσης, με αυτούς της απόθεσης να υπερτερούν.⁷ Οι παράγοντες που προκαλούν τη μετανάστευση ποικίλουν και αρκετές φορές η απόπειρα προσδιορισμού τους είναι αδόκιμη. Ενδεικτικά μπορούμε να πούμε ότι οφείλεται σε φυσικούς παράγοντες, με μεταβολές στο φυσικό περιβάλλον όπου δυσκολεύουν την επιβίωση. Οφείλεται επίσης σε οικονομικούς παράγοντες,

⁴New Pact on Migration and Asylum, στο, https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/new-pact-migration-and-asylum_el (πρόσβαση 10/12/2020)

⁵Green, Nancy L., Οι δρόμοι της μετανάστευσης, Σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις, εκδόσεις Σαββάλας 2004, σ.114,115

⁶Διεθνής Μεταναστευτική Νομοθεσία, Γλωσσάριο Για Την Μετανάστευση, *International Organization for Migration*, 2009, σ.59, ανάκτηση 11/10/2020 από https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml_20.pdf

⁷Georgios A. Antonopoulos, The Smuggling of Migrants in Greece An Examination of its Social Organization, *European Journal of Criminology*, October 2006,p.3-6

πολιτικοκοινωνικούς παράγοντες στους οποίους εντάσσονται οι διώξεις λόγω φυλής εθνικότητας, θρησκείας πολιτικών και άλλων πεποιθήσεων, σε ένοπλες συρράξεις και πολέμους, αλλά και σε *ψυχολογικούς* παράγοντες οι οποίοι οδηγούν στη φυγή.⁸

Η σύγχρονη μεταναστευτική κινητικότητα προς την ΕΕ είναι στενά συνδεδεμένη με τις διεθνείς γεωπολιτικές μεταβολές, ιδιαίτερα αυτές που σχετίζονται με την κατάρρευση του διπολισμού το 1990, και πιο πρόσφατα με τις ένοπλες συρράξεις στη Μέση Ανατολή και στο Αφγανιστάν, τη διεθνή επέμβαση στη Λιβύη και τις περιβαλλοντικές καταστροφές στην Ασία, τους λιμούς, τη φτώχεια και την πολιτική αστάθεια σε πολλές γειτονικές περιοχές. Η Ελλάδα φιλοξένησε πολλούς ανθρώπους που δεν μπόρεσαν να συνεχίσουν το ταξίδι τους δυτικότερα. Ελάχιστοι μετανάστευσαν με τη βούληση προς την Ελλάδα, ως χώρα προορισμού, αν εξαιρέσουμε την δεκαετία του '90'. Εφαρμόζοντας τις αποτρεπτικές ή ενταξιακές ευρωπαϊκές πολιτικές για τη μετανάστευση και το άσυλο, έλαβε μέτρα που αναπόφευκτα εγκλωβίζουν και υπό προϋποθέσεις επιτρέπουν την νομιμοποίηση, μέχρι και την πολιτογράφηση. Ωστόσο, τα μέτρα, ειδικά αυτά που επέτειναν τις συνθήκες εγκλωβισμού, έδειξαν τα όρια των ευρωπαϊκών πολιτικών, καθώς και την ανάγκη για μεγαλύτερη αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών-μελών ή την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής. Η αποτυχία του ευρωπαϊκού *Προγράμματος της Στοκχόλμης (2009-2014)* και βέβαια η, όπως αποδεικνύεται, ανεπαρκής *Ευρωπαϊκή ατζέντα για τη Μετανάστευση* της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, έδειξε την αδυναμία των ευρωπαϊκών πολιτικών να αντιμετωπίσουν το γεγονός της μετανάστευσης ως μια συνεχώς μεταβαλλόμενη και αναπόδραστη πραγματικότητα. Μάλιστα, τα κράτη-μέλη και τα όργανα της ΕΕ, χρησιμοποιούσαν μια καταφανή διγλωσσία. Από τη μια πλευρά θεωρούσαν εν γένει ανεπιθύμητους τους μετανάστες-πλέον και τους πρόσφυγες- και ο κεντρικός άξονας να κινείται γύρω από την ιδέα της απόκρουσης-απομάκρυνσης. Από την άλλη, επιθυμούσαν να εξυπηρετήσουν την ανάγκη για φτηνό εργατικό δυναμικό, ή το υψηλό εξειδικευμένο προσωπικό που θα ερχόταν «έτοιμο» να προσφέρει τις υπηρεσίες του στην ευρωπαϊκή αγορά και συχνά να τροφοδοτήσει με νέο αίμα τη γηραιά μας ήπειρο. Η ωφελμιστική αυτή οπτική έβλεπε τους μετανάστες ως τροφοδότες σε εργατικά χέρια και ως εισφορές σε ασφαλιστικά ταμεία με την «απειλούμενη καθαρότητα» της εθνοθρησκευτικής ταυτότητας των Ευρωπαίων. Το βάρος υπέρ της ασφαλειοποίησης των συνόρων, αλλά και του εσωτερικού χώρου, είναι υπέρμετρα δυσανάλογο ως προς την τήρηση του κράτους δικαίου, την προστασία των δικαιωμάτων, το περιεχόμενο της δημοκρατίας και την εσωτερική κατανομή των βαρών. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ίσως να μην ήταν έτοιμη να ομογενοποιήσει πολιτικές και δίκαιο σε ένα

⁸Αδάμ Παραδεισιάνος, *Το φαινόμενο της μετανάστευσης*, στο, http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=1852 (πρόσβαση 10/10/2020)

κατεξοχήν ανθρώπινο φαινόμενο που από τη φύση του δεν μπορεί να τεθεί σε αυστηρές διαχειριστικές νόρμες. Οι ελληνικές κυβερνήσεις από τα πρώτα πεδία πολιτικής που άσκησαν ήταν η ασφαλειοποίηση των συνόρων και της ελληνικής επικράτειας, όπου ο μετανάστης, πρόσφυγας αντιμετώπιστηκε, μέχρι τις αρχές του 2015, σαν εισβολέας φορέας ασθενειών, παραβατικός και παρείσακτος. Συχνά οι πρόσφυγες και μετανάστες εξισώθηκαν παρόμοια εχθρικά, με στόχο την αποτροπή εισόδου και την απομάκρυνση τους. Η Ελλάδα είχε να φροντίσει, μόνη της και μαζί με τον Frontex ένα ιδιαίτερα βεβαρημένο εξωτερικό σύνορο. Σταδιακά, τα ελληνικά σύνορα απέκτησαν ιδιαίτερη σημασία για την ασφάλεια της Ευρώπης. Ωστόσο το εθνικό σύνορο από γραμμή είχε μετατραπεί σε *ευρωπαϊκή ζώνη πολλαπλών συνόρων*, εντός της οποίας η «είσοδος» μέχρι την «εγκατάσταση» υπόκειται στην τυχαιότητα συχνά αντικρουόμενων ή θανατηφόρων πολιτικών. Οι ελληνικές πολιτικές για τη μετανάστευση ήταν ενταγμένες στο ευρωπαϊκό πλαίσιο, με διαφοροποιήσεις που είχαν να κάνουν με τις ιδιαιτερότητες που καθορίζει η γεωγραφία των μεταναστεύσεων, αλλά και με τάσεις διεύρυνσης ή συρρίκνωσης του ευρωπαϊκού δικαίου κατά την ενσωμάτωση του. Η Ελλάδα δεσμεύτηκε από κοινούς κανόνες δικαίου, για την επιστροφή-απομάκρυνση, την κράτηση, την οικογενειακή επανένωση, το άσυλο, ύστερα από δύο δεκαετίες αμφιταλαντεύσεων και καθυστερήσεων ως προς την ενσωμάτωση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Η παλινδρόμηση μεταξύ «ενσωμάτωσης» και «απόθησης/ αποκλεισμού» ή , για να τεθεί από μία άλλη οπτική γωνία «αναγνώρισης δικαιωμάτων» και «ασφαλειοποίησης» παρατηρείται σε τρεις ζώνες: *στη νόμιμη μετανάστευση*, στην *παράτυπη μετανάστευση* και στους *πρόσφυγες*, τόσο για τους εγκατεστημένους, όσο και για τους διερχόμενους (*transit*) μετανάστες-πρόσφυγες. Η διεθνής κοινότητα (άρα και η ΕΕ) παρέμενε ανίκανη να αμβλύνει το πρόβλημα ή να συμβάλει στον τερματισμό των πολεμικών συρράξεων στη Μέση Ανατολή πόσο μάλλον όταν ισχυρά συμφέροντα, πολιτικά και οικονομικά, επωφελούνται από το εμπόριο όπλων και πετρελαίου.⁹ Η αλλαγή και η εντατικοποίηση ελέγχου στα σημεία πίεσης της παράτυπης μετανάστευσης (*squeezing the water balloon*), επέφερε μια συσχέτιση, μεταξύ των στοχευμένων μέτρων για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, και των συνεπειών στην αλλαγή κατεύθυνσης των ροών.¹⁰

Ωστόσο, η εξωτερική πολιτική της ΕΕ για τη μετανάστευση αποτελεί μέρος της γενικής προσέγγισης της ΕΕ σχετικά με μετανάστευση και είναι συμπληρωματική της εξωτερικής πολιτικής και της αναπτυξιακής συνεργασίας της ΕΕ. Βασίζεται σε κοινούς στόχους

⁹Κωστής Τσιτσελίκης, «Μεταναστευτικές πολιτικές στην Ελλάδα και την Ευρώπη. Ξέρουμε τι (δεν) θέλουμε;», στο, *Το Πιο Κρύο Καλοκαίρι*, Ίδρυμα Ρόζα Λούξεμπουργκ, Αθήνα, 2016, σ.64-70

¹⁰Christal Morehouse and Michael Blomfield, *Irregular Migration in Europe*, Transatlantic Council on Migration, *Bertelsmann Stiftung*, December 2011, σ.11-12

που καθορίζονται από τα κράτη-μέλη και αντικατοπτρίζεται στο κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου (ΚΕΣΑ). Η συνεργασία με τρίτες χώρες καλύπτεται από την παγκόσμια προσέγγιση για τη μετανάστευση και κινητικότητα (*global approach to migration and mobility GAMM*), μέσω της οποίας η ΕΕ έχει ξεκινήσει πολιτικό διάλογο και έχει καθιερώσει συνεργασίες με τρίτες χώρες.¹¹ Σε αυτήν την προσπάθεια βελτίωσης της μεταναστευτικής πολιτικής της ΕΕ, για την αντιμετώπιση του μεταναστευτικού ζητήματος, σημαντικό ρόλο κατέχει η χρήση της τεχνολογίας. Πλέον με εφαρμογή των «*Smart Borders*» προσπαθεί να πετύχει έναν αποτελεσματικό έλεγχο των εξωτερικών συνόρων όμως, απαιτεί την ανάπτυξη επιπλέον προγραμμάτων, ώστε να μπορέσει να λειτουργήσει αποτελεσματικά. Απαιτεί α) τη δημιουργία του συστήματος εισόδου και εξόδου, β) τον έλεγχο των υπηκόων των Τρίτων Χωρών που διασχίζουν τα εξωτερικά σύνορα των ευρωπαϊκών κρατών, γ) το πρόγραμμα καταχώρησης των ταξιδιωτών. Υπάρχουν πολλά νομοθετήματα που ρυθμίζουν τη διέλευση των συνόρων του Σένγκεν. Εκτός από αυτά, ο κανονισμός για το σύστημα εισόδου / εξόδου (ΣΕΕ)(*Entry/Exit System -EES*) και η σχετική τροποποίηση του κώδικα συνόρων του Σένγκεν όσον αφορά τη χρήση EES, εγκρίθηκαν το 2017. Επιπλέον, το 2018 εγκρίθηκε η νομοθεσία για την ίδρυση ενός ευρωπαϊκού Συστήματος πληροφοριών και αδειών ταξιδιού (ETIAS). Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη λειτουργική διαχείριση συστημάτων πληροφορικής μεγάλης κλίμακας στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης (eu-LISA) θα αναπτύξει το EES και το ETIAS (Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφοριών και Αδειοδότησης Ταξιδιού) με προγραμματισμένη έναρξη λειτουργίας το πρώτο τρίμηνο του 2022 για το EES και από το τέλος του 2022 για το ETIAS. Στην προσπάθεια αυτή συνδράμει η Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή (EBCG) και ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (EBCGA/ Frontex) και οι εθνικές αρχές σε συνδυασμό. Η ΕΕ έχει αναπτύξει μεγάλης κλίμακας κεντρικά συστήματα ΤΠ(τεχνικών προδιαγραφών) (SIS, VIS, Eurodac, EES και ETIAS) για τη συλλογή, την επεξεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών που είναι καίριας σημασίας για τη συνεργασία στο πεδίο της ασφάλειας, καθώς και για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων και της μετανάστευσης. Οι διαδοχικές προκλήσεις, σε συνδυασμό με την αύξηση των μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών προς την Ευρώπη, σηματοδοτεί μία νέα περίοδο δραστηριότητας. Η *Ευρώπη Φρούριο – Borderland* ακολουθεί μία στρατηγική που στόχο έχει

¹¹EU policies–Delivering for citizens:The migration issue,στο,[https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI\(2019\)635542](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI(2019)635542) , σ.3 (πρόσβαση 19/11/2020)

να ενισχύσει την εδαφική της ακεραιότητα και να αποκτήσει την πολιτικό έλεγχο και την ηγεσία επί των εδαφών της.¹²

Η ξένη αλλά και η ελληνική βιβλιογραφία χρησιμοποιεί συγκεκριμένη ορολογία σχετικά με την μετανάστευση. Ας δούμε μερικούς από τους σημαντικούς ορισμούς όπως παρατίθενται παρακάτω.

Αναγκαστική μετανάστευση (forced migration): Πρόκειται για έναν γενικό όρο, ο οποίος χρησιμοποιείται για να περιγράψει μια «εξαναγκαστική» μεταναστευτική κίνηση. Διακρίνεται από το στοιχείο του φόβου για τη ζωή και την επιβίωση του ατόμου, που μετακινείται «εξαναγκαστικά», (π.χ. αφορά τόσο μετακινήσεις προσφύγων και εσωτερικά εκτοπισμένων προσώπων, όσο και μετακινήσεις ανθρώπων εξαιτίας φυσικών, περιβαλλοντικών, χημικών ή πυρηνικών καταστροφών, λιμών ή υλοποίησης αναπτυξιακών προγραμμάτων).¹³

Ασυνόδευτος ανήλικος (Unaccompanied Minor): Θεωρείται αλλοδαπός ή πρόσωπο χωρίς ιθαγένεια, κάτω των 18 ετών, που εισέρχεται ή παραμένει στη χώρα χωρίς τη συνοδεία κάποιου γονέα ή συγγενικού προσώπου ή άλλου προσώπου υπεύθυνου για τη φροντίδα του σύμφωνα με το νόμο ή το εθνικό δίκαιο στη χώρα καταγωγής του. Συμπεριλαμβάνει όχι μόνο τα παιδιά που εισέρχονται στη χώρα χωρίς συνοδεία, αλλά και όσα εισήλθαν συνοδευόμενα και εγκαταλείφθηκαν στη συνέχεια. Τα ασυνόδευτα παιδιά θεωρούνται ιδιαίτερος ευάλωτα και ο νόμος προβλέπει ειδικές διαδικασίες υποδοχής και κοινωνικής φροντίδας. Στην Ελλάδα οι δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων είναι ελάχιστες και δεν επαρκούν με αποτέλεσμα σημαντικός αριθμός ανηλίκων να ζει στη χώρα χωρίς προστασία. Θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι από νομικής άποψης, η ιδιότητα του ασυνόδευτου ανήλικου δεν συνεπάγεται αυτόματη νομιμοποίηση της παραμονής. Ο ανήλικος αλλοδαπός έχει καταρχήν τις ίδιες επιλογές για να αιτηθεί τη νομιμοποίησή του ή επιστροφή στη χώρα καταγωγής του όπως και ο ενήλικος αλλοδαπός. Ωστόσο, ο νομός προβλέπει κάποιες δικλείδες ασφαλείας. Ειδικότερα, για την προάσπιση των συμφερόντων του ενημερώνεται και ορίζεται ως εκπρόσωπος ο αρμόδιος εισαγγελέας. Αν ο ανήλικος αλλοδαπός είναι άνω των 14 ετών, μπορεί να υποβάλει την αίτηση ασύλου μόνος του, ενώ αν είναι κάτω των 14 ετών η αίτηση γίνεται υποχρεωτικά δια του εκπροσώπου του. Επιπλέον, η απομάκρυνση του ανηλίκου από τη χώρα είναι νόμιμη μόνο εφόσον εξυπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και εφόσον έχει διακριβωθεί ότι ο

¹² Διαχείριση των εξωτερικών συνόρων, στο, https://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_4.2.4.pdf, σ.2-8 (πρόσβαση 11/12/2020) & SmartBorders, στο, https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/smart-borders_en, (πρόσβαση 11/12/2020)

¹³ Διεθνής Μεταναστευτική Νομοθεσία, Γλωσσάριο Για Την Μετανάστευση, *International Organization for Migration*, Athens/Tirana, 2009, ανάκτηση 11/10/2020 από https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml_20.pdf, σ.32

ανήλικος θα επιστραφεί στην οικογένειά του ή σε κατάλληλες εγκαταστάσεις υποδοχής στο κράτος επιστροφής.¹⁴

Απέλαση (deportation): Η πράξη ενός Κράτους να απομακρύνει έναν αλλοδαπό από το έδαφος του σε ένα συγκεκριμένο τόπο, έπειτα από την απόρριψη άδειας εισόδου ή της λήξης της άδειας παραμονής στο Κράτος αυτό.

Αιτούντες Άσυλο (asylum seekers): Άτομα που αναζητούν να επιτραπεί η είσοδό τους σε μια χώρα, ως πρόσφυγες, και βρίσκονται σε αναμονή της απόφασης της αίτησής τους για να αποκτήσουν το καθεστώς του πρόσφυγα, υπό τις σχετικές διεθνείς και εθνικές οδηγίες. Σε περίπτωση αρνητικής απόφασης πρέπει να αναχωρήσουν από τη χώρα και ίσως και να απελαθούν, καθώς βρίσκονται υπό παράνομο καθεστώς, εκτός και αν η άδεια παραμονής τους έχει δοθεί για ανθρωπιστικούς ή άλλους σχετικούς λόγους.

Επανεισδοχή (readmission): Η δράση ενός Κράτους να δεχθεί την επανεισδοχή ενός ατόμου (πολίτης του Κράτους αυτού, πολίτης τρίτης χώρας ή άπατρις), το οποίο βρέθηκε να εισέρχεται ή να παραμένει σε ένα άλλο Κράτος, παράνομα

Η μετανάστευση με παράνομη είσοδο (irregular migration). Η μετακίνηση, η οποία λαμβάνει χώρα πέρα από τους κανόνες των χωρών αποστολής, διέλευσης και υποδοχής. Δεν υπάρχει ένας καθαρά και οικουμενικά αποδεκτός προσδιορισμός του όρου. Από την οπτική των χωρών προορισμού αναφέρεται στην παράνομη είσοδο, παραμονή ή εργασία στη χώρα, εννοώντας ότι ο μετανάστης δεν έχει την απαραίτητη θεώρηση εισόδου ή τα αναγκαία έγγραφα για να εισέλθει, να μείνει ή να εργαστεί σε μια χώρα. Από την οπτική των χωρών αποστολής η «παρανομία» έγκειται στις περιπτώσεις όπου ένα άτομο περνά τα διεθνή σύνορα, δίχως ισχύον διαβατήριο ή ταξιδιωτικά έγγραφα ή δεν πληροί τις διοικητικές προϋποθέσεις για να αναχωρήσει από τη χώρα. Ωστόσο, υπάρχει η τάση να περιορίζεται η χρήση του όρου «illegal migration» - «παράνομη μετανάστευση» στις περιπτώσεις των λαθρομεταναστών και των ατόμων παράνομης διακίνησης και εμπορίας.

Λαθρέμπορος (ανθρώπων) smuggler (of people): Ο μεσάζων που μετακινεί ανθρώπους, προς προαγωγή του συμφωνητικού που σύναψε μαζί τους, προκειμένου να τους περάσει παράνομα από τα διεθνώς αναγνωρισμένα σύνορα ενός Κράτους.

Λαθρεμπόριο (smuggling): Παράνομο λαθραίο πέρασμα ανθρώπων σε ένα Κράτος, προκειμένου να αποκομιστούν, άμεσα ή έμμεσα, οικονομικά ή άλλα υλικά οφέλη (Άρθρ. 3 (α), Πρωτόκολλο Η.Ε. ενάντια στο Λαθρεμπόριο Μεταναστών από Γη, Αέρα και Θάλασσα και

¹⁴Έντα Γκέμη, Άννα Τριανταφυλλίδου, *Αλφαβητάρι της Μετανάστευσης*, ΕΛΙΑΜΕΠ, Αθήνα, Ιούνιος 2015, ανάκτηση 11/10/2020, από,

<http://www.eliamep.gr/wpcontent/uploads/2015/06/Alvafitari.pdf>, σ.4-5

συμπληρωματική Σύμβαση Ηνωμένων Εθνών ενάντια στο Διεθνές Οργανωμένο Έγκλημα, 2000). Το λαθρεμπόριο σε αντίθεση με την παράνομη διακίνηση και εμπορία ανθρώπων δεν προϋποθέτει το στοιχείο της εκμετάλλευσης, του εξαναγκασμού ή της παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Μετανάστευση (migration): Η διαδικασία της μετακίνησης είτε διαμέσου των διεθνών συνόρων, είτε εντός ενός Κράτους. Πρόκειται για την μετακίνηση πληθυσμού, περικλείοντας κάθε είδος μετακίνησης ανθρώπων. Αφορά την μετανάστευση προσφύγων, εκτοπισμένων προσώπων και οικονομικών μεταναστών.

Μετανάστης χωρίς έγγραφα (irregular migrant). Κάποιος, ο οποίος εξαιτίας της παράνομης εισόδου σε μια χώρα ή λήξης της βίζας του στερείται του νόμιμου καθεστώτος παραμονής στη χώρα διέλευσης ή φιλοξενίας. Ο όρος απευθύνεται στους μετανάστες, που παραβιάζουν τους κανόνες εισόδου μιας χώρας και σε οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο που παραμένει στη χώρα φιλοξενίας, δίχως την έγκρισή της (επίσης αποκαλείται μετανάστης δίχως έγγραφα)

Μικτά μεταναστευτικά ρεύματα (mixed flows): Σύνθετες μετακινήσεις πληθυσμών, συμπεριλαμβανομένου προσφύγων, αιτούντων άσυλο, οικονομικών μεταναστών και άλλων μετακινηθέντων.

Παράγοντες έλξης και απόθησης (push-pull factors): Συχνά, η μετανάστευση αναλύεται με βάση το «μοντέλο έλξης και απόθησης», το οποίο ερμηνεύει το μεταναστευτικό φαινόμενο από τη σκοπιά των παραγόντων, που ωθούν και οδηγούν τα άτομα να αφήσουν τη χώρα τους και των παραγόντων, που τα ελκύουν σε μια νέα χώρα.¹⁵

Πρόσφυγας (Refugee): Πρόσφυγας είναι πρόσωπο που αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τη πατρίδα του και δεν μπορεί να επιστρέψει σε αυτή από φόβο. Η έννοια του πρόσφυγα ορίζεται από τη Σύμβαση του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων ως πρόσωπο που από «δικαιολογημένο φόβο δίωξης εξαιτίας της φυλής, της θρησκείας, της εθνικότητας, της συμμετοχής του σε συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα ή των πολιτικών του πεποιθήσεων» δεν μπορεί ή δεν επιθυμεί να επιστρέψει στη χώρα του. Ο πρόσφυγας δικαιούται προστασία από μια εξαναγκαστική επιστροφή στη χώρα καταγωγής του (αρχή της μη επαναπροώθησης). Επιπλέον ο πρόσφυγας δικαιούται προστασία από δίωξη για παράνομη είσοδο, (καθώς συχνά αναγκάζεται να διαφύγει και να εισέλθει με παράτυπα μέσα), ενώ στους πρόσφυγες παραχωρούνται ταξιδιωτικά έγγραφα (προσφυγικό διαβατήριο) και πρόσβαση σε μια

¹⁵ Διεθνής Μεταναστευτική Νομοθεσία, Γλωσσάριο Για Την Μετανάστευση, *International Organization for Migration*, Athens/Tirana, 2009, ανάκτηση 11/10/2020 από https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml_20.pdf

μακρόχρονη εγκατάσταση εφόσον δεν μπορούν και δεν επιθυμούν να επιστρέψουν στη χώρα καταγωγής τους.¹⁶

¹⁶ Έντα Γκέμη, Άννα Τριανταφυλλίδου, *Αλφαβητάρι της Μετανάστευσης*, ΕΛΙΑΜΕΠ, Αθήνα, Ιούνιος 2015, ανάκτηση 11/10/2020 από, <http://www.eliamep.gr/wp-content/uploads/2015/06/Alvafitari.pdf> , σ.14-15

Κεφάλαιο 1: Ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική

Βασικός στόχος για την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι η ύπαρξη μιας μακρόπνοης και ολοκληρωμένης ευρωπαϊκής μεταναστευτικής πολιτικής που θα βασίζεται στην αλληλεγγύη. Η μεταναστευτική πολιτική έχει ως στόχο να καθιερώσει μια ισορροπημένη προσέγγιση έναντι της νόμιμης και της παράτυπης μετανάστευσης. *Νόμιμη μετανάστευση:* η ΕΕ έχει την αρμοδιότητα να καθορίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες υπήκοοι τρίτων χωρών εισέρχονται και διαμένουν νόμιμα σε ένα κράτος μέλος, μεταξύ άλλων για σκοπούς οικογενειακής επανένωσης. Τα κράτη μέλη διατηρούν το δικαίωμα να καθορίζουν τον επιτρεπόμενο αριθμό υπηκόων τρίτων χωρών που εισέρχονται στο έδαφός τους για αναζήτηση εργασίας. *Ένταξη:* η ΕΕ μπορεί να παρέχει κίνητρα και υποστήριξη για μέτρα που λαμβάνονται από τα κράτη μέλη με σκοπό την προώθηση της ένταξης των υπηκόων από τρίτες χώρες που διαμένουν νόμιμα σε αυτά· ωστόσο, στη νομοθεσία της ΕΕ δεν υφίστανται διατάξεις για την εναρμόνιση των εθνικών νόμων και κανονισμών. *Καταπολέμηση της παράτυπης μετανάστευσης:* η Ένωση απαιτείται να λαμβάνει μέτρα πρόληψης και περιστολής της παράτυπης μετανάστευσης, κυρίως μέσω της εφαρμογής αποτελεσματικής πολιτικής επιστροφής, με πλήρη σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. *Συμφωνίες επανεισδοχής:* η Ένωση έχει την αρμοδιότητα σύναψης συμφωνιών με τρίτες χώρες για την επανεισδοχή στις χώρες καταγωγής τους ή προέλευσης των υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι δεν πληρούν ή δεν πληρούν πλέον τις προϋποθέσεις εισόδου, παρουσίας ή διαμονής σε ένα από τα κράτη μέλη.¹⁷

1.1 Η ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική και τα πεδία εφαρμογής της στην ελληνική επικράτεια

Μετά την κατάρρευση των κομμουνιστικών καθεστώτων στην Ανατολική και Νοτιοανατολική Ευρώπη τη δεκαετία του 1990, αυξανόμενες ροές νόμιμων και κυρίως παράνομων μεταναστών από τις χώρες αυτές εισήλθαν στην Ελλάδα. Πράγματι, η Ελλάδα γίνεται πλέον μια χώρα που ασχολείται με την εργασία με νόμιμους και παράνομους μετανάστες από γειτονικές χώρες, όπως η Αλβανία και η Βουλγαρία, καθώς και από χώρες που βρίσκονται τόσο μακριά όσο το Πακιστάν και οι Φιλιππίνες. Από το 2001 και μετά, οι παράνομοι μετανάστες εγκαταλείπουν τον πόλεμο και τη φασαρία, κυρίως στην Ανατολή, και

¹⁷Μεταναστευτική πολιτική, στο, <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/152/immigration-policy> (πρόσβαση 11/11/2020)

εισέρχονται στη χώρα δια θαλάσσης με σκοπό να εγκατασταθούν στην Ελλάδα αλλά και μέσω της Ελλάδας, να φτάσουν στην Ιταλία και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Για την Ελλάδα, η διεθνής μετανάστευση θεωρείται μείζον παράγοντας για την ασφάλεια και την προβληματική εξωτερική της πολιτική, διότι η χώρα κατακλύστηκε από μαζικές εισροές μεταναστών που προέρχονται από τα νότια και ανατολικά της Μεσογείου, τα Βαλκάνια, τον Καύκασο και την Κεντρική Ασία.¹⁸ Η γεωγραφική της εγγύτητα στα γεγονότα αυτά και η κομβική γεωγραφική θέση της ως διηπειρωτικό σταυροδρόμι (Ασίας, Ευρώπης και Αφρικής), κατέστησαν άκρως επιτακτική τη λήψη μέτρων για τον έλεγχο των εξωτερικών χερσαίων και θαλάσσιων συνόρων της. Όμως η Ελλάδα, παραδοσιακή χώρα αποδημίας, βρέθηκε πολλαπλώς απροετοίμαστη μπροστά στο πρωτόγνωρο γι' αυτήν φαινόμενο· όχι μόνο λόγω αυτής ακριβώς της έλλειψης ανάλογης εμπειρίας στη διαχείρισή του, αλλά και λόγω της πολιτικής έμφασης στην αποκατάσταση των διερρηγμένων από την πρόσφατη δικτατορία δημοκρατικών θεσμών, καθώς και εξαιτίας της εκτεταμένης παραοικονομίας στη χώρα που προσέλκυε ολοένα και περισσότερους παράνομους μετανάστες.¹⁹ Η μεταναστευτική πολιτική της Ελλάδας στον Βαλκανικό και Ευρωπαϊκό χώρο είναι αναπόσπαστο μέρος της εξωτερικής της πολιτικής.²⁰

Η περίπτωση της Ελλάδας είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα λόγω διάφορων παραγόντων: της ιστορία της (κλασική ελληνική κληρονομιά, παραδοσιακή αμφιθυμία μεταξύ Ανατολής και Δύσης, ύστερη ανεξαρτησία), της γεωγραφίας της («ταραχώδης περιοχή»), του πολιτικού σχεδίου ανάπτυξης (ρόλος του κράτους, απουσία της κοινωνίας των πολιτών, πελατειακό κράτος, ο ρόλος των χαρισματικών προσωπικοτήτων, της θρησκείας και του πολιτισμού), της αδύναμης οικονομίας της (μικρή και υπανάπτυκτη οικονομία, ο δημόσιος τομέας της ως «προσβολή της ελληνικής οικονομίας») και της αρχικής αντίθεση της ΕΚ / ΕΕ για την απόκτηση της ιδιότητας του κράτους-μέλους.²¹

Τα πρώτα παράνομα μεταναστευτικά ρεύματα προς την Ευρώπη στα τέλη της δεκαετίας του '80 βρίσκουν την Ε.Ε. να ασχολείται με τα «εσωτερικά» της σύνορα και την υλοποίηση της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων εντός της. Οι ραγδαίες διεθνείς εξελίξεις, όμως, την αναγκάζουν να λάβει μια σειρά μέτρων με γνώμονα την Ελλάδα,

¹⁸ Charalambos Tsardanidis, *Immigration and Its Impact on Greek Foreign Policy*, Volume 15, No. 1, *Hellenic Studies*, Spring 2007, p.133-134.

¹⁹ Ευαγγελία Χιονάτου, Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία: κοινοτικές μμεσογειακές «πύλες» της παράνομης μετανάστευσης, *Εργαστήριο Μελέτης της Μετανάστευσης και Διασποράς*, Οκτώβριος 2012, ανάκτηση 10/10/2020 από http://emmedia.pspa.uoa.gr/fileadmin/emmedia.pspa.uoa.gr/uploads/Resources/Publications/Keimena_Ergasias/EMMEDIA_Chionatou_WP3.pdf, σ.22

²⁰ Άννα Τριανταφυλλίδου, *Ελληνική Μεταναστευτική Πολιτική: Προβλήματα και Κατευθύνσεις*, ΕΛΙΑΜΕΠ, Αθήνα, 2005, σ.49

²¹ Charalambos Tsardanidis & Stelios Stavridis, *The Europeanisation of Greek foreign policy: a critical appraisal*, *Journal of European Integration*, Vol. 27, No. 2, 217–239, June 2005, p.218

Ισπανία, Ιταλία: κοινοτικές, μεσογειακές «πύλες» της παράνομης μετανάστευσης εντατικοποίηση του ελέγχου των «εξωτερικών» της συνόρων και την διατήρηση της ασφάλειας των κρατών-μελών. Η αρχή έγινε με τη δημιουργία (1985) και σταδιακή επέκταση (1990) του «χώρου Σένγκεν» (κοινοί κανόνες και διαδικασίες για θεωρήσεις, αιτήσεις ασύλου και ελέγχους στα σύνορα), πιο διστακτικά με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη του 1987 (άρ. 30 περί εξωτερικής πολιτικής και ασφάλειας των κρατών-μελών), ώστε τελικά η καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης να ενσωματωθεί ως αντικείμενο «*συνεργασίας στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων*» (τρίτος πυλώνας) της Συνθήκης του Μάαστριχτ το 1993 (τίτλος VI, άρ. 29-31 ΣΕΕ σε συνδυασμό και με το άρ. 63 §3β ΣΕΚ).²² Η *συνθήκη του Μάαστριχτ του 1993* δημιούργησε μια κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ), ξεκινώντας έτσι μια νέα φάση για την ΕΕ. Η ανάπτυξη μιας κοινής εξωτερικής πολιτικής είχε έναν διπλό (αλληλένδετο) στόχο: μια ισχυρότερη παρουσία της ΕΕ στον κόσμο και ένα εργαλείο για τον εξευρωπαϊσμό των εθνικών εξωτερικών πολιτικών κάθε κράτους μέλους.²³ Ορόσημο, ωστόσο, στην κοινοτική αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης θεωρείται η *Συνθήκη του Άμστερνταμ (1999)*, με την οποία το κεκτημένο Σένγκεν ενσωματώθηκε στο κοινοτικό κεκτημένο.²⁴ Η εν λόγω Συνθήκη εγκαινίασε ένα ευρύτερο θεσμικό πλαίσιο, αυτό του «*Χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης*» (εφεξής ΧΕΑΔ), που κοινοτικοποίησε τις πολιτικές τις αφορώσες στον έλεγχο των εξωτερικών συνόρων, το άσυλο, τα δικαιώματα των υπηκόων Τρίτων Χωρών (εφεξής ΥΤΧ) και τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών.²⁵ Κοντολογίς, τα κράτη-μέλη, που άλλοτε είχαν την απόλυτη ευχέρεια ελέγχου των μεταναστευτικών ροών και επηρεασμού του καθεστώτος ΥΤΧ στην επικράτειά τους, αρχίζουν πλέον σταδιακά να περιορίζουν τις σχετικές αρμοδιότητες τους.²⁶

Ακολούθησαν τρία πολυετή Προγράμματα:

²² Γεώργιος Π. Νικολόπουλος, «Το πρόταγμα της ασφάλειας στον έλεγχο των μεταναστευτικών ροών και οι σημασίες των συνόρων στο 'χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης'», στο Καβουνίδη Τζ., Κόντης Α., Λιανός Θ., Φακιολάς Ρ. (επιμ.) *Μετανάστευση στην Ελλάδα: Εμπειρίες Πολιτικές-Προοπτικές*, Τόμος Α', ΙΜΕΠΟ, Αθήνα, 2008, σ. 314-323.

²³ Charalambos Tsardanidis & Stelios Stavridis, The Europeanisation of Greek foreign policy: a critical appraisal, *Journal of European Integration*, Vol. 27, No. 2, 217–239, June 2005, p.218

²⁴ Το κεκτημένο Σένγκεν: Σύμβαση εφαρμογής της 19ης Ιουνίου 1990 της συμφωνίας του Σένγκεν, της 14ης Ιουνίου 1985, μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών της Οικονομικής Ένωσης Μπενελούξ, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας, σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα (ΕΕ L 239 της 22.9.2000, σ. 19).

²⁵ Κωνσταντίνος Π. Καλοφωλιάς, *Το Μεταναστευτικό Ζήτημα στη Μεσόγειο* (Ισπανία - Ιταλία - Ελλάδα), εκδόσεις Μιχάλη Σιδέρη, Αθήνα, 2011, σ.13

²⁶ Ηρώ Νικολακοπούλου-Στεφάνου, «Ελληνικές και ευρωπαϊκές προτεραιότητες πολιτικής για τον έλεγχο της παράνομης μετανάστευσης», στο ΙΜΕΠΟ, *Μετανάστευση στην Ελλάδα: Εμπειρίες – Πολιτικές – Προοπτικές*, Τόμος Α, εκδόσεις ΙΜΕΠΟ, Αθήνα 2008, σ.302

A) Του Τάμπερε για την περίοδο 2000-2004(καθορισμός πλαισίου νόμιμης μετανάστευσης ως έμμεσος τρόπος επηρεασμού της λαθρομετανάστευσης και για πρώτη φορά λήψη μέτρων για την ενίσχυση των «εταιρικών σχέσεων» της Ε.Ε. με τρίτες χώρες προέλευσης ή διέλευσης λαθρομεταναστών).Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, κατά την έκτακτη σύνοδο στο Τάμπερε στις 15 και 16 Οκτωβρίου 1999, συμφώνησε να καταβληθεί προσπάθεια για τη θέσπιση κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου, με βάση την πλήρη και συνολική εφαρμογή της σύμβασης της Γενεύης, της 28ης Ιουλίου 1951, σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων («σύμβαση της Γενεύης»), όπως συμπληρώθηκε με το πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης της 31ης Ιανουαρίου 1967 («πρωτόκολλο»), επιβεβαιώνοντας έτσι την αρχή της μη επαναπροώθησης και διασφαλίζοντας ότι κανείς δεν αποστέλλεται πίσω σε μέρος όπου θα υφίστατο διώξεις. Το 2003, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει από την επιτροπή να συντάσσει ετήσια έκθεση καταγράφοντας την πρόοδο που έχει σημειωθεί στην τήρηση της κοινής μεταναστευτικής πολιτικής με άξονα τον σεβασμό το θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου σημαντική εξέλιξη συνιστά επίσης τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Προστασίας των Συνόρων. Το 2004 με απόφαση του Συμβουλίου ιδρύθηκε ο ευρωπαϊκός οργανισμός για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης Frontex και αποτελεί όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με νομική διάσταση. Το πρόγραμμα του Τάμπερε αποτέλεσε τη βάση για το ακόλουθο πρόγραμμα της Χάγης. το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Χάγη το 2004 αποφάσισε την ενίσχυση του ενωσιακού οικοδομήματος της ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, θέτοντας τις προτεραιότητες της ένωσης για την επόμενη πενταετία 2005-2010.²⁷

B) Της Χάγης για την περίοδο 2005-2009 [ενίσχυση του ΧΕΑΔ, μέσω Σχεδίου Δράσης της Επιτροπής για την υλοποίηση «δέκα κοινοτικών προτεραιοτήτων»: ενδεικτικά αναφέρονται: η καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης με παράλληλη ανάπτυξη Κοινής Μεταναστευτικής Πολιτικής (εφεξής ΚΜΠ) για την νόμιμη, η ανάπτυξη ολοκληρωμένης διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων, η πολιτική επαναπατριsmού στις χώρες καταγωγής, η συνεργασία με τρίτες χώρες] και

Γ) Της Στοκχόλμης για την περίοδο 2010-2014(περί μηχανισμού αξιολόγησης της εφαρμογής των συναφθεισών Συμφωνιών Επανεισδοχής και έμφαση στη σύναψη τέτοιων με Αφγανιστάν, Μπαγκλαντές, Ιράκ).

²⁷Ελένη Γιαννακοπούλου, «Η Μεταναστευτική Πολιτική της Ε.Ε: Θεσμικό πλαίσιο του Μεταναστευτικού Ζητήματος από την ίδρυση της μέχρι σήμερα», στο, *Πτυχές του Μεταναστευτικού Ζητήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, Ινστιτούτο Έρευνας και Κατάρτισης Ευρωπαϊκών Θεμάτων Ι.Ε.Κ.Ε.Θ, Αθήνα, 2014, σ.23-24

Ειδικότερα, τα τρομοκρατικά χτυπήματα σε Ν. Υόρκη (2001) και Λονδίνο (2005), οδήγησαν την Επιτροπή στην έκδοση για πρώτη φορά δύο σημαντικών ανακοινώσεων²⁸ σχετικά με την παράνομη μετανάστευση και την ανάγκη προώθησης κοινής πολιτικής πάταξής της. Ειδικότερα, διέκρινε μια σειρά τομέων όπου είναι εφικτή και επιτακτική η κοινοτική δράση²⁹, ενώ εστίασε στη σταδιακή απαγόρευση της εθνικής πρακτικής των νομιμοποιήσεων. Όσον αφορά στις κοινοτικές διαδικασίες ασύλου, υιοθετήθηκε ο *Κανονισμός 343/2003 («Δουβλίνο II»)*, που θέσπιζε τα κριτήρια προσδιορισμού του αρμόδιου κράτους-μέλους για την εξέταση αιτήσεων χορήγησης ασύλου από ΥΤΧ. Με την έξαρση ωστόσο του φαινομένου της λαθρομετανάστευσης, επικρίθηκε δριμύτατα για δυσανάλογη κατανομή των ευθυνών μεταξύ των κρατών-μελών, ιδίως σε βάρος εκείνων της Μεσογείου, με επιπτώσεις στη διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των λαθρομεταναστών. Για τον λόγο αυτό, η εφαρμογή του είχε ανασταλεί σε κάποιες χώρες.³⁰ Όμως η κυριότερη αλλαγή που επέφερε το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης ήταν η υιοθέτηση του Κανονισμού 604/201334, γνωστού και ως Δουβλίνο III, ο οποίος αντικατέστησε τον ήδη υπάρχοντα του 2003 και εξακολουθεί να ισχύει έως και σήμερα. Αν και σε γενικές γραμμές ο νέος Κανονισμός διατήρησε αναλλοίωτα τα κύρια σημεία του προηγούμενου,³¹ επιχείρησε να θεραπεύσει ορισμένες ελλείψεις του, οι οποίες προέκυψαν κατά κύριο λόγο από τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ε.Ε. και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.³²

Το 2008 ενεκρίθη, επίσης, το *Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για την Μετανάστευση και το Άσυλο*, που επεσήμανε την ανάγκη δημιουργίας Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου («Ευρώπη Ασύλου»), ενώ εστίαζε στην απαγόρευση των μαζικών νομιμοποιήσεων από μέρους των κρατών-μελών, καθώς και στη σπουδαιότητα σύναψης συμφωνιών επανεισδοχής με τρίτες

²⁸Βλ. Ανακοινώσεις COM(672)2001 και COM(2006)402. Έως τότε η Επιτροπή είχε υποβάλει προτάσεις μόνο για τη χορήγηση ασύλου και τη νόμιμη μετανάστευση.

²⁹Πολιτική θεωρήσεων, Διαχείριση των συνόρων, Αστυνομική συνεργασία, Πολιτική επαναπατριsmού και επανεισδοχής κ.ά.

³⁰Ευαγγελία Χιονάτου, Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία: κοινοτικές μμεσογειακές «πύλες» της παράνομης μετανάστευσης, *Εργαστήριο Μελέτης της Μετανάστευσης και Διασποράς*, Οκτώβριος 2012, ανάκτηση 10/10/2020 από http://emmedia.pspa.uoa.gr/fileadmin/emmedia.pspa.uoa.gr/uploads/Resources/Publications/Keimena_Ergasias/EMMEDIA_Chionatou_WP3.pdf, σ. 16-17

³¹Κανονισμός (ΕΕ) Αριθ. 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2013 για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα

³²Φράγκου Ρ.- Χοτούρας Δ., Ο νέος Κανονισμός “Δουβλίνο III”: Προσπάθεια εξορθολογισμού του ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου ή ακόμη μία χαμένη ευκαιρία;, *Συνήγορος*, Τεύχος 101/2014, σελ. 70 & Βασιλική Κατσαγώνη, Δουβλίνο III: η “εξάιρεση” που έγινε κανόνας. Κριτική αξιολόγηση του Κανονισμού, *Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά*, Τεύχος 140/2019, σ.11-15, ανάκτηση 13/12/2020 από http://www.dspeiraia.gr/magazines/teuxos_140.pdf

χώρες.³³ Ένα χρόνο πριν ολοκληρωθεί το χρονοδιάγραμμα που τέθηκε από το πρόγραμμα της Χάγης το 2009, τέθηκε σε εφαρμογή η *Συνθήκη της Λισαβόνας (ΣΛΕΕ)*. Η συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν μπορούσε παρά να περιλαμβάνει διατάξεις για τη ρύθμιση του μεταναστευτικού ζητήματος ανταποκρινόμενη στις νέες προκλήσεις της εποχής.³⁴ Ουσιαστικά η πολιτική της μετανάστευσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης μετά το 2001, καταδεικνύει έντονα τη διάσταση της εσωτερικής ασφαλείας με μέτρα που λαμβάνονται να στοχεύουν περισσότερο στον τομέα της προστασίας των εξωτερικών συνόρων και της ασφάλειας, και λιγότερο στα ζητήματα ένταξης και νομιμοποίησης των μεταναστών. Σε τελική ανάλυση ουσιαστικά το ενδιαφέρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης στρεφόταν περισσότερο στη μείωση της μεταναστευτικής πίεσης και στην αύξηση της αντίληψης για εσωτερική, «ησυχία, τάξη και ασφάλεια».³⁵

Στην ανακοίνωση της 17ης Ιουνίου 2008 με τίτλο «Κοινή μεταναστευτική πολιτική: αρχές, ενέργειες και μέσα» η Επιτροπή προτείνει 10 κοινές αρχές με συγκεκριμένες ενέργειες για την εφαρμογή τους, με βάση τις οποίες θα διατυπωθεί η κοινή ευρωπαϊκή πολιτική μετανάστευσης. Οι δέκα κοινές αρχές βασίζονται στα ορόσημα που έθεσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε το 1999, στο πρόγραμμα της Χάγης του 2004 και στην Παγκόσμια Προσέγγιση της Μετανάστευσης που εγκαινιάστηκε το 2005. Καθεμία από αυτές εκφράζεται συγκεκριμένα σε σειρά δράσεων που πρέπει να διεξαχθούν στο επίπεδο των κρατών μελών ή της Ε.Ε. Οι αρχές αυτές καλύπτουν το ευρύ φάσμα των μεταναστευτικών πολιτικών και ομαδοποιούνται στους τρεις βασικούς άξονες, δηλαδή την ευημερία, την αλληλεγγύη και την ασφάλεια, ως εξής:

Ευημερία και μετανάστευση:

1. Σαφείς κανόνες και ισότιμοι όροι.
2. Αντιστοίχιση δεξιοτήτων και αναγκών.
3. Η ένταξη αποτελεί το κλειδί της επιτυχούς μετανάστευσης.

Αλληλεγγύη και μετανάστευση:

4. Διαφάνεια, εμπιστοσύνη και συνεργασία.
5. Αποτελεσματική και συνεκτική χρήση των διαθέσιμων μέσων.
6. Σύμπραξη με τις τρίτες χώρες.

Ασφάλεια και μετανάστευση:

7. Πολιτική θεωρήσεων που εξυπηρετεί τα συμφέροντα της Ευρώπης.

³³Βλ. Ευαγγελία Χιονάτου, Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία: κοινοτικές μεσογειακές «πύλες»..., σ. 16-17

³⁴Βλ. Ελένη Γιαννακοπούλου, Η Μεταναστευτική Πολιτική..., σελ.26

³⁵Satvinder S. Juss, *The Decline and Decay of European Refugee Policy*,(Winter, 2005)Vol. 25, No. 4, *Oxford Journal of Legal Studies*, pp. 749-792

8. Ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων.
9. Εντατικοποίηση των ενεργειών για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και μηδενική ανοχή απέναντι στην εμπορία ανθρώπων.
10. Βιώσιμες και αποτελεσματικές πολιτικές επιστροφής προσφύγων.³⁶

Μέχρι το 2015, η στρατηγική της Ευρώπης περιελάμβανε αμυντικά και αποτρεπτικά μέτρα έναντι της παράνομης μετανάστευσης, που νοείται ως μία απειλή ασφαλείας.³⁷ Συνεπώς, προσπάθησε, από πολύ νωρίς, να οχυρωθεί προωθώντας και εξελίσσοντας συνεχώς την εντατικοποίηση του ελέγχου και της επιτήρησης των εξωτερικών ελέγχων της Ένωσης. Από την άλλη, στη προσπάθεια της να δημιουργήσει ένα δίκαιο αλλά αυστηρό Σύστημα Ασύλου, η ΕΕ έχει υποπέσει στα μειονεκτήματα και την ασυμμετρία του συστήματος αυτού, γεγονός που το καθιστά αποτρεπτικό. Επιπλέον, έχει προάγει ένα μεγαλόπνοο σχέδιο για την ανάπτυξη σχέσεων με τρίτες χώρες που σκοπεύουν στην διαχείριση των μεταναστευτικών ροών και στην εξάλειψη των αιτιών προέλευσης του προβλήματος.³⁸

Το 2015, υπό το φως της δραματικής έξαρσης της λαθρομετανάστευσης στη Μεσόγειο, η ΕΕ έκανε μία σημαντική στροφή στρατηγικής επιλέγοντας να καταπολεμήσει τη μετανάστευση όχι με μέσα αμυντικά, αλλά επιθετικά στοχεύοντας στην αναχαίτιση του κινδύνου. Στρέφοντας την προσοχή στην εξωτερική διάσταση του προβλήματος, η Ευρώπη για πρώτη φορά βγήκε εκτός των θεσμικών ορίων των εσωτερικών υποθέσεων, στην οποία περιλαμβάνεται η μετανάστευση, και αποφάσισε να χρησιμοποιήσει μέσα που άπτονται της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας. Έτσι, ανέπτυξε εκτάκτως μέσα και τακτικές, οι οποίες εμπεριέχονται στην πολιτική ασφάλειας της Ένωσης, όπως η στρατιωτική ναυτική *επιχείρηση EUNAVFOR MED*. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει πως η ΕΕ αντιλαμβάνεται την παράνομη μετανάστευση ως ένα πρόβλημα ασφαλείας για το οποίο πρέπει, αφενός να οχυρωθεί και να αμυνθεί, και αφετέρου, όπως, απέδειξε πρόσφατα, να αναπτύξει επιθετικούς μηχανισμούς αναχαίτισης της απειλής της εισροής των παράνομων μεταναστών. Παρόλα αυτά, το σύστημα της ΕΕ κατά της παράνομης μετανάστευσης, ως όλον, στάθηκε αδύνατο να

³⁶Ναταλία Σπυροπούλου, «Γενικές αρχές της ελληνικής μεταναστευτικής πολιτικής. Μια σύντομη ανασκόπηση», στο, Ιωάννα Τσίγκανου, Λάουρα Μαράτου – Αλιπράντη (επιμ), *Γυναικεία μετανάστευση στην Ελλάδα: Οδικός χάρτης πολιτικών κοινωνικής ένταξης*, ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ, Αθήνα, 2014, σ.56-57

³⁷Van Dijk D., «Is EU policy on Illegal migration securitised?», 3rd Pan-European Conference on EU Politics, Istanbul, 21-23 September 2006

³⁸Lindstrøm C., European Union Policy on Asylum and Immigration. Addressing the Root Causes of Forced Migration: A Justice and Home Affairs Policy of Freedom, Security and Justice? Social Policy & Administration, Vol 39, No 6, December 2005, pp. 587- 605

εμποδίσει αλλά και να διαχειριστεί την τρέχουσα προσφυγική κρίση, γεγονός που αναδεικνύει της αδυναμίες του.³⁹

Μία από σημαντικότερες πολιτικές της Ευρώπης για την μείωση της παράνομων μεταναστευτικών ροών είναι *Δήλωση ΕΕ-Τουρκίας, 18 Μαρτίου 2016*. Στις 7 Μαρτίου 2016 η Τουρκία συμφώνησε περαιτέρω να δεχθεί την ταχεία επιστροφή όλων των μεταναστών που δεν χρήζουν διεθνούς προστασίας και μεταβαίνουν από την Τουρκία στην Ελλάδα και να κάνει δεκτούς στο έδαφός της όλους τους παράτυπους μετανάστες που συλλαμβάνονται σε τουρκικά ύδατα. Η Τουρκία και η ΕΕ συμφωνούν επίσης να αναβαθμίσουν τα μέτρα κατά των διακινητών μεταναστών και εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για την ανάληψη δραστηριότητας από το ΝΑΤΟ στο Αιγαίο. Όλοι οι μετανάστες θα προστατεύονται σύμφωνα με τα σχετικά διεθνή πρότυπα τηρουμένης της αρχής της μη επαναπροώθησης, σε πλήρη συμφωνία με το ενωσιακό και διεθνές δίκαιο.⁴⁰

Ελλάδα

Η Μεταναστευτική Πολιτική αποτελεί κρίσιμο και αναπόσπαστο στοιχείο που συνδέεται άρρηκτα με τη συνολική αναπτυξιακή στρατηγική της χώρας, διαμορφώνοντας την κοινωνία, την οικονομία και διασφαλίζοντας την κοινωνική συνοχή. Η ανάγκη σχεδιασμού και υλοποίησης μιας συνολικής και ολοκληρωμένης στρατηγικής για την υποδοχή και την ένταξη μεταναστών και αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας, στο πλαίσιο της προσαρμογής της ελληνικής πολιτείας στη νέα κοινωνικοπολιτική και οικονομική πραγματικότητα, καθίσταται απόλυτα απαραίτητη και αναγκαία.⁴¹ Η Τριανταφυλλίδου (2010α) διακρίνει τη μεταναστευτική πολιτική στην Ελλάδα σε τρεις επιμέρους περιόδους (1991-2001, 2001-2005 και 2005-2010). Στην *«πρώιμη περίοδο»* της μεταναστευτικής πολιτικής, το κράτος παρακολουθεί τη μετανάστευση να εξελίσσεται χωρίς να προβαίνει σε ολοκληρωμένα μέτρα διαχείρισης του φαινομένου. Στη δεύτερη περίοδο, την οποία η συγγραφέας αποκαλεί *περίοδο «ενηλικίωσης»*, το κράτος αναγνωρίζει πλέον και επίσημα τον μακρόχρονο χαρακτήρα της μετανάστευσης στην Ελλάδα, ενώ κατά την *τρίτη περίοδο «ωρίμασης (;)»* η Ελλάδα αποδέχεται το γεγονός ότι πρέπει να δράσει ως χώρα υποδοχής και επιχειρεί τη χάραξη ολοκληρωμένων

³⁹Ελευθερία Μαρκοζάνη, *Παράνομη μετανάστευση, Ασφάλεια και Ευρωπαϊκή πολιτική*, Ευρωπαϊκό Κέντρο Αριστείας Jean Monnet Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 2015, σ.5-6

⁴⁰<https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/> (πρόσβαση 28/10/2020)

⁴¹Νομοθετικό πλαίσιο για τη μετανάστευση-Το μεταναστευτικό και προσφυγικό φαινόμενο στην Ελλάδα (Κεφ 2.1, Κεφ.2.2.1, στο, <http://www.opengov.gr/immigration/?p=792> (πρόσβαση 07/12/2020)

πολιτικών διαχείρισης της μετανάστευσης και ένταξης των μεταναστών. ⁴²Η Μαυροδμή (2008), παρατηρεί από το 2005 και έπειτα, ωστόσο, μία στροφή στη μεταναστευτική πολιτική της Ελλάδας που συμβαδίζει με τις επιταγές της ευρωπαϊκής πολιτικής και αφορά, από την μία πλευρά, την αποτελεσματικότερη περιφρούρηση των συνόρων και τον αυστηρότερο έλεγχο των νέων μεταναστευτικών εισροών, αλλά, από την άλλη πλευρά, και την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων και της ασφάλειας των μεταναστών που βρίσκονται στην Ελλάδα. ⁴³

Στην πρώτη περίοδο της μεταναστευτικής πολιτικής τη δεκαετία 1991-2000, η μεταναστευτική πολιτική στόχευε στον περιορισμό της μετανάστευσης, υιοθετούσε δηλαδή μία «περιοριστική προσέγγιση» για τη μετανάστευση ή αλλιώς αποσκοπούσε στη «μηδενική μετανάστευση» με το *Νόμο 1975/1991* με τίτλο «Είσοδος - έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις». Είναι ο πρώτος νόμος, μετά το έτος 1929 (Ν. 4310/1929), που επιχειρεί να διαχειριστεί την είσοδο των μεταναστών μέσα από την εφαρμογή συγκεκριμένης μεταναστευτικής πολιτικής. Ο νόμος 1975/1991 απέβλεπε κυρίως στον περιορισμό της μετανάστευσης, στον αυστηρότερο έλεγχο των συνόρων και στην απέλαση όλων των παράτυπων μεταναστών από την ελληνική επικράτεια. Ενθαρρύνοντας την εισροή εργατικού δυναμικού και ταυτόχρονα μειώνοντας τον αριθμό των αδειών εργασίας, το κράτος δημιούργησε και ταυτόχρονα συντηρούσε την παράνομη μετανάστευση.

Όσον αφορά τη *δεύτερη περίοδο της μεταναστευτικής πολιτικής*, με την ψήφιση του Ν.2910/2001 με τίτλο «Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην ελληνική επικράτεια. Κτήση της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση κι άλλες διατάξεις», επιχειρείται μια πιο ολοκληρωμένη διαχείριση του μεταναστευτικού φαινομένου, ενώ εισάγονται και κάποια στοιχεία για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης. Ο Ν.2910/2001 στόχευε στην εγκατάλειψη της «λογικής αστυνόμευσης» που χαρακτήριζε τον προηγούμενο νόμο και στην αντιμετώπιση του φαινομένου της μετανάστευσης με μια πιο σφαιρική και σύγχρονη αντίληψη για το ρόλο των μεταναστών στην Ελληνική οικονομία και κοινωνία. Ο νόμος αυτός αποτελεί για την Ελλάδα την πρώτη ίσως ολοκληρωμένη –ως προς τις προθέσεις για τη συνολική διαχείριση του «προβλήματος»- παρέμβαση στο τομέα της μεταναστευτικής πολιτικής.

Σύμφωνα με τον Martin Baldwin-Edwards (2004), η μεταναστευτική πολιτική που εφαρμόστηκε στην Ελλάδα δεν ήταν ρεαλιστική διότι δεν έλαβε υπόψη της τις πραγματικές συνθήκες που επικρατούσαν στη χώρα. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα πολλοί νόμιμοι μετανάστες

⁴². Βλ. Ναταλία Σπυροπούλου, «Γενικές αρχές της ελληνικής...», σ.59

⁴³Ο.π., σ.60

να βρεθούν στην παρανομία και να στραφούν για απασχόληση στην παραοικονομία. Τέλος, όσον αφορά την τρίτη περίοδο εξακολουθεί να παρατηρείται μία αντίφαση ως προς τους στόχους της μεταναστευτικής πολιτικής, ενώ παραμένει το χαρακτηριστικό της εκ των υστέρων παρέμβασης για την υιοθέτηση ρυθμίσεων που αφορούν την είσοδο και την ένταξη των μεταναστών.

Ο νόμος 3386/2005 «*Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια*», ο οποίος επιχειρεί την ενσωμάτωση των Οδηγιών από την Ευρωπαϊκή Ένωση σχετικά με το δικαίωμα της οικογενειακής επανένωσης και με το καθεστώς των επί μακρόν διαμενόντων (Οδηγία 2003/86/EK για οικογενειακή επανένωση και 2003/109/EK ρυθμίσεις για τους επί μακρόν διαμένοντες) και ο Ν.3536/2007, παρότι εισήγαγαν κάποιες θετικές ρυθμίσεις για τους μετανάστες, παράλληλα, απαιτούσαν την πλήρωση μίας σειράς προϋποθέσεων, οι οποίες ακύρωναν, στην ουσία, το πνεύμα και τον στόχο των νόμων. Τέλος, θετική θεωρήθηκε η θέσπιση του Ν. 3838/2010 «*Σύγχρονες διατάξεις για την ελληνική ιθαγένεια και την πολιτική συμμετοχή ομογενών και νομίμως διαμενόντων μεταναστών και άλλες ρυθμίσεις*», ο οποίος καθιέρωνε ιδιαίτερες διαδικασίες κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας για τα παιδιά των μεταναστών, τη «*δεύτερη γενιά*» και επίσης παρείχε, για πρώτη φορά, σε ορισμένες κατηγορίες νομίμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, καθώς και στους ομογενείς, το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι (για θέσεις δημοτικών συμβούλων) στις τοπικές εκλογές.⁴⁴

Ακολουθώντας τις ευρωπαϊκές οδηγίες η χώρα μας και σύμφωνα με τον κανονισμό 810/2009 της 13ης Ιουλίου 2009 που θεσπίζει τις διαδικασίες και τις προϋποθέσεις έκδοσης *θεωρήσεων βραχείας διαμονής στα εδάφη των χωρών της ΕΕ* και διέλευσης από τα εδάφη αυτά και που καθορίζει τις τρίτες χώρες οι υπήκοοι των οποίων υπόκεινται σε υποχρέωση θεώρησης, προβλέπεται ότι στόχος του κανονισμού είναι η θέσπιση των προϋποθέσεων και των διαδικασιών έκδοσης θεωρήσεων βραχείας διαμονής (το ανώτερο 90 ημέρες σε περίοδο 180 ημερών) σε κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διέλευσης από αυτά, καθώς και στα συνδεδεμένα κράτη (Νορβηγία, Ισλανδία, Ελβετία, Λιχτενστάιν) τα οποία εφαρμόζουν πλήρως τη Συμφωνία Σένγκεν. Το Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις (VIS) υποστηρίζει την υλοποίηση της κοινής πολιτικής θεωρήσεων της ΕΕ. Ο κανονισμός εφαρμόζεται σε υπηκόους τρίτων χωρών που έχουν υποχρέωση θεώρησης για τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ, όπως καθορίζεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 539/2001. Αρμόδιο για την εξέταση της αίτησης θεώρησης είναι το κράτος μέλος της ΕΕ που αποτελεί τον μοναδικό ή τον κύριο προορισμό της επίσκεψης. Εφόσον δεν μπορεί να προσδιορισθεί ο κύριος προορισμός, αρμόδιο είναι το κράτος-μέλος εισόδου στην ΕΕ. Στην περίπτωση διέλευσης, το κράτος μέλος της ΕΕ

⁴⁴Ο.π.,62-70 .

από το οποίο πραγματοποιείται η διέλευση ή σε περίπτωση πολλαπλών διελεύσεων, αρμόδιο αυτό της πρώτης διέλευσης. Η εφαρμογή του κανονισμού ξεκίνησε την 5 η Απριλίου 2010.

Το 2011 *θεσπίστηκε ο Ν.3907/2011* «Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, με προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ» «σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη - μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών» και λοιπές διατάξεις. Συμπεριλαμβάνει και την πρόβλεψη εθελούσιας επιστροφής του μετανάστη. Ίδρύονται κέντρα πρώτης υποδοχής (ΚΕ.Π.Υ.) σε επιλεγμένα σημεία της χώρας (ακόμη και σε στρατόπεδα που δεν χρησιμοποιούνται) και ρυθμίζονται τα θέματα που έχουν να κάνουν με τη διάρθρωση και λειτουργία τους καθώς και τους ΥΤΧ που συλλαμβάνονται να εισέρχονται στη χώρα χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις ή διαβιούν παράνομα εντός της επικράτειας.⁴⁵ Τον Μάρτιο του 2012 το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, ανακοίνωσε την απόφασή του για ίδρυση τριών κλειστών κέντρων κράτησης παράνομων μεταναστών σε κάθε μία από τις δέκα περιφέρειες της χώρας εκτός από τις περιφέρειες των νησιών του Αιγαίου, του Ιονίου και της Κρήτης.⁴⁶

Ακολουθεί το *Προεδρικό Διάταγμα υπ' αριθμ. 141/2013*. Σκοπός του είναι η προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2011 (L 337) σχετικά με τις *απαιτήσεις για την αναγνώριση και το καθεστώς των αλλοδαπών ή των ανιθαγενών ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας.*⁴⁷ Εν συνεχεία ψηφίζεται ο *Ν.4251/2014 «Κώδικας μετανάστευσης και κοινωνικής ένταξης και λοιπές διατάξεις»*. Με αυτόν το νόμο ρυθμίζονται και επικαιροποιούνται θέματα διέλευσης προσώπων από τα σύνορα της χώρας και διαμονής ΥΤΧ στην ελληνική επικράτεια σε σύμπνοια με τη νομοθεσία της Ε.Ε. καθώς και θέματα οικογενειακής επανένωσης [οδηγία 2003/86/ΕΚ.], και διαμονής μακράς διάρκειας πολιτών [οδηγία 2003/109/ΕΚ].

Με τον νόμο *4375/2016* με τίτλο «Οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Ασύλου, Αρχής Προσφυγών, Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης σύσταση Γενικής Γραμματείας Υποδοχής», προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας

⁴⁵Ν.3907/2011(ΦΕΚ Α-7/26-1-2011), στο, <https://www.e-nomothesia.gr/kat-allodapoi/n-3907-2011.html> (πρόσβαση 10/12/2020)

⁴⁶Ελληνικό Συμβούλιο Για Τους Πρόσφυγες Έκθεση Πεπραγμένων 2012, στο, https://www.google.com/url?sa=T&Rct=J&Q=&Esrc=S&Source=Web&Cd=&Cad=Rja&Uact=8&Ved=2ahukewjsvus8jsvtahwnmkqkhsvoauyqfjaeegqiaxac&Url=Https%3a%2f%2fwww.Gcr.Gr%2findex.Ph%2fel%2fnews%2fpress-Releases-Announcements%2fitem%2fdownload%2f105_5511efbd4a363fe441d5999d20baae20&Usg=Aonvaw2qz65nhnr4fcxz44-N15rk, σ.7. (πρόσβαση 10/12/2020)

⁴⁷https://www.synigoros.gr/resources/docs/p-d--141_2013.pdf (πρόσβαση 01/12/2020).

2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιτύπωση)» (L 180/29.6.2013), διατάξεις για την εργασία δικαιούχων διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις», *αναδιαμορφώνεται η διαδικασία διεθνούς προστασίας, υποδοχής, καταγραφής και ταυτοποίησης των νεοεισερχομένων πολιτών τρίτων χωρών καθώς και το σύστημα υποδοχής και φιλοξενίας των αιτούντων διεθνούς προστασίας σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο και το δίκαιο της Ε.Ε. και ενσωματώνεται η οδηγία 2013/32 /Ε.Κ. για τις κοινές ευρωπαϊκές διαδικασίες για τη χορήγηση διεθνούς προστασίας σε όσους αιτούνται. Σημαντική πρόοδος εντοπίζεται στην αλλαγή του νόμου με την επιτάχυνση της διαδικασίας εξέτασης αιτημάτων διεθνούς προστασίας, έτσι ώστε να μην υπερβαίνει τις 14 ημέρες. Συγκροτείται η Υπηρεσία Ασύλου, ως αυτοτελής Υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, από την Κεντρική Υπηρεσία Ασύλου και τις Περιφερειακές Υπηρεσίες Ασύλου, με Περιφερειακά Γραφεία Ασύλου στην Αττική, τη Θεσσαλονίκη, τη Θράκη, την Ήπειρο, τη Θεσσαλία, τη Δυτική Ελλάδα, την Κρήτη, τη Λέσβο, τη Χίο, τη Σάμο, τη Λέρο και τη Ρόδο. Επέρχεται η θεσμική αναβάθμιση για την ανεξάρτητη λειτουργία της Αρχής Προσφυγών, η κατάργηση της «Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής» (μετονομασία των Hotspot), η ίδρυση και η λειτουργία αυτοτελούς Υπηρεσίας με τίτλο «Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης» (ΥΠ.Υ.Τ) και η λειτουργία περιφερειακών υπηρεσιών της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης μέσω των Κέντρων Υποδοχής και Ταυτοποίησης (Κ.Υ.Τ.), των Κινητών Μονάδων Υποδοχής & Ταυτοποίησης (Κ.Μ.Υ.Τ.), των ανοικτών Δομών Προσωρινής Υποδοχής πολιτών τρίτων χωρών ή ανιθαγενών, που έχουν αιτηθεί διεθνούς προστασίας και των ανοικτών Δομών Προσωρινής Φιλοξενίας πολιτών τρίτων χωρών ή ανιθαγενών. Στους αιτούντες χορήγησης ασύλου για ανθρωπιστικούς λόγους και λόγους διεθνούς προστασίας, *θεσπίζεται ανώτατο όριο εξέτασης του αιτήματός τους οι έξι (06) μήνες* κι εφόσον υπάρχει θετική κρίση θα δίνεται άδεια παραμονής τριετούς (03) διάρκειας.*

Ακολουθεί ο Ν.4636/2019 «Περί Διεθνούς Προστασίας και άλλες διατάξεις» όπου βάσει των διατάξεων των άρθρων 2 έως 38 είναι η συμμόρφωση με την Οδηγία 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2011 σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των ανιθαγενών ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (αναδιτύπωση). Και τέλος ο Ν.4686/2020 «Βελτίωση της μεταναστευτικής νομοθεσίας, τροποποίηση διατάξεων των νόμων 4636/2019 (Α' 169), 4375/2016 (Α' 51), 4251/2014 (Α' 80) και άλλες διατάξεις», όπου στο άρθρο 30 παρ.4, στ', αναφέρεται η δημιουργία των νέων

Κλειστών Ελεγχόμενων Δομών Νήσων (ΚΕΔΝ) και στα πέντε (05) νησιά του Αιγαίου που προϋπήρχαν τα Κ.Υ.Τ, όπου θα ενσωματωθούν πλέον στην νεοϊδρυθείσα δομή.

Να επισημάνουμε στο σημείο αυτό, την σημαντική και εξέχουσα συμβολή των ευρωπαϊκών θεσμών και διεθνών οργανισμών στην αντιμετώπιση και διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, με υπηρεσίες υποστήριξης για το άσυλο (*Easo*), με τον έλεγχο και επιτήρηση των χερσαίων, θαλάσσιων και εναέριων συνόρων (*Frontex*), με την πρόληψη, καταπολέμηση και αντιμετώπιση του διασυνοριακού εγκλήματος (*Eurosur*), με την επιβολή του νόμου στην καταπολέμηση του σοβαρού διεθνούς εγκλήματος και της τρομοκρατίας(*Europol*). Ο *Frontex* σε συνεργασία με την *Europol*, την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (*Easo*), τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (*Fra*), την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (*Unhcr*) και τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (*IOM*) ενισχύουν την στήριξη στις εθνικές συνοριακές αρχές των κρατών-μελών για τον έλεγχο και την επιτήρηση τμημάτων των εξωτερικών συνόρων τους, σε ιδιαιτέρως δύσκολα σημεία, με σκοπό την αντιμετώπιση πολυάριθμων μεταναστευτικών εισροών. Αναμένοντας το Νέο Σύμφωνο για την Μετανάστευση και το Άσυλο (*New Pact on Migration and Asylum*) η Επίτροπος Εσωτερικών Υποθέσεων, *Ylva Johansson*, δήλωσε: «Τα μέτρα που θα παρουσιάσουμε σήμερα στο έκτακτο Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων βασίζονται στην αυξημένη ικανότητά μας να παρέχουμε ουσιαστική υποστήριξη, είτε πρόκειται με ειδικούς είτε με εξοπλισμό. Στόχος μας είναι να διασφαλίσουμε ότι η βραχυπρόθεσμη πολιτική κρίση δεν θα μετατραπεί σε μακροπρόθεσμη ανθρωπιστική κρίση. Πρέπει να υποστηρίξουμε τις αξίες μας και να εφαρμόσουμε διαρθρωτικές λύσεις σε μακροπρόθεσμα προβλήματα. Θα ήθελα να ανανεώσω την πολιτική μας έκκληση προς τα κράτη μέλη να επιδείξουν αλληλεγγύη προς την Ελλάδα, επίσης και με τη μορφή εξεύρεσης λύσεων για τους ασυνόδευτους ανηλίκους στα νησιά».⁴⁸

1.2 Η μεταναστευτική πορεία στο Αιγαίο

Η μεταναστευτική πορεία χωρίζεται συνήθως σε τρία βασικά στάδια: το στάδιο πριν τη μετανάστευση (γνωστή και ως αναχώρηση ή διαφυγή), το στάδιο της μετάβασης και το στάδιο

⁴⁸Extraordinary Justice and Home Affairs Council: Commission presents Action Plan for immediate measures to support Greece, στο, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_384 (πρόσβαση 12/12/2020) & Refugee crisis: Ylva Johansson confident EU states can agree on migration pact, στο, <https://www.infomigrants.net/en/post/27214/refugee-crisis-ylva-johansson-confident-eu-states-can-agree-on-migration-pact> (πρόσβαση 12/12/2020)

της επανεγκατάστασης ή μετα-μεταναστευτικό στάδιο με κάθε στάδιο να συνδέεται με συγκεκριμένους κινδύνους και προκλήσεις.⁴⁹ Η Ελλάδα λόγω της γεωγραφικής της θέσης αποτελεί τη φυσική διέξοδο της Μέσης Ανατολής προς τον Ευρωπαϊκό βορρά⁵⁰ και τα τελευταία χρόνια βίωσε μια πρωτόγνωρη αύξηση στις αφίξεις των μετακινούμενων πληθυσμών. Οι περισσότεροι εισέρχονταν με φουσκωτές ή αυτοσχέδιες βάρκες από τα τουρκικά παράλια, κυρίως στα νησιά του Βόρειου Αιγαίου και τα Δωδεκάνησα, αλλά και σε βραχονησίδες και στρατιωτικές βάσεις (Ψέριμος, Αγαθονήσι, Φαρμακονήσι, κ.λπ.), όπου η πρόσβαση είναι πολύ πιο δύσκολη και επικίνδυνη. Η πλειοψηφία ταξίδευε με οποιοδήποτε μέσο προς την Αθήνα και από εκεί στη Βόρεια Ελλάδα, με σκοπό το *πέρασμα των συνόρων* για να φτάσουν στη δυτική και βόρεια Ευρώπη. Πολλές φορές δεν έμεναν πάνω από 12-48 ώρες σε κάθε χώρα. Αν και για τους περισσότερους η Γερμανία ήταν ο τελικός προορισμός, κάποιοι συνέχισαν προς το Βέλγιο, τη Δανία, τη Σουηδία, τη Νορβηγία αλλά και τη Φινλανδία.⁵¹ Ο μεγάλος αριθμός αφίξεων στα σύνορα της Ελλάδας δεν ξεκίνησε μόνο το 2015. Ο αριθμός των αφίξεων αυξανόταν διαρκώς, βέβαια καμία από τις προηγούμενες χρονιές δεν μπορούσε να συγκριθεί από το 2015. Ας μην ξεχνάμε ότι μέχρι το 2005 οι παράτυπη είσοδος στην Ελλάδα αφορούσε κατεξοχήν πολίτες Αλβανίας. Η κυριότερη αλλαγή σημειώθηκε το 2013 μετά την κατασκευή του φράχτη στον Έβρο στα τέλη του 2012 και την έναρξη της επιχείρησης «ΑΣΠΙΔΑ». Το αποτέλεσμα ήταν η κατά 96,36% μείωση των αφίξεων από τα ελληνοτουρκικά χερσαία σύνορα και η μετατόπιση των ροών από τα χερσαία θαλάσσια σύνορα, με 213,53% ποσοστιαία αύξηση των συλλήψεων στα ελληνοτουρκικά θαλάσσια σύνορα. Μέχρι το 2013 η Ελλάδα δεχόταν *μεικτές ροές*, ενώ από το 2014 και έπειτα η ροές άρχισαν να περιλαμβάνουν ολοένα και περισσότερους *prima facie* πρόσφυγες. Το σύνολο των ανθρώπων που έρχονταν στην Ελλάδα από το 2015 και μετά, σύμφωνα με τα στοιχεία της Υπατης αρμοστείας, είναι προσφυγικού προφίλ. Το έτος 2015 έχει αποκληθεί με πάρα πολλά ονόματα όπως «χρόνια της προσφυγικής κρίσης», «έτος της μεγαλύτερης μετακίνησης πληθυσμών από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο», «χρόνια της Ευρώπης- φρούριο και της στρατιωτικοποίησης των συνόρων» κ.ο.κ. Σε αντίθεση με τα προηγούμενα χρόνια στο οποίο προηγούταν η Ιταλία, το 2015 η Ελλάδα ήταν η χώρα που αποτέλεσε το πρώτο σημείο εισόδου για την Ευρώπη. Ο Απρίλιος του 2015 ήταν ο μήνας της ραγδαίας αλλαγής και ο αριθμός των αφίξεων από τον Αύγουστο και έπειτα εκτινάχθηκε

⁴⁹Bhugra, D., & Jones, P. (2001, May), *Migration and mental illness*. Cited by 104, 7(3), σσ. 216- 222 & Drachman, D. (2014). «Immigrants and Refugees», στο, το A. Gitterman (Επιμ.), *Handbook of Social Work Practice with Vulnerable and Resilient Populations* (σσ. 366-391), New York: Columbia University Press, στο, <https://www.jstor.org/stable/10.7312/gitt16362> (πρόσβαση 01/12/2020)

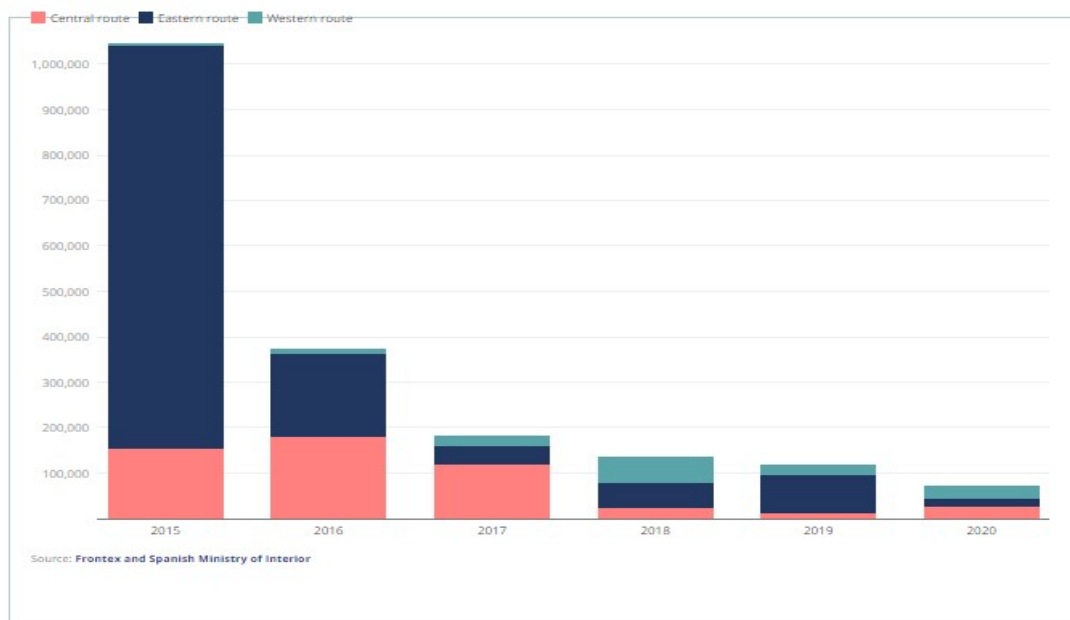
⁵⁰Γεωργία Σπυροπούλου-Δημήτρης Χριστόπουλος, Προσφυγικό: «Θα Τα Καταφέρουμε»; Ένας απολογισμός διαχείρισης και προτάσεις διεξόδου, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2012, σ.110

⁵¹Migrant crisis spreads to Greek isles, στο, <http://www.irinnews.org/news/2015/05/19/migrant-crisis-spreads-greek-isles> (πρόσβαση 01/12/2020)

ξεπερνώντας τις 100.000 αφίξεις ανά μήνα. Είχε ακουστεί, κατά κόρον, ότι η εκτόξευση των ροών οφειλόταν στην αλλαγή της κυβέρνησης στην Ελλάδα τον Ιανουάριο του 2015. Το 2014 η Ελλάδα εφήρμοσε σκληρά μέτρα αναχαίτισης και αντικίνητρα όπως η κράτηση και η επαναπροώθηση. Ωστόσο ο αριθμός των ροών από τη θάλασσα τριπλασιάστηκε σε σχέση με το 2013. Μία στις πέντε αφίξεις το 2015 αφορούσε μικρά παιδιά, ασυνόδευτα, ακόμα και νεογέννητα, το 49% των οποίων προέρχονταν από εμπόλεμες ζώνες. Η πλειονότητα αφορούσε πολίτες Συρίας, Αφγανιστάν, Ιράκ και πολίτες χωρών με υψηλά ποσοστά αναγνώρισης αιτημάτων ασύλου δηλαδή *prima facie* πρόσφυγες. Οι περισσότερες αφίξεις σημειώθηκαν στη Λέσβο (508.018), και ακολούθησε η Χίος, Σάμος, Λέρος, Αγαθονήσι, Κάλυμνος, Κως, Σύμη και Τήλος. Η απουσία ασφαλών και νόμιμων οδών αποτέλεσε τον λόγο που το 2015, χαρακτηρίστηκε ως η χρονιά με τη μεγαλύτερη θνησιμότητα με 3.771 θανάτους, από τους οποίους, οι 805, σημειώθηκαν στην Ελλάδα σε πολύνεκρα ναυάγια από τον Οκτώβριο και μετά, σχεδόν σε όλα τα σημεία εισόδου. Το 30% των καταγεγραμμένων νεκρών στο Αιγαίο, το 2015, ήταν παιδιά. Η εικόνα του νεκρού Aylan θα συνεχίζει για χρόνια να στοιχειώνει τις Ευρωπαϊκές συνειδήσεις.⁵² Η επική φράση της Γερμανίδας Καγκελάρου «Wir schaffen das!» (Θα τα καταφέρουμε!) δυστυχώς δεν είχε παρόμοια αποτελέσματα για την Ελλάδα, όπως βλέπουμε και στο παρακάτω διάγραμμα. Η διαδρομή της Ανατολικής Μεσογείου κατέχει προεξέχουσα θέση.

Yearly irregular arrivals 2015-2020

Data up to October 2020.

⁵²Βλ. Γεωργία Σπυροπούλου-Δημήτρης Χριστόπουλος, ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ: «ΘΑ ΤΑ ΚΑΤΑΦΕΡΟΥΜΕ»; ..., σ.18-23.

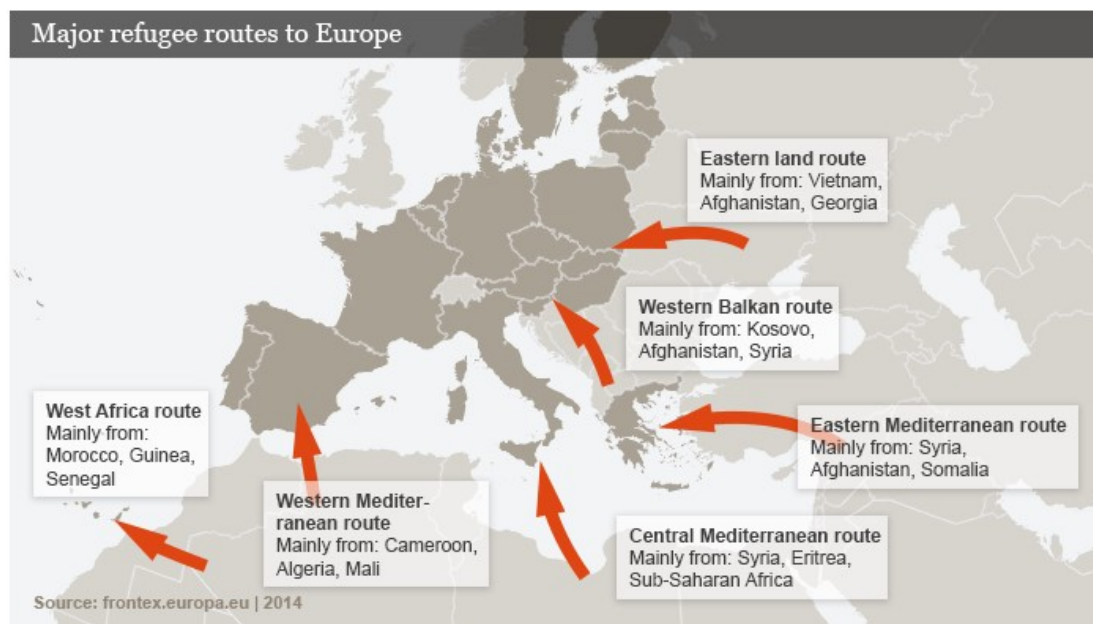
Source: <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/migration-flows/> (πρόσβαση 08/12/2020)

Οι κύριες μεταναστευτικές διαδρομές προς την Ευρώπη είναι οι ακόλουθες:

α) Η διαδρομή της Δυτικής Μεσογείου, με κύρια χώρα υποδοχής την Ισπανία και σημαντικότερες χώρες προέλευσης την Συρία, την Γουινέα και την Ακτή Ελεφαντοστού

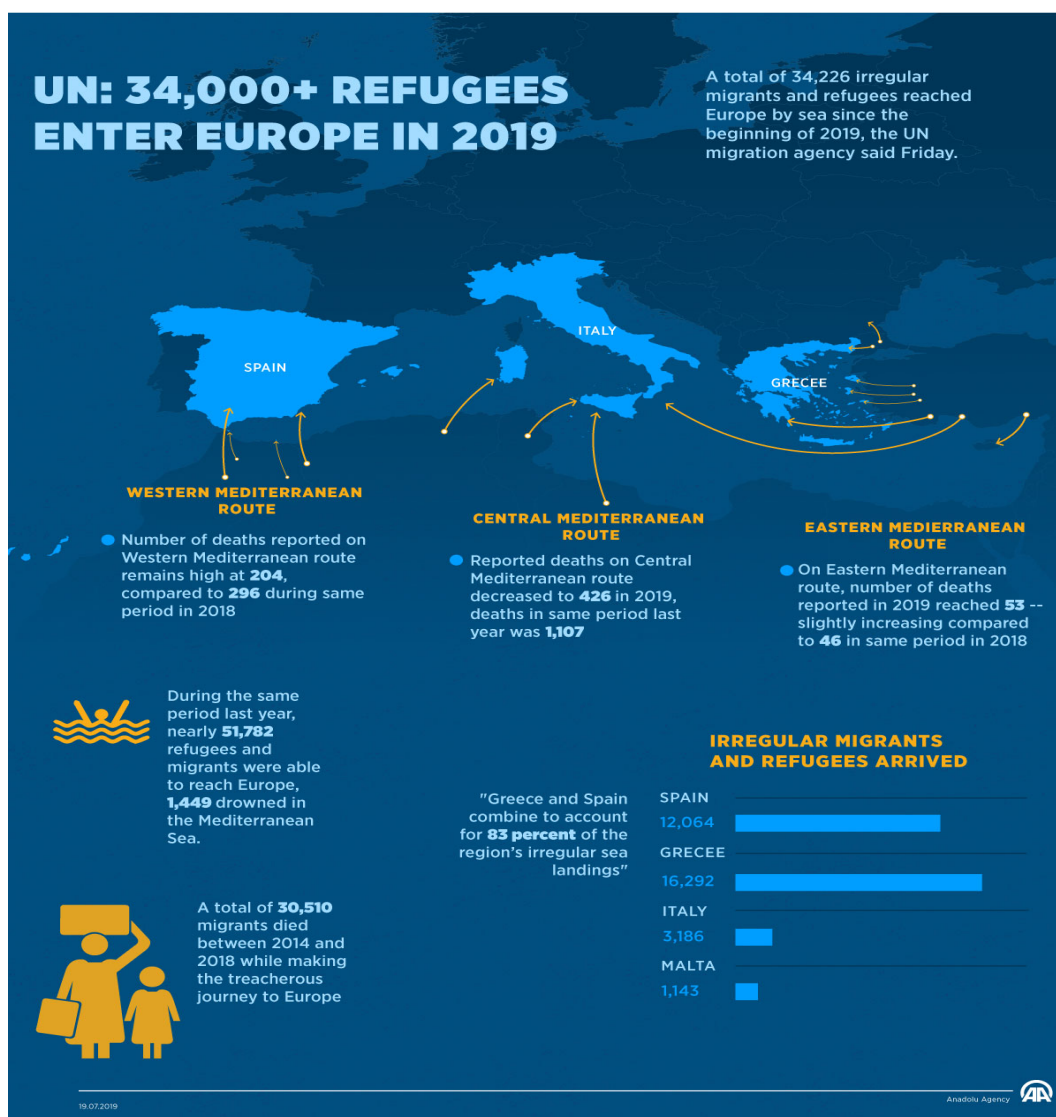
β) Η διαδρομή της Κεντρικής Μεσογείου, με κυριότερη χώρα υποδοχής την Ιταλία, δευτερεύουσα την Μάλτα και χώρες προέλευσης την Ερυθραία, την Νιγηρία και τα κράτη της Υποσαχάριας Αφρικής

γ) Η διαδρομή της Ανατολικής Μεσογείου, με κύρια χώρα υποδοχής την Ελλάδα, μέσω Τουρκίας, και με χώρες προέλευσης την Συρία, την Παλαιστίνη, το Πακιστάν και το Αφγανιστάν.

Η οδός της Ανατολικής Μεσογείου αναφέρεται στη διέλευση μέσω θαλάσσης από την Τουρκία στην Ελλάδα. Μεγάλος αριθμός προσφύγων κατέφθασε το 2015 στην ΕΕ μέσω αυτής της οδού. Έκτοτε, ο αριθμός των παράτυπων αφίξεων μέσω της οδού αυτής μειώθηκε σημαντικά, χάρις στη στενή συνεργασία μεταξύ ΕΕ και Τουρκίας. Η εφαρμογή της συμφωνίας ΕΕ-Τουρκίας του Μαρτίου του 2016 συνέβαλε καίρια στη μείωση των παράνομων αφίξεων μέσω Τουρκίας. Το 2019, 82,000 παράτυποι μετανάστες έφτασαν στην ΕΕ μέσω της οδού της Ανατολικής Μεσογείου. [Μολονότι οι αφίξεις μειώθηκαν κατά 90 % σε σύγκριση με το 2015, αυτή είναι τώρα η οδός που χρησιμοποιούν περισσότερο οι παράτυποι μετανάστες για να φτάσουν στην

ΕΕ].⁵³ Όπως και τα προηγούμενα χρόνια, η διαδρομή της Ανατολικής Μεσογείου εξακολουθεί να προτιμάται από ορισμένες εθνικότητες των οποίων η παρουσία σπάνια καταγράφεται είτε στην Κεντρική είτε στη Δυτική Μεσόγειο. Ο ΔΟΜ με έδρα την Αθήνα, σημείωσε επίσης ότι, η άνοδος των αφίξεων του 2019 έχει αντίκτυπο στην περιοχή του Αιγαίου, όπου τον Ιανουάριο του 2019 ο πληθυσμός των μεταναστών ανήλθε σε 14.500, ενώ τον Ιανουάριο του 2020, αυξήθηκε σε 41.894 μέσα στο χρονικό διάστημα ενός έτους.⁵⁴

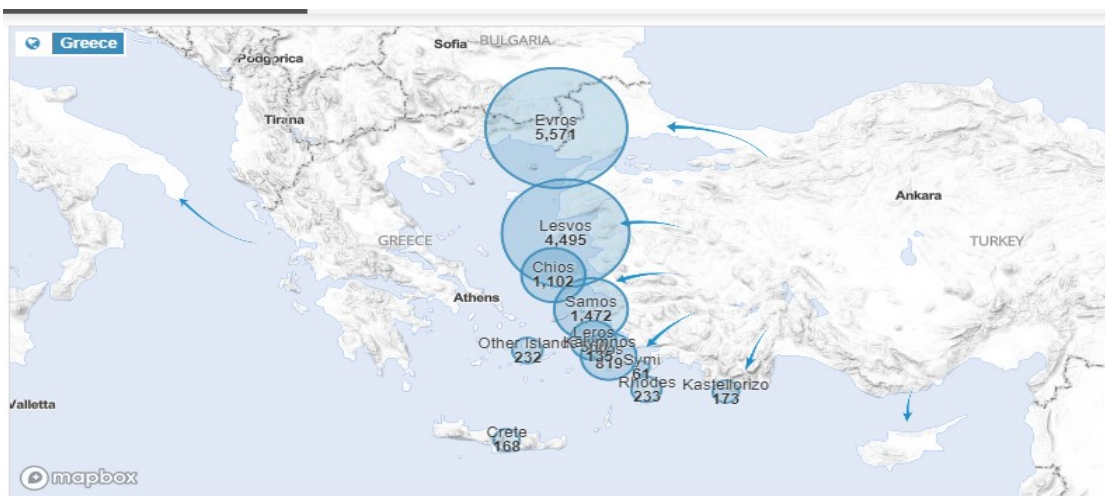

Source: Anadolu Agency, <https://www.aa.com.tr/en/info/infographic/14953> (πρόσβαση 08/12/2020)

⁵³Οδός της Ανατολικής Μεσογείου, στο, <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/migratory-pressures/eastern-mediterranean-route/> (πρόσβαση 06/12/2020)

⁵⁴Mediterranean Migrant Arrivals Reach 4,432 in 2020; Deaths Reach 68. Focus on Greece , στο, <https://www.iom.int/news/mediterranean-migrant-arrivals-reach-4432-2020-deaths-reach-68-focus-greece> (πρόσβαση 07/12/2020)

Για το 2020, ο αριθμός των αφίξεων στην Ελλάδα ανέρχεται στις 15,021(ενημέρωση έως 29/11/2020), μέσω θαλάσσης αφίχθηκαν 9,450 ενώ από τα χερσαία σύνορά μας 5,571 άτομα.⁵⁵

Total arrivals in 2020	Previous years		
15,021 <small>Last updated 29 Nov 2020</small>			
Sea arrivals in 2020	Sea arrivals	Land arrivals	Dead and missing
9,450 <small>Last updated 29 Nov 2020</small>	2019	2018	2017
	2016	2015	2014
Land arrivals in 2020	59,726	32,494	29,718
5,571 <small>Last updated 29 Nov 2020</small>	173,450	856,723	41,038
	14,887	6,592	2,280
	70	174	441
	799	405	

Source: <https://data2.unhcr.org/en/situations/mediterranean/location/5179> (πρόσβαση 08/12/2020)

Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία, του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής, οι περισσότερες απόπειρες παράνομης εισόδου στη χώρα εντοπίστηκαν στα χερσαία σύνορα. Οι υπήκοοι του Αφγανιστάν, της Συρίας και της Τουρκίας αντιπροσώπευαν τις επικρατέστερες εθνικότητες των μεταναστών που εντοπίστηκαν.⁵⁶

⁵⁵Operational portal refugee situations, στο, <https://data2.unhcr.org/en/situations/mediterranean/location/5179> (πρόσβαση 8/12/2020)

⁵⁶Situation at EU external borders – Arrivals down in Western and Eastern Mediterranean, στο, <https://Frontex.europa.eu/media-centre/news-release/situation-at-eu-external-borders-arrivals-down-in-western-and-eastern-mediterranean-7WsLzx> (πρόσβαση 08/12/2020)

1.2.1 Λαθρεμπόριο μεταναστών (*Migrant Smuggling*)

Το λαθρεμπόριο μεταναστών αποτελεί βασική πρόκληση για την ασφάλεια και την ανθρωπιστική βοήθεια της ΕΕ τα τελευταία πέντε χρόνια, και παραμένει έτσι και κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Είναι πιθανό να υπάρχει αυξημένη ζήτηση για υπηρεσίες των δικτύων λαθρεμπορίου για είσοδο στην ΕΕ ή για δευτερεύουσες κινήσεις προς παράκαμψη των ενισχυμένων μέτρων ελέγχου των συνόρων που ισχύουν σήμερα σε ολόκληρη την ΕΕ.⁵⁷ Οι διακινητές κατέχουν πολύ σημαντικό ρόλο στην πραγματοποίηση του ταξιδιού. Αποτελούν τους κρίκους μιας αλυσίδας με πολυάριθμα μέλη και είναι οι άνθρωποι που χαράζουν τη γεωγραφία του ταξιδιού και τέμνουν τις διαδρομές ορίζοντας τις παύσεις και τις ώρες δράσης. Είναι οι άνθρωποι που αναλαμβάνουν να καταστήσουν δυνατή τη διέλευση των συνόρων, να προβλέψουν τα εμπόδια που μπορεί να προκύψουν. Διαπραγματεύονται με συνοριοφύλακες, ληστές και επιδεικνύουν κατά το πλείστον ασφαλείς διαδρομές. Συνοδεύουν, φιλοξενούν, μετακινούν, εκβιάζουν, φυλακίζουν, και τιμωρούν κατά βούληση τους απειθαρχους ανάμεσα στους πελάτες τους. Οι διακινητές είναι αυτοί που κάνουν το ταξίδι εφικτό, περισσότερο προβλέψιμο και ασφαλές. Δεν ενοχλούνται από αυταπάρηση δεν υποκινούνται από αισθήματα αλληλεγγύης. Οι πρόσφυγες από την άλλη γνωρίζουν πως σε μία δύσκολη στιγμή θα βρεθούν οι ίδιοι μόνοι τους και εκτεθειμένοι αφού οι διακινητές φροντίζουν τις περισσότερες των περιπτώσεων, να έχουν διασφαλίσει στον εαυτό τους διεξόδους διαφυγής για κάθε ενδεχόμενο. Στην περίπτωση των διακινητών που αναλαμβάνουν τη διά θαλάσσης περαιώση των ανθρώπων από έναν τόπο σε άλλον, οι ίδιοι απουσιάζουν από το σκάφος. Οι διακινητές κατά κοινή ομολογία κατέχουν μία πολύ χαμηλή θέση στο αξιακό σύστημα της κοινής γνώμης. Είναι γνωστό πως αναφέρονται ως λαθρέμποροι ή δουλέμποροι όροι με εξαιρετικά αρνητικές συνδηλώσεις που υπογραμμίζουν την έννοια της ανθρώπινης εκμετάλλευσης. Όσοι συναναστραφούν με πρόσφυγες και δη, όσοι συζητήσουν εκτενώς μαζί τους για θέματα που αφορούν την περιπέτεια της φυγής από τις χώρες τους, θα διαπιστώσουν ενδεχομένως αρχικά με έκπληξη, πώς από τη δική τους σκοπιά το πρόσχημο του «διακινητή» τείνει είναι μάλλον θετικό παρά αρνητικό. Στα μάτια των προσφύγων δεν είναι ούτε «καλοί» ούτε «κακοί». Έχουν μία ιδιαίτερη θέση στο προσφυγικό ταξίδι, και απλώς κάνουν τη δουλειά τους και είναι

⁵⁷Europol, *Pandemic profiteering: how criminals exploit the COVID-19 crisis*, στο, <https://www.europol.europa.eu/publications-documents/pandemic-profiteering-how-criminals-exploit-covid-19-crisis>, pdf file, p.12 (πρόσβαση 08/12/2020)

απαραίτητοι. Είναι οι άνθρωποι που κάνουν το πέρασμά του συνόλου εφικτό. Οι πρόσφυγες έχουν επίγνωση της επικινδυνότητας του ταξιδιού επιχειρούν, γνωρίζουν πως πολλοί χάθηκαν εξαφανίστηκαν, απήχθησαν, σκοτώθηκαν, πνίγηκαν, πέθαναν από εξάντληση ακόμη και δολοφονήθηκαν σε αυτήν την προσπάθειά τους. Η θέληση για ζωή και η ελπίδα διαφυγής από το αδιέξοδο, φαίνεται πως αποτελούν δυνάμεις, μπροστά στις οποίες ο φόβος συρρικνώνεται και η τόλμη διατρανώνεται.⁵⁸

Το λαθρεμπόριο μεταναστών είναι μια κερδοφόρα επιχείρηση για τα δίκτυα οργανωμένου εγκλήματος με εκτιμώμενο ετήσιο κύκλο εργασιών που αποφέρει δισεκατομμύρια ευρώ. Οι λαθρέμποροι χρησιμοποιούν χερσαίες, θαλάσσιες και εναέριες διαδρομές για να διευκολύνουν την παράνομη μετανάστευση τόσο κατά την είσοδο στην ΕΕ όσο και εντός της ΕΕ, κάνοντας κατάχρηση του νόμιμου συστήματος μετανάστευσης, για την προώθηση των παράνομων επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων. Το λαθρεμπόριο μεταναστών συνδέεται με σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θανάτους, ιδίως όταν συμβαίνει στη θάλασσα. Οι απώλειες ζωών μεταναστών στα χέρια λαθρεμπόρων στη Μεσόγειο Θάλασσα, υπενθυμίζει έντονα την ανάγκη αντιμετώπισης του λαθρεμπορίου, χρησιμοποιώντας όλους τους διαθέσιμους νομικούς, επιχειρησιακούς και διοικητικούς τρόπους. Το γεγονός ότι τα δίκτυα λαθρεμπορίου μεταναστών συνδέονται στενά και με άλλες μορφές σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος, όπως την τρομοκρατία, την εμπορία ανθρώπων και τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, αυξάνει ακόμη περισσότερο αυτήν την ανάγκη.⁵⁹

Τον Φεβρουάριο του 2019, η Europol εντόπισε ομάδες συνομιλιών μέσω διαδικτυακής πλατφόρμας επικοινωνίας, με στόχο τους μετανάστες από τη Συρία και από άλλες χώρες, οι οποίοι ήταν απομονωμένοι σε περιοχές της Ελλάδας και της Τουρκίας. Σχεδίαζαν μαζικά ταξίδια παράτυπων μεταναστών προς τις χώρες Σένγκεν. Η ΕΕ αντιμετώπισε την απειλή των εγκληματικών οργανώσεων που βρίσκονται πίσω από αυτό ή εκμεταλλεύονται τις μετακινήσεις αυτές, με σκοπό την λαθρεμπορία. Οι ευρωπαϊκοί οργανισμοί Easo, Europol και Frontex παρακολουθούσαν την πιθανή αυτή κινητοποίηση, και η Ελληνική Αστυνομία τελικά απέτρεψε την συγκέντρωση αυτών των ομάδων. Η Europol και ο Frontex θα συνεχίσουν από κοινού αναπτύσσουν θεματικές και στρατηγικές με χρήση προϊόντων νοημοσύνης, ειδικά κατά

⁵⁸Σεβαστή Τρουμπέτα (επιμ.), *Το Προσφυγικό Και Μεταναστευτικό Ζήτημα-Διαβάσεις Και Μελέτες Συνόρων*, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2013, σ.176-179

⁵⁹Migrant Smuggling, στο, https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/irregular-migration-return-policy/facilitation-irregular-migration_en(πρόσβαση 8/12/2020)

προτεραιότητα για τις τρίτες χώρες, αλλά και σε τοπικό επίπεδο, προς υποστήριξη της ΕΕ και των διαδικασιών της λήψη πολιτικών αποφάσεων των κρατών-μελών.⁶⁰

Οι επιπτώσεις του COVID-19: Λόγω των ενισχυμένων μέτρων ελέγχου των συνόρων και των ταξιδιωτικών περιορισμών που ισχύουν σε ολόκληρη την ΕΕ, είναι ορατή μια αλλαγή δραστηριοτήτων λαθρεμπορίου από : i) τις αεροπορικές προς χερσαίες και θαλάσσιες διαδρομές, όπως διαφαίνεται από την αύξηση των αφίξεων στα Κανάρια νησιά και μέσω της Κεντρικής Μεσογείου. ii) την αυξημένη χρήση μικρών σκαφών που χρησιμοποιούνται για να διασχίσουν τα σύνορα του ποταμού και το αγγλικό κανάλι · iii) την απόκρυψη παράτυπων μεταναστών σε ειδικές κρύπτες μεγάλων οχημάτων καθώς και φορτηγών τρένων που κινούνται ακόμα πέρα από τα σύνορα. Οι απόπειρες λαθρεμπορίου μεταναστών φαίνεται να έχουν μειωθεί λόγω των αυστηρότερων συνοριακών ελέγχων, αλλά οι διακινητές προσαρμόζουν το *modus operandi* του λαθρεμπορίου μεταναστών και η εμπορία συνεχίζεται. Πιθανοί παράτυποι μετανάστες σε απομακρυσμένες τοποθεσίες, τα λεγόμενα σημεία «συμφόρησης» (bottlenecks), μπορούν να είναι εύκολος στόχος για εκμετάλλευση από τους διακινητές. Οι *ασυνόδευτοι ανήλικοι* είναι εξαιρετικά ευάλωτη ομάδα και αντιμετωπίζει διάφορους κινδύνους, όπως βία, κακοποίηση και εκμετάλλευση κατά μήκος των οδών μετανάστευσης, προς και εντός της ΕΕ. Τα κέντρα υποδοχής χρησιμοποιούνται συχνά για τον εντοπισμό πιθανών θυμάτων ή / και για να κανονιστεί η περαιτέρω μεταφορά των θυμάτων στους χώρους εκμετάλλευσης. Το κλείσιμο εγκαταστάσεων που προσφέρουν νόμιμη σεξουαλική απασχόληση μπορεί να αυξήσει τον αριθμό των περιστατικών παράνομης σεξουαλικής εκμετάλλευσης. Η σεξουαλική εκμετάλλευση είναι η πιο συνήθης πρακτική της εμπορίας ανθρώπων στην Ευρώπη. Η πλειονότητα των θυμάτων είναι υπήκοοι της ΕΕ από την Ανατολική και Κεντρική Ευρώπη, ενώ τα θύματα εκτός ΕΕ προέρχονται κυρίως από τη Νιγηρία όπου οι OCG (*Organised crime groups (OCGs)*) συνεχίζουν να επηρεάζουν σημαντικά οργανωμένο έγκλημα στην ΕΕ.⁶¹ Οι λαθρομετανάστες είναι ευάλωτοι σε κακοποίηση και εκμετάλλευση. Η ασφάλειά τους και ακόμη και η ζωή τους τίθενται συχνά σε κίνδυνο: μπορεί να πιγούν μέσα σε εμπορευματοκιβώτια, να χαθούν σε ερήμους ή να πιγούν στη θάλασσα ενώ γίνονται αντικείμενο εμπορίας από εγκληματίες που αναζητούν το κέρδος. Επειδή το έγκλημα αυτό είναι παράνομο και κρυφό, είναι δύσκολο να υπολογιστούν οι ακριβείς παγκόσμιοι αριθμοί. Ωστόσο,

⁶⁰European Migrant Smuggling Centre 4th Annual Report 2019, στο, <https://www.europol.europa.eu/publications-documents/emsc-4th-annual-activity-report---2020> , p. 8 (πρόσβαση 10/10/2020)

⁶¹Key findings in migrant smuggling, στο, <https://www.europol.europa.eu/publications-documents/emsc-4th-annual-activity-report---2020> p.12-13 (πρόσβαση 01/10/2020) & Organised Crime Groups (OCGS) And Other Criminal Actors, στο, <https://www.europol.europa.eu/socta/2017/organised-crime-groups.html> (πρόσβαση 01/10/2020)

εκτιμάται ότι δύο από τις κύριες οδούς λαθρεμπορίου - που οδηγούν από την Ανατολική, τη Βόρεια και τη Δυτική Αφρική στην Ευρώπη και από τη Νότια Αμερική στη Βόρεια Αμερική – αποφέρουν περίπου 6,75 δισεκατομμύρια δολάρια ετησίως στους εγκληματίες. Ο παγκόσμιος αριθμός είναι πιθανό να είναι πολύ υψηλότερος.⁶²

1.2.2 Οι νέες διαδρομές

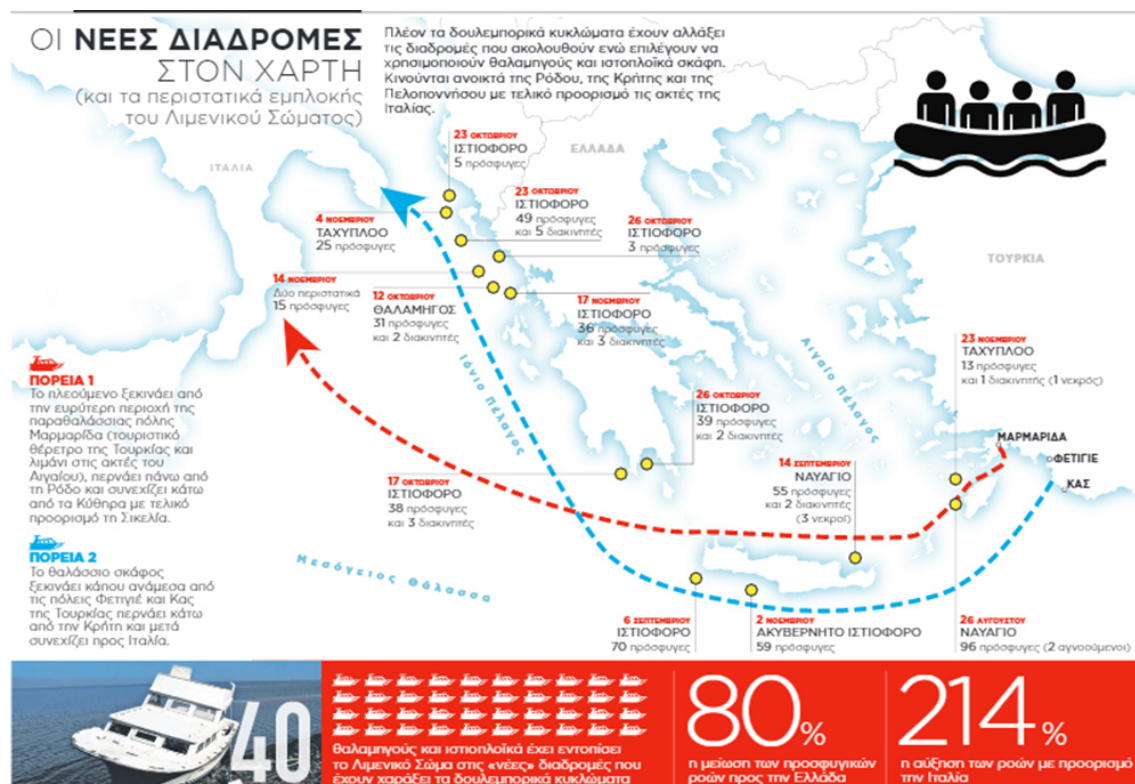
Αλλαγές στις τακτικές των δουλεμπορικών κυκλωμάτων παρατηρούνται στην Ανατολική Μεσόγειο μετά την αυστηροποίηση της φύλαξης των ελληνικών θαλάσσιων συνόρων στο Αιγαίο. Η ενίσχυση του Λιμενικού Σώματος με στελέχη, περισσότερα πλωτά σκάφη που λειτουργούν σε 24ωρη βάση όπως και συνολικά η αλλαγή της μεταναστευτικής πολιτικής της χώρας έχει οδηγήσει τα δουλεμπορικά κυκλώματα να αποφεύγουν την Ελλάδα και να προσπαθούν να μεταφέρουν απευθείας μετανάστες και πρόσφυγες στην Ιταλία. Η εμφανής μείωση των ροών, στο 80% από την αρχή του έτους, δεν συνδέεται τελικά με την πανδημία του Covid-19. Στελέχη του Λιμενικού Σώματος αναφέρουν ότι αντίθετα με τους πρώτους μήνες του έτους, παρατηρούνταν μεγάλες συναθροίσεις μεταναστών στα παράλια της Τουρκίας, με τις αρχές της γείτονος να κάνουν τα στραβά μάτια. Αυτό που ματαιώνει τα σχέδια τους ήταν οι συνεχείς περιπολίες των ελληνικών σκαφών. Αυτή τη στιγμή στον «ευρωπαϊκό θάλαμο επιχειρήσεων» συζητούνται η Ισπανία και η Ιταλία, όχι η Ελλάδα. Τα Κανάρια νησιά τείνουν να γίνουν μία νέα... Λέσβος. Ύστερα από πολλά χρόνια, είναι η πρώτη φορά που η Ελλάδα έπαψε να είναι η κύρια πύλη εισόδου. Μέχρι στιγμής στην Ισπανία έχουν φτάσει 36.000 άτομα, στην Ιταλία 32.000 και στην Ελλάδα περίπου 14.000. *Αρά δεν είναι ο κορονοϊός, αλλά η καλύτερη φύλαξη των συνόρων.* Οι διακινητές φαίνεται πως έχουν αλλάξει τα μονοπάτια τους και προσπαθούν να μεταφέρουν από την Τουρκία απευθείας στην Ιταλία τους μετανάστες με θαλαμηγούς, ταχύπλοα σκάφη και ιστιοφόρα, τα οποία βάζουν να οδηγούν οι ίδιοι οι πρόσφυγες. Ο κίνδυνος για ναυάγια είναι τρομακτικά αυξημένος και ήδη το τελευταίο διάστημα έχει παρατηρηθεί αύξηση ναυαγίων και νεκρών. Τα κυκλώματα φαίνεται πως επιλέγουν να κινηθούν στις θαλάσσιες περιοχές της Ρόδου, ανοικτά της Κρήτης και της Πελοποννήσου και πολύ συχνά τα σκάφη αυτά, λόγω έλλειψης οποιασδήποτε ναυτικής γνώσης αλλά και κακοσυντήρησης γεμίζουν νερά και βουλιάζουν σε «δύσκολες» ελληνικές θάλασσες. Το καλοκαίρι το Λιμενικό Σώμα κλήθηκε να διασώσει περισσότερα από 40 τέτοια σκάφη που προσπάθησαν μέσω της Ελλάδας να φτάσουν στην Ιταλία, όμως ναυάγησαν στο μεσοδιάστημα.

⁶²Smuggling of migrants: the harsh search for a better life, στο, <https://www.unodc.org/toc/en/crimes/migrant-smuggling.html> (πρόσβαση 08/12/2020)

Ακόμα πιο δύσκολος παράγοντας στην εξίσωση είναι ότι στις ίδιες θαλάσσιες εκτάσεις καθημερινά περνούν δεκάδες μεγάλα σκάφη, πλοία της ακτοπλοΐας και της ποντοπόρου ναυτιλίας. Το καλοκαίρι περίπου 130 τέτοια πλοία δεσμεύτηκαν από τον Θάλαμο Επιχειρήσεων για να βοηθήσουν σε επιχειρήσεις διάσωσης μεταναστών, μετατρέποντας το Αιγαίο, σε εν μέρει, «επικίνδυνη» θάλασσα, αν ενταθούν αυτά τα περιστατικά.

Κανάρια νησιά, η νέα... Μόρια της Ευρώπης

Μέσα σε δύο μήνες τα Κανάρια νησιά έχουν έρθει αντιμέτωπα με πρωτοφανή έκρηξη ροών κυρίως από τη Δυτική Αφρική. Από τις αρχές του έτους έχουν φτάσει περίπου 19.000 πρόσφυγες και μετανάστες όταν το 2019 ήταν 1.500. Κυρίως καταλήγουν στα 3 μεγαλύτερα από τα συνολικά 8 νησιά του αρχιπελάγους των Καναρίων. Ο ισπανικός Τύπος αναφέρει ότι το Arguineguin τείνει να γίνει η νέα Λέσβος της Ευρώπης, ενώ οι περισσότεροι που φτάνουν είναι οικονομικοί μετανάστες του Covid-19, πρώην εργαζόμενοι σε τουριστικές επιχειρήσεις στις χώρες της Αφρικής. Η ισπανική κυβέρνηση ανακοίνωσε την κατασκευή μέχρι τέλους του έτους του δεύτερου μεγαλύτερου κέντρου φιλοξενίας της Ευρώπης, με 7.000 θέσεις φιλοξενίας. Το πρώτο είναι το Καρά Τεπέ στη Λέσβο.⁶³

⁶³Αναστασία Βαμβακά, «Μεταναστευτικό: Αλλαγές στις τακτικές των δουλεμπόρων – Το μπλόκο στο Αιγαίο σπρώχνει τις ροές προς Ιταλία και Ισπανία», στο, <https://elftherostypos.gr/ellada/671626->

Source: <https://eleftherostypos.gr/ellada/671626-metanasteytiko-allages-stis-taktikes-ton-doulemporon-to-mploko-sto-aigaio-sproxnei-tis-roes-pros-italia-kai-ispania/> (πρόσβαση 7/12/2020)

1.3 Οι μεταναστευτικές ροές και τα ανώνυμα νεκρά σώματα της θάλασσας

Πολύς λόγος γίνεται τα τελευταία χρόνια για τα αυξανόμενα ποσοστά μετανάστευσης προς τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης από πληθυσμούς που δεν κατέχουν τα απαιτούμενα να νομιμοποιητικά έγγραφα. Στα ΜΜΕ συχνά υπάρχουν σύντομες αναφορές στο «ημιτελές» ταξίδι των μεταναστών αυτών ενώ σημειώνεται ότι η αύξηση των ποσοστών της επιχειρούμενης μετανάστευσης προς την Ευρωπαϊκή Ένωση συνοδεύεται από την αύξηση του αριθμού όσων χάνουν τη ζωή τους κατά την προσπάθεια διέλευσης των συνόρων. Κυριολεκτικά η τραγική αυτή κατάσταση αποτυπώνει και μία σημαντική ευρύτερη μετατόπιση στην ευρώ αμερικανική εννοιολόγηση του *προσώπου* (*person*). Η συγκεκριμένη μετατόπιση αφορά στην όλο αυξανόμενη σημασία της ενεργητικής σωματοποίησης (της διαδικασίας που αποδέχεται τη συγκρότηση του *προσώπου* μέσα από την εργώδη ενασχόλησή του με το ίδιο του το σώμα), αλλά και της διεθνικής σχετικής θέσης (*relative location*) δηλαδή της αποτίμησης ενός προσώπου με βάση τις κοινωνικές σχέσεις που αναπτύσσει μεταξύ του «εδώ» και «εκεί». Τα κράτη συνεχίζουν να κατέχουν σημαντικό ρόλο στη διαδικασία χορήγησης δικαιωμάτων και της ιδιότητας του πολίτη, την ίδια στιγμή που η απουσία νομιμοποιητικών εγγράφων αιτιολογούσε την αδυναμία των ελληνικών αρχών να παραχωρήσουν τους μετανάστες όλα τα νόμιμα δικαιώματα που θα άρμοζαν σε ένα *πρόσωπο*, ο θάνατος τους τουλάχιστον αναγνωριζόταν ως ένα αξιοθρήνητο γεγονός κάπου αλλού, αλλά «Όχι εδώ». Καθοριστικό μάλιστα χαρακτηριστικό αυτών των νεκρών σωμάτων θεωρήθηκε ο *τρόπος του θανάτου* τους δηλαδή το γεγονός ότι ο θάνατος τους επήλθε κατά την εξαιρετικά απαιτητική σωματική προσπάθεια της διέλευσης των συνόρων με σκοπό την καλύτερευση της ζωής τους. Η πεποίθηση, εξάλλου, ότι η εν λόγω σοροί διατηρούν ίχνη των σχέσεων τους σε άλλους τόπους και ότι βρίσκονταν εν δράσει τη στιγμή του θανάτου, τους αναδεικνύει μία λεπτή μετατόπιση στον τρόπο που γίνονται κατανοητές τόσο οι σχέσεις μεταξύ συνόρων και *προσώπων*, όσο και η σχέση των τελευταίων με τα σώματά τους. Η διαφορά ανάμεσα στο *κοινωνικό πρόσωπο* (*social person*) και το *πρόσωπο-πολίτη* (*citizen-person*), η οποία έγινε ιδιαίτερα ορατή στα σώματα των μεταναστών χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα ενώ έχουν απολέσει τα δικαιώματά τους ως

[metanasteytiko-allages-stis-taktikes-ton-doulemporon-to-mploko-sto-aigaio-sproxnei-tis-roes-pros-italia-kai-ispania/](https://eleftherostypos.gr/ellada/671626-metanasteytiko-allages-stis-taktikes-ton-doulemporon-to-mploko-sto-aigaio-sproxnei-tis-roes-pros-italia-kai-ispania/) (πρόσβαση 7/12/2020)

πρόσωπα-πολίτες καθώς προσδιορίζονται μέσω της απουσίας κρατικών πιστοποιητικών, τα εν λόγω σώματα με κάποιο τρόπο συνέχιζαν να αναγνωρίζονται ως κοινωνικά πρόσωπα παρά την ανωνυμία και τη διαφορά τους από εκείνους που επιτελούσαν την αναγνώριση. Θεωρούνταν συνήθως ως άνθρωποι εκτοπισμένοι που ο θάνατος τους ήταν πενήσιμος κάπου αλλού, αλλά όχι εδώ. Η ιδέα του Giorgio Agamben (1998) είναι ο υποβιβασμός ενός πτώματος από ενδείκτη, ενός προσώπου, σε ένα αμιγώς υλικό αντικείμενο.⁶⁴ Η αμφισημία της πολιτικής οντότητας που αντιπροσωπεύει η Ευρωπαϊκή Ένωση, σε συνδυασμό με την αυξανόμενη προσωπική συνάφεια της σωματοποίησης, έχει καταστήσει, περισσότερο διεθνικά από ό,τι στο παρελθόν, τα ζητήματα που αφορούν στο ίδιο το πεδίο διέλευσης και στην υπόσταση των σωμάτων που το διελαύνουν. Ο όρος ιδιότητα του «θάνατο-πολίτη» (thanato-citizenship) επινοημένο από την Sally Saliola και τον Robert Simpson προσφέρει μία χρήσιμη προσθήκη, ως ένα βασικό στοιχείο που αφορά τα σώματα νεκρών μεταναστών χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα, και όχι όσων βρίσκονται εν ζωή. Η «ιδιότητα του θάνατο-πολίτη» περιγράφει τη θέση ενός προσώπου απέναντι στο κράτος σε συνθήκες όχι ζωής, αλλά θανάτου.⁶⁵

1.3.1 Ανώνυμα σώματα και διαβαθμίσεις της ιδιότητας του θάνατο-πολίτη⁶⁶

Μαζί με τη λαθραία διέλευση των συνόρων, η ανωνυμία των νεκρών αυτών σωμάτων αποτελεί ένα ακόμη από τα βασικά χαρακτηριστικά τους: η έλλειψη εγγράφων δεν ήταν απλά μία απουσία, αλλά τα χαρακτήριζε σε τέτοιο βαθμό, όπου η πιθανότητα επίσημης αναγνώρισης τους ήταν μικρή, αν όχι ανύπαρκτη. Οι ελληνικές λιμενικές αρχές και ο Frontex τα θεωρούσαν ως εμβληματικά αναφερόμενα μιας άλλης καταγωγής και ως εντελώς αποκομμένα από το «εδώ» και το πιο σημαντικό τα θεωρούσαν σώματα στερούμενα πατρίδας με την έννοια που χρησιμοποιεί τον όρο η Arendt (Arendt, 1958: κεφ.9) : το κράτος τους δεν θα διεκδικούσε την επιστροφή τους, αφού από τη στιγμή της φυγής τους, δεν ανήκαν πλέον πουθενά. Αυτή η διάσταση είναι πολύ σημαντική για την επίσημη αντιμετώπιση αυτών των νεκρών σωμάτων: ο

⁶⁴ Ο όρος είναι αρχικά δανεισμένος από τη σημειολογία του Saussure και παραπέμπει στο τρίπτυχο: *σύμβολο εικόνα και δείκτης*. Η Carlan διατυπώνει την ιδέα ότι στο διαβατήριο το σύμβολο είναι το όνομα του προσώπου, η εικόνα είναι η φωτογραφία του και ο δείκτης είναι το δακτυλικό αποτύπωμα ενώ η υπογραφή μπορεί να συνδυάζει και τα τρία στοιχεία.

⁶⁵ Sarah Green, «Απούσες Λεπτομέρειες: Οι διεθνικές ζωές των χωρίς έγγραφα νεκρών σωμάτων στο Αιγαίο», στο, Σεβαστή Τρουμπέτα(επιμ.), *Το Προσφυγικό Και μεταναστευτικό Ζήτημα-Διαβάσεις Και Μελέτες Συνόρων*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2013, σ.139

⁶⁶ Σεβαστή Τρουμπέτα (επιμ.), *Το Προσφυγικό Και Μεταναστευτικό Ζήτημα-Διαβάσεις Και Μελέτες Συνόρων*, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2013, σ.140-143

τρόπος μεταχείρισης τους από τις δημόσιες αρχές, από τη στιγμή που δεν προέρχονται από την Ελληνική επικράτεια, καθορίζεται από διεθνείς συνθήκες, πρωτόκολλα και κανονισμούς μεταξύ των εμπλεκόμενων κρατών. Όταν ο νεκρός είναι άπατρις, ανέστιος, δεν υπάρχουν καθορισμένα πρωτόκολλα, και, συνεπώς επαφίεται στους τοπικούς αξιωματούχους να διαχειριστούν την κατάσταση με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Σε μία σύγκριση ανάμεσα στους διερχόμενους μετανάστες από τα αμερικανό-μεξικάνικα σύνορα και στους διερχόμενους από τα χερσαία και θαλάσσια σύνορα της Ευρώπης, προκύπτουν μεγάλες διαφορές. Στα σύνορα των ΗΠΑ, η πλειονότητά των διερχόμενων είναι μεξικανοί πολίτες, έτσι το μεξικάνικο προξενείο είναι εκείνο που ασχολείται με τις σορούς, έχοντας ειδικά πρωτόκολλα και συμφωνίες με την αμερικανική κυβέρνηση σχετικά με τον τρόπο μεταχείρισης των νεκρών κενά των αγνοουμένων, δεν ισχύει όμως το ίδιο στον Έβρο και στο Αιγαίο. Εκεί οι μετανάστες είναι χωρίς έγγραφα και δεν είναι συνήθως Τούρκοι πολίτες, αλλά έχουν ταξιδέψει στην Τουρκία προερχόμενοι από αλλού, με σκοπό να αποκτήσουν πρόσβαση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία δεν συνιστά κυριαρχικό κράτος από μόνη της, όπως στην περίπτωση των ΗΠΑ. Και μολονότι ο συγκεκριμένος πληθυσμός, που μπορεί να προέρχεται από πολλές και διαφορετικές χώρες, δεν έχει απολέσει την εθνικότητα του με τον τρόπο που συνέβη στους πρόσφυγες στις αρχές του 20ου αιώνα, το γεγονός ότι τα άψυχα αυτά σώματα δεν φέρουν εσκεμμένα μαζί τους κανένα πιστοποιητικό, σε συνδυασμό με την πολιτική αστάθεια πολλών από τα κράτη προέλευσης τους, εξασθενίζει πράγματι την πιθανότητα να ακολουθηθεί ένα συγκεκριμένο πρωτόκολλο. Η εμπειρία της διέλευσης των συνόρων υπό τέτοιες συνθήκες, οδηγεί σε μία διαδικασία αντικειμενοποίησης και υποτίμησης της ιδιότητας των διερχόμενων ως πρόσωπα, ακόμη και όταν εκείνοι είναι ζωντανοί, σύμφωνα με τον Parkin (Parkin, 1999) και Agamben, οι συγκεκριμένοι πρόσφυγες βιώνουν ένα είδος κοινωνικού θανάτου. Υπό τέτοιες συνθήκες οι πρόσφυγες συχνά περιγράφουν ότι αισθάνονται σαν να έχουν τραυματιστεί τα σώματά τους από το βίωμα. Και βέβαια υπάρχει εδώ κάτι περισσότερο καθώς δεν έχει σημασία μόνο το γεγονός ότι διασχίζει στα σύνορα ως πρόσφυγας, αλλά και ο τρόπος εγκατάστασης, όταν θα βρεθεί στην άλλη πλευρά.

Στις περιπτώσεις που ανασύρεται το πτώμα ενός μετανάστη χωρίς έγγραφα, η σορός συνήθως περισυλλέγεται από ή παραδίδεται στην συνοριακή αστυνομία. Οι συνοριοφύλακες ελέγχουν το άψυχο κορμί για τυχόν σημάδια ζωής και επιβεβαιώνουν το θάνατο στη συνέχεια μπορεί να ληφθεί δείγμα αίματος, το οποίο παραμένει στο τοπικό νοσοκομείο ή αποστέλλεται στην κεντρική αποθήκη των Αθηνών. Σημειώνεται η ημερομηνία ανεύρεσης της σορού και στη συνέχεια μεταφέρεται σε κάποια απομακρυσμένη περιοχή ανεκμετάλλευτης δημόσιας γης ή ένα μέρος του κοιμητηρίου που έχει περιπέσει σε αχρηστία. Εκεί σκάβεται ένας λάκκος, όπου και ενταφιάζεται η σορός. Σε μερικές περιπτώσεις κατασκευάζονται πρόχειροι τάφοι από

τσιμεντοτούβλα. Αν καταστεί δυνατός ο προσδιορισμός του θρησκευματος του εκλιπόντα(ή αν πιθανολογηθεί) ένας άλλος ομόθρησκος μετανάστης ή αρμόδιος θρησκευτικός λειτουργός ίσως κληθούν να διαβάσουν μία προσευχή δίπλα στον τάφο. Η σορός ενταφιάζεται χωρίς όνομα και χωρίς επίσημο ταυτοποιητικό νούμερο. Συχνά ένας αρμόδιος ή κάποιος άλλος παρών μπορεί να εναποθέσει μία πέτρα ή ένα κομμάτι ξύλο ή κάποιο άλλο αντικείμενο ώστε να διακρίνεται ο τόπος της ταφής. Μπορεί μάλιστα να γράψει κάτι για παράδειγμα «Αφγανός Νο 5» ενώ σπάνια να γράφεται και ημερομηνία ταφής, και έτσι τελειώνει η υπόθεση. Υπάρχει τεράστια διαφορά στις διαδικασίες που τηρούνται κατά την ανεύρεση σορού ενός τουρίστα και ενός μετανάστη. Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία για τη διαφορετική, με επίσημους όρους αξία που αποδίδεται στις δύο αυτές σορούς: ο εκλιπόντας τουρίστας χαρακτηρίζεται από μία σειρά εξαιρετικών δαπανηρών, χρονοβόρων και πολύπλοκων νομικών και γραφειοκρατικών διαδικασιών. Στην περίπτωση του μετανάστη χωρίς έγγραφα δεν ακολουθείται σχεδόν καμία διαδικασία. Δεν υπάρχει καμία προσπάθεια να αναγνωριστεί η σορός του ή να ανευρεθούν οι συγγενείς του, δεν ακολουθείτε ένα λειτουργικό που να μοιάζει με κηδεία, ενώ υπάρχουν ελάχιστα αν όχι καθόλου διακριτικά σημάδια στο σημείο ταφής του. Η διαδικασία εξακρίβωσης των στοιχείων της σορού, αν δηλαδή το νεκρό σώμα ανήκει σε ένα μετανάστη χωρίς έγγραφα, αποτελεί βέβαια, το κρίσιμο σημείο, αφού στη συνέχεια ο έκνομος και ανώνυμος χαρακτήρας του άψυχου σώματος συνιστά το προσδιοριστικό του στοιχείο.

1.3.2 Σώματα και Πρόσωπα

Η αναγνώριση κάποιων ως πρόσωπα εξαρτάται από τον τρόπο που τα τελευταία συγκροτούνται από εκείνους που πραγματοποιούν την αναγνώριση, το καθεστώς που διέπει τις σορούς των μεταναστών προσδιορίζεται με βάση μία πιθανώς μετατοπιζόμενη σχέση ανάμεσα στα πρόσωπα και τα σώματα, καθώς και τις μετατοπίσεις στη δυναμική των συνόρων της περιοχής. Οι πολλαπλές και τακτικά διαφοροποιημένες συνοριακές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης συσχετίζονται με ένα ευρύ φάσμα νέων τεχνικών επιτήρησης και ασφάλειας, οπότε διαμορφώνεται μία ποικιλία διαφορετικών τρόπων συγκρότησης των συνόρων. Η συγκρότηση των συνόρων δεν εντάσσεται πλέον μόνο στα πλαίσια της κρατικής δεξιοτεχνίας, αλλά και σε αυτά των διεθνών γειτονιών (*European neighbourhood policy*), του εμπορίου (*Barcelona process and Euromed*), των διασυνοριακών νομισματικών ζωνών (η Ευρωζώνη), των διασυνοριακών ζωνών κινητικότητας (ζώνη *Schengen*) κ.τ.λ. Όλα αυτά έχουν ως συνέπεια να μην γίνεται ξεκάθαρο τι σημαίνει στην πραγματικότητα η είσοδος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, είτε σε γεωπολιτικό είτε σε μεταφορικό επίπεδο. Η είσοδος στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι διαφορετική από την είσοδο σε ένα έθνος-κράτος και αυτή η διαφορά αναπόφευκτα έχει

συνέπειες για τη σηματοδότηση των σορών των ανώνυμων που προσπαθούν να διασχίσουν τα σύνορα της. Όσον αφορά τα συνοριακά καθεστώτα η πυκνότητα και ο ραγδαίως πολλαπλασιαζόμενος χαρακτήρας ενός τέτοιου πολιτικού πεδίου είναι σχεδόν προφανής στο Αιγαίο. Πέρα από τον οργανισμό Frontex, έχει κάνει την εμφάνισή του ένας ιλιγγιώδης συνδυασμός νέων τεχνολογιών και καινοφανών, κατά πολλούς αναλυτές, μορφών φαντασίας που αφορούν ένα θαυμαστό, καινούργιο, και απόλυτα ασφαλή κόσμο. Στα φαινόμενα αυτά συμπεριλαμβάνεται η πολλαπλασιαζόμενη χρήση βιομετρικών τεχνικών ταυτοποίησης, η οποία στηρίζεται στην πεποίθηση ότι το σώμα δεν ψεύδεται ποτέ, καθώς και ο όλο και αυξανόμενος στόχος της ανάπτυξης των λεγόμενων «*Smart borders*»-συνόρων που αναγνωρίζουν τη διαφορά ανάμεσα σε όσους επιτρέπεται η διέλευση και σε όσους όχι.⁶⁷

Σύμφωνα με το πρόγραμμα *Missing Migrants* του Δ.Ο.Μ, πάνω από 20.000 μετανάστες έχασαν τη ζωή τους στη Μεσόγειο θάλασσα από το 2014 και αυτό είναι μόνο ένα μέρος των ανθρώπων που προσπαθούν πραγματικά να διασχίσουν τα θανατηφόρα σύνορα της Ευρώπης. Δεδομένου ότι δεν αναφέρεται κάθε ναυάγιο, κανείς δεν ξέρει πραγματικά πόσοι άνθρωποι πέθαναν προσπαθώντας να φτάσουν στην Ευρώπη. Η διέλευση της Κεντρικής Μεσογείου είναι εξαιρετικά επικίνδυνη, αλλά και στο Αιγαίο Πέλαγος (Ανατολικός διάδρομος) χάνονται ζωές μεταναστών. Τα νησιά του Αιγαίου είναι ορατά από την τουρκική ακτή και η απόσταση σε ορισμένα σημεία είναι μόνο λίγα χιλιόμετρα. Ωστόσο, τουλάχιστον 71 μετανάστες έχασαν τη ζωή τους στο Αιγαίο μόνο το 2020. Η ακτογραμμή με τα βράχια και οι ταχύτατα μεταβαλλόμενες καιρικές συνθήκες μπορεί να αποδειχθούν επικίνδυνες και θανατηφόρες, και οι λαθρέμποροι συχνά αφήνουν τους ανθρώπους να διασχίζουν τη θάλασσα με σπασμένα σκάφη. Οι περισσότερες από τις πληροφορίες σχετικά με τους θανάτους στη θάλασσα, δεν επαληθεύονται πλήρως, επειδή καμία επίσημη αρχή δεν αφιερώνει χρόνο για να διερευνήσει αυτές τις περιπτώσεις.⁶⁸ Η Ελλάδα υπήρξε σημείο εισόδου στην Ευρώπη για μετανάστες και πρόσφυγες χωρίς έγγραφα από τότε που έγινε μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 1981, αλλά όλοι πήραν την απλούστερη, συντομότερη και ασφαλέστερη διαδρομή, η οποία ήταν η χερσαία. Η Τουρκία είναι πράγματι μια από τις πιο προσιτές χώρες στον κόσμο, ουσιαστικά είναι ένας «κόμβος» για πολίτες από διάφορες απομακρυσμένες χώρες, που προσπαθούν να φτάσουν στην Ευρώπη. Οι θάνατοι στη θάλασσα δεν καταγράφονται άμεσα, εκτός αν βρεθούν πτώματα. Κανένας μηχανισμός άμεσης καταγραφής δεν μπορεί να τεθεί σε εφαρμογή για τη μέτρηση πνιγμένων ατόμων ως μεμονωμένες οντότητες, και ως αριθμοί ατόμων που

⁶⁷ Sarah Green, «Απούσες Λεπτομέρειες: Οι διεθνικές ζωές των χωρίς έγγραφα νεκρών σωμάτων στο Αιγαίο», στο, Σεβαστή Τρουμπέτα(επιμ.), *Το Προσφυγικό Και Μεταναστευτικό Ζήτημα-Διαβάσεις Και Μελέτες Συνόρων*, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2013, σ.133-156

⁶⁸ Die Tödliche Grenze In Der Ägäis, στο, <https://mare-liberum.org/de/news/the-deadly-border-in-the-aegean-sea/> (πρόσβαση 07/12/2020)

επιβιβάστηκαν στο σκάφος, αν δεν είχε γίνει η καταμέτρηση κατά την αναχώρηση. Στατιστικά δεδομένα νεκρών και αγνοουμένων μεταναστών μπορούν να αντληθούν από αναφορές που συντάσσονται χωριστά, από τον Ιταλό blogger Gabriele Del Grande (έως το 1988), το ευρωπαϊκό δίκτυο για τη διαπολιτισμική δράση-European Network United For Intercultural Action (έως το 1993), και από τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (IOM) από το 2014. Είναι οι τρεις πιο αξιόπιστες και συνεπείς πηγές άντλησης πληροφοριών. Και στις τρεις πηγές, οι περισσότερες αναφορές είναι αυτές των επιζώντων όταν συλλαμβάνονται από την αστυνομία και / ή σε συνέντευξη από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ή τους εργαζόμενους ανθρωπιστικών οργανώσεων. Η πιθανότητα να αναφερθεί ένας θάνατος, επομένως αυξάνεται, με την πιθανότητα να συλληφθεί και να μετρηθεί ένας επιζών μετανάστης. Όσο πιο συχνές είναι οι περιπολίες, τόσο πιο πιθανό είναι οι επιζώντες να ερωτηθούν για νεκρούς και αγνοούμενα άτομα μεταξύ των ταξιδιωτών. Οι αναφορές, γενικά, δεν παρέχουν επιβεβαιωμένες περιπτώσεις απωλειών, αλλά κατά προσέγγιση εκτιμήσεις για τον αριθμό των μεταναστών που πνίγηκαν κατά τη διάρκεια ενός ναυαγίου. Εξάλλου, όταν δεν υπάρχουν επιζώντες και η βύθιση του σκάφους έχει παραμείνει απαρατήρητη, όλοι οι θάνατοι πιθανότατα να αναφερθούν ως αγνοούμενοι. Ένα εμφανές παράδοξο είναι πράγματι η σημαντική αρνητική συσχέτιση ($r = -0,44$) που βρέθηκε μεταξύ του απόλυτου αριθμού μεταναστών και της πιθανότητας θανάτου: όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμός των μεταναστών που διασχίζουν την Μεσόγειο, τόσο χαμηλότερη είναι η πιθανότητά τους να πνιγούν ή, με άλλα λόγια, τόσο υψηλότερη είναι η πιθανότητα να φτάσουν με ασφάλεια στον προορισμό. Πρέπει να εξαχθεί ένα δίδαγμα, το να εξαλειφθεί η θνησιμότητα στη θάλασσα και να σταματήσει η μετανάστευση είναι διακριτοί, και εν μέρει αντικρουόμενοι στόχοι. Φυσικά, μηδενική μετανάστευση μέσω θαλάσσης, θα έχει ως αποτέλεσμα μηδενικό θάνατο στη θάλασσα. Αλλά πριν επιτευχθεί αυτό το σημείο (αν συμβεί αυτό ποτέ), πρέπει να ληφθεί υπόψη η εξής πραγματικότητα: οι συντομότερες διαδρομές είναι ταυτόχρονα οι πιο διαδεδομένες και οι λιγότερο θανατηφόρες. Το κλείσιμο αυτών των διαδρομών, μεταφράζεται αυτόματα σε αύξηση των πιθανοτήτων για απώλεια ανθρώπινων ζωών.⁶⁹

⁶⁹ International Organization for Migration, Philippe Fargues, *Four Decades of Cross-Mediterranean Undocumented Migration to Europe A Review of the Evidence*, στο, https://publications.iom.int/system/files/pdf/four_decades_of_cross_mediterranean.pdf, p.6-7, 11, 14 (πρόσβαση 29/10/2020)

Mediterranean Developments

TOTAL ARRIVALS BY SEA AND DEATHS IN THE MEDITERRANEAN 2020				
	1 JANUARY – 18 MARCH 2020		1 JANUARY – 18 MARCH 2019	
Country of Arrival	Arrivals	Deaths	Arrivals	Deaths
Italy	2,738	115 (Central Med. route)	398	161 (Central Med. route)
Malta	1,135		136	
Greece	7,178	64 (Eastern Med. route)	4,614	8 (Eastern Med. route)
Cyprus	n/a		132	
Spain	3,803* as of 11/03	40 (Western Med. route)	5,491	130 (Western Med. route)
Estimated Total	14,854	219	10,771	299

Data on deaths of migrants compiled by IOM's Global Migration Data Analysis Centre.
All numbers are minimum estimates. Arrivals based on data from respective governments and IOM field offices.
* Figures on sea arrivals to Spain, include arrivals to the Canary Islands

IOM Greece

Source: <https://www.iom.int/news/mediterranean-migrant-arrivals-reach-4432-2020-deaths-reach-68-focus-greece>

Υπάρχουν στοιχεία για την ύπαρξη ομαδικών τάφων στη Σιδηρώ Έβρου, για άτομα που πνίγηκαν στον ποταμό προσπαθώντας να εισέλθουν στα ελληνοτουρκικά σύνορα καθώς και για σορούς μεταναστών χωρίς ταξιδιωτικά έγγραφα, οι οποίες περισυλλέχθηκαν στο Αιγαίο Πέλαγος.⁷⁰

1.4 Ο ανατρεπτικός ρόλος του covid - 19 και οι επιπτώσεις του στη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών

Μετά από αρκετούς δύσκολους μήνες, τον Απρίλιο του 2020 η Ευρώπη ανέκαμψε από το πρώτο κύμα της επιδημίας covid-19. Προς έκπληξη, η ανταπόκριση της Ελλάδας ήταν αρκετά επιτυχής. Το καλοκαίρι, διατηρούσε ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά μόλυνσης στην Ευρώπη. Συγκεκριμένα, οι τρομερές προβλέψεις ότι ένα ξέσπασμα στις δομές προσφύγων στην Ελλάδα θα καταστρέψει έναν ήδη ευάλωτο πληθυσμό δεν υλοποιήθηκαν. Δεν υπήρχαν ακόμη περιπτώσεις covid-19 μεταξύ των δεκάδων χιλιάδων προσφύγων και μεταναστών που ζούσαν σε Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (Κ.Υ.Τ) (RIC, *Reception and Identification Centres*)

⁷⁰Mass grave of refugees in Evros uncovered, στο, <https://web.archive.org/web/20101015082734/http://w2eu.net/2010/08/09/mass-grave-of-refugees-in-evros-uncovered/> (πρόσβαση 07/12/2020)

στα νησιά του Αιγαίου. Όταν η πανδημία έφτασε για πρώτη φορά στην Ελλάδα τον Μάρτιο 2020, τα Κ.Υ.Τ. διατηρούσαν περισσότερους από 37.000 ανθρώπους στις εγκαταστάσεις τους, με συνολική χωρητικότητα για περίπου 6.000 άτομα. Οι συνθήκες εντός των Κ.Υ.Τ ευνοούσαν την ταχεία μετάδοση. Μια συγκριτική ανάλυση της Διεθνούς Επιτροπής Διάσωσης διαπίστωσε ότι το Κ.Υ.Τ στην Μόρια - το μεγαλύτερο κέντρο προσφύγων της Ευρώπης, που βρίσκεται στο νησί της Λέσβου - ήταν ένα από τα πιο πυκνοκατοικημένα στρατόπεδα προσφύγων στον κόσμο, με 203.800 άτομα ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο τον Απρίλιο του 2020.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και η πολιτεία ζήτησαν αρκετό καιρό πριν από την ελληνική κυβέρνηση να αποσυμφορήσει τα νησιά του Αιγαίου. Τον Μάρτιο του 2020, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκίνησε ένα πρόγραμμα μετεγκατάστασης μέσω του οποίου έντεκα χώρες της ΕΕ συμφώνησαν να προσλάβουν περίπου 1.600 ασυνόδευτους ανηλίκους από την Ελλάδα.⁷¹ Οι δεσμεύσεις των χωρών αυξήθηκαν αργότερα σε συνολικά 3.300 ευάλωτους αιτούντες άσυλο, με τη συμμετοχή της Νορβηγίας και της Ελβετίας. Αν και οι ταξιδιωτικοί περιορισμοί που σχετίζονταν με πανδημία προκάλεσαν καθυστερήσεις, οι αρχές άρχισαν σταδιακά να μετεγκαθιστούν τα ασυνόδευτα παιδιά τον Απρίλιο. Οι μετεγκαταστάσεις στο πλαίσιο του καθεστώτος θα πραγματοποιηθούν σταδιακά σε ομάδες διαφόρων μεγεθών για να εξασφαλιστεί επαρκής ικανότητα υποδοχής στα κράτη μέλη υποδοχής.

Εκτός από τον συντονιστικό της ρόλο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στηρίζει οικονομικά τα περισσότερα προαναχωρησιακά μέτρα και τα μέτρα προετοιμασίας στην Ελλάδα, καθώς και το κόστος μεταφοράς, ενώ τα κράτη μέλη μπορούσαν επίσης να ζητήσουν χρηματοδότηση για τη συμμετοχή στο πρόγραμμα (6.000 ευρώ ανά μεταφερόμενο άτομο). *Η απειλή του covid-19 επιτάχυνε τις προσπάθειες για την αποσυμφόρηση των καταυλισμών και τη βελτίωση των συνθηκών εκεί.* Μετά την ανίχνευση του covid-19 στα RIC της ηπειρωτικής χώρας, ήταν άμεση η αντίδραση για την υγειονομική απομόνωση των κρουσμάτων καθώς και την εφαρμογή τεστ ανίχνευσης του ιού στους υπόλοιπους διαμένοντες, βοηθώντας στον μετριασμό της εξάπλωσης του. Μέχρι τα μέσα Αυγούστου, οι αρχές είχαν μεταφέρει αρκετές εκατοντάδες ασυνόδευτα παιδιά σε άλλες χώρες και μετέφεραν εκατοντάδες αιτούντες άσυλο σε διαμερίσματα, ξενοδοχεία και δομές στην ηπειρωτική χώρα, παρά τις έντονες διαμαρτυρίες των τοπικών κοινοτήτων. Προσφέρθηκαν επίσης οικονομικά κίνητρα στους μετανάστες που είχαν παραμείνει στα νησιά για επαναπατρισμό.⁷²

⁷¹<https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/67715b2c-ec81-4f0c-ad6a-476a34d732bd/11252839.pdf> (πρόσβαση 04/12/2020) & Μετεγκατάσταση ασυνόδευτων ανηλίκων από τα νησιά σε χώρες της Ε.Ε., στο, <https://praksis.gr/relocation-children/> (πρόσβαση 04/12/2020)

⁷²Οργανισμοί του ΟΗΕ καλωσορίζουν την πρώτη μετεγκατάσταση ασυνόδευτων παιδιών από την Ελλάδα, στο, <https://www.unhcr.org/gr/14351-proti-metegatastasi-asynodeutwn-paidiwn-apo-ellada.html> (πρόσβαση 04/12/2020) &

Για την καλύτερη αντιμετώπιση της νόσου, ενισχύθηκε η επικοινωνία και διατέθηκαν ποιοτικές πληροφορίες στους πρόσφυγες και εκτοπισμένους μετανάστες σχετικά με τα μέτρα υγιεινής, όπου ήταν απαραίτητο, χρησιμοποιώντας διαθέσιμους καθώς και ad hoc εθνικούς και κοινωνικούς μηχανισμούς, προσαρμόζοντας επίσης το υλικό επικοινωνίας στις γλωσσικές τους ποικιλότητες και στις πολιτισμικές τους ανάγκες. Σε αυτό συνέβαλαν οι διερμηνείς, επιλέγοντας την κατάλληλη γλώσσα επικοινωνίας, επιτρέποντας έτσι στην Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες να υποστηρίξει όλες τις τρέχουσες δραστηριότητες στα νησιά, ιδίως την ενίσχυση της επικοινωνίας με τις τοπικές κοινότητες και την σωστή ενημέρωση των ατόμων σε σχέση με τα προληπτικά μέτρα που σχετίζονται με τον covid-19 (ευαισθητοποίηση σχετικά με την προσωπική υγιεινή, συνεδρίες, καταπολέμηση της διάδοσης αβάσιμων πληροφοριών και της διαστρέβλωσης των επίσημων πληροφοριών). Η στήριξη της υγειονομικής αυτής προσπάθειας περιλαμβάνει ειδικά μέτρα αντιμετώπισης της πανδημίας με τη δημιουργία χώρων παρακολούθησης, υγειονομικής απομόνωσης, δημιουργία περιοχών διαλογής και καραντίνας (π.χ. χώροι απορριμμάτων, προκατασκευασμένες κατοικίες για απομόνωση) για καλύτερη παρακολούθηση και απομόνωση (όταν είναι απαραίτητο) για τα κρούσματα covid-19. Η Ελλάδα είναι μέρος των επιχειρήσεων «έκκλησης έκτακτης ανάγκης» της UNHCR covid-19, όπου θα να ενισχυθούν παγκοσμίως με 255 εκατομμύρια δολάρια οι δραστηριότητες προετοιμασίας, πρόληψης και αντιμετώπισης των άμεσων αναγκών δημόσιας υγείας των προσφύγων και φιλοξενεί κοινότητες που προέκυψαν από την εξάπλωση του covid-19. Το χρηματικό ποσό που παρουσιάζεται, δεν αντιπροσωπεύει το μέγεθος της δέσμευσης της Ύπατης Αρμοστείας για υποστήριξη των προσπαθειών των κυβερνήσεων να ανταποκριθούν στην πανδημία. Πρόκειται για μια ραγδαίως εξελισσόμενη κατάσταση και η Ύπατη Αρμοστεία θα επικεντρωθεί στην περαιτέρω ιεράρχηση ορισμένων δραστηριοτήτων εντός των επιχειρήσεων αυτών. Στο πλήρες ποσό της επιχειρησιακής δέσμευσης της Ύπατης Αρμοστείας, θα συμπεριληφθεί και η Ελλάδα.⁷³

Ο covid-19 αποτελεί καίριο παράγοντα για τη μείωση των αφίξεων των μεταναστών καθώς έχει ταυτόχρονα αντίκτυπο και στις μετακινήσεις προς τα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ και δευτερευόντως, στις μετακινήσεις των μεταναστών εντός της ΕΕ, λόγω των διαφορών στο κλείσιμο των συνόρων, εντός της περιοχής Σένγκεν. Τα κράτη-μέλη της ΕΕ υιοθετούν

The Impact of COVID-19 in Greece, στο, <https://reliefweb.int/report/greece/issue-brief-blocked-every-pass-how-greece-s-policy-exclusion-harms-asylum-seekers-and> (πρόσβαση 4/12/2020) & Μετανάστευση: Μετεγκατάσταση ασυνόδευτων παιδιών από την Ελλάδα στην Πορτογαλία και τη Φινλανδία, στο, https://ec.europa.eu/greece/news/20200708_2_el (πρόσβαση 03/12/2020)

⁷³Greece - UNHCR response to covid-19 and other acute needs, στο, <https://reporting.unhcr.org/sites/default/files/UNHCR%20support%20to%20COVID-19%20response%20in%20Greece-Update.pdf> (πρόσβαση 03/12/2020)

διαφορετικές προσεγγίσεις όσον αφορά τη διαχείριση της μετανάστευσης εν μέσω πανδημίας - με ορισμένες χώρες να υιοθετούν μια *πιο ευέλικτη προσέγγιση*, και άλλες να περιορίζουν περισσότερο την πρόσβαση στο έδαφός τους και στη διαδικασία άσυλου. Σημαντική ήταν φυσικά η μείωση στις αφίξεις μεταναστευτικών ροών, με παράδειγμα τον μήνα Ιούνιο, όπου μόνο 245 άτομα εισήλθαν από τα χερσαία και θαλάσσια σύνορα της Ελλάδας. Ο covid-19 επηρέασε και τις μετακινήσεις εντός αλλά και εκτός της Ελλάδας, καθώς και τις επιστροφές αλλοδαπών. Ωστόσο η Ελλάδα είχε ήδη αλλάξει την πολιτική της για την μετανάστευση και το άσυλο, πριν από την πανδημία. Ήδη από το καλοκαίρι του 2019, μετά από τις εθνικές εκλογές, άρχισε να εφαρμόζει *την πολιτική της αποτροπής*, πρώτα απ' όλα με αλλαγή το νομοθετικό πλαίσιο για το άσυλο. Δύο νομοθετικές αλλαγές έχουν πλέον εγκριθεί - μια στα τέλη του 2019 και μια τον Ιούνιο του 2020. Η Ύπατη Αρμοστεία σημειώνει ότι η τροποποιημένη νομοθεσία «μειώνει τις διασφαλίσεις για τα άτομα που αναζητούν διεθνή προστασία και θα δημιουργήσει μια υπερέκταση και πρόσθετη πίεση στην ήδη επιβαρυνόμενη αρμοδιότητα των διοικητικών και δικαστικών αρχών».

Παράλληλα, η *πολιτική της αυξημένης θαλάσσιας επιτήρησης* δίνει έμφαση στην απαγόρευση της προσέγγισης, όπου είναι δυνατόν, των σκαφών που πλησιάζουν τα ελληνικά θαλάσσια χωρικά ύδατα. Πέρα από την νομοθετική τροποποίηση, η χώρα υιοθέτησε μια επιθετική πολιτική «επιτήρησης» στη θάλασσα, εφαρμόζοντας αποτροπές εισόδου για εισερχόμενα σκάφη. Παράλληλα, η κυβέρνηση ανακοίνωσε την έξωση εκείνων που έχουν λάβει διεθνή προστασία και διαμένουν στα επίσημα καταλύματα μέσω του προγράμματος ESTIA –ένα πρόγραμμα προσωρινής στέγασης που χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω της Ύπατης Αρμοστείας. Από το 2016, το εν λόγω πρόγραμμα προσφέρει προσωρινή διαμονή σε καταλύματα καθώς και χρηματική βοήθεια ειδικά για εκείνους που ανήκουν στις ευάλωτες ομάδες , καθώς και σε αιτούντες άσυλο. Με τη νέα νομοθετική τροποποίηση όσοι έλαβαν διεθνή προστασία, έπρεπε να εγκαταλείψουν τα καταλύματα εντός 20 ημερών. Το χρηματοδοτούμενο *πρόγραμμα – HELIOS* μέσω του Δ.Ο.Μ – θεωρήθηκε ως η άμεση λύση για το πρόβλημα που ανέκυψε. Αν και ήταν πολύ θετικό βήμα, δυστυχώς η υλοποίηση και εφαρμογή του προγράμματος θεωρείται δύσκολη. [...]. Παρά το πολύ σημαντικό κόστος που έχουν αυτές οι πολιτικές στους πρόσφυγες, αξίζει να σημειωθεί ότι φαίνεται να είναι πιο ευθυγραμμισμένες από ποτέ πριν με τη συνολική Ευρωπαϊκή Μεταναστευτική Πολιτική και Πολιτική Ασύλου, η οποία προσανατολίζεται όλο και περισσότερο προς την αποτροπή των μεταναστευτικών ροών. Αυτή είναι επίσης η πρόκληση του προσεχούς *Νέου Συμφώνου για τη Μετανάστευση και Άσυλο*: να εξισορροπήσει την προτεραιότητα των κρατών-μελών για λιγότερες αφίξεις και αιτήσεις για άσυλο με την ανάγκη να διασφαλίσει την πρόσβαση για την προστασία των μεταναστών. Τα ανθρώπινα δικαιώματα

πρέπει να βρίσκονται στο επίκεντρο της ευρωπαϊκής πολιτικής για τη μετανάστευση και άσυλο, ιδιαίτερα σε μια μετά-Covid εποχή. Αναγνωρίζοντας τη σημασία των κοινωνικών δικτύων, των οικογενειακών δεσμών, της εκπαίδευση και των επιλογών απασχόλησης, καθώς και του γεγονότος ότι δεν είναι όλα τα κράτη- μέλη της ΕΕ στους επιθυμητούς προορισμούς των μεταναστών, ο μηχανισμός της αναδιανομής και μετεγκατάστασης θα πρέπει να «ταιριάζει», κατά το μέγιστο δυνατό, τους αιτούντες άσυλο με το υποψήφιο κράτος-μέλος που θα τους απορροφήσει.⁷⁴

⁷⁴Dr Angeliki Dimitriadi, «The Future of European Migration and Asylum Policy post Covid-19», FEPS, 2020, p.3-6, 9

Κεφάλαιο 2: Τα Δωδεκάνησα ως «πύλη» εισόδου μεταναστευτικών ροών προς τη Δύση. Το παράδειγμα της νήσου Ρόδου

Ο γεωγραφικά διαμερισμένος αυτός χώρος κατάφερνε, με τον έναν ή τον άλλον τρόπο, να οριοθετείται υλικά (δωδεκανησιακό έδαφος) και πνευματικά (συνδυασμός τοπικής ταυτότητας και εθνικού πατριωτισμού). Ως εκ τούτου, τα Δωδεκάνησα αποτελούν ένα γεωπολιτικό σταυροδρόμι με ελληνικό συμβολικό κεφάλαιο, που όμως ενσωμάτωσε επιτυχώς εξωγενή στοιχεία. Τα Δωδεκάνησα, ως νησιά περιβάλλονται από θάλασσα η οποία λειτουργεί ως ένα είδος αμνιακού υγρού μέσα στο οποίο συλλαμβάνεται και βιώνεται η νησιώτικη ταυτότητα: νησιά μήτρες, νησιά μητέρες, νησιά μητρίες. Η νησιωτική αυτή ταυτότητα, με πλήθος χαρακτηριστικών και υποκατηγοριών συχνά προηγείται της εθνικής (χωρίς να την ακυρώνει), αφού εντός της αυτοπροσδιορίζονται οι ποικίλες πολιτισμικές αναπαραστάσεις του δωδεκανησιακού πληθυσμού. Έτσι, τα νησιά λειτουργούν ως αμνιακά διαμερισμένα σύνολα με εσωτερική συνοχή μέσα στα οποία κυοφορούνται πολυεπίπεδες τοπικές ταυτότητες με κοινή βάση τη δωδεκανησιακή. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με το άνοιγμα προς τα έξω- κοινό χαρακτηριστικό του ευρύτερου Μεσογειακού χώρου-μπορεί να σηματοδοτήσει εάν ανασηματοδοτηθεί- μία νέα περίοδο ισορροπίας μεταξύ εδαφικότητας και λογικής δικτύων. Κατά συνέπεια, τα Δωδεκάνησα, ως συμβολή πολιτισμών και αξιών με ένα συμβολικό ελληνικό κεφάλαιο και μία ιδιαίτερη γεωστρατηγική θέση στον ευρύτερο χάρτη της ανατολικής Μεσογείου, μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην ανανέωση της τρωθείσας εθνικής μας υπερηφάνειας που τόσο άδικα και επιφανειακά ταυτίζεται σήμερα με κομματικές ή, χειρότερα με ρατσιστικές και ξενοφοβικές αγκυλώσεις.⁷⁵ Η ιστορία λοιπόν επαναλαμβάνεται για τη νήσο Ρόδο, όπου στο παρελθόν αποτελούσε σημείο συνάντησης αλλογενών πολιτισμών, έχοντας στο έδαφος της κατοίκους από όλα τα μήκη και τα πλάτη της γης. Η τρέχουσα κατάσταση, κάτω από διαφορετικές γεωπολιτικές και γεωστρατηγικές συνθήκες-λόγω των αναταραχών στις χώρες της Ανατολικής Μεσογείου- ενδεχομένως να αποδίδει στο νησί τον χαρακτηρισμό «νησί – σωσίβιο» καθότι αρκετές ανθρώπινες ζωές κυριολεκτικά μεταναστεύουν για να σωθούν.

Δύο χρόνια πριν το μεγάλο «ξέσπασμα» του 2015, σε μια συνέντευξη στην εφημερίδα του Βελιγραδίου « Danas » στις 11 Σεπτεμβρίου 2013, ο τότε Υπουργός Δημόσιας Τάξης και

⁷⁵Ιωάννης Γεωργικόπουλος, «Η Εθνική Κατασκευή στα Δωδεκάνησα», στο, Μαριάνθη Γεωργαλίδου-Κωνσταντίνος Τσιτσελίκης (επιμ.), *Γλωσσική και κοινοτική ετερότητα στη Δωδεκάνησο του 20ού αιώνα*, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2016, σ.90, 92, 94.

Προστασίας του Πολίτη Νίκος Δένδιας δήλωσε πώς «*Η ελληνική κοινωνία δεν είναι ξενοφοβική*». ⁷⁶

2.1 Διαδικασίες διαχείρισης μεταναστευτικών ροών από το Λιμενικό Σώμα – Ελληνική Ακτοφυλακή (Κεντρικό Λιμεναρχείο Ρόδου)

Οι διαδικασίες διαχείρισης στις οποίες προβαίνει το Λιμενικό Σώμα κατά τον εντοπισμό προσφύγων/μεταναστών διαχωρίζονται σε δύο κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία αφορά το επιχειρησιακό κομμάτι και η δεύτερη αφορά το κομμάτι της διαχείρισης τους. Σημαντικές πληροφορίες εξήχθησαν σχετικά με τις ενέργειες των στελεχών, μέσα από τις προσωπικές τους συνεντεύξεις σε συνδυασμό με την προσωπική μου εμπειρία και γνώση, ως πολιτική υπάλληλος του Τμήματος Διαχείρισης Μετανάστευσης Ρόδου της Α΄ Διεύθυνσης Αστυνομίας Δωδεκανήσου. Πολύ σημαντική και εξαιρετική συνεργασία των δύο Σωμάτων Ασφαλείας φέροντας εις πέρας το δύσκολο αλλά και απαιτητικό έργο στη διαχείριση του μεταναστευτικού ζητήματος στη νήσο Ρόδο. Οι ενέργειες χωρίζονται σε δύο τομείς, τον επιχειρησιακό τομέα και τον τομέα της διαχείρισης. Οι επιχειρησιακές ενέργειες αφορούν τις προγραμματισμένες περιπολίες με πλωτά μέσα αλλά και τις χερσαίες περιπολίες με μέσα επιτήρησης (π.χ. θερμικές κάμερες, διόπτρες νυκτός). Ο εντοπισμός των μεταναστών γίνεται εντός πλαισίου προγραμματισμένων περιπολιών, καθώς και έπειτα από ειδοποίηση στο κέντρο του Λιμεναρχείου ή της Άμεσης Δράσης. Ανακαλούνται εκτάκτως όλα τα πληρώματα και σπεύδουν για τον εντοπισμό τους. Προτεραιότητα είναι η ανθρώπινη ζωή και η έγκαιρη και αποτελεσματικότερη διεξαγωγή της έρευνας και διάσωσης (*Search And Rescue Operation*). Κατά το διάστημα της έκρηξης των προσφυγικών ροών για την αποτελεσματικότερη διαχείριση και εντοπισμό τους, ενεργοποιήθηκε η επιχείρηση ταχείας επέμβασης «*Poseidon*» για τη φύλαξη των θαλάσσιων ελληνικών συνόρων (έναρξη Δεκέμβριος 2015 όπου αντικατέστησε την Κοινή Επιχείρηση POSEIDON 2011).⁷⁷

⁷⁶Vassilis Papastergiou, Eleni Takou, *Migration in Greece Eleven myths and even more truths*, Rosa Luxemburg Stiftung, Brussels Office – Office in Greece, Athens/Brussels, June 2014, p.38

⁷⁷Κοινή Επιχείρηση POSEIDON 2011, στο, http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=5164&Itemid=0&lang (πρόσβαση 11/11/2020) & Επιχειρήσεις της ΕΕ στη Μεσόγειο Θάλασσα, στο, https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/securing-eu-borders/fact-sheets/docs/20161006/eu_operations_in_the_mediterranean_sea_el.pdf (πρόσβαση 11/11/2020) &

Η επιχείρηση αυτή, παρείχε στην Ελλάδα τεχνική βοήθεια, με την συμμετοχή του *Frontex*, αποστέλλοντας επιπρόσθετα αποσπασμένα επιχειρησιακά μέσα από τα κράτη-μέλη προς την Ελλάδα. Ο *Frontex*, ως ο άμεσα συνεργαζόμενος ευρωπαϊκός θεσμός, δραστηριοποιείται στην επιτήρηση (*Border surveillance*)⁷⁸ και όχι στην επιβολή του νόμου (*Law enforcement*). Η παρουσία του *Frontex* στο Αιγαίο στο πλαίσιο της επιχείρησης «ΠΟΣΕΙΔΩΝ», είναι ιδιαίτερα σημαντική για την αντιμετώπιση των μεταναστευτικών ροών, υπογραμμίζοντας το γεγονός ότι τα θαλάσσια σύνορα της Ελλάδας στο Αιγαίο, είναι ταυτόχρονα και Ευρωπαϊκά σύνορα.⁷⁹

Η δράση του Λ.Σ –ΕΛ.ΑΚΤ ενισχύεται όλο και περισσότερο, τόσο με την εξειδίκευση του προσωπικού όσο και με την απόκτηση σύγχρονων επιχειρησιακών μέσων, για επιστάμενη και ολοκληρωμένη θαλάσσια επιτήρηση. Ιδιαίτερος τα δύο τελευταία χρόνια, στοχεύει στον έγκαιρο εντοπισμό των λέμβων εντός των τουρκικών χωρικών υδάτων και την άμεση ειδοποίηση των αντίστοιχων Λιμενικών Αρχών προκειμένου να επιληφθούν και να αποτραπεί η είσοδος τους στα ελληνικά χωρικά ύδατα. Οι ενέργειες διαφοροποιούνται αν οι λέμβοι είναι εντός ελληνικών χωρικών υδάτων ή αν βρίσκονται εντός χωρικών υδάτων της Τουρκίας. Εντός τουρκικών χωρικών υδάτων, το σκάφος του Λιμενικού μεταβαίνει στην οριογραμμή και ενημερώνει την Τουρκική ακτοφυλακή να αναλάβει το περιστατικό. Εντός ελληνικών χωρικών υδάτων, προβαίνουν σε περισυλλογή των ατόμων και μεταφορά τους στην στεριά για να ακολουθήσει η διαδικασία διαχείρισής τους. Κατά το διάστημα που μεσολαβεί έως ότου αποβιβαστούν στη στεριά, με κατάλληλους χειρισμούς, εξακριβώνεται η ύπαρξη ή μη διακινητών καθώς και ταυτοποιούνται οι εθνικότητες των διασωθέντων. Η πρακτική αυτή διευκολύνει την περαιτέρω διαχείριση τους. Ο διαχωρισμός τους με βάση την εθνικότητα τους είναι σημαντικός, διότι ελαχιστοποιείται κατά πολύ η δημιουργία πιθανών προστριβών και εντάσεων μεταξύ τους.

Συνεργασία *Frontex*, ΕΛ.ΑΣ. και Λιμενικού Σώματος στην επιχείρηση "Ποσειδών", στο, <http://policenet.gr/article/συνεργασία-Frontex-ελασ-και-λιμενικού-σώματος-στην-επιχείρηση-ποσειδών> (πρόσβαση 11/11/2020)

⁷⁸ Types of Operations, στο, <https://Frontex.europa.eu/operations/types-of-operations/> (πρόσβαση 10/11/2020)

⁷⁹ Συνάντηση Αξιολόγησης και Προγραμματισμού της Μικτής Ευρωπαϊκής Επιχείρησης « ΠΟΣΕΙΔΩΝ», στο, <https://www.limenikanea.gr/gr/limeniko/sunantisi-aksiologisis-kai-programmatismou-tis-miktis-europaikis-epixeirisis--poseidon--11078> (πρόσβαση 11/11/2020) & Εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ, «Λιμενικό σε *Frontex*: Ανάγκη ενίσχυσης λόγω των προσφυγικών ροών», στο, <https://www.tanea.gr/2019/12/05/greece/limeniko-se-Frontex-anagki-enisxysis-logo-ton-prosfygikon-roon/> (πρόσβαση 11/11/2020) & Γ. Πλακιωτάκης: Ενισχύεται η ασφάλεια στα θαλάσσια σύνορα, στο, <https://m.naftemporiki.gr/story/1518238> (πρόσβαση 11/11/2020) & Απόφαση της *Frontex* για ταχεία επέμβαση στα ανατολικά σύνορα της Ελλάδας, στο, <https://www.tovima.gr/2020/03/02/world/apofasi-tis-Frontex-gia-taxeia-epemvasi-sta-anatolika-synora-tis-elladas/> (πρόσβαση 11/11/2020)

Το τελευταίο τρίμηνο του τρέχοντος έτους (2020) υπάρχει παρουσία του Frontex στο Καστελλόριζο, όπου περιπολεί μαζί με σκάφη του Λ.Σ – ΕΛ.ΑΚΤ σκάφος της Κροατικής Ακτοφυλακής. Στη Ρόδο, στον Κρατικό Αερολιμένα «Διαγόρας», έχει τη βάση του αεροσκάφος της Λετονικής Συνοριοφυλακής, καθώς στον λιμένα της Ρόδου υπάρχουν *Π.Α.Θ (Πλωτά Ανοικτής Θαλάσσης)* Γαλλικών Τελωνειακών Αρχών.

Για τον τομέα διαχείρισής τους, ακολουθείται η εξής διαδικασία: Συλλαμβάνονται σύμφωνα με τον Ν.3386/2005 για παράνομη είσοδο στη χώρα, ενημερώνεται ο Εισαγγελέας, αποφασίζει την αποχή από την ποινική δίωξη και με την περαίωση των διαδικασιών αυτών, παραδίδονται στο αρμόδιο τμήμα της Ελληνικής Αστυνομίας. Από την συγκεκριμένη παράδοση και παραλαβή από την ΕΛ.ΑΣ, εξαιρούνται οι συλληφθέντες διακινητές καθότι εμπίπτουν στο *αρ.83 του Ν.3386/2005*⁸⁰ και συλλαμβάνονται για κακούργημα, ήτοι, διευκόλυνση παράνομης εισόδου *Υπηκόων Τρίτων Χωρών* κατά παράβαση του Ν.4251/2014.⁸¹ Παραπέμπονται με αυτόφωρη διαδικασία στον Εισαγγελέα, έπειτα στον Ανακριτή και μετά το πέρας της απολογίας τους αποφασίζεται η επιβολή περιοριστικών όρων ή η προφυλάκιση τους έως την εκδίκαση της υπόθεσης. Σε περίπτωση εξακρίβωσης ευάλωτων ομάδων (π.χ. ασυνόδευτοι ανήλικοι, εγκυμονούσες) ενημερώνεται το αρμόδιο τμήμα της Ελληνικής Αστυνομίας, για τις περαιτέρω δικές του ενέργειες. Κατά την σύλληψή των *Π.Ε.Π.*, γίνεται η καταγραφή των στοιχείων τους, λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων και έλεγχος στη βάση δεδομένων *Σ.Ι.Σ.Ι.*⁸² Οι κάτοχοι διαβατηρίων ελέγχονται σύμφωνα με τα φερόμενα στοιχεία, ενώ για τους υπόλοιπους, η καταχώρηση των στοιχείων τους, γίνεται κατά δήλωσή τους. Η εμφάνιση του covid-19, δυσχεραίνει τη διαχείριση των ροών. Φυσικά λαμβάνονται τα απαραίτητα μέτρα προστασίας για τη μη εξάπλωση της νόσου, από τα στελέχη που συνδιαχειρίζονται τους μετανάστες. Ακολουθούνται συγκεκριμένα υγειονομικά πρωτόκολλα για όλους τους νεοεισερχόμενους στην χώρα. Υποβάλλονται σε τεστ ανίχνευσης του ιού και μεταφέρονται σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους *υγειονομικής απομόνωσης* για την προσωρινή παραμονή τους, έως την παρέλευση του απαιτούμενο χρονικού ορίου των δεκατεσσάρων ημερών. Τα παράνομα εισερχόμενα πρόσωπα μετά την αποχή της ποινικής δίωξης και της απομόνωσης για covid-19, παραδίδονται στο

⁸⁰ Άρθρο 83 - Νόμος 3386/2005, στο, <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/n3386-2005/arthro-83-nomos-3386-2005>(πρόσβαση 29/10/2020)

⁸¹ Άρθρο 30 - Νόμος 4251/2014 - Υποχρεώσεις μεταφορέων - Κυρώσεις <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/n-4251-2014/arthro-30-nomos-4251-2014-ypohreoseis-metaforeon-kyroseis> (πρόσβαση 29/10/2020)

⁸² EU information systems supporting border control -a strong tool, but more focus needed on timely and complete data, στο, https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR19_20/SR_Border_control_EN.pdf, p.33-34 (πρόσβαση 27/11/2020) & Schengen Information System - S.I.S., στο, http://www.hellenicpolice.gr/index.php?option=ozo_content&lang=%27.%27&perform=view&id=26982&Itemid=898&lang=EN (πρόσβαση 17/11/2020)

Τμήμα Διαχείρισης Μετανάστευσης Ρόδου, για την διοικητική τους διαχείριση συμπεριλαμβανομένων και των απαιτούμενων προεργασιών για αιτήσεις διεθνούς προστασίας.

Από το 2015 έως και το Νοέμβριο του 2020 το Κεντρικό Λιμεναρχείο Ρόδου συμμετείχε σε σοβαρά περιστατικά έρευνας και διάσωσης στην ευρύτερη θαλάσσια περιοχή της Ρόδου, δυστυχώς σε κάποια από αυτά υπήρχαν απώλειες ανθρώπινων ζωών. Τον Απρίλιο του 2015 στην θαλάσσια περιοχή της παραλίας Ζέφυρου, έπειτα από προσάραξη σκάφους με ενενήντα ένα (91) άτομα σε βραχώδη σημείο της περιοχής, έχασαν τη ζωή τους τρεις μετανάστες, ενώ το ίδιο έτος τον Οκτώβριο ακόμα τρία άτομα έχασαν τη ζωή τους στην θαλάσσια περιοχή της Κρεμαστής.⁸³ Επίσης τον περασμένο Αύγουστο το Λιμενικό Σώμα συμμετείχε και στη διάσωση μεγάλου αριθμού ατόμων από το ναυάγιο δυτικά της νήσου Χάλκης.⁸⁴ Τέλος, τον Νοεμβρίου 2020, περιστατικό με ημιβυθισμένο σκάφος στην θαλάσσια περιοχή «Κάτω Πέτρες» είχε ως αποτέλεσμα την απώλεια μιας ανθρώπινης ζωής.⁸⁵

Η αργαστή συνεργασία των στελεχών του Κεντρικού Λιμεναρχείου Ρόδου με την Τοπική Αυτοδιοίκηση Α΄ και Β΄ βαθμού, με τα αρμόδια τμήματα της Α΄ Διεύθυνσης Αστυνομίας Δωδεκανήσου αλλά και με την Πυροσβεστική Υπηρεσία Ρόδου, χαρακτηρίζεται από την αμεσότητα, την γρήγορη ανταπόκριση, και των συντονισμό ενεργειών, μεριμνώντας πάντοτε για την διάσωση και προστασία της ανθρώπινης ζωής.

2.2 Διαδικασίες διαχείρισης μεταναστευτικών ροών από την Ελληνική Αστυνομία (Τμήμα Διαχείρισης Μετανάστευσης Ρόδου)

Η Ελληνική Αστυνομία κατέχει έναν σημαντικό και αναγκαίο ρόλο στην αντιμετώπιση του μεταναστευτικού ζητήματος. Η νήσος Ρόδος υπάγεται στην ευθύνη της Α΄ Διεύθυνσης

⁸³Flowmonitoring, στο, <https://migration.iom.int/europe?type=missing> (πρόσβαση 01/12/2020) & Επιχείρηση έρευνας και διάσωσης αλλοδαπών προσφύγων στη θαλάσσια περιοχή Κρεμαστής Ρόδου, στο, <http://hcg.gr/node/11400> (πρόσβαση 01/12/2020) & Τραγωδία με μετανάστες στη Ρόδο - Ναυάγιο με τουλάχιστον 3 νεκρούς, στο, <https://www.iefimerida.gr/news/202252/tragodia-me-metanastes-sti-rodo-navagio-me-toylahiston-3-nekroys-eikones-vinteo> (πρόσβαση 29/10/2020)

⁸⁴Εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ, «Ναυάγιο στη Χάλκη: Διασώθηκαν 96 μετανάστες», στο, <https://www.tanea.gr/2020/08/26/greece/navagio-sti-xalki-diasothikan-96-metanastes/>(πρόσβαση 29/10/2020)

⁸⁵Flowmonitoring<https://migration.iom.int/europe?type=missing>& Ναυάγηση σκάφος με παράνομους μετανάστες στα νερά των κρητικών ανασύρθηκε ένας νεκρός, στο, http://www.rodospress.gr/index.php/el/politiki-prostasia/aktofylaki/8752-ναυάγηση-σκάφος-με-παράνομους-μετανάστες-στα-νερά-των-κρητικών-ανασύρθηκε-ένας-νεκρός.html?fbclid=IwAR0FsW7wS5AtOOpaDdxtfOFKLiSpot0G_4tsxV-OiX2s_Eso_kNuLHAT2OY (πρόσβαση 29/11/2020)

Αστυνομίας Δωδεκανήσου, όπου εκείνη με τη σειρά της ανήκει στην Γενική Περιφερειακή Αστυνομική Διεύθυνση Νοτίου Αιγαίου. Υπό την ευθύνη της Α΄ Διεύθυνσης Αστυνομίας Δωδεκανήσου, πέραν των κατά τόπους Αστυνομικών Τμημάτων του νησιού, υπάρχουν και εξειδικευμένες υπηρεσίες οι οποίες ασχολούνται με τα θέματα των αλλοδαπών καθώς και με τη διαχείριση της μετανάστευσης. Το Γραφείο Αλλοδαπών της Υποδιεύθυνσης Ασφαλείας Ρόδου ήταν υπεύθυνο για τη διαχείριση αλλοδαπών υπηκόων τρίτων χωρών καθώς και υπηκόων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,⁸⁶ αναλάμβανε τις απελάσεις καθώς και θέματα που αφορούσαν ευρωπαίους πολίτες οι οποίοι δραστηριοποιούνταν στο νησί της Ρόδου, εκδόσεις αδειών παραμονής Ευρωπαίων και ομογενών πολιτών, καθώς επίσης και υπηκόων από χώρες της Πρώην Σοβιετικής Ένωσης.

Αναφορικά με τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, πραγματοποιούνταν η καταγραφή των στοιχείων των εισερχομένων μεταναστών σε ειδική ηλεκτρονική πλατφόρμα της Ελληνικής Αστυνομίας, στην οποία καταχωρούνταν τα απαιτούμενα στοιχεία των αλλοδαπών. Επιπρόσθετες αρμοδιότητες του συγκεκριμένου γραφείου, ήταν ήδη από το 2011, και η διαδικασία του ασύλου, η οποία ανήκε αποκλειστικά στην Ελληνική Αστυνομία. Έτσι, στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη συστάθηκε αυτοτελής υπηρεσία, με τίτλο «Υπηρεσία Ασύλου» που υπαγόταν απευθείας στον Υπουργό και έχει τοπική αρμοδιότητα που εκτεινόταν σε όλη την Επικράτεια. Η Υπηρεσία αυτή λειτουργούσε σε επίπεδο Διεύθυνσης και είχε ως αποστολή την εφαρμογή της νομοθεσίας περί ασύλου και των λοιπών μορφών διεθνούς προστασίας των αλλοδαπών και ανιθαγενών, καθώς και τη συμβολή στο σχεδιασμό και τη διαμόρφωση της εθνικής πολιτικής ασύλου.⁸⁷ Η αρμοδιότητα αυτή ανήκε στην ΕΛ.ΑΣ έως την ίδρυση του Περιφερειακού Γραφείου Ασύλου Ρόδου το 2014.

Με την αναδιάρθρωση της Ελληνικής Αστυνομίας (ν.4249/2014 Αναδιοργάνωση Της Ελληνικής Αστυνομίας, Του Πυροσβεστικού Σώματος Και Της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, Αναβάθμιση Υπηρεσιών Του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης Και Προστασίας Του Πολίτη Και Ρύθμιση Λοιπών Θεμάτων Αρμοδιότητας Υπουργείου Δημόσιας Τάξης Και Προστασίας Του Πολίτη Και Άλλες Διατάξεις.)⁸⁸ που προέβλεπε τη δημιουργία Τμημάτων Διαχείρισης Μετανάστευσης της ΕΛ.ΑΣ στα νησιά νησιά Ρόδο, Κω, Λέσβο, Χίο και Σάμο και

⁸⁶ Διατυπώσεις διαμονής, στο, https://europa.eu/youreurope/citizens/residence/index_el.htm (πρόσβαση 10/11/2020)

⁸⁷ Νόμος 3907/2011, στο, https://www.kodiko.gr/nomologia/document_navigation/129081/nomos-3907-2011 (πρόσβαση 20/11/2020)

⁸⁸ Εφημερίς Της Κυβερνήσεως Της Ελληνικής Δημοκρατίας, στο, http://www.et.gr/idosc-nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wEc63YDhn5AeXdtvSoClrL8WgmdbhWgV47tI19LGdkF53UIxsx942CdyqxSQYnuqAGCF0IfB9HI6qSYtMQEkEHLwnFqmgJSA5UkHEKavWyL4FoKqSe4BIOTSpEWYhszF8P8UqWb_zFijEqMJxCuomSADEJyL66wPNT3xl_weWZASEpT6VJuNMA2 (ανάκτηση 10/11/2020)

ταυτόχρονα βάσει του Π.Δ 7/2017, ήταν αναγκαίος ο επαναπροσδιορισμός των αρμοδιοτήτων των τμημάτων αυτών καθώς και της τοπικής αρμοδιότητας περιφερειακών Υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας(ΦΕΚ 1540, Μάιος 2017).⁸⁹ Τα τμήματα αυτά θα ήταν επιφορτισμένα με την αντιμετώπιση των ζητημάτων που σχετίζονται με το μεταναστευτικό και τη δίωξη των κυκλωμάτων, αλλά και με την παράνομη μετανάστευση. Στη νήσο Ρόδο, το συγκεκριμένο τμήμα ξεκίνησε τη λειτουργία του τον Αύγουστο του 2017, και οι αρμοδιότητες του Γραφείου Αλλοδαπών της Υποδιεύθυνσης Ασφαλείας Ρόδου σχετικά με τις απελάσεις υπηκόων τρίτων χωρών αλλά και με τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, μεταβιβάστηκαν πλέον στο νεοϊδρυθέν τμήμα. Η τοπική αρμοδιότητα του *Τμήματος Διαχείρισης Μετανάστευσης Ρόδου* περιλαμβάνει τη διοικητική περιφέρεια της Α΄ Διεύθυνσης Αστυνομίας Δωδεκανήσου και απαρτίζεται από ένστολο και πολιτικό προσωπικό. Ως αντικείμενο έχει τα αδικήματα της παράνομης εισόδου και της παράνομης παραμονής υπηκόων τρίτων χωρών και φυσικά στις αρμοδιότητές του, ανήκουν οι διαδικασίες διαχείρισης παράνομα εισερχομένων προσώπων. Επίσης, αναλαμβάνει το διαδικαστικό κομμάτι των διεργασιών για τις ευάλωτες ομάδες, που προκύπτουν είτε μέσω ελέγχων εξακρίβωσης των στελεχών της Ελ.ΑΣ. είτε έπειτα από υποδείξεις του Λιμενικού Σώματος. Η διαδικασία που ακολουθείται για τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών αλλά και για το κομμάτι των απελάσεων βασίζεται σε συγκεκριμένη νομοθεσία.

Για τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών στο νησί, σημαντικό ρόλο παίζει η αμοιβαία συνεργασία της Ελληνικής Αστυνομίας, με το Λιμενικό Σώμα. Αρχικά, εντοπίζονται οι μετανάστες από τα σκάφη του Λιμενικού Σώματος και ακολουθεί η μεταφορά τους στη στεριά, όπου εκεί τα στελέχη πραγματοποιούν τους απαιτούμενους ελέγχους εξακρίβωσης και καταγραφής των στοιχείων και των αντικειμένων των ατόμων αυτών. Ενημερώνεται η αρμόδια Εισαγγελική Αρχή, τόσο για τον αριθμό των ατόμων που εισήλθαν παράνομα όσο και για τυχόν ύπαρξη διακινητών αλλά και ευάλωτων ομάδων. Κατόπιν παραδίδονται στο Τμήμα Διαχείρισης Μετανάστευσης για την περαιτέρω διοικητική τους διαχείριση.

Η συνήθης διαδικασία διαχείρισης των νεοεισερχόμενων μεταναστών έγκειται στην καταγραφή των στοιχείων τους είτε μέσω κάποιου ταξιδιωτικού εγγράφου το οποίο θα φέρουν οι ίδιοι π.χ. διαβατήριο ή ταυτότητα, είτε σύμφωνα με στοιχεία κατά δήλωσή τους στο αστυνομικό προσωπικό, στα πλαίσια της διαδικασίας της ταυτοποίησης εθνικότητας

⁸⁹ Προτείνεται ο επαναπροσδιορισμός των αρμοδιοτήτων των Τμημάτων Διαχείρισης Μετανάστευσης που θα λειτουργήσουν στα νησιά του Αιγαίου, στο, <http://policenet.gr/article/προτείνεται-ο-επαναπροσδιορισμός-των-αρμοδιοτήτων-των-τμημάτων-διαχείρισης-μετανάστευσης-που>(ανάκτηση 01/11/2020) & Δήμητρα Μαρία Φούρλα, «Ίδρύονται Τμήματα Διαχείρισης Μετανάστευσης της ΕΛ.ΑΣ σε Κω και Ρόδο», στο, <https://www.dimokratiki.gr/23-03-2016/idrionte-tmimata-diachirisis-metanastefsis-tis-el-se-ko-ke-rodo/>(ανάκτηση1/11/2020).

(screening). Ελέγχονται τα στοιχεία τους στο Σύστημα Πληροφοριών Schengen (Schengen Information System) – S.I.S., το οποίο αποτελεί την κοινή ευρωπαϊκή βάση δεδομένων. Η εφαρμογή του SIS στο POL (Police On Line) περιλαμβάνει μέτρα Schengen-SISII, Εθνικά μέτρα-E.K.AN.A (Εθνικός Κατάλογος Ανεπιθύμητων Αλλοδαπών), ελέγχους Ιντερπόλ, διαβατηριακό έλεγχο και βίζες VISII, μετρώντας δέκα (10) πεδία ελέγχου.⁹⁰ Το SIS συγκεντρώνει δύο μεγάλες κατηγορίες πληροφοριών με την πρώτη να αφορά αναζητούμενα πρόσωπα (διωκόμενοι, εξαφανισμένοι ενήλικες και ανήλικοι κ.λπ.). Η δεύτερη αφορά αναζητούμενα οχήματα ή αντικείμενα, όπως έγγραφα ταυτότητας, άδειες κυκλοφορίας οχημάτων και πινακίδες αριθμού κυκλοφορίας που έχουν κλαπεί ή απολεσθεί. Σε εθνικό επίπεδο, πρόσβαση στο *SIS II – Γενικές Αναζητήσεις Σένγκεν*, προβλέπεται να έχουν η Ελληνική Αστυνομία, το Λιμενικό Σώμα, τα Τελωνεία, το Υπουργείο Δικαιοσύνης Διαφάνειας & Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, το Υπουργείο Εξωτερικών, το Υπουργείο Εσωτερικών και το Υπουργείο Μεταφορών. Κάθε υπηρεσία επιτρέπεται να έχει πρόσβαση σε δεδομένα καταχωρήσεων που είναι συναφή με το αντικείμενο της αποστολής της. Το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν δεύτερης γενιάς (SIS II) τέθηκε σε ισχύ το 2013 και αποτελεί τη δεύτερη γενιά του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν, το οποίο λειτουργεί από το 1995, και διαθέτει ενισχυμένες λειτουργίες, όπως τη δυνατότητα εισαγωγής βιομετρικών στοιχείων (δακτυλικά αποτυπώματα και φωτογραφίες), νέων ειδών καταχωρίσεων (αεροσκάφη, σκάφη, εμπορευματοκιβώτια, μέσα πληρωμών που έχουν κλαπεί ή τη δυνατότητα σύνδεσης διαφορετικών καταχωρίσεων (όπως καταχώριση για πρόσωπο και όχημα). Επίσης, το SIS II θα περιλαμβάνει αντίγραφα των *Ευρωπαϊκών Ενταλμάτων Σύλληψης (ΕΕΣ)* που θα επισυνάπτονται απευθείας σε καταχωρίσεις για πρόσωπα τα οποία αναζητούνται με σκοπό τη σύλληψη, την παράδοση ή την έκδοση· επομένως οι αρμόδιες αρχές θα μπορούν πιο εύκολα και πιο γρήγορα να διασφαλίσουν την αναγκαία συνέχεια στις υποθέσεις αυτές. Επί του παρόντος, πρόσβαση στο SIS έχουν η Ελληνική Αστυνομία και το Λιμενικό Σώμα,⁹¹ για όλες τις καταχωρήσεις, το Υπουργείο Εξωτερικών για τις καταχωρήσεις του άρθ. 24 του Κανονισμού SIS II και τα Τελωνεία για τα άρθ. 36 και 38 της Απόφασης SIS II. Το SIS II απαρτίζεται από ένα *κεντρικό σύστημα (C-SIS)*, ένα *εθνικό σύστημα (N-SIS)* σε κάθε κράτος μέλος και μια επικοινωνιακή υποδομή που συνδέει το κεντρικό σύστημα με τα εθνικά συστήματα. Το C-SIS περιέχει ορισμένα δεδομένα που καταχωρίζονται από τα κράτη μέλη σχετικά με πρόσωπα και

⁹⁰ Προμήθεια Συστημάτων για έξυπνη Αστυνόμευση – Smart Policing, στο, http://www.astynomia.gr/images/stories/2018/prokirikseis18/12042018-texn_prod.pdf, σ.8-12,22-24

⁹¹ Διαταγή: Φωτογραφικό Υλικό για καταχώριση στο SIS II, στο, <http://www.hcg.gr/sites/default/files/docs/archive/%20Φωτογραφικό%20Υλικό%20για%20καταχώριση%20στο%20SIS%20II.pdf> (πρόσβαση 29/10/2020) & Revised Annual Programme, στο, <http://www.astynomia.gr/images/stories/3101annual-program2008.pdf>, p.16-25 (πρόσβαση 30/11/2020)

αντικείμενα. Το SIS χρησιμοποιείται από τις εθνικές αρχές συνοριακών ελέγχων, τις αστυνομικές αρχές, τις τελωνειακές αρχές, τις αρχές θεωρήσεων και τις δικαστικές αρχές σε ολόκληρο τον χώρο Σένγκεν. Σε κάθε κράτος μέλος λειτουργεί εθνικό αντίγραφο του C-SIS, τα αποκαλούμενα *εθνικά τμήματα του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν (N-SIS)*, τα οποία επικαιροποιούνται συνεχώς και επικαιροποιούν με τη σειρά τους το C-SIS.⁹²

*Επί του παρόντος, το SIS II χρησιμοποιείται από 30 χώρες (25 κράτη μέλη της ΕΕ συν 4 συνδεδεμένες χώρες και το Ηνωμένο Βασίλειο).*⁹³

Η καταγραφή-χαρτογράφηση των στοιχείων των αλλοδαπών YTX και ανιθαγενών, αφορά όλες τις ηλικίες και περιλαμβάνει μια μεγάλη γκάμα από προσωπικά στοιχεία και χαρακτηριστικά τα οποία αφορούν το κάθε άτομο ξεχωριστά. Τα δεδομένα τους διοχετεύονται σε μία ειδική ηλεκτρονική πλατφόρμα της εφαρμογής «Χαρτογράφηση Κυκλοφορίας Αλλοδαπών» εντός Πληροφοριακού Συστήματος Δικτύου Police On Line (POL) που διαχειρίζεται η Ελλάς⁹⁴.

Τα άτομα αυτά καταγράφονται και στη βάση δεδομένων λήψης ηλεκτρονικών δακτυλικών αποτυπωμάτων EuroDAC (*European Design Automation Conference*), μια πανευρωπαϊκή βιομετρική βάση δεδομένων, η οποία αντιπαραβάλλει τα δακτυλικά αποτυπώματα και διασταυρώνει μέσω συστήματος εάν το συγκεκριμένο άτομο έχει χαρτογραφηθεί σε κάποιο άλλο σημείο της χώρας. Ο παρών κανονισμός συμβάλλει στην εφαρμογή του κανονισμού του Δουβλίνου III, ο οποίος θεσπίζει τους κανόνες προσδιορισμού της εκάστοτε χώρας της ΕΕ που είναι υπεύθυνη για την εξέταση αίτησης ασύλου. Το Eurodac δημιουργήθηκε αρχικά το 2000 και λειτουργεί από το 2003, Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 603/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου. Κάθε χώρα της ΕΕ πρέπει να λαμβάνει τα δακτυλικά αποτυπώματα όλων των αιτούντων άσυλο και αυτών που συνελήφθησαν ενώ προσπαθούσαν να διασχίσουν τα σύνορα παρανόμως (π.χ. υπήκοοι τρίτων χωρών/χωρών εκτός του ΕΟΧ ή απάτριδες που εισέρχονται χωρίς νόμιμο έγγραφο) των οποίων η ηλικία είναι άνω των 14 ετών και, εντός 72 ωρών, να διαβιβάζονται στη βάση δεδομένων του Eurodac. Η Ευρωπαϊκή

⁹²Σύστημα Πληροφοριών Schengen(Schengen Information System)-S.I.S,στο,http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&lang=%27..%27&perform=view&id=26982&Itemid=1094&lang= & Summaries of EU Legislation, στο, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3A114544&> Έναρξη λειτουργίας του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν (SISII), στο, <https://www.epixeiro.gr/article/4698> & Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν SIS II, στο, <http://www.dataprotection.gov.cy/dataprotection/dataprotection.nsf/All/35F57AC513443FA4C225848D00330678?OpenDocument> (πρόσβαση 21/10/2020)

⁹³Knowledge for policy, SIS II - Second generation Schengen Information System, στο, https://ec.europa.eu/knowledge4policy/dataset/ds00009_en (πρόσβαση 20/11/2020)

⁹⁴<https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/67715b2c-ec81-4f0c-ad6a-476a34d732bd/11237096.pdf> (πρόσβαση 16/12/2020)

Επιτροπή θεωρεί ότι είναι ένα πολύ επιτυχημένο εργαλείο της τεχνολογίας των πληροφοριών (ΤΠ). Ο κανονισμός εφαρμόζεται από τις 20 Ιουλίου 2015.⁹⁵ Η συγκεκριμένη βάση δεδομένων έχει ενσωματωθεί στην ηλεκτρονική πλατφόρμα της ΕΛ.ΑΣ, διευκολύνοντας την πρόσβαση στα στελέχη της Αστυνομίας για έναν ταχύτερο, ευρύτερο και πιο αποτελεσματικό τρόπο ενημέρωσης και ελέγχου των στοιχείων των αλλοδαπών. Το σύστημα δίνει τη δυνατότητα με την καταχώριση των βιομετρικών χαρακτηριστικών (φωτογραφία) του αιτούντος άσυλο, σε συνδυασμό με τα στοιχεία του (όνομα, επώνυμο, εθνικότητα, υπηκοότητα) να "γνωρίζουν" τη νόμιμη, ή παράνομη πρώτη είσοδο σε χώρα της ΕΕ (με καταχώριση της ημερομηνίας πρώτης εισόδου και της χώρας) καθώς επίσης αν έχει υποβάλει αίτημα ασύλου και σε ποια χώρα της ΕΕ. Για τους αιτούντες άσυλο, τα στοιχεία διατηρούνται στο σύστημα του Eurodac, για 10 χρόνια. Σε περίπτωση που ο αλλοδαπός λάβει ιθαγένεια σε χώρα της ΕΕ, τα στοιχεία του διαγράφονται.⁹⁶

Το Τμήμα Διαχείρισης Μετανάστευσης Ρόδου εφαρμόζει συγκεκριμένη νομοθεσία για τη διαχείριση αλλοδαπών υπηκόων τρίτων χωρών κατά την παράνομη είσοδό τους καθώς και για την παράνομη διαμονή. Κατά την παράνομη είσοδο και παράνομη διαμονή εφαρμόζονται ο Ν.3386/2005 που αφορά την είσοδο διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική επικράτεια,⁹⁷ και συνδυαστικά εφαρμόζεται και ο Ν.4251/2014 που αναφέρεται στη διέλευση προσώπων από τα σύνορα και τη διαμονή πολιτών τρίτων χωρών στην Ελληνική επικράτεια.⁹⁸ Επίσης στο πλαίσιο του Ν.4375 του 2016⁹⁹ και της Κοινής Δήλωσης της

⁹⁵Eurodac: Ευρωπαϊκό σύστημα για την αντιπαραβολή δακτυλικών αποτυπωμάτων των αιτούντων άσυλο, στο, http://publications.europa.eu/resource/cellar/f9c0b32d-de1d-469e-b803-23c32e95d7e0.0005.03/DOC_2 (πρόσβαση 20/11/2020) & ΠΩΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ, Τι είναι τα eurodac, που παραλαμβάνει το μεσημέρι η ΕΛ.ΑΣ από τον πρέσβη της Γερμανίας, στο, <http://policenet.gr/article/τι-είναι-τα-eurodac-που-παραλαμβάνει-το-μεσημέρι-η-ελασ-από-τον-πρέσβη-της-γερμανίας> (πρόσβαση 20/11/2020).

⁹⁶Νάντια Αλεξίου, «Eurodac: το σύστημα που καταγράφει τους μετανάστες στην ΕΕ», στο, <https://www.cnn.gr/ellada/story/888/eurodac-to-systima-poy-katagrafei-toys-metanastes-stin-ee> (πρόσβαση 20/11/2020).

⁹⁷Νόμος 3386/2005, στο, <https://www.forin.gr/laws/law/2912/eisodos223#!/?article=12191,12196> (πρόσβαση 15/11/2020)

⁹⁸Νόμος 4251/2014, στο, <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/nomos-4251-2014> (πρόσβαση 15/11/2020) & Law 4251/2014 - Immigration, Social Integration Code and other provisions, στο, <https://ec.europa.eu/migrant-integration/librarydoc/law-4251/2014---immigration-social-integration-code-and-other-provisions> (πρόσβαση 15/11/2020).

⁹⁹Νόμος 4375/2016 : Οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Ασύλου, Αρχής Προσφυγών, Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης σύσταση Γενικής Γραμματείας Υποδοχής, προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιατύπωση)» (L 180/29.6.2013), διατάξεις για την εργασία δικαιούχων διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις, στο, <https://www.e-nomothesia.gr/kat-allodapoi/prosphuges-politiko-asulo/nomos-4375-2016-phek-51-a-3-4-2016.html> (πρόσβαση 22/11/2020).

Ευρωπαϊκής Ένωσης με την Τουρκία στις 18 Μαρτίου του 2016¹⁰⁰ καθορίστηκαν οι διοικητικές διαδικασίες κράτησης και η περαιτέρω διαχείριση των παράτυπων μεταναστών, εντός του πλαισίου επανεισδοχής. Η Κοινή Δήλωση προβλέπει την επιστροφή όλων των νέων παράτυπων μεταναστών και αιτούντων άσυλο που μετέβησαν από την Τουρκία στα ελληνικά νησιά μετά τις 20 Μαρτίου 2016, των οποίων οι αιτήσεις ασύλου έχουν κριθεί απαράδεκτες ή αβάσιμες. Τα μέτρα αυτά εκτελούνται σύμφωνα με τις απαιτήσεις που απορρέουν από το ενωσιακό και διεθνές δίκαιο και με πλήρη σεβασμό της αρχής της μη επαναπροώθησης. Οδηγίες έχουν δοθεί φυσικά και από το Αρχηγείο της ΕΛ.ΑΣ βάσει των παραπάνω.¹⁰¹ Η νήσος Ρόδος λόγω του ότι ανήκει στο Νότιο Αιγαίο, για το αδίκημα της παράνομης εισόδου εκτελούνται επανεισδοχές και όχι απελάσεις, σύμφωνα με την Κοινή Δήλωση Ελλάδα-Τουρκίας. Να επισημανθεί ότι για τους Τούρκους υπηκόους που εισέρχονται στην ελληνική επικράτεια ακολουθείται διαφορετική διαδικασία διαχείρισης, καθώς δεν εντάσσονται στις προϋποθέσεις της Συμφωνίας για επανεισδοχή.

Κατά την είσοδο και σύλληψη των μεταναστών, συντάσσεται η ανάλογη δικογραφία από το Τμήμα Διαχείρισης Μετανάστευσης για το ποινικό κομμάτι, και ακολουθεί η διοικητική διαδικασία. Πραγματοποιείται ταυτοποίηση της εθνικότητας τους, φωτογράφιση, δακτυλοσκόπηση (Eurodac),¹⁰² καταχώρηση των στοιχείων τους σε στο ειδικό πρόγραμμα/βάση δεδομένων «Χαρτογράφηση κυκλοφορίας αλλοδαπών»¹⁰³ της ΕΛ.ΑΣ., καθώς και ελέγχους ασφάλειας SIS II και Europol. Τους κοινοποιούνται τα δικαιώματά τους σε γλώσσα που κατανοούν, προετοιμάζονται τα έγγραφα απέλασης, όπως και η οποιαδήποτε δήλωση βούλησης ασύλου καταχωρίζεται εντός της εφαρμογής της ΕΛ.ΑΣ, στην οποία εφαρμογή, ενημερώνεται άμεσα το Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου Ρόδου. Κατά την ηλεκτρονική καταγραφή τους, αυτομάτως λαμβάνουν έναν αριθμό αναφοράς ο οποίος συνδέεται και με το δακτυλικό τους αποτύπωμα. Στο διαδικαστικό κομμάτι ανήκουν και οι επιδόσεις αποφάσεων τους κρατούμενους καθώς και η διενέργεια ταυτοποίησης εθνικότητας (*screening*) και η αφενημέρωση (*debriefing*).

¹⁰⁰ Δήλωση ΕΕ-Τουρκίας, 18 Μαρτίου 2016, στο, <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/> (πρόσβαση 22/11/2020)

¹⁰¹ Εγκύκλιος της ΕΛ.ΑΣ της 18^{ης} Ιουνίου 2016, στο, <https://www.synigoros.gr/resources/docs/egkyklios-elas-ths-18-6-2016.pdf> (πρόσβαση 22/11/2020).

¹⁰² Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, Νέες Τεχνολογίες-Βιομετρικά-Σημαντικά Αρχεία, στο, https://www.dpa.gr/portal/page?_pageid=33,131291&_dad=portal&_schema=PORTAL (πρόσβαση 22/11/2020) & Σύνοψη της νομοθεσίας της ΕΕ, Σύστημα «Eurodac», στο, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM:133081> (πρόσβαση 15/11/2020)

¹⁰³ <https://www.synigoros.gr/resources/docs/160805-egkiklios.pdf> (πρόσβαση 01/11/2020) & Κοινή Υπουργική Απόφαση 1/7433/2019 - ΦΕΚ 2219/Β/10-6-2019, άρθρο 15, παρ.2 στο, <https://www.e-nomothesia.gr/kat-allodapoi/koine-upourgike-apophase-174332019.html> (πρόσβαση 15/10/2020)

Επί το πλείστον, εντός των μεταναστευτικών ροών βρίσκονται άτομα που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής και μεταχείρισης. Οι πιο συνήθεις περιπτώσεις αφορούν ασυνόδευτους ανήλικους, γυναίκες σε προχωρημένη κύηση, καθώς επίσης, μονογονεϊκές οικογένειες, υπερήλικες και άτομα με σοβαρά προβλήματα υγείας. Υπάρχουν και περιπτώσεις που εμπίπτουν στις προϋποθέσεις του Κανονισμού του Δουβλίνου III για την επανένωση οικογενειών.¹⁰⁴ Να επισημανθεί ότι, καθ' όλη την διάρκεια της διοικητικής διαχείρισης των μεταναστευτικών ροών, τα άτομα μπορούν ανά πάσα στιγμή να εκφράσουν την βούληση τους για Διεθνή Προστασία.

Για τους ασυνόδευτους ανήλικους υπάρχει μέριμνα εξεύρεσης κατάλληλων δομών φιλοξενίας ανηλίκων. Το Τμήμα Διαχείρισης Μετανάστευσης Ρόδου μεσολαβεί με κατάλληλες ενέργειες, για την περαίωση των υποθέσεων αυτών. Μέχρι πρότινος υπήρχε η απαραίτητη επικοινωνία μεταξύ της Μ.Κ.Ο «ΜΕΤΑδραση», σε συνεργασία με το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α) και τις κατά τόπον Αστυνομικές Διευθύνσεις και Εισαγγελίες, έτσι ώστε με κατάλληλη συνοδεία να τοποθετηθούν τα παιδιά αυτά στις ανάλογες δομές φιλοξενίας.¹⁰⁵ Με την ψήφιση του ν. 4760/2020 τον Δεκέμβριο του 2020, και σύμφωνα με το άρθρο 43, παρ.1 και παρ.2, *θεσπίζεται η κατάργηση της προστατευτικής φύλαξης ασυνόδευτων ανηλίκων*. Οι ασυνόδετοι ανήλικοι, υπήκοοι τρίτων χωρών ή ανιθαγενείς, δεν τίθενται σε προστατευτική φύλαξη του άρθρου 118 του ΠΔ. 141/1991 (Α' 58), μόνο εξαιτίας του γεγονότος ότι στερούνται ασφαλούς ή γνωστής διαμονής. Στην περίπτωση αυτήν, ενημερώνονται αμελλητί ο Εισαγγελέας Ανηλίκων ή, ελλείψει αυτού, ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών, ο οποίος ενεργεί ως προσωρινός επίτροπος των ασυνόδευτων ανηλίκων της κατά τόπον αρμοδιότητάς του, και η Ειδική Γραμματεία Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου. Η Ειδική Γραμματεία Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων μεριμνά για την άμεση παραπομπή των ασυνόδευτων ανηλίκων σε κατάλληλη δομή φιλοξενίας μετά από έκδοση εισαγγελικής διάταξης. Υπήκοοι τρίτων χωρών ή ανιθαγενείς, οι οποίοι, μετά από διαδικασία ταυτοποίησης, αναγνωρίζονται ως ασυνόδετοι ανήλικοι, κατά την έννοια της περ. ι' του άρθρου 2 του ν. 4636/2019 (Α' 169), παραπέμπονται αμελλητί σε διαδικασία εξεύρεσης επείγουσας φιλοξενίας διά της Ειδικής Γραμματείας Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων και ενημερώνεται προς τούτο η αρμόδια εισαγγελική αρχή για την

¹⁰⁴ Δουβλίνο III- Οικογενειακή επανένωση και άλλες νομικές οδοί, στο, <https://help.unhcr.org/greece/el/applying-for-asylum/can-my-application-for-asylum-be-examined-in-another-european-country/dublin-iii-family-reunification-and-other-legal-pathways/> (πρόσβαση 20/11/2020)

¹⁰⁵ Συνοδείες Ασυνόδευτων Ανηλίκων, στο, <https://metadrasia.org/campaigns/συνοδείες-ανηλίκων/> (πρόσβαση 15/11/2020).

έκδοση σχετικής διάταξης μεταφοράς.¹⁰⁶ Από το 2016, οι συνοδείες ασυνόδευτων παιδιών και ευάλωτων ομάδων στηρίζονται από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες με χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.¹⁰⁷ Κατά το διάστημα που μεσολαβεί έως την παραλαβή των ανηλίκων, γίνονται οι απαραίτητοι ιατρικοί έλεγχοι, σε συνεργασία με το Γενικό Νοσοκομείο Ρόδου, διασφαλίζοντας έτσι την υγεία τους, των εκπαιδευμένων συνοδών κατά τη μεταφορά τους, αλλά και των διαμενόντων στη προοριζόμενη δομή.

Οι διαδικασίες που ακολουθούνται μετά το στάδιο της καταγραφής των στοιχείων των μεταναστών εξαρτώνται από το αν οι συγκεκριμένοι εισήλθαν παράνομα ή διαμένουν παράνομα στη χώρα. Για χώρες στις οποίες επικρατεί εμπόλεμη κατάσταση, εμφύλιοι πόλεμοι πολεμικές συρράξεις, παρέχεται δυνατότητα αναστολής της απέλασής τους για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα έως ότου η κατάσταση στη χώρα τους αποκατασταθεί. Για τους υπόλοιπους που εισέρχονται παράνομα, αφού ολοκληρωθεί η καταγραφή τους, δρομολογείται η μεταφορά τους σε συνεργαζόμενα Κ.Υ.Τ, όπου στην εκάστοτε δομή προβαίνουν στην ολοκλήρωση της διαχείρισής τους.¹⁰⁸ Συνεργαζόμενα κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης με τη νήσο Ρόδο, είναι της νήσου Κω και Λέρου.¹⁰⁹ Τα άτομα τα οποία διαμένουν παράνομα στην Ελλάδα, και το αίτημα ασύλου τους έχει απορριφθεί και σε Β΄ βαθμό από την Αρχή Προσφύγων, μεταφέρονται σε κλειστές δομές φιλοξενίας. Επίσης κατά τη διαδικασία διοικητικής διαχείρισης αλλοδαπών για παράνομη διαμονή, εκτελούνται απελάσεις, βάσει διμερών συμφωνιών της χώρας μας με τις συγκεκριμένες χώρες. Για αλλοδαπούς στους οποίους τα αδικήματα εμπίπτουν στον Ποινικό κώδικα, αναλαμβάνει την σχετική διαδικασία το αρμόδιο τμήμα της ΕΛ.ΑΣ.

Το 2020 η Ελληνική Αστυνομία βρέθηκε αντιμέτωπη με την πρωτόγνωρη έξαρση της πανδημίας covid-19. Επωμίστηκε μεγάλο μερίδιο της ευθύνης για τον έλεγχο των μέτρων προστασίας της Δημόσιας Υγείας στο πλαίσιο αποφυγής της διασποράς του κορονοϊού, παράλληλα με τη διαχείριση και αντιμετώπιση των εισερχόμενων μεταναστευτικών ροών προερχόμενων από την γείτονα χώρα, υπό τον φόβο της εξάπλωσης. Μέχρι στιγμής ανταποκρίνεται εξαιρετικά και στα μέτρα πρόληψης και αντιμετώπισης για την εξάπλωση της νόσου καθώς και στα πάσης φύσεως αστυνομικά της καθήκοντα.

¹⁰⁶ Ν. 4760/2020 «Ρυθμίσεις σωφρονιστικής νομοθεσίας, διατάξεις για το Ταμείο Προνοίας Απασχολουμένων στα Σώματα Ασφαλείας και λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη και Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου», στο, <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/nomos-4760-2020> (πρόσβαση 28/12/2020)

¹⁰⁷ Συνοδείες Ασυνόδευτων Ανηλίκων, στο, <https://metadrasi.org/campaigns/sunodeies-avhlikon/> (πρόσβαση 15/11/2020).

¹⁰⁸ Εγκύκλιος της ΕΛ.ΑΣ της 18^{ης} Ιουνίου 2016, στο, <https://www.synigoros.gr/resources/docs/egkyklios-elas-ths-18-6-2016.pdf>, σ.9 (πρόσβαση 22/11/2020).

¹⁰⁹ Ο.π.

2.3 Διαδικασίες διαχείρισης αιτούντων/σών διεθνή προστασία από την Υπηρεσία Ασύλου (Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου Ρόδου)

Στις διαδικασίες διαχείρισης των μεταναστευτικών ροών, σημαντικό κομμάτι κατέχει η διαδικασία βούλησης ασύλου. Η Υπηρεσία Ασύλου υπάγεται στο Υπουργείο Μετανάστευσης & Ασύλου, ιδρύθηκε με το Ν.3907/2011. Η λειτουργία της ξεκίνησε τον Ιούλιο του 2013 και αποτελώντας την πρώτη αυτόνομη δομή της χώρας με αντικείμενο την εξέταση των αιτημάτων διεθνούς προστασίας. Λόγω της έξαρσης της μεταναστευτικής κρίσης από το 2015 και μετά, δημιουργήθηκε αυτόνομο υπουργείο, καθώς μέχρι τότε η Υπηρεσία Ασύλου υπαγόταν στο Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης. Το 2016 συστάθηκε το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής. Συστάθηκε αυτοτελής υπηρεσία στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη με τίτλο «Υπηρεσία Ασύλου» και η τοπική της αρμοδιότητα εκτεινόταν σε όλη την ελληνική επικράτεια υπηρεσία. Λειτουργούσε σε επίπεδο διεύθυνσης και είχε ως αποστολή της την εφαρμογή της νομοθεσίας περί ασύλου και λοιπών μορφών Διεθνούς προστασίας των αλλοδαπών και ανιθαγενών καθώς και τη συμβολή στο σχεδιασμό και τη διαμόρφωση της εθνικής πολιτικής ασύλου. Η Υπηρεσία Ασύλου αναλαμβάνει την εξέταση αιτήσεων ασύλου που κατατίθενται στην Υπηρεσία από την ημέρα έναρξης της λειτουργίας της και εφεξής. Οι προγενέστερες αιτήσεις παραμένουν στη αρμοδιότητα των υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας. Ο νόμος που διέπει την Υπηρεσία Ασύλου είναι ο 4636/2019 και βασίζεται:

- α) Στη «Σύμβαση της Γενεύης», είναι η Σύμβαση περί της Νομικής Καταστάσεως των Προσφύγων, η οποία υπεγράφη στη Γενεύη στις 28 Ιουλίου 1951 και κυρώθηκε με το Νομοθετικό Διάταγμα 3989/1959 (Α' 201), όπως τροποποιήθηκε από το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης της 31ης Ιανουαρίου 1967, το οποίο κυρώθηκε με τον Αναγκαστικό Νόμο 389/1968 (Α' 125)
- β) Στην Οδηγία 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (άρθρο2-38)
- γ) Στις διεθνείς και ευρωπαϊκές συμβάσεις προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου που έχουν επικυρωθεί από την Ελλάδα.

Το Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου Ρόδου ξεκίνησε τη λειτουργία του στις 2 Ιανουαρίου 2014. Έχει τοπική αρμοδιότητα την εδαφική περιφέρεια των περιφερειακών ενοτήτων Ρόδου και Καρπάθου της περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου.¹¹⁰ Οι υποθέσεις των αλλοδαπών και ανιθαγενών πριν την ίδρυση του γραφείου, διεκπεραιώνονταν από το Γραφείο

¹¹⁰ Ασυλο-Διοίκηση, στο, <https://migration.gov.gr/gas/dioikisi/> (πρόσβαση 29/10/2020)

Αλλοδαπών της Υποδιεύθυνσης Ασφαλείας Ρόδου.¹¹¹ Το γραφείο, επί της παρούσης, στελεχώνεται με 13 υπαλλήλους (διοικητικούς υπαλλήλους και χειριστές υποθέσεων) και με εκπρόσωπο της Έπαυσης Αρμοστικής του Ο.Η.Ε για τους Πρόσφυγες. Οι χειριστές υποθέσεων εξετάζουν τα αιτήματα βούλησης ασύλου κατόπιν προσωπικής συνέντευξης των αιτουμένων, κατά την οποία, υπάρχει η παρουσία διερμηνέα που παρέχει η μη κυβερνητική οργάνωση ΜΕΤΑδραση ή η Υπηρεσία Ασύλου μέσω *Easoexpert*, η οποία μπορεί να είναι είτε αυτοπρόσωπη είτε μέσω τηλε-διάσκεψης. Η *M.K.O ΜΕΤΑδραση* παρέχει υπηρεσίες διερμηνείας για την κάλυψη των αναγκών των αρμοδίων αρχών ασύλου σε Αστυνομικές Διευθύνσεις και Υποδιευθύνσεις και Επιτροπές Προσφυγών καλύπτοντας επίσης τις ανάγκες διερμηνείας για την εξέταση αιτημάτων ασύλου σε πρώτο και δεύτερο βαθμό.¹¹²

Το προσωπικό της υπηρεσίας ασύλου ασχολείται με την καταγραφή των στοιχείων των αλλοδαπών, την παραλαβή των αιτήσεων τους, την αρχειοθέτηση των υποθέσεων, τη σύνταξη των αποφάσεων κ.τ.λ. Απαραίτητη προϋπόθεση για τους πολίτες τρίτων χωρών και τους ανιθαγενείς είναι, να τηρείται η αυτοπρόσωπη διαδικασία της δήλωση βούλησης ασύλου είτε αφορά κρατούμενους είτε όχι.

Στα καθήκοντα του προσωπικού είναι η εφαρμογή της νομοθεσίας περί διεθνούς προστασίας και συγκεκριμένα:

- i) η λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων των αιτούντων διεθνή προστασία
- ii) η παραλαβή και εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας σε πρώτο βαθμό
- iii) η παραλαβή των προσφυγών και τη διαβίβασή τους στην Αρχή Προσφυγών
- iv) η ενημέρωση των αιτούντων διεθνή προστασία για τη διαδικασία εξέτασης των αιτήσεών τους, καθώς και για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους
- v) ο εφοδιασμός των αιτούντων διεθνή προστασία καθώς και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας με τα προβλεπόμενα νομιμοποιητικά και ταξιδιωτικά έγγραφα

Η «*αίτηση διεθνούς προστασίας*» ή «*αίτηση ασύλου*» ή «*αίτηση*» είναι η αίτηση παροχής προστασίας από το ελληνικό κράτος που υποβάλλει αλλοδαπός ή ανιθαγενής, με την οποία

¹¹¹<https://migration.gov.gr/gas/plirofories/> (πρόσβαση 29/10/2020) & Νόμος 3907/2011, στο, https://www.kodiko.gr/nomologia/document_navigation/129081/nomos-3907-2011 (πρόσβαση 29/10/2020)

¹¹²Παροχή Υπηρεσιών Διερμηνείας, στο, <https://metadrasi.org/campaigns/παροχή-υπηρεσιών-διερμηνείας-2/> (πρόσβαση 29/10/2020)

ζητά την αναγνώριση στο πρόσωπό του της ιδιότητας του πρόσφυγα, σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης, ή την χορήγηση καθεστώτος επικουρικής προστασίας. Κάθε αίτηση διεθνούς προστασίας τεκμαίρεται ότι είναι αίτηση ασύλου και επικουρικά αίτηση επικουρικής προστασίας. Η αίτηση διεθνούς προστασίας μπορεί να περιλαμβάνει και τα μέλη της οικογενείας του αιτούντος που βρίσκονται στην ελληνική επικράτεια.

«Αιτών/ούσα διεθνή προστασία» ή «αιτών/ούσα άσυλο» ή «αιτών/ούσα» είναι ο/η αλλοδαπός/η ή ανιθαγενής, ο/η οποίος/α δηλώνει προφορικά ή εγγράφως ενώπιον οποιασδήποτε ελληνικής αρχής στα σημεία εισόδου στην ελληνική επικράτεια ή εντός αυτής ότι ζητεί άσυλο ή επικουρική προστασία στη χώρα μας ή με οποιονδήποτε τρόπο ζητεί να μην απελαθεί σε κάποια χώρα εκ φόβου δίωξης λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, πολιτικών πεποιθήσεων ή συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα, σύμφωνα με την ως άνω Σύμβαση της Γενεύης ή επειδή κινδυνεύει να υποστεί σοβαρή βλάβη σύμφωνα με το άρθρο 15 και επί του αιτήματος του οποίου δεν έχει ληφθεί ακόμη τελεσίδικη απόφαση. Επίσης, αιτών/ούσα διεθνή προστασία θεωρείται και ο/η υπήκοος τρίτης χώρας, ο/η οποίος/α υπέβαλε αίτηση διεθνούς προστασίας σε άλλο κράτος - μέλος της Ε.Ε κατ' εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2013, ή σε άλλο κράτος που δεσμεύεται από και εφαρμόζει τον ως άνω Κανονισμό, και μεταφέρεται στην Ελλάδα βάσει των διατάξεων του ως άνω Κανονισμού (εδάφ. γ, κεφ. Α, άρθρο 2, Ν. 4636/19 ΦΕΚ169/19Α).¹¹³

Η αίτηση για διεθνή προστασία είναι αυτοπρόσωπη διαδικασία, ελεύθερη και δωρεάν. Ο/Η αιτών/ούσα άσυλο μπορεί να απευθυνθεί στα αρμόδια Περιφερειακά Γραφεία και Αυτοτελή Κλιμάκια Ασύλου ανάλογα με τον τόπο κατοικίας του/της, ωστόσο λόγω του μεγάλου όγκου προσέλευσης αιτούντων αλλά και για την καλύτερη εξυπηρέτησή τους, υπάρχει η δυνατότητα απόδοσης ημερομηνίας καταγραφής μέσω κλήσης στη γραμμή skype για κάθε γραφείο προκειμένου ο/η αιτών/ούσα να λάβει έναν αριθμό skype τον οποίο θα ταυτοποιήσει την ημέρα της καταγραφής στο αρμόδιο γραφείο.¹¹⁴

Κατά την ημέρα που έχει οριστεί η καταγραφή, θα δακτυλοσκοπηθεί προκειμένου τα δαχτυλικά του αποτυπώματα να καταχωρηθούν στην ευρωπαϊκή βάση δεδομένων *EuroDAC* ώστε να διαπιστωθεί αν είναι η πρώτη φορά αίτησης ασύλου, αν έχει κατατεθεί αίτηση ασύλου

¹¹³Νόμος Υπ' Αριθμ. 4636/2019, στο, <https://www.e-nomothesia.gr/kat-allodapoi/prosphyges-politiko-asulo/nomos-4636-2019-phek-169a-1-11-2019.html> (πρόσβαση 29/10/2020)
(πρόσβαση 29/10/2020) &

Υπουργείο Δημόσιας Τάξης Και Προστασίας Του Πολίτη, Υπηρεσία Ασύλου και Αρχή Προσφυγών, στο, <http://www.opengov.gr/yptp/wp-content/uploads/downloads/2012/08/ekthesi-diav.-prosfyga.pdf>
(πρόσβαση 29/10/2020)

¹¹⁴Διαδικασία Ασύλου (Διεθνούς Προστασίας), στο, <https://migration.gov.gr/gas/diakasia-asyloy/i-aitisi-gia-asylo/> (πρόσβαση 29/10/2020)

σε άλλη ευρωπαϊκή χώρα, αν έχει υποβάλει αίτηση πριν το 2013 στις αρμόδιες Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας καθώς εξακριβώνεται αν εισήλθε στη χώρα από τα θαλάσσια ή τα χερσαία σύνορα. Καταχωρίζεται η φωτογραφία του/της, τα προσωπικά του/της στοιχεία από διαβατήριο ή ταυτότητα που ίσως να έχει στην κατοχή ο/η αιτών/ούσα, σε διαφορετική περίπτωση καταγράφονται τα στοιχεία που δηλώνουν προφορικά. Εκτός από τα βασικά στοιχεία που δηλώνονται, ακολουθούν και επιπρόσθετες πληροφορίες που αφορούν την οικογενειακή κατάσταση τους, το γραμματικό τους επίπεδο, το επάγγελμά, καθώς και μία συνοπτική περιγραφή των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν, των αιτιών που τους ώθησαν να εγκαταλείψουν τη χώρα τους, την ύπαρξη συγγενικών προσώπων κ.α. Προγραμματίζεται προσωπική συνέντευξη σε συγκεκριμένη ημερομηνία και ώρα, με λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων εκ νέου, τα οποία εισάγονται στην προσωπική τους υπόθεση. Τέλος θα εκδοθεί το δελτίο αιτούντος διεθνή προστασία με συγκεκριμένη διάρκεια, ανάλογα με τη χώρα καταγωγής. Ταυτόχρονα με την έκδοση του δελτίου αιτούντος διεθνή προστασία ορίζεται η απόδοση Προσωρινού Αριθμού Ασφάλισης και Υγειονομικής Περίθαλψης Αλλοδαπού (Π.Α.Α.Υ.Π.Α.) σε όλους/ες ανεξαιρέτως τους/τις αιτούντες/ουσες διεθνή προστασίας. Ο Προσωρινός Αριθμός Ασφάλισης και Υγειονομικής Περίθαλψης, εξασφαλίζει την παροχή υγειονομικής περίθαλψης σε μετανάστες. Τέλος, η πιθανή απόρριψη της αίτησης ασύλου συνεπάγεται την αυτόματη απενεργοποίηση του Π.Α.Α.Υ.Π.Α, ενώ, αντίθετα, σε περίπτωση αποδοχής της αίτησης, προβλέπεται η μετάπτωση του σε Αριθμό Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (Α.Μ.Κ.Α).¹¹⁵ Ο/Η αιτών/ούσα έχει το δικαίωμα να συνοδεύεται καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας από νομικό σύμβουλο, κοινωνικό λειτουργό ή ψυχολόγο. Στην προσωπική συνέντευξη θα απαντήσουν κυρίως σε ερωτήσεις που αφορούν τη χώρα καταγωγής τους προκειμένου να διερευνηθεί η υπαγωγή του/της στο καθεστώς του πρόσφυγα, στο καθεστώς της επικουρικής προστασίας ή αν δεν δικαιούται καθόλου το δικαίωμα υπαγωγής σε κάποιο καθεστώς.

Σε εύλογο χρονικό διάστημα θα εκδοθεί απόφαση Α΄ βαθμού η οποία θα είναι είτε θετική είτε αρνητική. Σε περίπτωση θετικής απόφασης χορηγείται είτε καθεστώς πρόσφυγα, είτε καθεστώς επικουρικής προστασίας. Για το καθεστώς πρόσφυγα χορηγείται άδεια διαμονής στην Ελλάδα για 3 χρόνια και ενημερώνεται για τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθήσει προκειμένου να εκδοθεί η άδεια διαμονής από το Τμήμα Διαβατηρίων της Ελληνικής Αστυνομίας καθώς και για την έκδοση ταξιδιωτικών εγγράφων. Για το καθεστώς επικουρικής προστασίας (ο υπήκοος τρίτης χώρας ή ο ανιθαγενής που δεν πληροί τις προϋποθέσεις για να

¹¹⁵ Επίλυση θεμάτων προσωρινής υγειονομικής περίθαλψης αιτούντων ασύλου, στο, <https://migration.gov.gr/epilysi-thematon-prosorinis-yegeionomikis-perithalpsis-aitoynton-asyloy/> (πρόσβαση 27/11/2020)

αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας αλλά στο πρόσωπο του συντρέχουν ουσιώδεις λόγοι από τους οποίους προκύπτει ότι αν επιστρέψει στη χώρα της καταγωγής του ή, στην περίπτωση ανιθαγενούς, στη χώρα της προηγούμενης συνήθους διαμονής του, κινδυνεύει να υποστεί σοβαρή βλάβη κατά την έννοια του άρθρου 15-Οδηγία 2011/95/Εε Του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Και Του Συμβουλίου¹¹⁶ και που δεν μπορεί ή λόγω του κινδύνου αυτού δεν επιθυμεί να θέσει εαυτόν υπό την προστασία της εν λόγω χώρας (εδάφ. ζ, κεφ. Α, άρθρο 2, Ν. 4636/19 ΦΕΚ169/19Α), χορηγείται άδεια διαμονής στην Ελλάδα για 1 χρόνο, επιδίδεται η απόφαση όταν προσέλθει στην υπηρεσία και ενημερώνεται για τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθήσει προκειμένου να εκδοθεί η άδεια διαμονής από το Τμήμα Διαβατηρίων της Ελληνικής Αστυνομίας καθώς και για την έκδοση ταξιδιωτικών εγγράφων (μόνο σε περίπτωση που η πρεσβεία της χώρας καταγωγής του δε λειτουργεί στην Ελλάδα).¹¹⁷ Στο καθεστώς πρόσφυγα υπήχθησαν περίπου το 20% των υποθέσεων που έχει διαχειριστεί το Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου Ρόδου.

Σε περιπτώσεις όπου η απόφαση σε Α΄ βαθμό είναι απορριπτική ενημερώνεται ο αιτών/ούσα ότι το αίτημα του/της έχει απορριφθεί και ότι υποχρεούται να εγκαταλείψει τη χώρα το συντομότερο δυνατόν ακυρώνοντας επίσης το δελτίο αιτούντος διεθνή προστασία. Ωστόσο έχει το δικαίωμα να ασκήσει προσφυγή στο χρονικό περιθώριο που αναγράφεται στην απόφαση. Αν ασκήσει προσφυγή η υπηρεσία εκδίδει εκ νέου δελτίο αναμένοντας την απόφαση της Αρχής Προσφύγων. Για την έκδοση απόφασης σε Β΄ βαθμό αρμόδια υπηρεσία είναι η Αρχή Προσφύγων, το δευτεροβάθμιο όργανο εξέτασης αποφάσεων επί των ενδικοφανών προσφυγών κατά των αποφάσεων της Υπηρεσίας Ασύλου (α΄ βαθμός). Στην Αρχή Προσφυγών λειτουργούν είκοσι μία (21) Ανεξάρτητες Επιτροπές Προσφυγών. Οι Ανεξάρτητες Επιτροπές Προσφυγών υποστηρίζονται στο έργο τους από βοηθούς εισηγητές (*rapporteurs*), οι οποίοι συντάσσουν έκθεση που περιέχει καταγραφή και επεξεργασία του πραγματικού της υπόθεσης της προσφυγής και των προβαλλόμενων με την προσφυγή ισχυρισμών, καθώς και αντιστοίχιση αυτών με τις πληροφορίες για τη χώρα καταγωγής. Η έκθεση τίθεται στη δικαιοδοτική κρίση των Επιτροπών.¹¹⁸

¹¹⁶Άρθρο 15 στοιχείο γ) της οδηγίας για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου (2011/95/ΕΕ) Δικαστική ανάλυση, στο, https://easo.europa.eu/sites/default/files/Article-15c-QD_a-judicial-analysis-EL.pdf, p.12-13 (πρόσβαση 28/11/2020) & <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=52a04b754> (πρόσβαση 28/11/2020) & Νομός Υπ' Αριθμ. 4636 Φεκ 169 Κεφάλαιο Ε' Αναγνώριση Προσώπου Ως Δικαιούχου Επικουρικής Προστασίας Άρθρο 15(Άρθρο 15 Οδηγίας 2011/95/Εε)Σοβαρή Βλάβη, Στο, https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2020/v.4636_2019_ΦΕΚ_169A_1.11.10.pdf(πρόσβαση 28/11/2020)

¹¹⁷Διαδικασία Ασύλου, Θετική Απόφαση, στο, <https://migration.gov.gr/gas/diadikasia-asyloy/thetiki-apofasi/> (πρόσβαση 29/10/2020)

¹¹⁸Αρχή Προσφυγών, στο, <https://migration.gov.gr/appeals/> (πρόσβαση 29/10/2020)

Αν η απόφαση είναι θετική ακολουθείται η ίδια διαδικασία όπως και στις αποφάσεις σε Α΄ βαθμό. Σε περίπτωση απορριπτικής απόφασης ο/η αιτών/ούσα ενημερώνεται για την απόφαση της Αρχής Προσφύγων, ακυρώνεται το προσωρινό δελτίο και ενημερώνεται βάση της απόφασης ότι πρέπει να εγκαταλείψει τη χώρα το συντομότερο δυνατόν. Μπορεί να ασκηθεί αίτηση ακύρωσης στο αρμόδιο κατά τόπον *Διοικητικό Πρωτοδικείο εντός τριάντα (30) ημερών* από την επομένη της επίδοσης της απόφασης αν η προσφυγή απορριφθεί ή χορηγηθεί καθεστώς επικουρικής προστασίας, ενώ θεωρεί ο/η αιτών/ούσα ότι δικαιούται καθεστώς πρόσφυγα.¹¹⁹

Σε περιπτώσεις κρατουμένων, άμεση συνεργασία υπάρχει με το Τμήμα Διαχείρισης Μετανάστευσης Ρόδου. Το Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου Ρόδου ενημερώνεται για βουλήσεις ασύλου μέσω της πλατφόρμας χαρτογράφησης κυκλοφορίας αλλοδαπών της ΕΛ.ΑΣ, προγραμματίζει τα επόμενα βήματα, ξεκινώντας με την διαδικασία καταγραφής. Σε περίπτωση ύπαρξης ατόμων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, πρέπει να προσκομιστούν τα απαραίτητα έγγραφα τα οποία αποδεικνύουν την *ευαλωτότητα*, ώστε η διαδικασία διαχείρισης τους να πάρει προτεραιότητα. Για τις περιπτώσεις ασυνόδευτων ανηλίκων αρμόδια αρχή η οποία θα ορίσει την επιτροπεία του ανήλικου είναι Εισαγγελία παρέχοντας την απαραίτητη έγκριση. Σε οποιοδήποτε σημείο της διαδικασίας ο/η αιτών/ούσα έχει τη δυνατότητα να παραιτηθεί του δικαιώματος βούλησης ασύλου.¹²⁰

Από την εμφάνιση της πανδημίας και την θέσπιση των περιοριστικών μέτρων, υπήρχε αισθητή μείωση των αιτήσεων για διεθνή προστασία, λόγω της μείωσης των μεταναστευτικών ροών περισσότερο, και όχι αποκλειστικά και μόνο στην εμφάνιση της νόσου. Οι αλλοδαποί υπήκοοι που έχουν αποταθεί στο Περιφερειακό Γραφείο Ρόδου και συγκεντρώνουν μεγάλο ποσοστό εμφάνισης, προέρχονται στην πλειοψηφία τους από την Παλαιστίνη, τη Σομαλία και την Αλβανία. Ακολουθούν, οι αλλοδαποί υπήκοοι Πακιστάν, Γεωργίας, Αφγανιστάν, Ουκρανίας, Ρωσίας, Ιράν Ιράκ και τέλος λιγосτοί υπήκοοι Αιγύπτου και Συρίας.

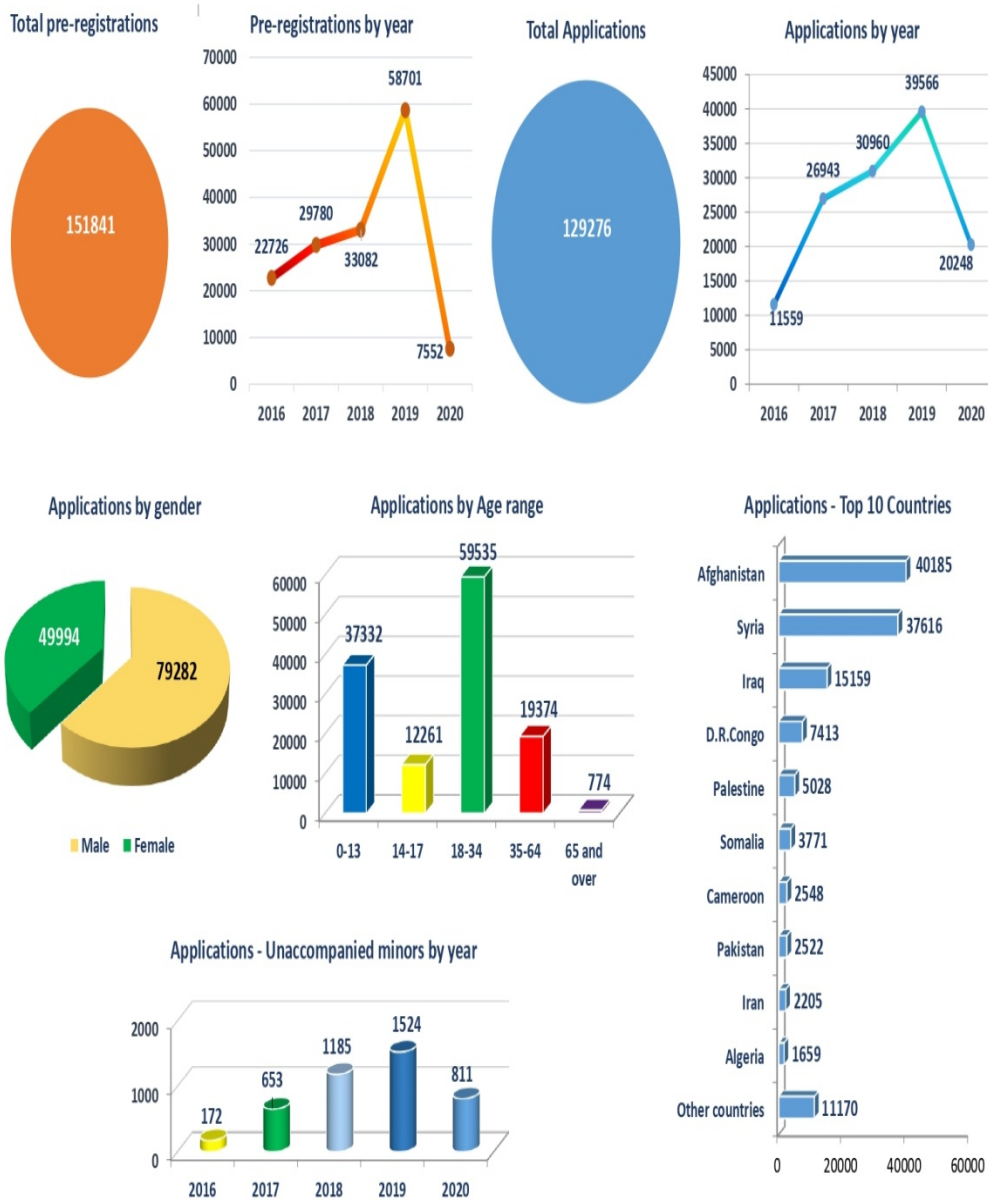
Στα παρακάτω διαγράμματα και πίνακες της Υπηρεσίας Ασύλου, μπορούμε να δούμε σημαντικές αναλύσεις και στατιστικά βάσει «Άρθρου 60 - Νόμος 4375/2016 - (Άρθρο 43 της Οδηγίας) Διαδικασίες στα σύνορα».¹²¹

¹¹⁹ Απορριπτική Απόφαση Β΄ Βαθμός και Αρχή Προσφυγών, στο, <https://migration.gov.gr/gas/diadiakasia-asyloy/aporriptiki-apofasi/> (πρόσβαση 29/10/2020)

¹²⁰ EASO-European Asylum Support Office, στο, https://ec.europa.eu/knowledge4policy/organisation/easo-european-asylum-support-office_en (πρόσβαση 29/10/2020)

¹²¹ Επιπρόσθετες πληροφορίες στο Παράρτημα ΙΙΙ.

**Border Procedures (Art. 60 Par. 4 Law 4375/2016) Total Analysis per Country of Origin and Registration Office -
20/03/2016 up to 18/10/2020 (2020Wk42)**

Border Procedures (Art. 60 Par. 4 Law 4375/2016) Total Analysis per Country of Origin and Registration Office - 20/03/2016 up to 18/10/2020 (2020Wk42)

Country of Origin / Process	Pre - registrations (Hellenic Police and RIS)		Lodging	1st Instance End of Process Procedure								
	Pre - registrations	Total Withdrawals	Full Registrations	Referrals of Vulnerable applicants	Referrals of Dublin Cases (FRU)	Inadmissible Subsequent Applications	Inadmissible Applications (Safe Third Country)	Admissible Applications (Safe Third Country) (Syrians)	Refugee Status (High RR admissible + Low RR applicants)	Subsidiary Protection (High RR admissible + Low RR applicants)	Negative Decisions (High RR admissible + Low RR applicants)	Total Withdrawals (non revoked)
Afghanistan	42276	2289	40185	20765	1804	125	0	0	2679	4205	2291	1228
Syria	44894	6274	37616	24821	3764	11	4187	1264	0	0	0	984
Iraq	17315	2334	15159	10242	1311	37	0	0	908	412	791	989
Democratic Republic of the Congo	7892	506	7413	4906	32	40	0	0	219	31	810	331
Palestine	6229	780	5028	1970	304	0	4	0	2077	118	17	290
Somalia	4227	231	3771	1412	142	1	0	0	778	623	27	49
Cameroon	3017	390	2548	1737	19	8	0	0	107	5	295	222
Pakistan	4452	2090	2522	528	45	92	0	0	52	5	1491	257
Iran	3161	863	2205	1190	82	4	0	0	318	17	194	217
Algeria	2458	1015	1659	312	22	11	0	0	13	1	820	467
Other countries	15920	2590	11170	5137	1229	53	1	0	3702	4464	4075	859
Total	151841	19362	129276	73020	8754	382	4192	1264	8174	5676	8520	5893

Registration Office/Process	Pre - registrations (Hellenic Police and RIS)		Lodging	1st Instance End of Process Procedure								
	Pre - registrations	Total Withdrawals	Full Registrations	Referrals of Vulnerable applicants	Referrals of Dublin Cases (FRU)	Inadmissible Subsequent Applications	Inadmissible Applications (Safe Third Country)	Admissible Applications (Safe Third Country) (Syrians)	Refugee Status (High RR admissible + Low RR applicants)	Subsidiary Protection (High RR admissible + Low RR applicants)	Negative Decisions (High RR admissible + Low RR applicants)	Total Withdrawals (non revoked)
Lesvos	68939	5689	64095	38278	3309	227	1160	297	3488	4011	4021	2525
Chios	26677	4204	21690	11210	2483	15	997	401	1705	730	945	912
Samos	28899	2278	25658	14797	1774	48	1122	433	1200	364	1337	1167
Leros	9797	1468	8078	4852	349	14	507	83	830	294	318	698
Kos	15166	5155	8442	3542	760	43	340	30	886	249	1392	475
Other offices	2363	568	1313	341	79	35	66	20	65	28	507	116
Total	151841	19362	129276	73020	8754	382	4192	1264	8174	5676	8520	5893

Returnables	End of Process
Lift of Geographical Restriction	

Note: The Country of Origin ranking is based on the number of Full Registrations per Country of Origin in total

Το περιφερειακό Γραφείο Ασύλου Ρόδου συνεργάζεται με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, για παροχή κοινωνικών και νομικών συμβουλών αλλά και για εκπροσώπηση, με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης στον τομέα της ενημέρωσης για το πρόγραμμα εθελούσιων επιστροφών συμπεριλαμβανόμενων και των μέτρων επανένταξης, με τη μη κυβερνητική οργάνωση ΜΕΤΑδραση στους τομείς της διερμηνείας με φυσική παρουσία είτε μέσω τηλε-διερμηνείας, με την Ευρωπαϊκή υπηρεσία υποστήριξης για το άσυλο (Easo) και φυσικά με την Ελληνική Αστυνομία. Να επισημανθεί σε αυτό το σημείο η συνεργασία της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες με την ελληνική Κυβέρνηση, την Τοπική Αυτοδιοίκηση και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις για την παροχή στέγασης σε διαμερίσματα και τη στήριξη μέσω προπληρωμένων καρτών των προσφύγων και αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα, στο πλαίσιο του προγράμματος Στήριξης Έκτακτης Ανάγκης για την Ένταξη και τη Στέγαση – ESTIA, με την συγχρηματοδότηση του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και

Ένταξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.¹²² Επίσης ανάλογη είναι η δράση του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου και του Διεθνή Οργανισμού Μετανάστευσης υλοποιώντας καμπάνια ευαισθητοποίησης της ελληνικής κοινωνίας για το πρόγραμμα ένταξης προσφύγων «Helios». Σύμφωνα με δηλώσεις του Υπουργού Μετανάστευσης και Ασύλου, κ. Νότη Μηταράκη, «Στη χώρα μας βρίσκονται 82.000 αναγνωρισμένοι πρόσφυγες και ένα μεγάλο ποσοστό αυτών θα μείνει εδώ. Είναι υποχρέωσή μας ως σύγχρονο ευρωπαϊκό κράτος να προλειάνουμε το έδαφος για την ένταξή τους στην ελληνική κοινωνία και πολιτικό χρέος μας προς τις επόμενες γενιές να διασφαλίσουμε ότι δεν θα ανακύψει στο μέλλον μια κοινωνική διαστρωμάτωση με σημαντικές ανισότητες». Ο κ. Μηταράκης χαρακτήρισε το Helios «ένα από τα πληρέστερα ενταξιακά προγράμματα που λειτουργούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση».¹²³ Σε συνεργασία με τις εθνικές αρχές και έμπειρους φορείς – συνεργάτες, μέσω του προγράμματος «Helios», ο ΔΟΜ στοχεύει στην προώθηση της ένταξης των επωφελούμενων της διεθνούς προστασίας στην ελληνική κοινωνία, οι οποίοι διαμένουν σε προσωρινές δομές φιλοξενίας. Το πρόγραμμα υλοποιείται σε όλη την Ελλάδα και ομάδα στόχου του προγράμματος είναι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας αναγνωρισμένοι μετά την 01/01/2018.¹²⁴

2.3.1 Το Νέο Σύμφωνο Μετανάστευσης και Ασύλου

Στις 24 Σεπτεμβρίου 2020, τα μέλη της επιτροπής πολιτικών ελευθεριών, δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων του ΕΚ συζήτησαν το νέο σχέδιο για το Σύμφωνο Ασύλου και Μετανάστευσης. Η πρόταση, την οποία η Επιτροπή παρουσίασε την προηγούμενη μέρα, στοχεύει στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του τωρινού συστήματος, μέσω της δίκαιης κατανομής ευθύνης και αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών. Τα μέλη της επιτροπής εξέφρασαν, ωστόσο, μεικτές αντιδράσεις για το νέο σύμφωνο, εγείροντας ερωτηματικά ως προς την ικανότητά του να επιφέρει πραγματικές αλλαγές. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης με τον αντιπρόεδρο της Επιτροπής, κ. Μαργαρίτη Σχοινά, και την επίτροπο εξωτερικών υποθέσεων,

¹²² http://estia.unhcr.gr/el/home_page/ (πρόσβαση 25/11/2020)

& <http://estia.unhcr.gr/el/estia-παροχή-στεγάσης-εβδομαδιαία-ενη-126/> (πρόσβαση 25/11/2020).

¹²³ «Helios»: Καμπάνια ευαισθητοποίησης για το ενταξιακό πρόγραμμα για πρόσφυγες - Στους 19.000 οι εγγεγραμμένοι, στο, https://www.iefimerida.gr/ellada/helios-kampania-entaxiako-prosfyges-19000?amp&fbclid=IwAR23GXUMZYtXIqoTsa_Li7ZXPmV-xtDeJznY7baRpR1e1rljkGU7Aw3Dy0 (πρόσβαση 26/11/2020)

¹²⁴ Hellenic Integration Support for Beneficiaries of International Protection (HELIOS), στο, <https://greece.iom.int/el/hellenic-integration-support-beneficiaries-international-protection-helios> (πρόσβαση 27/11/2020)

κα. *Υλβα Γιόχανσον*, οι ευρωβουλευτές ζήτησαν πιο ξεκάθαρες πληροφορίες για την πρακτική εφαρμογή των προτάσεων. Κάποιοι ευρωβουλευτές χαρακτήρισαν την πρωτοβουλία "βήμα προς την σωστή κατεύθυνση" για να ενισχυθούν οι χώρες που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή του προβλήματος, ενώ άλλοι παραδέχθηκαν ότι αυτός είναι ίσως ο μόνος τρόπος να σημειωθεί πρόοδος, δεδομένης της στάσης αρκετών χωρών της ΕΕ. *Η νέα πρόταση δεν προβλέπει την επιβολή υποχρεωτικών ποσοστάσεων μετεγκατάστασης, η οποία είχε προκαλέσει αμφιλεγόμενες αντιδράσεις στο παρελθόν.* Οι χώρες της ΕΕ θα έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν ανάμεσα στη μεταφορά των προσφύγων στο έδαφος τους ή στη χρηματοδότηση της επιστροφής όσων δεν δικαιούνται να παραμείνουν στην ΕΕ. Οι ευρωβουλευτές αναρωτήθηκαν τι θα συμβεί αν οι περισσότερες χώρες επιλέξουν αυτό το δρόμο και ζήτησαν διευκρινίσεις ως προς τον τρόπο πρακτικής εφαρμογής των προτεινόμενων κανόνων και την αποτελεσματική συνεργασία με τρίτες χώρες. Οι ευρωβουλευτές ζήτησαν την υποχρεωτική μετεγκατάσταση των προσφύγων, ενώ άλλοι τόνισαν ότι η ΕΕ *πρέπει να σκληρύνει τη στάση της απέναντι στις παράνομες αφίξεις.* Οι κύριοι άξονες της πρότασης της Επιτροπής για το νέο Σύμφωνο Ασύλου και Μετανάστευσης είναι:

- α) Αποτελεσματικότερες και ταχύτερες διαδικασίες
- β) Ευέλικτες επιλογές για τη συνεισφορά των κρατών μελών
- γ) Κοινό σύστημα της ΕΕ για επιστροφές
- δ) Σχέδιο δράσης για την ενσωμάτωση και την ένταξη για την περίοδο 2021-2024
- ε) Νέος κανονισμός για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης¹²⁵

Εναπόκειται τώρα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, να εξετάσουν και να υιοθετήσουν το σύνολο των νομοθετικών πράξεων που είναι απαραίτητες για την υλοποίηση μιας πραγματικά κοινής πολιτικής ασύλου και μετανάστευσης της ΕΕ. Δεδομένου του επείγοντος χαρακτήρα των τοπικών καταστάσεων σε πολλά κράτη μέλη, οι συννομοθέτες καλούνται να φτάσουν σε πολιτική συμφωνία για τις βασικές αρχές του *Κανονισμού για τη Διαχείριση του Ασύλου και της Μετανάστευσης*, την υιοθέτηση του κανονισμού για την Υπηρεσία Ασύλου της ΕΕ, καθώς και του κανονισμού για το *Eurodac*, έως το τέλος του έτους.

¹²⁵Το νέο ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, στο, <https://gr.euronews.com/2020/09/23/deite-live-to-neo-eurwpaiko-sumfwno-gia-th-metanasteush>

(πρόσβαση 1/12/2020) &

Μεικτές οι αντιδράσεις των ευρωβουλευτών για το νέο Σύμφωνο Μετανάστευσης και Ασύλου, στο, <https://www.europarl.europa.eu/news/el/headlines/society/20200924STO87803/meiktes-oi-antidraseis-sto-ek-gia-to-neo-sumfono-metanasteusis-kai-asulou> (πρόσβαση 1/12/2020) &

Νέο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο Ένα νέο ξεκίνημα για τη μετανάστευση στην Ευρώπη, στο, https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/new-pact-migration-and-asylum_el (πρόσβαση 2/12/2020)

Η αναθεωρημένη οδηγία για τις συνθήκες υποδοχής, ο κανονισμός πιστοποίησης και η αναδιατυπωμένη οδηγία επιστροφής θα πρέπει επίσης να εγκριθούν γρήγορα, με βάση την πρόοδο.¹²⁶

2.4 Διαδικασίες διαχείρισης μεταναστών από το Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης Λέρου

Η «hotspot approach»¹²⁷ παρουσιάστηκε για πρώτη φορά το 2015 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην Ευρωπαϊκή Ατζέντα για τη Μετανάστευση ως αρχική απάντηση στις μαζικές μεταναστευτικές ροές. Υιοθετήθηκε ως μηχανισμός της άμεσης δράσης για να βοηθήσει τα κράτη μέλη, τα οποία αντιμετώπιζαν δυσανάλογες μεταναστευτικές πιέσεις στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ και παρουσιάστηκε ως μέτρο αλληλεγγύης. Ο αρχικός στόχος της «προσέγγισης των κομβικών σημείων» ήταν να βοηθήσει την Ιταλία και την Ελλάδα παρέχοντας ολοκληρωμένη και στοχοθετημένη επιχειρησιακή υποστήριξη, έτσι ώστε η τελευταία να μπορεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της βάσει της νομοθεσίας της ΕΕ και να εντοπίσει, να εγγράψει και να δακτυλοσκοπήσει γρήγορα εισερχόμενους μετανάστες, να καθοδηγήσει τους αιτούντες άσυλο, και να υλοποιήσει το πρόγραμμα μετεγκατάστασης και να διεξάγει τις εργασίες επιστροφής.¹²⁸

Το Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης Λέρου ιδρύθηκε βάσει της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 2969/2015 - ΦΕΚ 2602/Β/2-12-2015 και βρίσκεται στην τοποθεσία Λεπίδα της Λέρου, και αποτελεί μία από τις συνεργαζόμενες δομές με την Α' Διεύθυνση Αστυνομίας Δωδεκανήσου, για τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών από το νησί της Ρόδου. Ο θεσμός εμφανίστηκε για πρώτη φορά το 2011 ως Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής, Νόμος 3907/2011¹²⁹ και έπειτα μετονομάστηκε σε Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης και ιδρύθηκε με το Ν. 4375/2016 ΦΕΚ Α 51/03.04.2016. Το Κ.Υ.Τ. Λέρου είναι αρμόδιο για την υποδοχή και την

¹²⁶Μ. Σχοινάς: Ήρθε η ώρα για μια κοινή ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική, στο, <https://www.capital.gr/diethni/3482733/m-sxoinas-irthe-i-ora-gia-mia-koini-europaiki-metanasteutiki-politiki> (πρόσβαση 2/12/2020)

¹²⁷The Hotspot Approach To Managing Exceptional Migratory Flows, στο, https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/2_hotspots_en.pdf (πρόσβαση 22/11/2020)

¹²⁸The European Union policy framework: 'hotspots', στο, <https://www.asylumineurope.org/reports/country/greece/asylum-procedure/access-procedure-and-registration/reception-and> (πρόσβαση 22/11/2020)

¹²⁹Άρθρο 09, στο, <http://www.opengov.gr/ypos/?p=3462> (πρόσβαση 15/11/2020)

ταυτοποίηση και την αποτελεσματική διαδικασία των διαδικασιών αναγνώρισης υπηκόων τρίτων χωρών ή απατρίδων που εισέρχονται παράνομα στη χώρα. Οι διαδικασίες αυτές περιλαμβάνουν:

1. Την εγγραφή και συνέντευξη, συμπεριλαμβανομένων των δακτυλικών αποτυπωμάτων.
2. Επαλήθευση της ιθαγένειας και της ταυτότητας.
3. Ιατρικός έλεγχος, απαραίτητη ιατρική περίθαλψη και ψυχοκοινωνική υποστήριξη.
4. Πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις, συμπεριλαμβανομένης της διεθνούς προστασίας και των εθελούσιων επιστροφών.
5. Ειδική φροντίδα για άτομα με ειδικές ανάγκες ή ευάλωτες ομάδες (συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων ανήλικων).
6. Παραπομπή στην υπηρεσία ασύλου.
7. Παραπομπή σε εθελοντικές επιστροφές ή απέλαση (για παράτυπους μετανάστες).¹³⁰

Στο Κ.Υ.Τ. Λέρου μεταφέρονται πολίτες τρίτων χωρών ή ανιθαγενείς οι οποίοι έχουν εισέλθει στην ελληνική επικράτεια χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις προκειμένου να υπαχθούν στις διαδικασίες υποδοχής και ταυτοποίησης και να υποβάλουν αίτημα διεθνούς προστασίας τελώντας σε καθεστώς περιορισμού της ελευθερίας τους προκειμένου να υποβληθούν στις διαδικασίες υποδοχής και ταυτοποίησης. Υπάγονται και σε γεωγραφικό περιορισμό σύμφωνα με το Κοινό Σύμφωνο ΕΕ–Τουρκίας. Τα Κ.Υ.Τ. παρέχουν επίσης συνθήκες που εξασφαλίζουν τη φυσική, νομική, υλική και ψυχοκοινωνική ασφάλεια των διαμενόντων. Όταν ολοκληρωθεί η διαδικασία υποδοχής και ταυτοποίησης, οι εισερχόμενοι πολίτες τρίτων χωρών μεταφέρονται από τα Κ.Υ.Τ. σε δομές της ενδοχώρας. Στη συνέχεια, παραπέμπονται στο αρμόδιο Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου ή Αυτοτελές Κλιμάκιο Ασύλου, εφόσον έχουν εκδηλώσει βούληση υποβολής αιτήματος διεθνούς προστασίας ή παραπέμπονται στις αρμόδιες υπηρεσίες για επανεισδοχή ή επιστροφή ή απέλαση στην περίπτωση μη υποβολής αιτήματος διεθνούς προστασίας.¹³¹

¹³⁰Hellenic Republic Ministry of Migration Policy General Secretariat of Reception, Reception and Identification

Service(R.I.S),στο,<https://www.espon.eu/sites/default/files/attachments/4%20Ministry%20of%20Migration%20Policy%20RIS%20%28Greece%29%20-%20Mr%20D%20Mermiris.pdf> (πρόσβαση 10/10/2020) & Κοινή Υπουργική Απόφαση 2969/2015 - ΦΕΚ 2602/Β/2-12-2015 Σύσταση Κέντρων Πρώτης Υποδοχής και προσωρινών Δομών Φιλοξενίας αιτούντων άσυλο και ευάλωτων ομάδων πολιτών τρίτων χωρών, στο, <https://www.e-nomothesia.gr/kat-allodapoi/prosphuges-politiko-asulo/kya-2969-2015.html> (πρόσβαση 10/10/2020)

¹³¹Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (Κ.Υ.Τ.),στο, <https://migration.gov.gr/ris/perifereiakes-monades/kyt-domes/> (πρόσβαση 29/11/2020) &

Η ανταπόκριση της ΕΕ στην προσφυγική κρίση: η προσέγγιση των κέντρων υποδοχής και ταυτοποίησης (hotspot),στο,

Αρκετοί είναι οι φορείς που δραστηριοποιούνται εντός του Κ.Υ.Τ. Λέρου συμπεριλαμβανομένων και διεθνών οργανισμών, ευρωπαϊκών θεσμών και μη κυβερνητικών οργανώσεων. Εντός της δομής βρίσκεται προσωπικό από την Ύπατη Αρμοστεία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης, από την Μ.Κ.Ο ΜΕΤΑδρασις, το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (G.C.R),¹³² το *Easo*, τον *Frontex*, την *Euroropol*, την *Ελληνική Αστυνομία*, τον *Ελληνικό Στρατό*, τον *ΕΟΔΥ*, την *Υπ.Υ.Τ*, την Υπηρεσία Ασύλου, το I.T.C (υπηρεσίες παροχής διερμηνείας) καθώς και ιατρικό προσωπικό του Ναυτικού εντός του ιατρείου της δομής λόγω της Ναυτικής Βάσης που βρίσκεται πλησίον των εγκαταστάσεων.

Το Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης αναλαμβάνει τις αφίξεις των μεταναστών, η λεγόμενη «Διαδικασία συνόρων».¹³³ Οι λιμενικές αρχές ενημερώνουν άμεσα το Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης για τυχόν αφίξεις προσφύγων/μεταναστών στο νησί. Οι διαδικασίες διαχείρισης έχουν τροποποιηθεί λόγω της εμφάνισης της πανδημίας. Τα άτομα μεταφέρονται σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο υγειονομικής απομόνωσης, βάσει Σχεδίου «Αγνοδίκη», ο οποίος χώρος βρίσκεται σε διαφορετική τοποθεσία και σε απόσταση από την υπάρχουσα δομή.¹³⁴ Λαμβάνονται μέτρα περιορισμού πρόσβασης από και προς τη δομή και εφαρμόζονται συγκεκριμένα πρωτόκολλα υγειονομικής ασφάλειας και εντός των δομών φιλοξενίας καθώς μέτρα περιορισμού κυκλοφορίας στα ΚΥΤ.

Στα νησιά, εν μέσω της επιδημίας covid-19, εκτός από εκείνους που έφθασαν τον Μάρτιο του 2020 και υποβλήθηκαν σε έκτακτη νομοθετική διαταγή για αναστολή της πρόσβασης στη διαδικασία ασύλου¹³⁵ [και κατά συνέπεια όταν δεν μεταφέρθηκαν σε *RIC*

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR17_6/SR_MIGRATION_HOTSPOTS_EL.pdf, σ.12-20(πρόσβαση 27/11/2020)

¹³²Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, στο, <https://www.accmr.gr/el/component/teams/team/431.html> (27/11/2020) &

Η Ολιστική Προσέγγιση Του Ελληνικού Συμβουλίου Για Τους Πρόσφυγες, στο, <https://www.gcr.gr/el/> (πρόσβαση 27/11/2020)

¹³³ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΣΤΑ ΣΥΝΟΡΑ Άρθρο 90 (Άρθρο 43 Οδηγίας 2013/32/ΕΕ) Διαδικασίες στα σύνορα, στο, <http://www.opengov.gr/yptp/?p=2144> (πρόσβαση 20/11/2020)

¹³⁴Το σχέδιο «Αγνοδίκη» για τις δομές προσφύγων και μεταναστών - Σε καραντίνα η Ριτσώνα, στο, <https://www.sofokleousin.gr/to-sxedio-agnodiki-gia-tis-domes-prosfygon-kai-metanaston-se-kara>

(πρόσβαση 22/11/2020) & Μιχάλης Τεζάρης, « Σχέδιο "Αγνοδίκη" για τους μετανάστες και την αποτροπή διάδοσης του κορονοϊού», στο, <https://www.lawandorder.gr/Article/94367/koinonia/schedio-agnodiki-gia-tous-metanastes-kai-tin-apotropi-diadosis-tou-koronoiou> (πρόσβαση 21/11/2020) & Μέρος Β΄ Θέματα λειτουργίας Αρχής Προσφυγών, Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης και Γενικής Γραμματείας Μεταναστευτικής Πολιτικής Άρθρο 33 Τροποποιήσεις του ν. 4375/2016 (Α΄ 51) , στο, <http://www.opengov.gr/immigration/?p=1390> (πρόσβαση 22/11/2020)

¹³⁵ΦΕΚ Α΄45/2020: Αναστολή της υποβολής αιτήσεων χορήγησης ασύλου, στο, <https://lawnet.gr/law-news/fek-a45-2020-anastoli-tis-yponovolis-etiseo/> (πρόσβαση 2/12/2020) & ΠΙΝΠ της 11.03.2020: Αναστολή υποδοχής αιτούντων άσυλο αρμόδιες υπηρεσίες, παράταση δελτίων αιτούντων άσυλο και

(*Reception and Identification Centres*) αλλά κρατήθηκαν και μεταφέρθηκαν στην ηπειρωτική χώρα], εκείνοι που έφτασαν από τον Απρίλιο του 2020, οδηγούνταν σε καραντίνα 14 ημερών, ώστε να αποφευχθεί η πιθανή εξάπλωση του ιού, πριν από τη μεταφορά τους σε RIC προκειμένου να υποβληθούν σε διαδικασίες υποδοχής και αναγνώρισης.¹³⁶

Με κυβερνητικές αποφάσεις, τα μέτρα αυτά αναπροσαρμόζονται ανάλογα με την εξέλιξη της πανδημίας. Οι μετανάστες εξετάζονται από το κλιμάκιο του ΕΟΔΥ το οποίο βρίσκεται σε μόνιμη βάση εντός της δομής και υποβάλλονται σε τεστ ανίχνευσης του ιού. Ακολουθεί μια συνοπτική ενημέρωσή τους από προσωπικό της Έπατης Αρμοστείας και της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής και Ταυτοποίησης (Υπ.Υ.Τ.)¹³⁷ για τα δικαιώματά τους, τις υποχρεώσεις τους, φυσικά με διερμηνείς ανάλογα με την εθνικότητά τους. Η πλήρης τους ενημέρωση θα ακολουθήσει μετά το πέρας της καραντίνας, σύμφωνα πάντα με τις οδηγίες του ΕΟΔΥ. Μετά την εξέτασή τους, διαχωρίζονται σε κατηγορίες ανάλογα με την εθνικότητα τους και υπάρχει μέριμα από τον τομέα ψυχοκοινωνικής υποστήριξης για όσους ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες¹³⁸ και οδηγούνται σε οικίσκους προσωρινής παραμονής. Στις δομές λειτουργούν Ασφαλείς Ζώνες ως διακριτοί χώροι διαμονής και φιλοξενίας κατά την έννοια της παρ. 7 του άρθρου 10 του ν. 4375/2016, όπως ισχύει, που ιδρύονται με τις κατάλληλες προδιαγραφές για την παραμονή πολιτών τρίτων χωρών ή ανιθαγενών που ανήκουν στις ευάλωτες ομάδες της περ. δ' της παρ. 5 του άρθρου 39 και της παρ. 1 του άρθρου 58 του ν. 4636/2019 και ιδίως ασυνόδευτων ανηλίκων.¹³⁹

Μετά το πέρας της καραντίνας, μεταφέρονται στον χώρο αφίξεων, όπου εκεί πραγματοποιείται η πλήρης ενημέρωσή τους από προσωπικό της Έπατης Αρμοστείας αλλά και

προθεσμιών, στο, <http://www.immigration.gr/2020/03/pnp-11-3-2020-paratash-adeion-diamonhs-anastolh-ypodoxis-aitoynton-asylo-yphresies-paratash-deltion-atioynton-asylo-prothesmies.html>

(πρόσβαση 02/12/2020)

The domestic framework: Reception and Identification Centres, στο, <https://www.asylumineurope.org/reports/country/greece/asylum-procedure/access-procedure-and-registration/reception-and> (πρόσβαση 27/11/2020)

¹³⁶Procedures followed on the islands amid the COVID-19 outbreak, στο, <https://www.asylumineurope.org/reports/country/greece/asylum-procedure/access-procedure-and-registration/reception-and> (πρόσβαση 22/11/2020)

¹³⁷Αποστολή της ΥΠ.Υ.Τ., στο, <https://migration.gov.gr/ris/> (πρόσβαση 20/11/2020)

¹³⁸Ν.4636/2019 ανήλικοι ασυνόδευτοι ή μη, άμεσοι συγγενείς θανάτων σε ναυάγια -γονείς, αδέρφια, τέκνα και σύζυγοι, τα άτομα με αναπηρία, οι ηλικιωμένοι, οι εγκυμονούσες, οι μονογονεϊκές οικογένειες με ανήλικα παιδιά, τα θύματα εμπορίας ανθρώπων, τα άτομα με σοβαρές ασθένειες, τα άτομα με νοητική και ψυχική αναπηρία και τα άτομα που έχουν υποστεί βασανιστήρια, βιασμό ή άλλες σοβαρές μορφές ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας, όπως τα θύματα ακρωτηριασμού γεννητικών οργάνων

¹³⁹Μέρος Β' Λειτουργία δομών προσωρινής υποδοχής και δομών προσωρινής φιλοξενίας Άρθρο 22 Ασφαλείς Ζώνες - Γενικές Διατάξεις, στο, <http://www.nomotelia.gr/photos/File/5272b-20.pdf>, σ.13 (πρόσβαση 2/12/2020)

από το προσωπικό της Υπ.Υ.Τ (από το Τμήμα Πληροφοριών) για θέματα βούλησης ασύλου και ταυτόχρονα γίνεται μια αποτίμηση του τι ακριβώς θα τους παρασχεθεί από ρουχισμό, είδη ατομικής υγιεινής, φαρμακευτικές προμήθειες κ.ο.κ. Ακολουθεί εκτενής έλεγχος από την Ελληνική Αστυνομία για τυχόν ύπαρξη μη αποδεκτών αντικειμένων που είτε φέρουν οι ίδιοι είτε βρίσκονται στα προσωπικά τους είδη. Η ΕΛ.ΑΣ προχωράει στην ηλεκτρονική καταχώριση των στοιχείων μέσω της εφαρμογής «Χαρτογράφηση Κυκλοφορίας Αλλοδαπών», στη λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων (*EuroDAC*) ενώ ο *Frontex* και η *Europol* διεξάγουν τις αφηνιμερώσεις (*Debriefing*). Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας αυτής, αναλαμβάνει η Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης, όπου εκεί γίνεται και η πλήρη καταγραφή τους. Μέσα από τις προσωπικές τους συνεντεύξεις προκύπτουν πληροφορίες αν υπάγονται στη «*Διαδικασία Δουβλίνου*», αν είναι ασυνόδευτοι ανήλικοι, θύματα σεξουαλικής βίας, μονογονεϊκές οικογένειες (ευάλωτες ομάδες) και γενικά συλλέγονται σημαντικές πληροφορίες που βοηθούν στην περαιτέρω διαχείριση των υποθέσεων τους. Εκδίδονται οι «έξυπνες» ηλεκτρονικές ταυτότητες οι οποίες φέρουν και τον Προσωρινό Αριθμό Ασφάλισης και Υγειονομικής Περίθαλψης Αλλοδαπού (*Π.Α.Α.Υ.Π.Α.*) σε όλους ανεξαιρέτως τους αιτούντες διεθνή προστασίας, και ισχύουν μέχρι την εξέταση του αιτήματός τους. Η πιθανή απόρριψη της αίτησης ασύλου συνεπάγεται την αυτόματη απενεργοποίηση του *Π.Α.Α.Υ.Π.Α.*

Από τις αποθήκες της δομής παρέχονται όλα τα είδη Πρώτης Ανάγκης (κουβέρτες, ρούχα, είδη προσωπικής υγιεινής) και το Τμήμα Στέγασης αναλαμβάνει να τους τοποθετήσει στους οικίσκους-τομείς σύμφωνα με την ομάδα στην οποία ανήκουν (γυναίκες, ανήλικοι, ΑμΕΑ). Στο διαδικαστικό κομμάτι που αφορά την εξέταση του αιτήματός τους για Διεθνή Προστασία, έχουν δικαίωμα προσφυγής μέχρι Β' βαθμό, μετά οδηγούνται στα Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης Αλλοδαπών (Προ.ΚΕ.Κ.Α) οι απορριφθέντες του δικαιώματος για διεθνή προστασία και οι αλλοδαποί για τους οποίους εκκρεμεί τελεσίδικη απόφαση, όπου εκεί, υπάγονται στις διαδικασίες επιστροφής. Στο Κ.Υ.Τ. Λέρου μεταφέρονται, κατόπιν σχετικής διαταγής, ΥΤΧ προερχόμενοι από το νησί της Ρόδου, για την ολοκλήρωση της διοικητικής τους διαδικασίας. Βάσει της Κοινής Δήλωσης Ε.Ε και Τουρκίας το 2016,¹⁴⁰ εκείνοι οι οποίοι δεν αιτήθηκαν άσυλο και εκείνοι που απορρίφθηκε η αίτηση τους σε Β' βαθμό, εμπίπτουν στις διαδικασίες επανεισδοχής και επιστροφής που θα πραγματοποιούνται από τα Προ.ΚΕ.Κ.Α. Στο σημείο αυτό να αναφερθεί η δράση του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης υλοποιώντας εθελούσιες επιστροφές μέσω του προγράμματος «*Η εφαρμογή των υποβοηθούμενων εθελούσιων επιστροφών συμπεριλαμβανόμενων μέτρων επανένταξης και λειτουργία Ανοικτής Δομής Φιλοξενίας Αιτούντων Εθελούσιας Επιστροφής στην περιφέρεια*

¹⁴⁰Δήλωση ΕΕ-Τουρκίας, 18 Μαρτίου 2016, στο, <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/> (28/10/2020)

Αττικής» (AVRR/OCAVRR).¹⁴¹ Από το ξέσπασμα της πανδημίας, μετανάστες, με την υποστήριξη του ΔΟΜ, έχουν επιστρέψει εθελούσια σε 20 χώρες καταγωγής μέσω εμπορικών πτήσεων. Όλα τα απαραίτητα ταξιδιωτικά έγγραφα εκδόθηκαν σε συνεργασία με τις αρμόδιες προξενικές αρχές. Σε στενή συνεργασία με τις Ελληνικές Αρχές, ο ΔΟΜ Ελλάδος υλοποιεί προγράμματα υποβοηθούμενων εθελούσιων επιστροφών (AVRR) από το 2010, έχοντας βοηθήσει περισσότερους από 50.000 μετανάστες να επιστρέψουν εθελούσια στις χώρες καταγωγής τους. Το πρόγραμμα¹⁴² «Η εφαρμογή των υποβοηθούμενων εθελούσιων επιστροφών συμπεριλαμβανομένων μέτρων επανένταξης και λειτουργία του Ανοικτής Δομής Φιλοξενίας Αιτούντων Εθελούσιας Επιστροφής στην Περιφέρεια Αττικής (AVRR/OCAVRR)» συγχρηματοδοτείται κατά 75% από τα Ευρωπαϊκά Ταμεία (Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης) και κατά 25% από τα Ελληνικούς Εθνικούς Πόρους.¹⁴³

Ειδική μέριμνα λαμβάνεται για μετανάστες που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, όπως τα θύματα *trafficking*, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι, οι μονογονεϊκές οικογένειες, τα άτομα που χρήζουν ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης κ.ά. Το περιφερειακό προσωπικό του προγράμματος έχει μόνιμη παρουσία σε περιοχές της Αττικής, της Θεσσαλονίκης, της Πάτρας, της Κορίνθου, των Ιωαννίνων, της Ορεστιάδας, της Δράμας, της Κρήτης, της Ρόδου, της Λέσβου, της Χίου, της Κω, της Σάμου και της Λέρου, εξασφαλίζοντας ότι οι πληροφορίες σχετικά με τις διαδικασίες του προγράμματος είναι άμεσα διαθέσιμες σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Η αποστολή του ΔΟΜ στην Ελλάδα διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον παγκόσμιο χάρτη των προγραμμάτων εθελούσιων επιστροφών και επανένταξης, καθώς εντός της Ευρώπης υλοποιεί ένα από τα μεγαλύτερα προγράμματα εθελούσιων επιστροφών και επανένταξης παρέχοντας και οικονομική ενίσχυση στους ωφελούμενους.¹⁴⁴

¹⁴¹Τι είναι το AVRR (Πρόγραμμα Εθελούσιων Επιστροφών);, στο, <https://migration.gov.gr/gas/d-o-m/>(πρόσβαση 2/12/2020)

¹⁴²Το πρόγραμμα απευθύνεται σε υπηκόους τρίτων χωρών που δεν διαθέτουν τις νόμιμες διατυπώσεις για να παραμείνουν στην Ελλάδα ή δεν επιθυμούν να παραμείνουν, σε αιτούντες άσυλο που έχουν παραιτηθεί από το αίτημά τους για χορήγηση διεθνούς προστασίας και σε αιτούντες άσυλο, των οποίων το αίτημα έχει απορριφθεί.

¹⁴³Ο ΔΟΜ και η Ελληνική Κυβέρνηση υποστηρίζουν την εθελούσια επιστροφή 134 Ιρακινών μεταναστών, στο, <https://greece.iom.int/el/news/o-dom-kai-h-ellhnikh-kubernhsh-uposthrizoun-tην-εθελούσια-επιστροφή-134-ιρακινών-μεταναστών>(πρόσβαση 2/12/2020)

¹⁴⁴Lifoteam, «ΔΟΜ: 12.800 εθελούσιες επιστροφές έως 31 Αυγούστου 2021», στο,https://www.lifo.gr/articles/greece_articles/296672/dom-12-800-etheloyties-epistrofes-eos-31-aygoystoy-2021(πρόσβαση 2/12/2020) & Η εφαρμογή των υποβοηθούμενων εθελούσιων επιστροφών συμπεριλαμβανομένων μέτρων επανένταξης και λειτουργία Ανοικτής Δομής Φιλοξενίας Αιτούντων Εθελούσιας Επιστροφής στην περιφέρεια Αττικής (AVRR/OCAVRR), στο, <https://greece.iom.int/el/h-εφαρμογή-των-υποβοηθούμενων-εθελούσιων-επιστροφών-συμπεριλαμβανομένων-μέτρων-επανάταξης-και> (πρόσβαση 2/12/2020)

Στις 20 Νοεμβρίου 2019, οι ελληνικές αρχές ανακοίνωσαν ένα σχέδιο αντικατάστασης των Κέντρων Υποδοχής και Ταυτοποίησης στα νησιά με «κλειστές εγκαταστάσεις» (θα ενσωματωθούν τα Κ.Υ.Τ και τα ΠΡΟ.ΚΕ.ΚΑ αλλά και οι δομές προσωρινής φιλοξενίας σε μια δομή) με συνολική χωρητικότητα τουλάχιστον 18.000 θέσεων και για την κράτηση όλων των νεοαφιχθέντων ατόμων εκεί, συμπεριλαμβανομένων οικογενειών, ευάλωτων αιτούντων κ.λπ., κατά την άφιξη, κατά τη διάρκεια των διαδικασιών υποδοχής και ταυτοποίησης και μέχρι τον ολοκλήρωση της διαδικασίας ασύλου ή και της απομάκρυνση του, αντίστοιχα.¹⁴⁵ Και στα πέντε νησιά του Αιγαίου όπου υφίστανται δομές, θα καταργηθούν και στην θέση τους θα δημιουργηθούν νέες *Κλειστές Ελεγχόμενες Δομές Νήσων (ΚΕΔΝ)* και δύναται να θα συγκεντρώνουν στο εσωτερικό τους το σύνολο των υφιστάμενων δομών που προϋπήρχαν.¹⁴⁶

Οι νέες Κλειστές Ελεγχόμενες Δομές Νήσων, δημιουργούνται για την προσωρινή υποδοχή και φιλοξενία υπηκόων τρίτων χωρών ή ανιθαγενών, οι οποίοι έχουν αιτηθεί διεθνή προστασία ή βρίσκονται σε διαδικασία επιστροφής. Σύμφωνα με την προτεινόμενη διάταξη, οι νέες αυτές δομές θα λειτουργούν μόνο σε νησιά ως Περιφερειακές Υπηρεσίες της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης. Γίνεται ρητή πρόβλεψη για διακριτούς χώρους εντός των ΚΕΔΝ, όπου δύναται να λειτουργούν και άλλοι τύποι δομών φιλοξενίας. Σκοπός της προτεινόμενης διάταξης είναι η δημιουργία περισσότερων Δομών φιλοξενίας για την αποσυμφόρηση των ήδη υφιστάμενων και τη βελτίωση των συνθηκών διαμονής των αιτούντων.¹⁴⁷ Οι καινούριες εγκαταστάσεις θα εμπεριέχουν μεταξύ άλλων, εστιατόρια, χώρους άθλησης, ψυχαγωγίας, ιατρεία και πολλά άλλα και σύμφωνα με τις δηλώσεις του υπουργού Μετανάστευσης και

¹⁴⁵Reception and identification procedures on the islands, στο, <https://www.asylumineurope.org/reports/country/greece/asylum-procedure/access-procedure-and-registration/reception-and> (πρόσβαση 22/11/2020)

¹⁴⁶Μέρος Β΄ Θέματα λειτουργίας Αρχής Προσφυγών, Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης και Γενικής Γραμματείας Μεταναστευτικής Πολιτικής Άρθρο 33 Τροποποιήσεις του ν. 4375/2016 (Α΄ 51), στο, <http://www.opengov.gr/immigration/?p=1390> (πρόσβαση 28/11/2020)&Τερματισμός λειτουργίας προσωρινής δομής φιλοξενίας ΠΙΚΠΑ Λέρου, στο, https://migration.gov.gr/termatismos-leitourgias-prosorinis-domis-filoxenias-pikpa-leroy/?fbclid=IwAR0Xh1ChXhr9_Wqc3Kpm_uzMm078iN4x_TKzhafOmHTKtbxyWOHlnc8-YTk (πρόσβαση 28/11/2020) &Ελλάδα - μεταναστευτικό: Συνεχίζεται η αποσυμφόρηση των νησιών <https://gr.euronews.com/2020/07/05/ellada-meanasteytiko-synexizetai-h-aposymforhsh-ton-nhsion> (πρόσβαση 1/11/2020) &<https://www.mitarakis.gr/migration> (πρόσβαση 30/11/2020)& Ν. 4686/2020 (ΦΕΚ Α 96 - 12.05.2020) Βελτίωση της μεταναστευτικής νομοθεσίας, τροποποίηση διατάξεων των νόμων 4636/2019 (Α΄ 169), 4375/2016 (Α΄ 51), 4251/2014 (Α΄ 80) και άλλες διατάξεις, στο, <https://www.forin.gr/laws/law/3869/n-4686-2020#!/?article=39569> (πρόσβαση 30/11/2020)

¹⁴⁷Αιτιολογική έκθεση στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου με τίτλο «Βελτίωση της μεταναστευτικής νομοθεσίας, τροποποίηση διατάξεων των νόμων 4636/2019 (Α΄ 169), 4375/2016(Α΄51),4251/2014(Α΄80) και άλλες διατάξεις»,στο,<https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/c8827c35-4399-4fbb-8ea6-aebdc768f4f7/11257978.pdf> (πρόσβαση 2/12/2020)

Ασύλου, κ. Νότη Μηταράκη *«Τα νέα κέντρα θα προσφέρουν αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης, αλλά και θα ενισχύουν το αίσθημα ασφαλείας, τόσο για τους διαμένοντες σ' αυτά, όσο και στις τοπικές κοινωνίες»*.¹⁴⁸ Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης τους θα είναι εντός λίγων μηνών. Οι διαμένοντες θα κατέχουν ηλεκτρονικές κάρτες εισόδου με βιομετρικά στοιχεία και οι συνθήκες διαβίωσης θα είναι καλύτερες, καθώς και οι διαδικασίες διαχείρισης των υποθέσεων τους, ταχύτερες.

¹⁴⁸Ν. Μηταράκης: Το Λιμενικό Σώμα σέβεται απολύτως τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς στο Αιγαίο, στο, <https://www.naftemporiki.gr/story/1616734/n-mitarakis-to-limeniko-soma-sebetai-apolutos-tous-europaikous-kanonismous-sto-aigaio> (πρόσβαση 7/12/2020)

Κεφάλαιο 3: Ποσοτική και ποιοτική ανάλυση δεδομένων έρευνας σε στελέχη της Ελληνικής Αστυνομίας, του Λιμενικού Σώματος-Ελληνικής Ακτοφυλακής, και του Κέντρου Υποδοχής και Ταυτοποίησης Λέρου

Σε αυτό το κεφάλαιο θα αποτυπώσουμε τα αποτελέσματα της ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας με τη συμμετοχή στελεχών από τα Σώματα Ασφαλείας και από το Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης Λέρου. Τα αποτελέσματα αυτά προέκυψαν μέσω προσωπικών συνεντεύξεων καθώς και μέσω συμπλήρωσης ερωτηματολογίου. Συγκεκριμένα, στην έρευνα αυτή έλαβαν μέρος άντρες και γυναίκες, της Ελληνικής Αστυνομίας από την Α΄ Διεύθυνση Αστυνομίας Δωδεκανήσου (από αρμόδια τμήματά της), του Λιμενικού Σώματος από το Κεντρικό Λιμεναρχείο Ρόδου καθώς και η διοικήτρια του Κ.Υ.Τ. Λέρου. Λόγω των περιοριστικών μέτρων για την εξάπλωση της πανδημίας του covid-19, οι προσωπικές συνεντεύξεις επιτεύχθηκαν με δύο μεθόδους: α) με την δια ζώσης παρουσία και β) μέσω τηλεφωνικής επικοινωνίας, ή ειδικών εφαρμογών του διαδικτύου παροχής φωνητικής κλήσης. Το ερωτηματολόγιο διαμοιράστηκε στα στελέχη σε ηλεκτρονική μορφή.

Κατά την τέλεση των προσωπικών συνεντεύξεων, καθώς και κατά την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, υπήρχε η δυνατότητα τήρησης της ανωνυμίας του απορρήτου (ανωνυμοποίηση, ψευδωνυμοποίηση) και της λήψης των απαραίτητων μέτρων της ασφάλειας της επεξεργασίας για την προστασία των δικαιωμάτων των προσώπων, καθώς και η δυνατότητα παράληψης ερωτήσεων, στις οποίες ο/η συνεντευζοζόμενος/νη επέλεγε να μην απαντήσει. Η συλλογή των στοιχείων αυτών επιτεύχθηκε με την εθελοντική συμμετοχή του προσωπικού των υπηρεσιών αυτών. Καμία από τις συνεντεύξεις δεν είναι προϊόν απομαγνητοφώνησης, αλλά καταγραφής σημειώσεων κατά τη διάρκεια τους. Το κείμενο των συνεντεύξεων κοινοποιήθηκε στους/στις ερωτηθέντες/θείσες σε ολοκληρωμένη μορφή, για τυχόν αστοχίες κατά την μετεγγραφή. Το ερωτηματολόγιο συντάχθηκε μέσω των εφαρμογών της εταιρείας διαδικτυακών υπηρεσιών «Google». Για την εξαγωγή των αποτελεσμάτων υπό μορφή γραφημάτων, χρησιμοποιήθηκε ειδικό έγγραφο της εταιρείας «Google», που επιτρέπει την αποτύπωση και μεταφορά των στοιχείων σε επεξεργαστή κειμένου word. Παρέχεται επίσης η δυνατότητα εξαγωγής των αποτελεσμάτων σε υπολογιστικό φύλλο, εμπεριέχοντας όλα στα δεδομένα.

3.1 Αποτελέσματα έρευνας βάσει προσωπικών συνεντεύξεων

Όλοι/ες οι ερωτηθέντες/θείσες αποτελούν προσωπικό υπηρεσιών που εμπλέκονται στη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών έχοντας υπηρετήσει σε νησιωτικές περιοχές. Το σύνολο των συνεντεύξεων είναι εννέα (09). Οι συνεντεύξεις τους είναι επώνυμες, με τη σύμφωνη γνώμη τους, και παρατίθενται στο *Παράρτημα Ι-Έντυπο ερωτήσεων και προσωπικές συνεντεύξεις* της παρούσας εργασίας.

Από τις προσωπικές συνεντεύξεις προέκυψαν πολύ χρήσιμα συμπεράσματα σχετικά με το μεταναστευτικό φαινόμενο στη νήσο Ρόδο. Σύμφωνα με τις απόψεις τους, η Ρόδος θεωρείται πλέον βασικός προορισμός των μεταναστευτικών ροών, σημαντικό σημείο διέλευσης μεταναστών ακόμη και ως μεταβατικός προορισμός. Ένας παράγοντας που συμβάλλει σε αυτή την θεώρηση είναι και το μέγεθος της ακτογραμμής της Ρόδου, μήκους 253 χιλιομέτρων. Η Ρόδος αρχικά, σαν προορισμός, ερχόταν σε δεύτερη μοίρα λόγω της απόστασης της από τα τουρκικά παράλια, καθώς και λόγω προτροπής των κυκλωμάτων διακίνησης των μεταναστών στην Τουρκία, να επιλέξουν κοντινότερη και ασφαλέστερη διαδρομή. Κατά την διάρκεια της τελευταίας διετίας (2018-2020) αυτό έχει αλλάξει. Επήλθαν αλλαγές στο *modus operandi* στο Αιγαίο και σταδιακά η Ρόδος μετατράπηκε σε πρωτεύοντα προορισμό. Κομβικό σημείο αποτέλεσαν τα γεγονότα του Μαρτίου 2020 στον Έβρο. Η εντατικότερη θαλάσσια επιτήρηση «σφράγισε» τα ελληνικά παράλια αποτρέποντας την προσέγγιση τους σε μεγάλο βαθμό, αλλά ταυτοχρόνως, ισομοίρασε τις πιθανότητες να βγουν μετανάστες σε όλα τα νησιά που βρίσκονται έναντι των τουρκικών ακτών. Η εντατικοποίηση της θαλάσσιας επιτήρησης επέφερε επίσης και μείωση του αριθμού εισερχόμενων μεταναστών. Η νήσος Ρόδος λογιζόταν ως «ακριβός» προορισμός, λόγω της γεωγραφική της θέσης. Βρίσκεται στη νοτιοανατολική πλευρά του Αιγαίου και σε αρκετά μεγάλη χιλιομετρική απόσταση από τις πόλεις της Τουρκίας (Κωνσταντινούπολη και Σμύρνη) όπου εκεί συνωστίζεται μεγάλος αριθμός προσφύγων και μεταναστών. Ένας παράγοντας που «προφύλαξε» το νησί από πολυάριθμες μεταναστευτικές προσεγγίσεις είναι η μη ύπαρξη Κέντρου Υποδοχής και Ταυτοποίησης. Οι θαλάσσιες διαδρομές, που ακολουθούνται εκατέρωθεν της νήσου Ρόδου, έχουν ως κύριο προορισμό την Ιταλία.

Κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων, αναλύθηκαν οι τρόποι διαχείρισης των μεταναστευτικών ροών από τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες. Αναφέρθηκαν οι ευρωπαϊκοί θεσμοί και οι διεθνείς οργανισμοί που επιχειρούν και δραστηριοποιούνται στη νήσο αλλά και στο Κ.Υ.Τ. Λέρου, καθώς και οι αλλαγές που επέφερε η πανδημία στην όλη διαδικασία που τηρείται από τις Υπηρεσίες αυτές (νομοθετικό πλαίσιο, πρωτόκολλα υγιεινής).

Από τις απαντήσεις των στελεχών, καταγράφηκε σύμπνοια απόψεων για την εργαλειοποίηση του μεταναστευτικού ζητήματος από την Τουρκία, ως μοχλός πίεσης προς την χώρα μας και κατ' επέκταση προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, με χρήση εκβιαστικής πολιτικής και διπλωματίας, αποσκοπώντας στην απολαβή γεωπολιτικών και οικονομικών οφελών. Οι συνεντευξιαζόμενοι/νες ανέφεραν την ύπαρξη αμφίδρομης σχέσης αλληλεπίδρασης μεταξύ του μεταναστευτικού φαινομένου και των σχέσεων των δύο χωρών. Το επίπεδο των ελληνοτουρκικών σχέσεων έχει άμεση επίδραση στην εξέλιξη του μεταναστευτικού ζητήματος, καθώς, σε περιόδους έντασης, παρατηρείται αύξηση των ροών στα χερσαία και θαλάσσια σημεία εισόδου της χώρας, και άνοση των οργανωμένων κυκλωμάτων διακίνησης. Επίσης αναφέρθηκε η ύπαρξη, σε αραιά χρονικά διαστήματα, μερίδας μεταναστών εντός των ροών, με σοβαρές ενδείξεις ριζοσπαστικής συμπεριφοράς και στρατιωτικής εκπαίδευσης. Έγινε μνεία για τις ατυχείς εκβάσεις κατά την δια θαλάσσης προσέγγιση του νησιού, με περιστατικά πολύνεκρων ναυαγίων. Υπήρχε συμφωνία απόψεων ότι ο στόχος των μεταναστευτικών ροών είναι οι πλούσιες χώρες της κεντρικής και βόρειας Ευρώπης, και ότι η χώρα μας επιτελεί το ρόλο του «διαμετακομιστικού» κέντρου.

Τέλος, δόθηκαν σημαντικές πληροφορίες για την υλοποίηση νέων Κλειστών Ελεγχόμενων Δόμων στα πέντε (05) νησιά με προϋπάρχουσες δομές φιλοξενίας. Τα συμπεράσματα που εξήχθησαν και με τις δύο μεθόδους είναι πολύ κατατοπιστικά και αποτυπώνουν σε πραγματικό χρόνο την εξέλιξη του μεταναστευτικού ζητήματος στη νήσο Ρόδο.

3.2 Αποτελέσματα έρευνας βάσει ερωτηματολογίου

Τα ερωτηματολόγια που συλλέχθηκαν είναι στο σύνολο τους τριάντα πέντε (35). Αναλυτικά, απαντήθηκαν είκοσι τέσσερα (24) ερωτηματολόγια από στελέχη του Λιμενικού Σώματος (Κεντρικό Λιμεναρχείο Ρόδου), ένα (01) ερωτηματολόγιο από στέλεχος του Κέντρου Υποδοχής και Ταυτοποίησης Λέρου και δέκα (10) ερωτηματολόγια από στελέχη της Α' Διεύθυνσης Αστυνομίας Δωδεκανήσου. Όπως παρατηρούμε στα γραφήματα (1) και (2) [Βλ. Παράρτημα II-Ερωτηματολόγιο και Γραφήματα ερωτηματολογίου] το 77,1% αναλογεί σε ανδρικό πληθυσμό και το 20% αφορά γυναικείο πληθυσμό. Η επικρατέστερη ηλικιακή κλίμακα είναι μεταξύ 31-40 έτη με ποσοστό 45,7% και με την επόμενη ηλικιακή κλίμακα των 41-50 έτη να κατέχει το 34,3%. Αυτό μας βοηθάει να κατανοήσουμε ότι το 80% των ερωτηθέντων είναι άτομα με πολυετή εμπειρία και γνώσεις στο αντικείμενο τους.

Σύμφωνα με τα εξαχθέντα στατιστικά δεδομένα, η επικρατέστερη χρονική περίοδος κατά την οποία η Ρόδος δέχθηκε τις περισσότερες μεταναστευτικές ροές ήταν η περίοδος 2015-2018 με ποσοστό 88,6%. Στην ερώτηση «σε ποιο βαθμό έχει επηρεαστεί το νησί από την προσφυγική/μεταναστευτική κρίση» υπάρχει ισοβαθμία στις απαντήσεις «ελάχιστα» και «αρκετά» κατέχοντας έκαστη απάντηση το ποσοστό των 34,3% [Βλ. Παράρτημα II-Ερωτηματολόγιο και Γραφήματα ερωτηματολογίου, Γράφημα (3) και (4)]. Επίσης το 45,7% υποστηρίζει ότι ο τουρισμός και η εικόνα του νησιού έχει επηρεαστεί ελάχιστα από τις μεταναστευτικές ροές, ενώ το 22,9% θεωρεί ότι δεν έχει επηρεαστεί καθόλου. Μόνο ένα μικρό ποσοστό της τάξεως του 8,9% των στελεχών θεωρεί ότι ο τουρισμός και η εικόνα του νησιού έχει βληθεί «πάρα πολύ». [Βλ. Παράρτημα II-Ερωτηματολόγιο και Γραφήματα ερωτηματολογίου, Γράφημα (7)]. Η απάντηση τους στο κατά πόσο η Ευρωπαϊκή Ένωση στήριξε την Ελλάδα για την αντιμετώπιση του μεταναστευτικού ζητήματος είναι αρνητική με ποσοστό 65,7% , ενώ το 34,3% απαντάει θετικά.[Βλ. Παράρτημα II-Ερωτηματολόγιο και Γραφήματα ερωτηματολογίου, Γράφημα (5)].

Η συνδρομή και παρουσία του Frontex (42,9%), και η συνεργασία του με τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες για την αντιμετώπιση του μεταναστευτικού (42,9%), κατέχει ικανοποιητικό ποσοστό. Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι ο Οργανισμός Ευρωπαϊκής Σηροφυλακής και Ακτοφυλακής, αποτελεί σημαντικό πυλώνα ενίσχυσης στις προσπάθειες διαχείρισης των ροών σε θαλάσσιες, χερσαίες αλλά και εναέριες επιχειρήσεις [Βλ. Παράρτημα II-Ερωτηματολόγιο και Γραφήματα ερωτηματολογίου, Γράφημα (11) και (12)].

Σχετικά με το αν τα ληφθέντα μέτρα αντιμετώπισης του covid-19 είναι επαρκή για την ατομική τους προστασία, απάντησαν, ότι τα μέτρα είναι αρκετά επαρκή με ποσοστό 31,4%, δηλώνοντας επίσης με ποσοστό 40% τον αρνητικό αντίκτυπο που είχε η πανδημία στο πεδίο εκτέλεσης των καθηκόντων τους [Βλ. Παράρτημα II-Ερωτηματολόγιο και Γραφήματα ερωτηματολογίου, Γράφημα (8) και (9)]. Σε αυτό το σημείο διαφαίνονται οι δυσκολίες που υφίστανται κατά τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών με την εμφάνιση της πανδημίας, καθότι το 90% των ατόμων που εισέρχονται στην ελληνική επικράτεια, προέρχεται από την Τουρκία. Η γείτονος χώρα, την περίοδο έξαρσης της νόσου, παρουσίαζε πλασματικά στοιχεία σχετικά με τον αριθμό των κρουσμάτων και τις απώλειες, ενώ οι αναφορές του διεθνούς Τύπου, έκαναν λόγο για υπερδιπλάσιες τιμές. Για τον λόγο αυτό, οι φορείς και οι υπηρεσίες που έρχονταν σε άμεση επαφή με μετανάστες προερχόμενους από την Τουρκία, είχαν περισσότερες πιθανότητες να εκτεθούν στον κίνδυνο μετάδοσης της νόσου. Το 54,3% εξέφρασε την ανάγκη για περαιτέρω ενίσχυση σε εξοπλισμό, μέσα ή ανθρώπινο δυναμικό των υπηρεσιών τους με σκοπό την εξασφάλιση καλύτερων, ασφαλέστερων και αποτελεσματικότερων συνθηκών κατά

την εκτέλεση των καθηκόντων τους. [Βλ. Παράρτημα II-Ερωτηματολόγιο και Γραφήματα ερωτηματολογίου, Γράφημα (10)]

Εντός του ερωτηματολογίου υπήρξαν και ερωτήσεις ανάπτυξης κειμένου από τους/τις ερωτηθέντες/θείσες σχετικά, με το αν υπήρχαν περιστατικά που τους συγκίνησαν, με τα συνηθέστερα σημεία άφιξης μεταναστών και των μέσων που χρησιμοποιούν, καθώς και προτάσεων σύμφωνα με την εμπειρία και την κρίση τους, προς αντιμετώπιση του μεταναστευτικού ζητήματος.

Αρχικά χρησιμοποιήθηκαν οι ανατολικές και νότιες ακτές του νησιού (από Πηγές Καλλιθέας έως και το Πρασονήσι) από άτομα που ξεκινούσαν από την περιοχή της Μάκρης (Fethiye, Datça, Dalaman) και εν συνέχεια οι περισσότερες προσεγγίσεις εντοπίζονται στις ΒΔ ακτές της νήσου, στην ευρύτερη παραλιακή περιοχή Κρεμαστής και Παραδεισίου καθώς και σε παραθαλάσσιες περιοχές της Νότιας Ρόδου. Υπάρχουν βέβαια και περιπτώσεις προσεγγίσεων σε παραλιακά σημεία, που εξασφαλίζουν ασφάλεια κατά την αποβίβαση. Τα συνήθη πλωτά μέσα που χρησιμοποιούν είναι πνευστές μηχανοκίνητες λέμβοι "μιας χρήσης" μικρής χωρητικότητας, βάρκες, καθώς και ταχύπλοα σκάφη και ιστιοφόρα.

Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων των στελεχών, υπήρχαν περιστατικά, που επέφεραν συναισθηματική φόρτιση. Στελέχη του Λιμενικού Σώματος, ανέφεραν ότι ήρθαν αντιμέτωποι πολλές φορές με δυσμενείς καιρικές συνθήκες, γεγονός το οποίο δημιουργεί συνθήκες έντονης συγκινησιακής φόρτισης. Αρκετές αναφορές υπήρχαν για ναυάγια και απώλειες ανθρώπινων ζωών (ενηλίκων και μικρών παιδιών), για την ύπαρξη μικρών παιδιών ή βρεφών εντός των μεταναστευτικών ροών, καταστάσεις οι οποίες επέφεραν συναισθηματικό φορτίο. Για τα στελέχη της Ελληνικής Αστυνομίας, πέραν των αναφορών που ταυτίζονταν με τις προαναφερθείσες απαντήσεις του Λιμενικού Σώματος στο κομμάτι της ύπαρξης μικρών παιδιών, συγκινησιακή φόρτιση δημιουργούνταν, από κάποιες μαρτυρίες μεταναστών που προέρχονταν από περιοχές που τελούσαν υπό το έλεγχο του ISIS, όπου αναφέρονταν περιπτώσεις βασανισμού, σεξουαλικής κακοποίησης, ενηλίκων και ανηλίκων, παράνομο εμπόριο ανθρώπινων οργάνων με σκοπό την πώληση, καθώς και περιπτώσεις trafficking.

Προτάθηκαν απόψεις βασιζόμενες στην κρίση και εμπειρία των συμμετεχόντων/ουσών για την βελτίωση των υφιστάμενων διαδικασιών διαχείρισης της μεταναστευτικής κρίσης. Οι προτάσεις βελτίωσης, επικεντρώνονται στη δημιουργία κλειστών δομών φιλοξενίας, στην επιτάχυνση της διαδικασίας εξέτασης των αιτούντων/ουσών άσυλο, στην ενίσχυση του Λιμενικού Σώματος και της Ελληνικής Αστυνομίας με προσωπικό και μέσα, και στη συνεχή επιτήρηση των θαλάσσιων συνόρων προς αποτροπή φαινομένων παράνομης εισόδου με ουσιαστικότερη δράση και συνδρομή από τον Frontex. Ακόμη, προτάθηκαν, η επιτάχυνση της διαδικασίας επιστροφής των μεταναστών, η υιοθέτηση ταχύρυθμης διαδικασίας καταγραφής

και ταυτοποίησης, και η δημιουργία τοπικών δομών βραχυχρόνιας παραμονής και δομών για οικογένειες με μικρά παιδιά. Επίσης αναφέρθηκαν, η θέσπιση καταλληλότερων νόμων που να περιορίζουν την παράτυπη μετανάστευση, οι συνάψεις ουσιαστικότερων διμερών συμφωνιών με σκοπό την επιστροφή των μεταναστών, και η δημιουργία ενός ενιαίου επιχειρησιακού κέντρου διαχείρισης στην Ρόδο με τομέα ευθύνης την Ρόδο, την Σύμη, την Κάρπαθο και την Μεγίστη. Προτάθηκε επίσης, η αντιμετώπιση του φαινομένου στην «πηγή» του (Τουρκία), δεδομένου ότι, ο μεγαλύτερος αριθμός εισερχόμενων μεταναστών στη χώρα μας-τη δεδομένη στιγμή-προέρχονται από τη Συρία, την Παλαιστίνη, και εν συνέχεια από το Πακιστάν, το Αφγανιστάν. Μια πιθανή διευθέτηση και μερικού ελέγχου της μεταναστευτική κρίσης να υλοποιούνταν μέσω κατάλληλων διπλωματικών χειρισμών, εκδίδοντας Visa από τα Ελληνικά Προξενία της Σμύρνης ή/και της Κωνσταντινούπολης έναντι κάποιου χρηματικού αντιτίμου, με σκοπό τη νόμιμη είσοδο των μεταναστών στη Ελλάδα, αφού θα προηγούντο οι απαραίτητοι έλεγχοι (debriefing, screening).

Συμπεράσματα

Το μεταναστευτικό ζήτημα αποτελούσε πάντα το γεωστρατηγικό όπλο της Τουρκίας και σε συνδυασμό με την αποτυχία της ΕΕ ως γεφυροποιού και διαμεσολαβητή στην επίλυση της κρίσης στη Συρία, οδήγησαν, στις πολυάριθμες μεταναστευτικές ροές στα νησιά του Βορείου και Ανατολικού Αιγαίου. Ο περιορισμένος ρόλος των ευρωπαϊκών θεσμών στις κρίσεις της Μέσης Ανατολής καταδεικνύει το χαμηλό επίπεδο ολοκλήρωσης στα θέματα εξωτερικής και αμυντικής πολιτικής. Οι μεταναστευτικές ροές, που βιώνει με διακυμάνσεις η Ελλάδα από το 2015 έως και σήμερα, τα πρόσφατα γεγονότα παράνομης εισβολής στον Έβρο, οι απειλές «μεταναστευτικού» περιεχομένου περί «ανοίγματος» των πυλών και μαζικής μεταναστευτικής εισόδου στην Ευρώπη, καθιστούν το μεταναστευτικό, ζήτημα εθνικής ασφάλειας. Η Τουρκία αποτελεί την χώρα, από το έδαφος της οποίας, πραγματοποιείται η μαζική μεταναστευτική εισροή στην ελληνική επικράτεια. Τα κράτη προέλευσης των μεταναστών είναι πολυάριθμα και δεν ταυτίζονται αποκλειστικά με τη Συρία. Οι Σύριοι κατέχουν ένα πολύ μικρό ποσοστό, με τη συντριπτική πλειονότητα των παρανόμως εισερχόμενων προσώπων να προέρχονται από άλλα κράτη εκτός της Συρίας, όπως κράτη της Αφρικής, κράτη της ευρύτερης Μέσης Ανατολής (Πακιστάν, Αφγανιστάν, Ιράκ), από χώρες της Υποσαχάριας Αφρικής, φθάνοντας μέχρι την Κούβα, τον Άγιο Δομίνικο, το Θιβέτ, την Κίνα κ.α.

Η Τουρκία εργαλειοποιεί τις μεταναστευτικές ροές, με πολλαπλή στόχευση έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως ενιαίου δρώντος, και ειδικότερα έναντι της Ελλάδος, επιτυγχάνοντας να εκμαιεύει απτά ανταλλάγματα σε οικονομικό, διπλωματικό και γεωπολιτικό επίπεδο. Δρα απολύτως εκβιαστικά, εκμεταλλεζόμενη τις ανησυχίες των ευρωπαϊκών κοινωνιών για τη μαζική και κυρίως ανεξέλεγκτη μεταναστευτική εισροή προς την ευρωπαϊκή ηπειρωτική ενδοχώρα. Η εκβιαστική αυτή τακτική της Τουρκίας, βρίσκει αρκετές Ευρωπαϊκές χώρες απρόθυμες να αντιπαρατεθούν μαζί της. Έχοντας τους πρόσφυγες ως διαπραγματευτικό χαρτί, ως στρατηγικό και διπλωματικό όπλο, ασκεί επικίνδυνη αναθεωρητική εξωτερική πολιτική τα τελευταία χρόνια σε πολλαπλά μέτωπα. Επιδιώκει την υπονόμευση της Ελληνικής κυριαρχίας και του ελέγχου της στο στρατηγικό και ευαίσθητο τμήμα του ανατολικού Αιγαίου, διατυπώνοντας εδώ και δεκαετίες, εδαφικές αξιώσεις (π.χ. η περίπτωση της Λεβίθας). Κλιμακώνει ποικιλοτρόπως την εχθρική δραστηριότητα της προς τα ελληνικά συμφέροντα, όχι μόνο σχετικά με την ΑΟΖ στην Ανατολική Μεσόγειο και τους υπαιγιμούς της για ενεργειακό πόλεμο στην περιοχή, αλλά χρησιμοποιεί τις μεταναστευτικές ροές ως παράμετρο υβριδικού πολέμου (ριζοσπαστικοποίηση μεταναστών) με φόντο την συνεχόμενη προκλητική προβολή του δόγματος της «Γαλάζιας Πατρίδας». Στην Συνοδό Κορυφής της ΕΕ τον Δεκέμβριο του

2020, τέθηκε μεταξύ άλλων, στην «ατζέντα της ανθεκτικότητας», η πρόταση για καλύτερη ασφάλεια των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ παρέχοντας όμως ένα ευρωπαϊκό «χάδι» στην Τουρκία αναφορικά με το θέμα των κυρώσεων. Συχνά, οι κυρώσεις πλήττουν και την πλευρά που τις επιβάλλει. Η επιλογή των κατάλληλων κυρώσεων είναι δύσκολο εγχείρημα για την ΕΕ, καθώς θα πρέπει να είναι εξαιρετικά προσεκτική ώστε να μη βλάψει τα συμφέροντα ευρωπαϊκών εταιρειών και τραπεζών που δραστηριοποιούνται στην Τουρκία.

Τα συμπεράσματα που επικεντρώνονται στο νησί της Ρόδου έχουν βαρύνουσα σημασία για την παρούσα εργασία. Η Ρόδος διαχρονικά αποτελούσε διοικητικό κέντρο και έδρα σημαντικών κυβερνητικών υποδομών. Αυτό αποδεικνύεται από την ιστορική της διαδρομή στις διάφορες περιόδους όπως στην αρχαιότητα, στην Ρωμαϊκή, Βυζαντινή, Ιπποτική-Μεσαιωνική περίοδο, στην Οθωμανική και Ιταλική περίοδο και κατά το πρώτο διάστημα μετά την ενσωμάτωση. Σε κάποιες από τις παραπάνω περιόδους, η Ρόδος αποτέλεσε ανεξάρτητο κράτος, πρωτεύουσα αρχιπελαγικού κράτους ή έδρα Κυβέρνησης. Το νησί θα πρέπει να επανατοποθετηθεί στον χάρτη των διοικητικών επάλξεων του ελληνικού κράτους από πλευράς στρατηγικής και επιτελικής διοίκησης. Η σταδιακή αλλά δραματική υποβάθμιση της Ρόδου, ξεκίνησε με την ίδρυση των Περιφερειών κατά τα πρότυπα της ΕΕ, και την άστοχη μεταφορά τη έδρας της Περιφέρειας στο μικρό νησί της Σύρου, με συνένωση των Νομαρχιών Κυκλάδων και Δωδεκανήσου. Χωρίς να είναι απαραίτητη η διοικητική αναδιάρθρωση της χώρας και ορισμός της Ρόδου ως πρωτεύουσας, πράγμα που θα ήταν το ορθότερο, μπορεί να αποκατασταθεί η τάξη, με ενίσχυση της Ρόδου ως διοικητικού κέντρου προς όφελος κυρίως του ελληνικού κράτους. Κρίσιμες και καιρίες υπηρεσίες όπως η έδρα της Γενικής Περιφερειακής Αστυνομικής Διεύθυνσης Νοτίου Αιγαίου, της Στρατολογικής Υπηρεσίας, της Διοίκησης της Πυροσβεστικής και άλλων σημαντικών υπηρεσιών και η συγκέντρωση τους σε ένα μικρό νησί χωρίς όγκο πληθυσμού και εδαφική έκταση, αποτελεί ίσως παγκόσμια και ανεπίτρεπτη πρωτοτυπία. Με αφορμή το μεταναστευτικό ζήτημα και των τρόπων αντιμετώπισης του, επιβάλλεται ο επαναπροσδιορισμός των πραγματικών αναγκών και της καλύτερης εξυπηρέτησης του χώρου ευθύνης. Η Ρόδος κατέχει τεράστια δύναμη παρά το γεγονός ότι της έχουν αφαιρεθεί πολλά διοικητικά κέντρα και δομές. Απαιτείται η επανατοποθέτηση της Ρόδου ως κέντρο άσκησης Εθνικής Στρατηγικής και ανάλογης εποπτείας, επί των περιφερειακών δομών των μικρότερων νησιών του Δωδεκανησιακού συμπλέγματος. Το μεταναστευτικό ζήτημα, παρόλο που δεν επηρέασε την εικόνα της νήσου σε μεγάλο βαθμό, καθώς και την επισκεψιμότητα των τουριστών, δεν παύει να αποτελεί απειλή, αποκτώντας μόνιμες διαστάσεις, λόγω των συνεχόμενων μεταβαλλόμενων γεωπολιτικών και κλιματολογικών συνθηκών. Τα αίτια της μετανάστευσης μεταπλάθονται συνεχώς και θα πρέπει να ληφθούν δραστικά και αποτελεσματικά μέτρα έτσι ώστε το νησί, και η τοπική κοινωνία, να μπορέσουν να

διατηρήσουν την «ανθεκτικότητα» τους. Η δημιουργία ενός διοικητικού κέντρου- παρατηρητηρίου μετανάστευσης, σε επιτελικό βαθμό, στελεχωμένο με ειδικούς επιστήμονες επί των ζητημάτων της μετανάστευσης, θα βοηθούσε ιδιαίτερα τις υπάρχουσες υπηρεσίες της «πρώτης γραμμής». Επίσης θα καλλιεργούσε ένα ευνοϊκό κλίμα στην σχέση μεταξύ της τοπικής κοινωνίας και του κρατικού μηχανισμού, ενεργοποιώντας θετικά την συνείδηση του κόσμου. Πιστεύω πως η ίδρυση μιας δομής φιλοξενίας μεταναστών κλειστού τύπου στη Ρόδο, δεν θα έλυne το πρόβλημα, πιθανόν να δημιουργούσε και περισσότερα. Θα επηρέαζε τον τουρισμό, αλλά και την συνοχή της τοπικής κοινωνίας (φαινόμενα γκετοποίησης προσφύγων/μεταναστών). Τα παραδείγματα της Κω, της Λέρου, καθώς και άλλων νήσων, ακόμη μας προβληματίζουν. Ο αρχικός σχεδιασμός των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ και Β΄ βαθμού, περιελάμβανε τη νήσο Ρόδο, στις υποψήφιες περιοχές για την ίδρυση Κέντρου Υποδοχής και Ταυτοποίησης, λόγω της γεωγραφικής της έκτασης αλλά και της συγκέντρωσης σημαντικών υπηρεσιών και δομών υγείας. Η πρόθεση αυτή εγκαταλείφθηκε κατόπιν σθεναρής διεκδίκησης των δύο νησιών της Δωδεκανήσου (Κως, Λέρος), για τους λόγους της συσσώρευσης μεγάλου αριθμού προσφύγων και μεταναστών στο έδαφός τους, καθώς και των οικονομικών οφελών που θα απέρρεαν με την ίδρυση των δομών εκεί. Η κίνηση της παρούσας κυβέρνησης, με την ίδρυση κλειστών ελεγχόμενων δομών στα πέντε (05) νησιά του Αιγαίου με προϋπάρχουσες δομές φιλοξενίας, θα προσδώσει θετικό πρόσημο και μια νέα δυναμική στην προσπάθεια για ολοκληρωμένη και τεχνολογικά εξελιγμένη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών. Αν παραστεί έκτακτη ανάγκη, η Ρόδος θα μπορούσε τελεί υπό εφεδρεία.

Η τακτική της μετεγκατάστασης προσφύγων και μεταναστών από τα νησιά του Αιγαίου προς την ενδοχώρα, θα οδηγήσει κάποια στιγμή σε κορεσμό. Για την καλύτερη αντιμετώπιση του μεταναστευτικού φαινομένου, επιβάλλεται η τροποποίηση της Κοινής Δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας του 2016, καθώς και του κανονισμού «Δουβλίνο III». Σημαντικές βελτιώσεις στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν, καθώς και στην εξέλιξη της λειτουργίας των «Smart Borders» με χρήση νέας τεχνολογίας και συστημάτων βάσης δεδομένων (βιομετρικές φόρμες αναγνώρισης σάρωσης ίριδας ή δακτυλικών αποτυπωμάτων), θα δώσουν τη δυνατότητα στις χώρες για πιο συγκροτημένο συνοριακό έλεγχο. Επίσης, ο επιστάμενος έλεγχος των θαλάσσιων και χερσαίων συνόρων μας, με ενισχυμένες περιπολίες από τον Frontex σε συνεργασία με Λιμενικό Σώμα και την Ελληνική Αστυνομία, θα ενδυναμώσει περαιτέρω την επιτήρηση των ελληνικών συνόρων. Ακόμη, μια πιο ουσιαστική συνεργασία μεταξύ Frontex, Europol, Cerpil, υπό τον συντονισμό της Eurosur και Eurojust, θα συνδράμει στον γρηγορότερο εντοπισμό τρομοκρατικών και εγκληματικών οργανώσεων. Επιπροσθέτως, ένας ενδεδειγμένος

έλεγχος στις δραστηριότητες και στις ενέργειες ορισμένων ΜΚΟ, αμφιβόλου ανθρωπιστικής δράσης, θα έριχνε φως στη νομιμότητα και τους σκοπούς των ενεργειών τους.

Η ελπίδα είναι στραμμένη στο ενδεχόμενο της εκ νέου ενεργοποίησης της ευρωπαϊκής συμμαχίας, αλλά και στη «ζύμωση» που επιτελείται για το *Νέο Σύμφωνο για την Μετανάστευση και το Άσυλο*, προσδοκώντας να επιφέρει ανακούφιση και ισορροπία σε αδικίες του παρελθόντος, μέσα από την αλληλεγγύη, την ευημερία και τον ανθρωπισμό, αποσαφηνίζοντας ίσως και τις δυσλειτουργίες που αντιμετωπίζει και χώρα μας λόγω της ισχύουσας μεταναστευτικής πολυνομοθεσίας.

Βιβλιογραφία

Βιβλία

Άννα Τριανταφυλλίδου, *Ελληνική Μεταναστευτική Πολιτική: Προβλήματα και Κατευθύνσεις*, ΕΛΙΑΜΕΠ, Αθήνα, 2005, σ.49

Ελένη Γιαννακοπούλου, «Η Μεταναστευτική Πολιτική της Ε.Ε: Θεσμικό πλαίσιο του Μεταναστευτικού Ζητήματος από την ίδρυση της μέχρι σήμερα», στο, *Πτυχές του Μεταναστευτικού Ζητήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, Ινστιτούτο Έρευνας και Κατάρτισης Ευρωπαϊκών Θεμάτων Ι.Ε.Κ.Ε.Θ, Αθήνα, 2014, σ.8-10

Ελευθερία Μαρκοζάνη, *Παράνομη μετανάστευση, Ασφάλεια και Ευρωπαϊκή πολιτική*, Ευρωπαϊκό Κέντρο Αριστείας Jean Monnet, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα, 2015, σ. 5-6

Γεωργία Σπυροπούλου-Δημήτρης Χριστόπουλος, *Προσφυγικό: «Θα Τα Καταφέρουμε»; Ένας απολογισμός διαχείρισης και προτάσεις διεξόδου*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2012, σ.18-23, 110

Γεώργιος Π. Νικολόπουλος, «Το πρόταγμα της ασφάλειας στον έλεγχο των μεταναστευτικών ροών και οι σημασίες των συνόρων στο 'χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης'», στο Καβουνίδη Τζ., Κόντης Α., Λιανός Θ., Φακιολάς Ρ. (επιμ.) *Μετανάστευση στην Ελλάδα: Εμπειρίες Πολιτικές-Προοπτικές*, Τόμος Α', ΙΜΕΠΟ, Αθήνα, 2008, σ.. 314-323

Δημήτρης Κούρκουλας, «Παραμένει η Μεσόγειος Mare Nostrum; », στο, Σωτήρης Ντάλης-Μανώλης Στεφανάκης (επιμ.), *Επετηρίδα Μεσογειακών Σπουδών*, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2020, σ.42-43

Ηρώ Νικολακοπούλου-Στεφάνου, «Ελληνικές και ευρωπαϊκές προτεραιότητες πολιτικής για τον έλεγχο της παράνομης μετανάστευσης», στο ΙΜΕΠΟ, *Μετανάστευση στην Ελλάδα: Εμπειρίες – Πολιτικές – Προοπτικές*, Τόμος Α, εκδόσεις ΙΜΕΠΟ, Αθήνα 2008, σ.302

Ινστιτούτο Έρευνας και Κατάρτισης Ευρωπαϊκών Θεμάτων, *Πτυχές του Μεταναστευτικού Ζητήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, Ι.Ε.Κ.Ε.Θ, Αθήνα, 2014, σ.5-6

Ιωάννης Γεωργικόπουλος, «Η Εθνική Κατασκευή στα Δωδεκάνησα», στο, Μαριάνθη Γεωργαλίδου-Κωνσταντίνος Τσιτσελίκης (επιμ.), *Γλωσσική και κοινοτική ετερότητα στη Δωδεκάνησο του 20ού αιώνα*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2016, σ.90, 92, 94

Κωνσταντίνος Π. Καλοφωλιάς, *Το Μεταναστευτικό Ζήτημα στη Μεσόγειο (Ισπανία - Ιταλία - Ελλάδα)*, εκδόσεις Μιχάλη Σιδέρη, Αθήνα, 2011, σ.13

Κωστής Τσιτσελίκης, «Μεταναστευτικές πολιτικές στην Ελλάδα και την Ευρώπη. Ξέρουμε τι (δεν) θέλουμε;», στο, *Το Πιο Κρύο Καλοκαίρι*, Ίδρυμα Ρόζα Λούξεμπουργκ, Αθήνα, 2016, σ.64-70

Ναταλία Σπυροπούλου, «Γενικές αρχές της ελληνικής μεταναστευτικής πολιτικής. Μια σύντομη ανασκόπηση», στο, Ιωάννα Τσίγκανου, Λάουρα Μαράτου – Αλιπράντη (επιμ.), *Γυναικεία μετανάστευση στην Ελλάδα: Οδικός χάρτης πολιτικών κοινωνικής ένταξης*, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, Αθήνα, 2014, σ.56-57

Σεβαστή Τρουμπέτα (επιμ.), *Το Προσφυγικό Και μεταναστευτικό Ζήτημα-Διαβάσεις Και Μελέτες Συνόρων*, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2013, σ. 140-143, 176-179

Σωτήρης Ντάλης, «Η ΕΕ και το νέο Διεθνές Σύστημα Ισχύος », στο, Σωτήρης Ντάλης-Μανώλης Στεφανάκης (επιμ.), *Επετηρίδα Μεσογειακών Σπουδών*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2020, σ.57, 59, 60-62

Φράγκου Ρ.- Χοτούρας Δ., Ο νέος Κανονισμός “Δουβλίνο ΙΙΙ”: Προσπάθεια εξορθολογισμού του ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου ή ακόμη μία χαμένη ευκαιρία;, *Συνήγορος*, Τεύχος 101/2014, σελ. 70

Χρήστος Στυλιανίδης, «Η Ευρώπη στον Κόσμο και ο Στρατηγικός Ρόλος στην Αντιμετώπιση των Παγκόσμιων Προκλήσεων», στο, Σωτήρης Ντάλης-Μανώλης Στεφανάκης (επιμ.), *Επετηρίδα Μεσογειακών Σπουδών*, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2020, σ.28, 30, 32-33

Anna Triandafyllidou, «Governing Irregular Migration: Transnational Networks and National Borders», in, Maurizio Ambrosini, *Europe: No Migrant's Land?*, Edizioni Epoke, Milano, 2016, p.39-41, 51-56

Ayelet Shachar, *The shifting border*, Manchester University Press, Manchester, 2020, p.70-72, 238-242, 250

Drachman, D. Immigrants and Refugees, στο, το A. Gitterman (Επιμ.), *Handbook of Social Work Practice with Vulnerable and Resilient Populations*, New York: Columbia University Press, 2014, σ. 366-391

Green, Nancy L., Οι δρόμοι της μετανάστευσης, Σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις, εκδόσεις Σαββάλας, 2004, σ.114,115

Sarah Green, «Απούσες Λεπτομέρειες: Οι διεθνικές ζωές των χωρίς έγγραφα νεκρών σωμάτων στο Αιγαίο», στο, Σεβαστή Τρουμπέτα (επιμ.), *Το Προσφυγικό Και μεταναστευτικό Ζήτημα-Διαβάσεις Και Μελέτες Συνόρων*, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2013, σ.133-156

Άρθρα

Bhugra. D. & Jones.P, Migration and mental illness, *Advances in Psychiatric Treatment* 7 (3), May 2001, σ. 216- 223

Charalambos Tsardanidis, Immigration and Its Impact on Greek Foreign Policy, Volume 15, No. 1, *Hellenic Studies*, Spring 2007, p.133-134

Charalambos Tsardanidis & Stelios Stavridis, The Europeanisation of Greek foreign policy: a critical appraisal, *Journal of European Integration*, Vol. 27, No. 2, 217–239, June 2005, p.218

Christal Morehouse and Michael Blomfield, Irregular Migration in Europe, Transatlantic Council on Migration, *Bertelsmann Stiftung.*, December 2011, σ.11-12

Georgios A. Antonopoulos, The Smuggling of Migrants in Greece An Examination of its Social Organization, *European Journal of Criminology*, October 2006, p.3-6

Lindstrøm C., European Union Policy on Asylum and Immigration. Addressing the Root Causes of Forced Migration: A Justice and Home Affairs Policy of Freedom, Security and Justice? Vol 39, No 6, *Social Policy & Administration*, December 2005, p.p 587- 605

Satvinder S. Juss, The Decline and Decay of European Refugee Policy,(Winter, 2005) Vol. 25, No. 4, *Oxford Journal of Legal Studies*, pp. 749-792

Van Dijck D., «Is EU policy on Illegal migration securitised?», 3rd Pan-European Conference on EU Politics, Istanbul, 21-23 September 2006

Ηλεκτρονικές πηγές

Αδάμ Παραδεισάνος, «Το φαινόμενο της μετανάστευσης», στο, http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=1852 (πρόσβαση 10/10/2020)

Απορριπτική Απόφαση Β' Βαθμός και Αρχή Προσφυγών, στο, <https://migration.gov.gr/gas/diadikasia-asyloy/aporriptiki-apofasi/> (πρόσβαση 29/10/2020)

Αποστολή της ΥΠ.Υ.Τ., στο, <https://migration.gov.gr/ris/> (πρόσβαση 20/11/2020)

Άρθρο 09, στο, <http://www.opengov.gr/types/?p=3462> (πρόσβαση 15/11/2020)

Άρθρο 15 στοιχείο γ) της οδηγίας για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου (2011/95/ΕΕ) Δικαστική ανάλυση, στο, https://easo.europa.eu/sites/default/files/Article-15c-QD_a-judicial-analysis-EL.pdf, p.12-13 (πρόσβαση 28/11/2020)

Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, Νέες Τεχνολογίες-Βιομετρικά-Σημαντικά Αρχεία, στο, https://www.dpa.gr/portal/page?_pageid=33,131291&_dad=portal&_schema=PORTAL (πρόσβαση 22/11/2020)

Αρχή Προσφυγών, στο, <https://migration.gov.gr/appeals/> (πρόσβαση 29/10/2020)

Άσυλο-Διοίκηση, στο, <https://migration.gov.gr/gas/dioikisi/> (πρόσβαση 29/10/2020)

Αιτιολογική έκθεση στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου με τίτλο «Βελτίωση της μεταναστευτικής νομοθεσίας, τροποποίηση διατάξεων των νόμων

4636/2019 (Α' 169), 4375/2016(Α'51),4251/2014(Α'80) και άλλες διατάξεις», στο, <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/c8827c35-4399-4fbb-8ea6-aebdc768f4f7/11257978.pdf> (πρόσβαση 2/12/2020)

Βασιλική Κατσαγώνη, Δουβλίνο ΙΙΙ: η “εξαίρεση” που έγινε κανόνας. Κριτική αξιολόγηση του Κανονισμού, Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά, Τεύχος 140/2019, σ.11-15, ανάκτηση 13/12/2020 από, http://www.dspeiraia.gr/magazines/teuxos_140.pdf

Διαδικασία Ασύλου (Διεθνούς Προστασίας), στο, <https://migration.gov.gr/gas/diadikasia-asyloy/i-aitisi-gia-asylo/> (πρόσβαση 29/10/2020)

Διαδικασία Ασύλου Θετική Απόφαση, στο, <https://migration.gov.gr/gas/diadikasia-asyloy/thetiki-apofasi/> (πρόσβαση 29/10/2020)

Διαταγή: Φωτογραφικό Υλικό για καταχώρηση στο SIS ΙΙ, στο, <http://www.hcg.gr/sites/default/files/docs/archive/%20Φωτογραφικό%20Υλικό%20για%20καταχώρηση%20στο%20SIS%20II.pdf> (πρόσβαση 29/10/2020)

Διατυπώσεις διαμονής, στο, https://europa.eu/youreurope/citizens/residence/index_el.htm (πρόσβαση 10/11/2020)

Διαχείριση των εξωτερικών συνόρων, στο, https://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_4.2.4.pdf, σ.2-8 (πρόσβαση 11/12/2020)

Διεθνής Μεταναστευτική Νομοθεσία, Γλωσσάριο Για Την Μετανάστευση, *International Organization for Migration*, Athens/Tirana,2009, ανάκτηση 11/10/2020 από https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml_20.pdf

Δήλωση ΕΕ-Τουρκίας, 18 Μαρτίου 2016, στο, <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/> (πρόσβαση 22/11/2020)

Δουβλίνο ΙΙΙ- Οικογενειακή επανένωση και άλλες νομικές οδοί, στο, <https://help.unhcr.org/greece/el/applying-for-asylum/can-my-application-for-asylum-be-examined-in-another-european-country/dublin-iii-family-reunification-and-other-legal-pathways/>(πρόσβαση 20/11/2020)

Εγκύκλιος της ΕΛ.ΑΣ της 18^{ης} Ιουνίου 2016, στο, <https://www.synigoros.gr/resources/docs/egkyklios-elas-ths-18-6-2016.pdf> (πρόσβαση 22/11/2020).

Ελλάδα - μεταναστευτικό: Συνεχίζεται η αποσυμφόρηση των νησιών <https://gr.euronews.com/2020/07/05/ellada-meanasteytiko-synexizetai-h-aposymforhsh-ton-nhsion> (πρόσβαση 1/11/2020)

Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, στο, <https://www.accmr.gr/el/component/teams/team/431.html> (27/11/2020)

Ελληνικό Συμβούλιο Για Τους Πρόσφυγες Έκθεση Πεπραγμένων 2012, στο, https://www.google.com/url?sa=T&rc=J&q=&esrc=S&source=Web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahukewjsvus8jsvtahwnmkqkhsvoauyqfjaeegqiaxac&url=https%3a%2f%2fwww.gr.gr%2findex.php%2fel%2fnews%2fpres-releases-announcements%2fitem%2fdownload%2f105_5511efbd4a363fe441d5999d20baae20&usg=Avovaw2qz65nhnr4fexz44-N15rk, σ.7 (πρόσβαση 10/12/2020)

Έντα Γκέμη, Άννα Τριανταφυλλίδου, *Αλφαβητάρι της Μετανάστευσης*, ΕΛΙΑΜΕΠ, Αθήνα, Ιούνιος 2015, ανάκτηση 11/10/2020 από, <http://www.eliamep.gr/wp-content/uploads/2015/06/Alvafitari.pdf>

Έναρξη λειτουργίας του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν (SISII), στο, <https://www.epixeiro.gr/article/4698> (πρόσβαση 21/11/2020)

Επίλυση θεμάτων προσωρινής υγειονομικής περίθαλψης αιτούντων ασύλου, στο, <https://migration.gov.gr/epilysi-thematon-prosorinis-ygeionomikis-perithalpsis-aitoynton-asyloy/> (πρόσβαση 27/11/2020)

Επιχείρηση έρευνας και διάσωσης αλλοδαπών προσφύγων στη θαλάσσια περιοχή Κρεμαστής Ρόδου, στο, <http://hcg.gr/node/11400> (πρόσβαση 01/12/2020)

Επιχειρήσεις της ΕΕ στη μεσόγειο θάλασσα, στο, https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/securing-eu-borders/factsheets/docs/20161006/eu_operations_in_the_mediterranean_sea_el.pdf (πρόσβαση 11/11/2020)

Ευαγγελία Χιονάτου, Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία: κοινοτικές μμεσογειακές «πύλες» της παράνομης μετανάστευσης, *Εργαστήριο Μελέτης της Μετανάστευσης και Διασποράς*, Οκτώβριος 2012, ανάκτηση 10/10/2020, από, http://emmedia.pspa.uoa.gr/fileadmin/emmedia.pspa.uoa.gr/uploads/Resources/Publications/Keimena_Ergasias/EMMEDIA_Chionatou_WP3.pdf, σ. 16-17

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Ελλάδα: Αντιμετώπιση της προσφυγικής κρίσης», στο, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/greece_el.pdf (πρόσβαση 12/11/2020)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Η ευρωπαϊκή ένωση και η προσφυγική κρίση», στο, http://publications.europa.eu/resource/ellar/1aa55791-3875-4612-9b40-a73a593065a3.0009.03/DOC_1 (πρόσβαση 01/11/2020)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Μετανάστευση στη διαδρομή της Κεντρικής Μεσογείου, Διαχείριση των ροών, διάσωση ανθρώπινων ζώων», στο, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017JC0004&from=EN> (πρόσβαση 22/11/2020)

Εφημερίς Της Κυβερνήσεως Της Ελληνικής Δημοκρατίας, στο, <http://www.et.gr/idosc-nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wEc63YDhn5AeXdtvSoClrL8WgmdbhWgV47tII9LGdkF53UIxsx942CdyqxSQYNuqAGCF0IfB9HI6qSYtMQEkEHLwnFqmgJSA5UkH>

[EKavWyL4FoKqSe4BIOTSpEWYhszF8P8UqWb_zFijEqMJxCuomSADEJyL66wPNT3xl_weWZASEpT6VJuNMA2](https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR17_6/SR_MIGRATION_HOTSPOTS_EL.pdf) (ανάκτηση 10/11/2020)

Η ανταπόκριση της ΕΕ στην προσφυγική κρίση: η προσέγγιση των κέντρων υποδοχής και ταυτοποίησης (hotspot), στο, https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR17_6/SR_MIGRATION_HOTSPOTS_EL.pdf, σ.12-20 (πρόσβαση 27/11/2020)

Η εφαρμογή των υποβοηθούμενων εθελούσιων επιστροφών συμπεριλαμβανόμενων μέτρων επανένταξης και λειτουργία Ανοικτής Δομής Φιλοξενίας Αιτούντων Εθελούσιας Επιστροφής στην περιφέρεια Αττικής (AVRR/OCAVRR), στο, <https://greece.iom.int/el/h-εφαρμογή-των-υποβοηθούμενων-εθελούσιων-επιστροφών-συμπεριλαμβανόμενων-μέτρων-επανάταξης-και> (πρόσβαση 2/12/2020)

Η Ολιστική Προσέγγιση Του Ελληνικού Συμβουλίου Για Τους Πρόσφυγες, στο, <https://www.gcr.gr/el/> (πρόσβαση 27/11/2020)

Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (Κ.Υ.Τ.), στο, <https://migration.gov.gr/ris/perifereiakes-monades/kyt-domes/> (πρόσβαση 29/11/2020)

Κεφάλαιο Ε Διαδικασίες Στα Σύνορα, Άρθρο 90 (Άρθρο 43 Οδηγίας 2013/32/ΕΕ) Διαδικασίες στα σύνορα, στο, <http://www.opengov.gr/yptp/?p=2144> (πρόσβαση 20/11/2020)

Κοινή Επιχείρηση POSEIDON 2011, στο, http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=5164&Itemid=0&lang (πρόσβαση 11/11/2020)

Κοινή Υπουργική Απόφαση 2969/2015 - ΦΕΚ 2602/Β/2-12-2015 Σύσταση Κέντρων Πρώτης Υποδοχής και προσωρινών Δομών Φιλοξενίας αιτούντων άσυλο και ευάλωτων ομάδων πολιτών τρίτων χωρών, στο, <https://www.e-nomothesia.gr/kat-allodapoi/prosphuges-politiko-asulo/kya-2969-2015.html> (πρόσβαση 10/10/2020)

Κοινή Υπουργική Απόφαση 1/7433/2019 - ΦΕΚ 2219/Β/10-6-2019, άρθρο 15, παρ.2 στο, <https://www.e-nomothesia.gr/kat-allodapoi/koine-upourgike-apophase-174332019.html> (πρόσβαση 15/10/2020)

Μέρος Β΄ Θέματα λειτουργίας Αρχής Προσφυγών, Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης και Γενικής Γραμματείας Μεταναστευτικής Πολιτικής Άρθρο 33 Τροποποιήσεις του ν. 4375/2016 (Α΄ 51), στο, <http://www.opengov.gr/immigration/?p=1390> (πρόσβαση 22/11/2020)

Μέρος Β΄ Λειτουργία δομών προσωρινής υποδοχής και δομών προσωρινής φιλοξενίας Άρθρο 22 Ασφαλείς Ζώνες - Γενικές Διατάξεις, στο, <http://www.nomotelia.gr/photos/File/5272b-20.pdf>, σ.13 (πρόσβαση 2/12/2020)

Μετανάστευση: Μετεγκατάσταση ασυνόδευτων παιδιών από την Ελλάδα στην Πορτογαλία και τη Φινλανδία, στο, https://ec.europa.eu/greece/news/20200708_2_el (πρόσβαση 03/12/2020)

Μεταναστευτική πολιτική, στο, <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/152/immigration-policy> (πρόσβαση 11/11/2020)

Μετεγκατάσταση ασυνόδευτων ανηλίκων από τα νησιά σε χώρες της Ε.Ε., στο, <https://praksis.gr/relocation-children/> (πρόσβαση 04/12/2020)

Μεικτές οι αντιδράσεις των ευρωβουλευτών για το νέο Σύμφωνο Μετανάστευσης και Ασύλου, στο, <https://www.europarl.europa.eu/news/el/headlines/society/20200924STO87803/meiktes-oi-antidraseis-sto-ek-gia-to-neo-sumfono-metanasteusis-kai-asulou> (πρόσβαση 1/12/2020)

Μιχάλης Τεζάρης, « Σχεδίο "Αγνοδίκη" για τους μετανάστες και την αποτροπή διάδοσης του κορονοϊού», στο, <https://www.lawandorder.gr/Article/94367/koinonia/schedio-agnodiki-gia-tous-metanastes-kai-tin-apotropi-diadosis-tou-koronoiou> (πρόσβαση 21/11/2020)

Νέο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο, Ένα νέο ξεκίνημα για τη μετανάστευση στην Ευρώπη, στο, https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/new-pact-migration-and-asylum_el (πρόσβαση 2/12/2020)

Νόμος 3386/2005, στο, <https://www.forin.gr/laws/law/2912/eisodos223#!/?article=12191,12196> (πρόσβαση 15/11/2020)

Νόμος 3907/2011, στο, https://www.kodiko.gr/nomologia/document_navigation/129081/nomos-3907-2011 (πρόσβαση 20/11/2020)

Νόμος 4251/2014, στο, <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/nomos-4251-2014> (πρόσβαση 15/11/2020)

Νόμος 4375/2016 : Οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Ασύλου, Αρχής Προσφυγών, Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης σύσταση Γενικής Γραμματείας Υποδοχής, προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιאτύπωση)» (L 180/29.6.2013), διατάξεις για την εργασία δικαιούχων διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις, στο, <https://www.e-nomothesia.gr/kat-allodapoi/prosphuges-politiko-asulo/nomos-4375-2016-phek-51-a-3-4-2016.html> (πρόσβαση 22/11/2020)

Νόμος Υπ' Αριθμ. 4636/2019, στο, <https://www.e-nomothesia.gr/kat-allodapoi/prosphuges-politiko-asulo/nomos-4636-2019-phkek-169a-1-11-2019.html> (πρόσβαση 29/10/2020)

Νόμος Υπ' Αριθμ. 4636 ΦΕΚ 169 Κεφάλαιο Ε' Αναγνώριση Προσώπου Ως Δικαιούχου Επικουρικής Προστασίας Άρθρο 15(Άρθρο 15 Οδηγίας 2011/95/Εε)Σοβαρή Βλάβη,στο,https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2020/v.4636_2019_ΦΕΚ_169A_1.11.10.pdf (πρόσβαση 28/11/2020)

Ν. 4686/2020 (ΦΕΚ Α 96 - 12.05.2020) Βελτίωση της μεταναστευτικής νομοθεσίας, τροποποίηση διατάξεων των νόμων 4636/2019 (Α' 169), 4375/2016 (Α' 51), 4251/2014 (Α' 80) και άλλες διατάξεις, στο, <https://www.forin.gr/laws/law/3869/n-4686-2020#!?article=39569> (πρόσβαση 30/11/2020)

Νόμος 4760/2020 «Ρυθμίσεις σφραγιστικής νομοθεσίας, διατάξεις για το Ταμείο Προνοίας Απασχολουμένων στα Σώματα Ασφαλείας και λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη και Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου», στο, <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/nomos-4760-2020>

(πρόσβαση 28/12/2020)

Νομοθετικό πλαίσιο για τη μετανάστευση- Το μεταναστευτικό και προσφυγικό φαινόμενο στην Ελλάδα (Κεφ 2.1, Κεφ.2.2.1, στο, <http://www.opengov.gr/immigration/?p=792> (πρόσβαση 07/12/2020)

Οδός της Ανατολικής Μεσογείου, στο, <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/migratory-pressures/eastern-mediterranean-route/> (πρόσβαση 06/12/2020)

Ο ΔΟΜ και η Ελληνική Κυβέρνηση υποστηρίζουν την εθελούσια επιστροφή 134 Ιρακινών μεταναστών, στο, <https://greece.iom.int/el/news/o-dom-kai-η-ελληνική-κυβέρνηση-υποστηρίζουν-την-εθελούσια-επιστροφή-134-ιρακινών-μεταναστών> (πρόσβαση 2/12/2020)

Οργανισμοί του ΟΗΕ καλωσορίζουν την πρώτη μετεγκατάσταση ασυνόδευτων παιδιών από την Ελλάδα, στο, <https://www.unhcr.org/gr/14351-proti-metegatastasi-asynodeutwn-paidiwn-apo-ellada.html> (πρόσβαση 04/12/2020)

Όψεις της διαδικασίας Ασύλου, στο,https://www.asylumineurope.org/sites/default/files/resources/aitima_on_hold.pdf(πρόσβαση 27/11/2020)

Παροχή Υπηρεσιών Διερμηνείας, στο, <https://metadrasi.org/campaigns/παροχή-υπηρεσιών-διερμηνείας-2/> (πρόσβαση 29/10/2020)

ΠΝΠ της 11.03.2020: Αναστολή υποδοχής αιτούντων άσυλο αρμόδιες υπηρεσίες, παράταση δελτίων αιτούντων άσυλο και προθεσμιών, στο, <http://www.immigration.gr/2020/03/pnp-11-3-2020-paratash-adeion-diamonhs-anastolh->

ypodoxis-aitoynton-asylo-yphresies-paratash-deltion-atioynton-asylo-prothesmies.html

(πρόσβαση 2/12/2020)

Προμήθεια Συστημάτων για έξυπνη Αστυνόμευση – Smart Policing, στο, http://www.astynomia.gr/images/stories/2018/prokirikseis18/12042018-texn_prod.pdf, σ.8-12,22-24

Προτείνεται ο επαναπροσδιορισμός των αρμοδιοτήτων των Τμημάτων Διαχείρισης Μετανάστευσης που θα λειτουργήσουν στα νησιά του Αιγαίου, στο, <http://policenet.gr/article/προτείνεται-ο-επαναπροσδιορισμός-των-αρμοδιοτήτων-των-τμημάτων-διαχείρισης-μετανάστευσης-που> (ανάκτηση 01/11/2020)

Πώς Λειτουργεί Το Σύστημα, Τι είναι τα euodac, που παραλαμβάνει το μεσημέρι η ΕΛ.ΑΣ από τον πρέσβη της Γερμανίας, στο, <http://policenet.gr/article/τι-είναι-τα-euodac-που-παραλαμβάνει-το-μεσημέρι-η-ελασ-από-τον-πρέσβη-της-γερμανίας> (πρόσβαση 20/11/2020).

Συνεργασία Frontex, ΕΛ.ΑΣ. και Λιμενικού Σώματος στην επιχείρηση "Ποσειδών", στο, <http://policenet.gr/article/συνεργασία-frontex-ελασ-και-λιμενικού-σώματος-στην-επιχείρηση-ποσειδών> (πρόσβαση 11/11/2020)

Συνάντηση Αξιολόγησης και Προγραμματισμού της Μικτής Ευρωπαϊκής Επιχείρησης « ΠΟΣΕΙΔΩΝ», στο, <https://www.limenikanea.gr/gr/limeniko/sunantisi-aksiologisis-kai-programmatismou-tis-miktis-europaikis-epixeirisis--poseidon--11078> (πρόσβαση 11/11/2020)

Σύνοψη της νομοθεσίας της ΕΕ, Σύστημα «Eurodac», στο, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM:l33081> (πρόσβαση 15/11/2020)

Συνοδείες Ασυνόδευτων Ανηλίκων, στο, <https://metadrasi.org/campaigns/συνοδείες-ανηλίκων/> (πρόσβαση 15/11/2020).

Σύστημα Πληροφοριών Schengen (Schengen Information System) - S.I.S, στο, http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&lang=%27..%27&perform=view&id=26982&Itemid=1094&lang (πρόσβαση 21/11/2020)

Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν SIS II, στο, <http://www.dataprotection.gov.cy/dataprotection/dataprotection.nsf/All/35F57AC513443FA4C225848D00330678?OpenDocument> (πρόσβαση 21/11/2020)

Τι είναι το AVRΡ (Πρόγραμμα Εθελούσιων Επιστροφών);, στο, <https://migration.gov.gr/gas/d-o-m/> (πρόσβαση 2/12/2020)

Τερματισμός λειτουργίας προσωρινής δομής φιλοξενίας ΠΙΚΠΑ Λέρου, στο, https://migration.gov.gr/termatismos-leitourgias-prosorinis-domis-filoxenias-pikpa-leroy/?fbclid=IwAR0Xh1ChXhr9_Wqc3Krpm_uzMm078iN4x_TKzhafOmHTKtbxyWOhlnC8-YTk (πρόσβαση 28/11/2020)

Το νέο ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, στο, <https://gr.euronews.com/2020/09/23/deite-live-to-neo-eurwpaiko-sumfwno-gia-th-metanasteush> (πρόσβαση 1/12/2020)

Το σχέδιο «Αγνοδίκη» για τις δομές προσφύγων και μεταναστών - Σε καραντίνα η Ριτσώνα, στο, <https://www.sofokleousin.gr/to-sxedio-agnodiki-gia-tis-domes-prosfygon-kai-metanaston-se-kara> (πρόσβαση 22/11/2020)

Υπουργείο Δημόσιας Τάξης Και Προστασίας Του Πολίτη, Υπηρεσία Ασύλου και Αρχή Προσφυγών, στο, <http://www.opengov.gr/yptp/wp-content/uploads/downloads/2012/08/ekthesi-diaiv.-prosfyga.pdf> (πρόσβαση 29/10/2020)

ΦΕΚ Α'45/2020: Αναστολή της υποβολής αιτήσεων χορήγησης ασύλου, στο, <https://lawnet.gr/law-news/fek-a45-2020-anastoli-tis-yponolis-etiseo/> (πρόσβαση 2/12/2020)

Die Tödliche Grenze In Der Ägäis, στο, <https://mare-liberum.org/de/news/the-deadly-border-in-the-aegean-sea/> (πρόσβαση 07/12/2020)

Dr Angeliki Dimitriadi, «The Future of European Migration and Asylum Policy post Covid-19», στο, <https://www.feps-europe.eu/attachments/publications/feps%20covid%20response%20migration%20asylum.pdf>, FEPS, 2020, p.3-6

EASO-European Asylum Support Office, στο, https://ec.europa.eu/knowledge4policy/organisation/easo-european-asylum-support-office_en (πρόσβαση 29/10/2020)

EU information systems supporting border control -a strong tool, but more focus needed on timely and complete data, στο, https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR19_20/SR_Border_control_EN.pdf, p.33-34 (πρόσβαση 17/11/2020)

Europol, *Pandemic profiteering: how criminals exploit the COVID-19 crisis*, στο, <https://www.europol.europa.eu/publications-documents/pandemic-profiteering-how-criminals-exploit-covid-19-crisis>, pdf file, p.12 (πρόσβαση 08/12/2020)

Eurodac: Ευρωπαϊκό σύστημα για την αντιπαραβολή δακτυλικών αποτυπωμάτων των αιτούντων άσυλο, στο, http://publications.europa.eu/resource/cellar/f9c0b32d-de1d-469e-b803-23c32e95d7e0.0005.03/DOC_2 (πρόσβαση 20/11/2020)

European Migrant Smuggling Centre 4th Annual Report 2019, στο, <https://www.europol.europa.eu/publications-documents/emsc-4th-annual-activity-report---2020>, p. 8 (πρόσβαση 10/10/2020)

EU policies – Delivering for citizens: The migration issue, στο, [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI\(2019\)635542](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI(2019)635542) , σ.3 (πρόσβαση 19/11/2020)

Extraordinary Justice and Home Affairs Council: Commission presents Action Plan for immediate measures to support Greece, στο, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_384 (πρόσβαση 12/12/2020)

Flow monitoring, στο, <https://migration.iom.int/europe?type=missing> (πρόσβαση 01/12/2020)

Greece - UNHCR response to covid-19 and other acute needs, στο, <https://reporting.unhcr.org/sites/default/files/UNHCR%20support%20to%20COVID-19%20response%20in%20Greece-Update.pdf> (πρόσβαση 03/12/2020)

Hellenic Integration Support for Beneficiaries of International Protection (HELIOS), στο, <https://greece.iom.int/el/hellenic-integration-support-beneficiaries-international-protection-helios> (πρόσβαση 27/11/2020)

Hellenic Republic Ministry of Migration Policy General Secretariat of Reception, Reception and Identification Service (R.I.S), στο, <https://www.espon.eu/sites/default/files/attachments/4%20Ministry%20of%20Migration%20Policy%20RIS%20%28Greece%29%20-%20Mr%20D%20Mermiris.pdf> (πρόσβαση 10/10/2020)

Infographic - Migration flows: Eastern, Central and Western routes, στο, <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/migration-flows/> (πρόσβαση 08/12/2020)

International Organization for Migration, *Four Decades of Cross-Mediterranean Undocumented Migration to Europe A Review of the Evidence*, στο, https://publications.iom.int/system/files/pdf/four_decades_of_cross_mediterranean.pdf, p.6-7, 11, 14 (πρόσβαση 29/10/2020)

Joint Letter About The Exits Of Recognized Refugees, στο, <https://www.humanrights360.org/joint-letter-about-the-exits-of-recognized-refugees-from-accommodation-and-cash-assistance/> (23/11/2020)

Key findings in MIGRANT SMUGGLING, στο, <https://www.europol.europa.eu/publications-documents/emsc-4th-annual-activity-report---2020p.12-13> (πρόσβαση 01/10/2020)

Knowledge for policy, SIS II - Second generation Schengen Information System, στο, https://ec.europa.eu/knowledge4policy/dataset/ds00009_en (πρόσβαση 20/11/2020)

Law 4251/2014 - Immigration, Social Integration Code and other provisions, στο, <https://ec.europa.eu/migrant-integration/librarydoc/law-4251/2014---immigration-social-integration-code-and-other-provisions> (πρόσβαση 15/11/2020)

Mass grave of refugees in Evros uncovered, στο, <https://web.archive.org/web/20101015082734/http://w2eu.net/2010/08/09/mass-grave-of-refugees-in-evros-uncovered/> (πρόσβαση 07/12/2020)

Mediterranean Migrant Arrivals Reach 4,432 in 2020; Deaths Reach 68. Focus on Greece, στο, <https://www.iom.int/news/mediterranean-migrant-arrivals-reach-4432-2020-deaths-reach-68-focus-greece> (πρόσβαση 07/12/2020)

Migrant Smuggling, στο, https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/irregular-migration-return-policy/facilitation-irregular-migration_en (πρόσβαση 8/12/2020)

Migrant crisis spreads to Greek isles, στο, <http://www.irinnews.org/news/2015/05/19/migrant-crisis-spreads-greek-isles> (πρόσβαση 01/12/2020)

New Pact on Migration and Asylum, στο, https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/new-pact-migration-and-asylum_el (πρόσβαση 10/12/2020)

Operational portal refugee situations, στο, <https://data2.unhcr.org/en/situations/mediterranean/location/5179> (πρόσβαση 8/12/2020)

Organised Crime Groups (OCGS) And Other Criminal Actors, στο, <https://www.europol.europa.eu/socta/2017/organised-crime-groups.html> (πρόσβαση 01/10/2020)

Philippe Fargues, *Four Decades of Cross-Mediterranean Undocumented Migration to Europe A Review of the Evidence*, στο, https://publications.iom.int/system/files/pdf/four_decades_of_cross_mediterranean.pdf, p.6-7, 11, 14 (πρόσβαση 29/10/2020)

Reception and identification procedures on the islands, στο, <https://www.asylumineurope.org/reports/country/greece/asylum-procedure/access-procedure-and-registration/reception-and> (πρόσβαση 22/11/2020)

Refugee crisis: Ylva Johansson confident EU states can agree on migration pact, στο, <https://www.infomigrants.net/en/post/27214/refugee-crisis-ylva-johansson-confident-eu-states-can-agree-on-migration-pact> (πρόσβαση 12/12/2020)

Revised Annual Programme, στο, <http://www.astynomia.gr/images/stories/3101annual-program2008.pdf>, p.16-25 (πρόσβαση 30/11/2020)

Schengen Information System - S.I.S., στο, http://www.hellenicpolice.gr/index.php?option=ozo_content&lang=%27..%27&perform=view&id=26982&Itemid=898&lang=EN (πρόσβαση 17/11/2020)

Situation at EU external borders – Arrivals down in Western and Eastern Mediterranean, στο, <https://frontex.europa.eu/media-centre/news-release/situation-at-eu-external-borders-arrivals-down-in-western-and-eastern-mediterranean-7WsLzx> (πρόσβαση 08/12/2020)

Smart Borders, στο, https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/smart-borders_en, (πρόσβαση 11/12/2020)

Summaries of EU Legislation, στο, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3A114544> (πρόσβαση 21/11/2020)

The domestic framework: Reception and Identification Centres, στο, <https://www.asylumineurope.org/reports/country/greece/asylum-procedure/access-procedure-and-registration/reception-and> (πρόσβαση 27/11/2020)

The European Union policy framework: ‘hotspots’, στο, <https://www.asylumineurope.org/reports/country/greece/asylum-procedure/access-procedure-and-registration/reception-and> (πρόσβαση 22/11/2020)

The European Union policy framework: ‘hotspots’, στο, <https://www.asylumineurope.org/reports/country/greece/asylum-procedure/access-procedure-and-registration/reception-and>

The Hotspot Approach To Managing Exceptional Migratory Flows, στο, https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/2_hotspots_en.pdf (πρόσβαση 22/11/2020)

The Impact of COVID-19 in Greece, στο, <https://reliefweb.int/report/greece/issue-brief-blocked-every-pass-how-greece-s-policy-exclusion-harms-asylum-seekers-and> (πρόσβαση 4/12/2020)

That Little Syrian Boy: Here's Who He Was, στο, <https://www.npr.org/sections/parallels/2015/09/03/437132793/photo-of-dead-3-year-old-syrian-refugee-breaks-hearts-around-the-world?t=1607387957374> (πρόσβαση 01/12/2020)

Types of Operations, στο, <https://frontex.europa.eu/operations/types-of-operations/> (πρόσβαση 10/11/2020)

UN: 34,000+ refugees enter Europe in 2019, στο, <https://www.aa.com.tr/en/info/infographic/14953> (πρόσβαση 08/12/2020)

Vassilis Papastergiou, Eleni Takou, *Migration in Greece Eleven myths and even more truths*, Rosa Luxemburg Stiftung, Brussels Office – Office in Greece, Athens/Brussels, June 2014, στο, <https://rosalux.gr/sites/default/files/publications/migration.pdf>, p.43
http://www.astynomia.gr/images/stories/2018/prokirikseis18/12042018-texn_prod.pdf
(πρόσβαση 14/12/2020)

<https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/>
(28/10/2020)

<https://data2.unhcr.org/en/situations/mediterranean/location/5179>

http://estia.unhcr.gr/el/home_page/ (πρόσβαση 25/11/2020)

<http://estia.unhcr.gr/el/estia-παροχή-στέγασης-εβδομαδιαία-ενη-126/> (πρόσβαση 25/11/2020)

<https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/67715b2c-ec81-4f0c-ad6a-476a34d732bd/11252839.pdf> (πρόσβαση 04/12/2020)

<https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/67715b2c-ec81-4f0c-ad6a-476a34d732bd/11237096.pdf> (πρόσβαση 16/12/2020)

https://www.huffingtonpost.gr/entry/rodos-enas-nekros-se-naeayio-foeskotoe-poe-metefere-metanastes_gr_5fbadaac5b61d04bfa2b249 (πρόσβαση 23/11/2020)

<https://www.ifri.org/en/recherche/thematiques-transversales/migrations-citoyennes>

<https://migration.gov.gr/gas/diakasia-asyloy/aporriptiki-apofasi/>(πρόσβαση 29/10/2020)

<https://migration.gov.gr/gas/plirofories/> (πρόσβαση 29/10/2020)

<https://www.mitarakis.gr/migration> (πρόσβαση 30/11/2020)

<https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=52a04b754> (πρόσβαση 28/11/2020)

<https://www.synigoros.gr/resources/docs/160805-egkiklios.pdf>https://www.synigoros.gr/resources/docs/p-d--141_2013.pdf(πρόσβαση 01/12/2020)

<https://www.unhcr.org/gr/wp-content/uploads/sites/10/2017/10/UNHCR-CoA-Greece-2014-EL.pdf>

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdhWaAh8ecoI_PXl2UTxidQx4c40bCV6TRn2_OJkBZU6sYJTA/viewform?usp=sf_link

Παραρτήματα

Παράρτημα Ι-Έντυπο ερωτήσεων και προσωπικές συνεντεύξεις

1. Έντυπο ερωτήσεων προσωπικής συνέντευξης

Ποιοτική/ποσοτική έρευνα εκπόνησης διπλωματικής

Τριάντου Νεκταρία

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΕΛΕΧΟΥΣ Λ.Σ – ΕΛ.ΑΚΤ.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΕΛΕΧΟΥΣ ΕΛ.ΑΣ.

ΟΝΟΜ/ΜΟ:

ΒΑΘΜΟΣ:

ΦΥΛΟ:

ΗΛΙΚΙΑ:

ΕΡΩΤΗΣΗ 1: Έχετε υπηρεσιακή ενασχόληση με το μεταναστευτικό σε νησιωτικές περιοχές; Αν ναι ποιές;

ΕΡΩΤΗΣΗ 2: Γνωρίζετε αν η Ρόδος αποτελεί βασικό ή δευτερεύοντα προορισμό για τις μεταναστευτικές ροές και γιατί;

ΕΡΩΤΗΣΗ 3: Ποιες είναι οι ενέργειες της Υπηρεσίας σας κατά τον εντοπισμό των Π.Ε.Π;

ΕΡΩΤΗΣΗ 4: Έχετε υπηρεσιακή εμπειρία στη διαδικασία επανεισδοχής;

ΕΡΩΤΗΣΗ 5: Ποιος είναι ο τρόπος διαχείρισης/αντιμετώπισης/υποδοχής των μεταναστευτικών ροών; (πρωτόκολλα, νομοθεσία)

ΕΡΩΤΗΣΗ 6: Με ποιους άλλους Σταθμούς/Τμήματα του Λιμενικού ή της ΕΛ.ΑΣ συνεργάζεστε για την παραλαβή προσφύγων/μεταναστών;

ΕΡΩΤΗΣΗ 7: Σε ποιο βαθμό νομίζετε ότι εξαρτάται το μεταναστευτικό πρόβλημα στην Ελλάδα από το επίπεδο των ελληνοτουρκικών σχέσεων;

ΕΡΩΤΗΣΗ 8: Με ποιους ευρωπαϊκούς θεσμούς συνεργάζεται η Υπηρεσία σας και με ποιόν τρόπο;

ΕΡΩΤΗΣΗ 9: Έχετε αντιμετωπίσει περιστατικά διάσωσης στη νήσο Ρόδο; Αν ναι ποια είναι αυτά;

2. Συνέντευξη Διοικήτριας Κέντρου Υποδοχής και Ταυτοποίησης Λέρου

ΟΝΟΜ/ΜΟ: Τριανταφυλλιά Κυπρίζογλου

ΘΕΣΗ : Διοικήτρια Κ.Υ.Τ. Λέρου

ΦΥΛΟ: Θήλυ

ΗΛΙΚΙΑ: 43

ΕΡΩΤΗΣΗ 1: Έχετε υπηρεσιακή ενασχόληση με το μεταναστευτικό σε νησιωτικές περιοχές; Αν ναι ποιές;

Ασχολούμαι με το μεταναστευτικό ζήτημα αρκετά χρόνια. Αρχικά ξεκίνησα στο Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου Ρόδου. Κατά το διάστημα της έξαρσης των μεταναστευτικών ροών είχα μεταβεί και στη Λέρο, για ενίσχυση του Γραφείου εντός του Hotspot. Εξετάσαμε, μέσω ειδικής συνέντευξης που διεξαγόταν, αν πληρούνται οι προϋποθέσεις για να υπαχθούν οι αιτούντες στο καθεστώς Διεθνούς Προστασίας και εκδίδονταν οι ανάλογες αποφάσεις απορριπτικές ή μη. Από τον Απρίλιο του 2020, έχω αναλάβει τη διοίκηση του Κέντρου Υποδοχής και Ταυτοποίησης της Λέρου.

ΕΡΩΤΗΣΗ 2: Γνωρίζετε αν η Ρόδος αποτελεί βασικό ή δευτερεύοντα προορισμό για τις μεταναστευτικές ροές και γιατί;

Η Ρόδος αποτελεί βασικό προορισμό για τις μεταναστευτικές ροές, καθότι βρίσκεται απέναντι από τα Τουρκικά παράλια και ερχόμενοι εδώ περνάει ήδη σε Ευρωπαϊκό έδαφος. Η Ελλάδα είναι χώρα tsansit για τους μετανάστες. Ιδιαίτερη προτίμηση δείχνουν στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου λόγω της εγγύτητας με τις Τουρκικές ακτές.

ΕΡΩΤΗΣΗ 3: Ποιες είναι οι ενέργειες της Υπηρεσίας σας κατά τον εντοπισμό των Π.Ε.Π.;

Να σας αναφέρω αρχικά ποιοι φορείς δραστηριοποιούνται εντός του Κ.Υ.Τ. Ξεκινάμε με την Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες, τον Δ.Ο.Μ , Μ.Κ.Ο ΜΕΤΑδρασις και Μ.Κ.Ο Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (G.C.R) , Ε.Α.Σ.Ο, FRONTEX , EUROPOL, ΕΛ.ΑΣ, Ελληνικός Στρατός, ΕΟΔΥ, ΥΠ.Υ.Τ, Υπηρεσία Ασύλου, Ι.Τ.Σ (υπηρεσίες παροχής διερμηνείας) και Ιατρός του Ναυτικού εντός του ιατρείου της δομής λόγω της Ναυτικής Βάσης που βρίσκεται πλησίον των εγκαταστάσεών μας. Η συνήθης διαδικασία της Υπηρεσίας μας έχει τροποποιηθεί αρκετά, λόγω της τρέχουσας πανδημίας. Το Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης αναλαμβάνει τις αφίξεις των μεταναστών, η λεγόμενη «Διαδικασία συνόρων». Όταν έχουμε αφίξεις μεταναστών στο νησί, ενημερωνόμαστε άμεσα από το Λιμενικό Σώμα. Μεταφέρονται σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο, βάσει Σχεδίου «ΑΓΝΟΔΙΚΗ», έτσι προχωράει η άμεση μεταφορά νέων αφίξεων σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους υγειονομικής απομόνωσης, οι

οποίοι δεν βρίσκονται στις υφιστάμενες δομές, λαμβάνονται μέτρα περιορισμού πρόσβασης από και προς τη δομή για να διανύσουν τις ημέρες υποχρεωτικής καραντίνας. Εφαρμόζονται συγκεκριμένα πρωτόκολλα υγειονομικής ασφάλειας και εντός των δομών φιλοξενίας καθώς μέτρα περιορισμού κυκλοφορίας στα ΚΥΤ. Με κυβερνητικές αποφάσεις, τα μέτρα αυτά προσαρμόζονται ανάλογα με την εξέλιξη της πανδημίας. Οι μετανάστες εξετάζονται από το κλιμάκιο του ΕΟΔΥ το οποίο βρίσκεται σε μόνιμη βάση εκεί και υποβάλλονται σε τεστ ανίχνευσης του ιού. Ακολουθεί μια συνοπτική ενημέρωσή τους από προσωπικό της Ύπατης Αρμοστείας και της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής και Ταυτοποίησης για τα δικαιώματά τους, τις υποχρεώσεις τους, φυσικά με διερμηνείς ανάλογα με την εθνικότητά τους. Η πλήρης τους ενημέρωση θα ακολουθήσει μετά το πέρας της καραντίνας, σύμφωνα πάντα με τις οδηγίες του ΕΟΔΥ. Μετά την εξέτασή τους, διαχωρίζονται σε κατηγορίες ανάλογα με την εθνικότητα τους και υπάρχει μέριμνα για όσους ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες και αναλαμβάνει ο τομέας ψυχοκοινωνικής υποστήριξης (Ν.4636/2019 ανήλικοι ασυνόδευτοι ή μη, άμεσοι συγγενείς θανάτων σε ναυάγια -γονείς, αδέρφια, τέκνα και σύζυγοι, τα άτομα με αναπηρία, οι ηλικιωμένοι, οι εγκυμονούσες, οι μονογονεϊκές οικογένειες με ανήλικα παιδιά, τα θύματα εμπορίας ανθρώπων, τα άτομα με σοβαρές ασθένειες, τα άτομα με νοητική και ψυχική αναπηρία και τα άτομα που έχουν υποστεί βασανιστήρια, βιασμό ή άλλες σοβαρές μορφές ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας, όπως τα θύματα ακρωτηριασμού γεννητικών οργάνων) έπειτα οδηγούνται σε οικίσκους προσωρινής παραμονής.

Μετά το πέρας της καραντίνας, μεταφέρονται στον χώρο αφίξεων, όπου εκεί πραγματοποιείται η πλήρης ενημέρωσή τους από προσωπικό της Ύπατης Αρμοστείας αλλά και από το προσωπικό της ΥΠ.Υ.Τ (από το Τμήμα Πληροφοριών) για θέματα βούλησης ασύλου και ταυτόχρονα γίνεται μια αποτίμηση για τι ακριβώς θα τους παρασχεθεί από ρουχισμό, φαρμακευτικές προμήθειες κ.ο.κ. Ακολουθεί εκτενής έλεγχος από την Ελληνική Αστυνομία για τυχόν ύπαρξη μη αποδεκτών αντικειμένων που είτε φέρουν οι ίδιοι είτε βρίσκονται στα προσωπικά τους είδη. Η ΕΛ.ΑΣ προχωράει και στην χαρτογράφηση των στοιχείων τους σε ειδική ηλεκτρονική πλατφόρμα καθώς και στη λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων (EURODAC). Η FRONTEX και η EUROPOL διεξάγει τις Αφηνημερώσεις (Debriefing). Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας αυτής, αναλαμβάνει η Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης, όπου εκεί γίνεται και η πλήρη καταγραφή τους. Μέσα από τις προσωπικές τους συνεντεύξεις προκύπτουν πληροφορίες αν υπάγονται στη Διαδικασία Δουβλίνου, αν είναι ασυνόδευτοι ανήλικοι, θύματα σεξουαλικής βίας, μονογονεϊκές οικογένειες (ευάλωτες ομάδες) και γενικά συλλέγονται σημαντικές πληροφορίες που βοηθούν στην περαιτέρω διαχείριση των υποθέσεων τους. Καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας έχουν το δικαίωμα, αν πάσα στιγμή, να δηλώσουν την επιθυμία βούλησης ασύλου. Εκδίδονται οι «έξυπνες» ηλεκτρονικές ταυτότητες οι οποίες

φέρουν και τον Προσωρινό Αριθμό Ασφάλισης και Υγειονομικής Περιθαλψης Αλλοδαπού (Π.Α.Α.Υ.Π.Α.) σε όλους ανεξαιρέτως τους αιτούντες διεθνούς προστασίας, και ισχύουν μέχρι την εξέταση του αιτήματος τους. Η πιθανή απόρριψη της αίτησης ασύλου συνεπάγεται την αυτόματη απενεργοποίηση του Π.Α.Α.Υ.Π.Α. Από τις αποθήκες της Υπηρεσίας μας παρέχονται όλα τα είδη Πρώτης Ανάγκης (κουβέρτες, ρούχα, είδη προσωπικής υγιεινής) και το Τμήμα Στέγασης αναλαμβάνει να τους τοποθετήσει στους οικίσκους- τομείς σύμφωνα με την ομάδα στην οποία ανήκουν (γυναίκες, ανήλικοι, ΑμΕα). Στο διαδικαστικό κομμάτι που αφορά την εξέταση του αιτήματος τους για Διεθνή Προστασία έχουν δικαίωμα προσφυγής μέχρι Β΄ βαθμό, μετά οδηγούνται στα Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης Αλλοδαπών (ΠΡΟ.ΚΕ.Κ.Α) όπου εκεί emπίπτουν στην διαδικασία επιστροφής. Επίσης δεχόμαστε και κρατούμενους, κατόπιν σχετικής διαταγής, οι οποίοι προέρχονται και από το νησί της Ρόδου, οι οποίοι μεταφέρονται στο Κέντρο και ακολουθείται η ίδια διαδικασία διαχείρισης τους . Να σας επισημάνω εδώ ότι η πλειονότητα των ωφελούμενων είναι Παλαιστίνιοι, Σύριοι και Σομαλοί, με το 90% των ατόμων εντός της δομής να είναι είναι αραβόφωνοι.

ΕΡΩΤΗΣΗ 4: Έχετε υπηρεσιακή εμπειρία στη διαδικασία επανεισδοχής;

Βάσει της Δήλωσης Ε.Ε και Τουρκίας τον Μάρτιο του 2016 , η Τουρκία συμφώνησε να δεχθεί την επιστροφή όλων των μεταναστών που δεν χρήζουν διεθνούς προστασίας και να κάνει δεκτούς στο έδαφός της όλους τους παράτυπους μετανάστες που συλλαμβάνονται σε τουρκικά ύδατα καθώς επίσης για κάθε επιστροφή Σύρου στην Τουρκία από τα ελληνικά νησιά, θα επανεγκαθίσταται ένας άλλος Σύρος από την Τουρκία στην ΕΕ. Σε αυτήν την εκδοχή υπάγονται εκείνοι οι οποίοι δεν αιτήθηκαν Άσυλο και εκείνοι που απορρίφθηκε η αίτηση τους σε Β΄ βαθμό, οπότε μέσω των Προ.ΚΕ.Κ.Α θα εκτελούνταν οι επανεισδοχές και οι επιστροφές . Λόγω COVID πλέον δεν εκτελούνται . Επίσης μέσω Δ.Ο.Μ εκτελούνταν και εθελούσιες επιστροφές των αλλοδαπών με κάποια οικονομική ενίσχυση μέσω του προγράμματος αυτού. Τα νησιά πλέον έχουν αδειάσει.

ΕΡΩΤΗΣΗ 5: Με ποιους άλλους Σταθμούς/Τμήματα του Λιμενικού ή της ΕΛ.ΑΣ συνεργάζεστε για την παραλαβή προσφύγων/μεταναστών;

Συνεργαζόμαστε με το Λιμεναρχείο Λέρου, με το Αστυνομικό Τμήμα Λέρου, το Τμήμα Διαχείρισης Μετανάστευσης Λέρου που εδρεύει εντός του Κ.Υ.Τ, με την Β΄ Διεύθυνση Αστυνομίας Δωδεκανήσου, με την Α΄ Διεύθυνση Αστυνομίας Δωδεκανήσου καθώς και εξειδικευμένες Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας.

ΕΡΩΤΗΣΗ 6: Σε ποιο βαθμό νομίζετε ότι εξαρτάται το μεταναστευτικό πρόβλημα στην Ελλάδα από το επίπεδο των ελληνοτουρκικών σχέσεων ;

Σε πολύ μεγάλο βαθμό, διότι το 90% των λαθραία εισερχόμενων μεταναστών προέρχεται από την γείτονα χώρα. Η Τουρκία εκβιάζει όλη την Ε.Ε έχοντας στα χέρια της τόσο

λαό, εκμεταλλεύεται το μεταναστευτικό ζήτημα προς δικό της όφελος , με άλλα λόγια διακινεί μετανάστες στην Ευρώπη. Όταν ανέλαβα τον Απρίλιο του 2020, εντός της δομής υπήρχαν 2800 άτομα. Οι αποφάσεις της νέα κυβέρνησης (Π.Δ. 4/2020 15/1/2020) επέφεραν αποσυμφόρηση στις νησιωτικές δομές και ανακούφιση των τοπικών κοινωνιών, σύντομα, άμεσα και αποτελεσματικά. Επήλθε μείωση της τάξεως του 90%. Το συγκεκριμένο Κ.Υ.Τ της Λέρου προέβλεπε χωρητικότητα 800 ατόμων και αυτή τη στιγμή πλέον υπάρχουν 680 άτομα. Οι συνθήκες βελτιώθηκαν πάρα πολύ. Αυτή η βελτίωση θα συνεχιστεί με ουσιαστικές κινήσεις. Και στα πέντε νησιά που έχουν Κ.Υ.Τ., θα δημιουργηθούν νέες κλειστές ελεγχόμενες δομές, με δικαίωμα εξόδου. Οι μετανάστες θα κατέχουν κάρτα με βιομετρικά στοιχεία. Οι συνθήκες διαβίωσης θα είναι καλύτερες για όλους και επίσης οι διαδικασίες θα είναι ταχύτερες. Σε Ευρωπαϊκά πρότυπα οι εγκαταστάσεις με εστιατόρια, χώρους άθλησης, ψυχαγωγίας, ιατρεία και πολλά άλλα. Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης τους θα είναι εντός λίγων μηνών, θα κλείσουν τα ΠΡΟ.ΚΕ.Κ.Α και τα Κ.Υ.Τ και θα ενσωματωθούν στη νέα αυτή εξελιγμένη δομή. Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να αναφερθώ στην άψογη συνεργασία με όλους τους προϊστάμενους φορείς καθώς επίσης και με φορείς σε τοπικό επίπεδο αλλά και με συνεργαζόμενους φορείς και Υπηρεσίες που ασχολούνται με τη διαχείριση του μεταναστευτικού.

3. Συνεντεύξεις στελεχών Λιμενικού Σώματος-Ελληνικής Ακτοφυλακής

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΕΛΕΧΟΥΣ Α.Σ – ΕΛ.ΑΚΤ./ No 1

ΟΝΟΜ/ΜΟ: Γεώργιος Πρέντζας

ΒΑΘΜΟΣ: Πλωτάρχης Α.Σ

ΦΥΛΟ: Άρρεν

ΗΛΙΚΙΑ: 39

ΕΡΩΤΗΣΗ 1: Έχετε υπηρεσιακή ενασχόληση με το μεταναστευτικό σε νησιωτικές περιοχές; Αν ναι ποιές;

Ναι στην ευρύτερη περιοχή ευθύνης της Ρόδου και της Σύμης.

ΕΡΩΤΗΣΗ 2: Γνωρίζετε αν η Ρόδος αποτελεί βασικό ή δευτερεύοντα προορισμό για τις μεταναστευτικές ροές και γιατί;

Έως το 2019 αποτελούσε δευτερεύοντα προορισμό. Έπειτα από την παράνομη προσπάθεια εισβολής στα σύνορα του Έβρου τον Μάρτιο του 2020 και της περαιτέρω ενισχυμένης φρούρησης των θαλάσσιων συνόρων στο Ανατολικό Αιγαίο, σταδιακά η Ρόδος μετατρέπεται σε πρωτεύοντα προορισμό.

ΕΡΩΤΗΣΗ 3: Ποιες είναι οι ενέργειες της Υπηρεσίας σας κατά τον εντοπισμό των Π.Ε.Π; (τρόποι διαχείρισης, νομοθεσία, συνεργασία με ευρωπαϊκούς θεσμούς).

Οι ενέργειες της Υπηρεσίας μας συμμορφώνονται στην απόφαση εκδόθηκε τον Φεβρουαρίου 2020 από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου που αποδέχτηκε τις μαζικές επαναπροωθήσεις μεταναστών χωρίς την εξατομικευμένη εξέταση των φακέλων τους. Το Λιμενικό Σώμα, βαθειά προσηλωμένο στις Ευρωπαϊκές επιταγές και στους κανόνες του Διεθνούς Δικαίου, ενεργεί αποτελεσματικά και προασπίζει τα θαλάσσια σύνορα ενάντια στην λαθρομετανάστευση.

ΕΡΩΤΗΣΗ 4: Έχετε υπηρεσιακή εμπειρία στη διαδικασία επανεισδοχής;

Όχι.

ΕΡΩΤΗΣΗ 5: Ποιος είναι ο τρόπος διαχείρισης/αντιμετώπισης/υποδοχής των μεταναστευτικών ροών; (πρωτόκολλα, νομοθεσία)

Σας έχουν προαναφέρει οι συνάδελφοι τους επιχειρησιακούς τομείς και τους τομείς διαχείρισης που ακολουθεί η Υπηρεσία μας. Πάντως, από το 1989 που έκανε την εμφάνιση του το πρώτο φαινόμενο εισόδου λαθρομεταναστών, η χώρα αδυνατεί να βρει τον βηματισμό της

αναφορικά με τη δημιουργία κρατικών μηχανισμών ικανών να αντιμετωπίσουν και να διαχειριστούν τον κόσμο που καταφθάνει με οποιονδήποτε τρόπο.

ΕΡΩΤΗΣΗ 6: Με ποιους άλλους Σταθμούς/Τμήματα του Λιμενικού ή της ΕΛ.ΑΣ συνεργάζεστε για την παραλαβή προσφύγων/μεταναστών;

Στην εποχή του covid-19 δεν υπάρχει συνεργασία.

ΕΡΩΤΗΣΗ 7: Σε ποιο βαθμό νομίζετε ότι εξαρτάται το μεταναστευτικό πρόβλημα στην Ελλάδα από το επίπεδο των ελληνοτουρκικών σχέσεων ;

Το μεταναστευτικό εργαλείοποιείται επί τριάντα (30) συναπτά έτη , από την εποχή του Τουρκοκút Οζάλ και μετά. Αυτό γίνεται προκειμένου να διαρρήξει τον θεσμό του Schengen και στην μετά-Ερντογάν εποχή (από το 2002), σκοπό έχει να πλημμυρίσει την Ευρωπαϊκή Ένωση με μουσουλμάνους και δη με μέλη της Μουσουλμανικής Αδελφότητας. Σκοπός της Τουρκικής κυβέρνησης είναι να προκαλέσει τριγμούς στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα καθώς και να απολάβει γεωπολιτικά και οικονομικά οφέλη. Αυτό καταδεικνύεται από τον αριθμό εισερχομένων τα τελευταία δώδεκα (12) χρόνια, όπου υπηρετώ, εισέρχεται νεανικός και σφριγηλός πληθυσμός, κατά πλειονότητα άντρες, έχοντας ροπή προς την ενάσκηση των θρησκευτικών τους καθηκόντων. Πολλοί εξ αυτών έχουν επιδείξει ιδιαίτερες ικανότητες επιβίωσης κατά τις επιχειρήσεις της Υπηρεσίας μας, ικανότητες που παραπέμπουν σε στρατιωτική εκπαίδευση.

ΕΡΩΤΗΣΗ 8: Με ποιους ευρωπαϊκούς θεσμούς συνεργάζεται η Υπηρεσία σας και με ποιόν τρόπο;

Με τον Οργανισμό FRONTEX.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΕΛΕΧΟΥΣ Α.Σ – ΕΛ.ΑΚΤ./ No 2

ΟΝΟΜ/ΜΟ: Χαράλαμπος Γαρμπής

ΒΑΘΜΟΣ: Ανθυποπλοίαρχος Α.Σ (Προϊστάμενος Τομέα Ασφάλειας και Ανάκρισης και Τοπικός Συντονιστής αποστολών FRONTEX)

ΦΥΛΟ: Άρρεν

ΗΛΙΚΙΑ: 30

ΕΡΩΤΗΣΗ 1: Έχετε υπηρεσιακή ενασχόληση με το μεταναστευτικό σε νησιωτικές περιοχές; Αν ναι ποιές;

Η ενασχόληση μου με το μεταναστευτικό ξεκίνησε από το 2016 , έτος κατά το οποίο άρχισα υπηρετώ εδώ στο Κεντρικό Λιμεναρχείο Ρόδου με καθήκοντα στη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών καθώς και την ποινική δίωξη των συλληφθέντων διακινητών. Ο

Λιμενικός Σταθμός της Μεγίστης βρίσκεται υπό την αιγίδα του Κ.Λ/Χ Ρόδου, οπότε και σε εκείνη την περιοχή δραστηριοποιούμαι ,για την επιτήρηση και τον συντονισμό των επιχειρησιακών μέσων του οργανισμού Frontex.

ΕΡΩΤΗΣΗ 2: Γνωρίζετε αν η Ρόδος αποτελεί βασικό ή δευτερεύοντα προορισμό για τις μεταναστευτικές ροές και γιατί;

Αρχικά αποτελούσε δευτερεύοντα προορισμό, πλέον όμως έχει αλλάξει αυτή η θεώρηση. Το διάστημα 2014-2016 την μεγαλύτερη πίεση την δέχθηκαν τα νησιά του Βόρειου Αιγαίου (Λέσβος-Χίος-Σάμος) και τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου και συγκεκριμένα η Κως, η Λέρος και το Καστελλόριζο. Η Ρόδος ερχόταν σε δεύτερη φάση. Οι μαζικές ροές επέλεξαν το «φθηνότερο» δρομολόγιο συνήθως με πνευστό πλωτό μέσο και κατευθύνονταν στα νησιά με την μεγαλύτερη γεωγραφική εγγύτητα από την Τουρκία, έτσι η Λέσβος , η Χίος , η Σάμος, η Λέρος και το Καστελλόριζο ήταν στην «πρώτη» γραμμή. Μετά την ίδρυση των Κ.Υ.Τ , οι πρόσφυγες/μετανάστες κατευθύνονταν στα νησιά αυτά λόγω των δομών που υπήρχαν σε αυτά. Η Ρόδος αποτελούσε «ακριβό» προορισμό για τους μετανάστες, η προσέγγιση γινόταν με ιστιοφόρα ή θαλαμηγούς, με μικρό αριθμό μεταναστών αρχικά, ενώ στα προαναφερθέντα νησιά στοιβάζονταν πάρα πολλά άτομα σε πλαστικές λέμβους. Από το 2019 με την αλλαγή της κυβερνητικής πολιτικής, υφίσταται η τακτική της αποτροπής των λέμβων με μετανάστες. Η αυξημένη θαλάσσια επιτήρηση πλέον σε όλο το Αιγαίο, θωράκισε τα νησιά μας , οδήγησε στην μείωση του αριθμού των εισροών με αποτέλεσμα να μην υπάρχει κάπου ένα συγκεκριμένο τρωτό σημείο. Έτσι η διασπορά των εισροών έχει κοινό παρανομαστή και δεν επιφορτίζονται συγκεκριμένες περιοχές όπως εκείνη την περίοδο.

***ΕΡΩΤΗΣΗ 3¹⁴⁹: Ποιες είναι οι ενέργειες της Υπηρεσίας σας κατά τον εντοπισμό των Π.Ε.Π; (τρόποι διαχείρισης, νομοθεσία, συνεργασία με ευρωπαϊκούς θεσμούς).**

Οι ενέργειες μας χωρίζονται σε δύο τομείς, τον επιχειρησιακό τομέα και τον τομέα της διαχείρισης. Οι επιχειρησιακές μας ενέργειες αφορούν προγραμματισμένες περιπολίες με πλωτά μέσα αλλά και με χερσαίες περιπολίες με μέσα επιτήρησης (π.χ. θερμικές κάμερες, διόπτρες νυκτός). Ο εντοπισμός των μεταναστών γίνεται είτε στο πλαίσιο προγραμματισμένων περιπολιών, είτε έπειτα από τηλεφωνική ειδοποίηση στο κέντρο του Λιμεναρχείου ή της Άμεσης Δράσης της ΕΛ.ΑΣ. Άμεσα ανακαλούνται εκτάκτως όλα τα πληρώματα και σπεύδουν για τον εντοπισμό τους. Προτεραιότητα μας είναι η ανθρώπινη ζωή και η έγκαιρη και αποτελεσματικότερη διεξαγωγή της έρευνας και διάσωσης (Search And Rescue Operation).

* ¹⁴⁹Οι απαντήσεις στην ΕΡΩΤΗΣΗ : Ποιες είναι οι ενέργειες της Υπηρεσίας σας κατά τον εντοπισμό των Π.Ε.Π; (τρόποι διαχείρισης, νομοθεσία, συνεργασία με ευρωπαϊκούς θεσμούς) στις συνεντεύξεις των στελεχών που ακολουθούν (Συνέντευξη στελέχους Α.Σ-ΕΛ.ΑΚΤ/ Νο 3 και Συνέντευξη στελέχους Α.Σ-ΕΛ.ΑΚΤ/ Νο 5), είναι πανομοιότυπες. Χρησιμοποιήθηκε η απάντηση του Ανθυποπλοιάρχου Α.Σ Γαρμπή Χαράλαμπου, καθότι ενεργούν με τον ίδιο τρόπο και ακολουθούν την ίδια διαδικασία.

Κατά το διάστημα της έκρηξης των προσφυγικών ροών για την αποτελεσματικότερη διαχείριση και εντοπισμό τους, ενεργοποιήθηκε η επιχείρηση ταχείας επέμβασης POSEIDON για τη φύλαξη των θαλάσσιων ελληνικών συνόρων (έναρξη Δεκέμβριος 2015 όπου αντικατέστησε την Κοινή Επιχείρηση POSEIDON 2011). Παρείχε στην Ελλάδα τεχνική βοήθεια, με την συμμετοχή της Frontex, αποστέλλοντας επιπρόσθετα αποσπασμένα επιχειρησιακά μέσα από τα κράτη-μέλη για την Ελλάδα. Η Frontex, ως ο άμεσα συνεργαζόμενος ευρωπαϊκός θεσμός, δραστηριοποιείται στην επιτήρηση (Border surveillance) και όχι στην επιβολή του νόμου (Law enforcement). Η παρουσία της Frontex στο Αιγαίο στο πλαίσιο της επιχείρησης ΠΟΣΕΙΔΩΝ, είναι ιδιαίτερα σημαντική για την αντιμετώπιση των μεταναστευτικών ροών, υπογραμμίζοντας το γεγονός ότι τα θαλάσσια σύνορα της Ελλάδας στο Αιγαίο, είναι ταυτόχρονα και Ευρωπαϊκά σύνορα. Με την πάροδο των ετών ενισχύεται όλο και περισσότερο η δράση του Λ.Σ –ΕΛ.ΑΚΤ, τόσο στην εξειδίκευση του προσωπικού όσο και στην απόκτηση σύγχρονων επιχειρησιακών μέσων, για την δραστικότερη θαλάσσια επιτήρηση και τη μείωση μεταναστευτικών ροών. Ιδιαίτερως τα δύο τελευταία χρόνια, έχει στόχο τον έγκαιρο εντοπισμό των λέμβων εντός των Τουρκικών χωρικών υδάτων και την άμεση ειδοποίηση των αντίστοιχων Λιμενικών Αρχών προκειμένου να επιληφθούν και να αποτραπεί η είσοδος τους σε ελληνικά χωρικά ύδατα. Το τελευταίο τρίμηνο του τρέχοντος έτους υπάρχει παρουσία της Frontex στο Καστελλόριζο, όπου περιπολεί μαζί με σκάφη του Λ.Σ – ΕΛ.ΑΚΤ σκάφος της Κροατικής Ακτοφυλακής. Στη Ρόδο, στον Κρατικό Αερολιμένα «Διαγόρας», έχει τη βάση του αεροσκάφος της Λετονικής Συνοριοφυλακής, καθώς στον λιμένα της Ρόδου υπάρχουν Π.Α.Θ (πλωτά ανοικτής θαλάσσης) Γαλλικών Τελωνειακών Αρχών.

Αναφορικά με τον τομέα διαχείριση τους, ακολουθείται η εξής διαδικασία: Σύλληψη σύμφωνα με τον Ν.3386/2005 για παράνομη είσοδο στη χώρα, ενημέρωση του Εισαγγελέα, αποχή από την ποινική δίωξη και παράδοση στο αρμόδιο τμήμα της Ελληνικής Αστυνομίας. Από την συγκεκριμένη διαδικασία διαχείρισης εξαιρούνται οι συλληφθέντες διακινητές διότι εμπίπτουν στο αρ.83 του Ν.3386/2005 και συλλαμβάνονται για κακούργημα, ήτοι, διευκόλυνση παράνομης εισόδου υπηκόων Τρίτων Χωρών κατά παράβαση του Ν.4251/2014. Παραπέμπονται με αυτόφωρη διαδικασία στον Εισαγγελέα, έπειτα στον Ανακριτή και μετά το πέρας της απολογίας αποφασίζεται η επιβολή περιοριστικών όρων ή η προφυλάκιση τους έως την εκδίκαση της υπόθεσης. Τα παράνομα εισερχόμενα πρόσωπα μετά την αποχή της ποινικής δίωξης παραδίδονται στο Τμήμα Διαχείρισης Μετανάστευσης της Ελληνικής Αστυνομίας, για την διοικητική τους διαχείριση και για τυχόν αίτησης βούλησης Διεθνούς Προστασίας. Σε περίπτωση εξακρίβωσης ευάλωτων ομάδων (ασυνόδευτοι ανήλικοι, εγκυμονούσες), ενημερώνεται η αρμόδια Αστυνομική Αρχή, για τις περαιτέρω ενέργειες. Κατά την σύλληψή των Π.Ε.Π, γίνεται η καταγραφή των στοιχείων τους, λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων και

έλεγχος στη βάση δεδομένων S.I.S II (Second generation Schengen Information System). Οι κάτοχοι διαβατηρίων ελέγχονται σύμφωνα με τα φερόμενα στοιχεία, ενώ για τους υπόλοιπους, η καταχώρηση των στοιχείων γίνεται κατά δήλωσή τους. Με την εμφάνιση του covid-19, η διαχείριση των ροών έχει δυσκολέψει. Λαμβάνονται μέτρα προστασίας για τη μη εξάπλωση της νόσου καθώς όλοι οι νεοεισερχόμενοι μετανάστες, υποβάλλονται σε τεστ ανίχνευσης του ιού. Μεταφέρονται σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους προσωρινής παραμονής, στο πλαίσιο παρέλευσης του απαιτούμενο χρονικού ορίου των δεκατεσσάρων ημερών. Μετά την καραντίνα ακολουθεί η διοικητική τους διαχείριση όπως σας προανέφερα.

ΕΡΩΤΗΣΗ 4: Έχετε υπηρεσιακή εμπειρία στη διαδικασία επανεισδοχής;

Όχι.

ΕΡΩΤΗΣΗ 5: Με ποιους άλλους Σταθμούς/Τμήματα του Λιμενικού ή της ΕΛ.ΑΣ συνεργάζεστε για την παραλαβή προσφύγων/μεταναστών;

Οι Λιμενικοί Σταθμοί που υπάρχουν στο Κ.Λ/Χ Ρόδου είναι της Χάλκης, Τήλου και Μεγίστης, επομένως οποιοδήποτε περιστατικό λαμβάνει χώρα σε αυτά τα νησιά άπτεται των αρμοδιοτήτων μας για επιχειρησιακό συντονισμό. Επίσης υπάρχει συνεργασία με το Λιμεναρχείο Σύμης για περιπολίες λόγω της κοινής θαλάσσιας περιοχής Βορειοδυτικά του νησιού, αλλά και για την μεταγωγή και προσαγωγή συλληφθέντων διακινητών στον Εισαγγελέα Ρόδου. Στενή και αγαστή συνεργασία υπάρχει με την Ελληνική Αστυνομία και το Τμήμα Διαχείρισης Μετανάστευσης για την παραλαβή και την μετέπειτα διοικητική διαχείριση των μεταναστών αλλά και για τις ενέργειες που αφορούν τις ευάλωτες ομάδες. Συνεργασία υπάρχει επίσης και με το Γραφείο Εγκληματολογικών Ερευνών της ΕΛ.ΑΣ για την καταγραφή των στοιχείων τους και την λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων.

ΕΡΩΤΗΣΗ 6: Σε ποιο βαθμό νομίζετε ότι εξαρτάται το μεταναστευτικό πρόβλημα στην Ελλάδα από το επίπεδο των ελληνοτουρκικών σχέσεων;

Σε πολιτικό επίπεδο, σε περιόδους έντασης των Ελληνοτουρκικών σχέσεων, παρατηρείται αύξηση των μεταναστευτικών ροών. Από μαρτυρίες και καταθέσεις μεταναστών, έχει διαπιστωθεί ότι υπάρχει συνεργασία των κυκλωμάτων διακίνησης με τις Τουρκικές Αρχές. Το μεταναστευτικό εργαλειοποιείται από την γείτονα χώρα και σε περιόδους όξυνσης των σχέσεων, διευκολύνεται η έξοδος τους από την Τουρκία, με σκοπό την αποσταθεροποίηση της Ελλάδας. Σε τοπικό επίπεδο τώρα, γίνεται προσπάθεια να καλλιεργηθεί η συνεργασία στο θαλάσσιο πεδίο δράσης μεταξύ των Λιμενικών Αρχών των δύο χωρών.

ΕΡΩΤΗΣΗ 7: Έχετε αντιμετωπίσει περιστατικά διάσωσης στη νήσο Ρόδο; Αν ναι ποια είναι αυτά;

Δυστυχώς ναι. Τα κυκλώματα διακίνησης μεταναστών από Τουρκία προς την Ελλάδα δεν διστάζουν να επιβιβάσουν υπεράριθμους μετανάστες σε λέμβους χωρίς τις απαραίτητες

προδιαγραφές, χρησιμοποιώντας ως κυβερνήτες άτομα με ελλειπείς ναυτικές δεξιότητες. Επίσης δεν διστάζουν να τους προωθήσουν ακόμη και με δυσμενείς καιρικές συνθήκες, με αποτέλεσμα να έχουν σημειωθεί και στη Ρόδο περιστατικά ναυαγίων και ανθρώπων στη θάλασσα. Το πιο πρόσφατο περιστατικό έρευνας και διάσωσης από ναυάγιο που κληθήκαμε να διαχειριστούμε, είναι αυτό που έλαβε χώρα στη θαλάσσια περιοχή μεταξύ Καρπάθου και Χάλκης, στις 25-8-2020, όπου διασώθηκαν 72 άτομα. Επίσης και το ναυάγιο τέλη Νοεμβρίου σε θαλάσσια περιοχή της πόλεως όπου είχαμε και μια απώλεια ανθρώπινης ζωής.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΕΛΕΧΟΥΣ Λ.Σ – ΕΛ.ΑΚΤ./ Νο3

ΟΝΟΜ/ΜΟ: Φωτεινή-Ευτυχία Αμηνά

ΒΑΘΜΟΣ: Ανθυποπλοίαρχος Λ.Σ (Διοικήτρια Λιμενικής Αστυνομίας)

ΦΥΛΟ: Θήλυ

ΗΛΙΚΙΑ: 31

ΕΡΩΤΗΣΗ 1: Έχετε υπηρεσιακή ενασχόληση με το μεταναστευτικό σε νησιωτικές περιοχές; Αν ναι ποιές;

Από τον Μάρτιο του 2017 που βρίσκομαι στη Ρόδο και υπηρετώ στο Κεντρικό Λιμεναρχείο Ρόδου ασχολήθηκα με τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών καθώς και την ποινική δίωξη των συλληφθέντων διακινητών.

ΕΡΩΤΗΣΗ 2: Γνωρίζετε αν η Ρόδος αποτελεί βασικό ή δευτερεύοντα προορισμό για τις μεταναστευτικές ροές και γιατί;

Κατά τη δική μου γνώμη η Ρόδος αποτελεί βασικό προορισμό, βρίσκεται σε στρατηγική θέση στο Αιγαίο και αποτελεί σημαντικό σημείο διέλευσης μεταναστών ακόμη και ως μεταβατικός προορισμός.

ΕΡΩΤΗΣΗ 3: Ποιες είναι οι ενέργειες της Υπηρεσίας σας κατά τον εντοπισμό των Π.Ε.Π; (τρόποι διαχείρισης, νομοθεσία, συνεργασία με ευρωπαϊκούς θεσμούς).

Οι ενέργειες μας χωρίζονται σε δύο τομείς, τον επιχειρησιακό τομέα και τον τομέα της διαχείρισης. Οι επιχειρησιακές μας ενέργειες αφορούν προγραμματισμένες περιπολίες με πλωτά μέσα αλλά και με χερσαίες περιπολίες με μέσα επιτήρησης (π.χ. θερμικές κάμερες, διόπτρες νυκτός). Ο εντοπισμός των μεταναστών γίνεται είτε στο πλαίσιο προγραμματισμένων περιπολιών, είτε έπειτα από τηλεφωνική ειδοποίηση στο κέντρο του Λιμεναρχείου ή της Άμεσης Δράσης της ΕΛ.ΑΣ. Άμεσα ανακαλούνται εκτάκτως όλα τα πληρώματα και σπεύδουν για τον εντοπισμό τους. Προτεραιότητα μας είναι η ανθρώπινη ζωή και η έγκαιρη και αποτελεσματικότερη διεξαγωγή της έρευνας και διάσωσης (Search And Rescue Operation).

Κατά το διάστημα της έκρηξης των προσφυγικών ροών για την αποτελεσματικότερη διαχείριση και εντοπισμό τους, ενεργοποιήθηκε η επιχείρηση ταχείας επέμβασης POSEIDON για τη φύλαξη των θαλάσσιων ελληνικών συνόρων (έναρξη Δεκέμβριος 2015 όπου αντικατέστησε την Κοινή Επιχείρηση POSEIDON 2011). Παρείχε στην Ελλάδα τεχνική βοήθεια, με την συμμετοχή της Frontex, αποστέλλοντας επιπρόσθετα αποσπασμένα επιχειρησιακά μέσα από τα κράτη-μέλη για την Ελλάδα. Η Frontex, ως ο άμεσα συνεργαζόμενος ευρωπαϊκός θεσμός, δραστηριοποιείται στην επιτήρηση (Border surveillance) και όχι στην επιβολή του νόμου (Law enforcement). Η παρουσία της Frontex στο Αιγαίο στο πλαίσιο της επιχείρησης ΠΟΣΕΙΔΩΝ, είναι ιδιαίτερα σημαντική για την αντιμετώπιση των μεταναστευτικών ροών, υπογραμμίζοντας το γεγονός ότι τα θαλάσσια σύνορα της Ελλάδας στο Αιγαίο, είναι ταυτόχρονα και Ευρωπαϊκά σύνορα. Με την πάροδο των ετών ενισχύεται όλο και περισσότερο η δράση του Λ.Σ –ΕΛ.ΑΚΤ, τόσο στην εξειδίκευση του προσωπικού όσο και στην απόκτηση σύγχρονων επιχειρησιακών μέσων, για την δραστικότερη θαλάσσια επιτήρηση και τη μείωση μεταναστευτικών ροών. Ιδιαίτερως τα δύο τελευταία χρόνια, έχει στόχο τον έγκαιρο εντοπισμό των λέμβων εντός των Τουρκικών χωρικών υδάτων και την άμεση ειδοποίηση των αντίστοιχων Λιμενικών Αρχών προκειμένου να επιληφθούν και να αποτραπεί η είσοδος τους σε ελληνικά χωρικά ύδατα. Το τελευταίο τρίμηνο του τρέχοντος έτους υπάρχει παρουσία της Frontex στο Καστελλόριζο, όπου περιπολεί μαζί με σκάφη του Λ.Σ – ΕΛ.ΑΚΤ σκάφος της Κροατικής Ακτοφυλακής. Στη Ρόδο, στον Κρατικό Αερολιμένα «Διαγόρας», έχει τη βάση του αεροσκάφος της Λετονικής Συνοριοφυλακής, καθώς στον λιμένα της Ρόδου υπάρχουν Π.Α.Θ (πλωτά ανοικτής θαλάσσης) Γαλλικών Τελωνειακών Αρχών.

Αναφορικά με τον τομέα διαχείριση τους, ακολουθείται η εξής διαδικασία: Σύλληψη σύμφωνα με τον Ν.3386/2005 για παράνομη είσοδο στη χώρα, ενημέρωση του Εισαγγελέα, αποχή από την ποινική δίωξη και παράδοση στο αρμόδιο τμήμα της Ελληνικής Αστυνομίας. Από την συγκεκριμένη διαδικασία διαχείρισης εξαιρούνται οι συλληφθέντες διακινητές διότι εμπίπτουν στο αρ.83 του Ν.3386/2005 και συλλαμβάνονται για κακούργημα, ήτοι, διευκόλυνση παράνομης εισόδου υπηκόων Τρίτων Χωρών κατά παράβαση του Ν.4251/2014. Παραπέμπονται με αυτόφωρη διαδικασία στον Εισαγγελέα, έπειτα στον Ανακριτή και μετά το πέρας της απολογίας αποφασίζεται η επιβολή περιοριστικών όρων ή η προφυλάκιση τους έως την εκδίκαση της υπόθεσης. Τα παράνομα εισερχόμενα πρόσωπα μετά την αποχή της ποινικής δίωξης παραδίδονται στο Τμήμα Διαχείρισης Μετανάστευσης της Ελληνικής Αστυνομίας, για την διοικητική τους διαχείριση και για τυχόν αίτησης βούλησης Διεθνούς Προστασίας. Σε περίπτωση εξακρίβωσης ευάλωτων ομάδων (ασυνόδευτοι ανήλικοι, εγκυμονούσες), ενημερώνεται η αρμόδια Αστυνομική Αρχή, για τις περαιτέρω ενέργειες. Κατά την σύλληψή των Π.Ε.Π, γίνεται η καταγραφή των στοιχείών τους, λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων και

έλεγχος στη βάση δεδομένων S.I.SII (Second generation Schengen Information System). Οι κάτοχοι διαβατηρίων ελέγχονται σύμφωνα με τα φερόμενα στοιχεία, ενώ για τους υπόλοιπους, η καταχώρηση των στοιχείων γίνεται κατά δήλωσή τους. Με την εμφάνιση του covid-19, η διαχείριση των ροών έχει δυσκολέψει. Λαμβάνονται μέτρα προστασίας για τη μη εξάπλωση της νόσου καθώς όλοι οι νεοεισερχόμενοι μετανάστες, υποβάλλονται σε τεστ ανίχνευσης του ιού. Μεταφέρονται σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους προσωρινής παραμονής, στο πλαίσιο παρέλευσης του απαιτούμενο χρονικού ορίου των δεκατεσσάρων ημερών. Μετά την καραντίνα ακολουθεί η διοικητική τους διαχείριση.

ΕΡΩΤΗΣΗ 4: Έχετε υπηρεσιακή εμπειρία στη διαδικασία επανεισδοχής;

Όχι.

ΕΡΩΤΗΣΗ 5: Με ποιους άλλους Σταθμούς/Τμήματα του Λιμενικού ή της ΕΛ.ΑΣ συνεργάζεστε για την παραλαβή προσφύγων/μεταναστών;

Συνεργαζόμαστε με τους Λιμενικούς Σταθμούς της Χάλκης, Τήλου και Μεγίστης. Επίσης υπάρχει άμεση συνεργασία με το Λιμεναρχείο Σύμης καθώς και με το Τμήμα Διαχείρισης Μετανάστευσης Ρόδου για την παράδοση –παραλαβή των μεταναστών. Επίσης συνεργαζόμαστε και με τα Αστυνομικά τμήματα της Ιαλυσού, Αρχαγγέλου για ανάλογα περιστατικά.

ΕΡΩΤΗΣΗ 6: Σε ποιο βαθμό νομίζετε ότι εξαρτάται το μεταναστευτικό πρόβλημα στην Ελλάδα από το επίπεδο των ελληνοτουρκικών σχέσεων;

Εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό. Το μεταναστευτικό ζήτημα χρησιμοποιείται ως εργαλείο πίεσης από πλευράς Τουρκίας, για την εξυπηρέτηση συμφερόντων της, εν γένει για να ασκεί πίεση προς την Ευρωπαϊκή Ένωση. Έτσι το status των Ελληνοτουρκικών σχέσεων, επηρεάζει άμεσα την εξέλιξη των μεταναστευτικών πιέσεων προς την Ελλάδα σε χερσαία αλλά και στα θαλάσσια σημεία εισόδου προς την χώρα μας.

ΕΡΩΤΗΣΗ 7: Με ποιους ευρωπαϊκούς θεσμούς συνεργάζεται η Υπηρεσία σας και με ποιόν τρόπο;

Συνεργαζόμαστε με τον Οργανισμό Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής με αποστολή πλωτών και εναέριων μέσων και συνδέσμων που τα στελεχώνουν.

***ΕΡΩΤΗΣΗ 8¹⁵⁰:** Έχετε αντιμετωπίσει περιστατικά διάσωσης στη νήσο Ρόδο; Αν ναι ποια είναι αυτά;

¹⁵⁰Η απάντηση στην ΕΡΩΤΗΣΗ: Έχετε αντιμετωπίσει περιστατικά διάσωσης στη νήσο Ρόδο; Αν ναι ποια είναι αυτά; είναι πανομοιότυπη με την απάντηση στην συνέντευξη του Ανθυποπλοίαρχου Ποριώτη Ελευθέριου (Συνέντευξη στελέχους Α.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ/ Νο 5). Δόθηκαν από κοινού οι ίδιες απαντήσεις και μου παρείχαν τις ίδιες πληροφορίες.

Το πρόσφατο ναυάγιο στα τέλη Αυγούστου, στη θαλάσσια περιοχή βόρεια της νήσου Καρπάθου που έλαβε χώρα απογευματινές ώρες. Κατόπιν ενημέρωσης της Υπηρεσίας μας από το Ενιαίο Κέντρο Συντονισμού και Έρευνας (ΕΚΣΕΔ) για σκάφος το οποίο βρίσκεται σε δυσχερή θέση στην περιοχή βόρεια της Καρπάθου, απέπλευσαν άμεσα σκάφη και από Ρόδο και Χάλκη στην θαλάσσια περιοχή. Εκεί εντοπίστηκε ένα ημιβυθισμένο θαλαμηγό σκάφος με εμφανή εισροή υδάτων και με ικανό αριθμό ατόμων τα οποία δεν έφεραν σωσίβιο. Στην συγκεκριμένη περιοχή έσπευσαν επίσης ελικόπτερο « Super Puma» της Πολεμικής Αεροπορίας, σκάφος του Πολεμικού Ναυτικού καθώς επίσης και εμπορικά πλοία για συνδρομή και περισυλλογή ατόμων που βρίσκονται στη θάλασσα. Περισυλλέγησαν εβδομήντα δύο (72) άτομα και μεταφέρθηκαν σε κατάλυμα εντός πόλεως για να υποβληθούν σε υγειονομικό έλεγχο covid-19 από κλιμάκιο του ΕΟΔΥ , καθώς και άλλοι πέντε (05) διασωθέντες που μεταφέρθηκαν με ελικόπτερο « Super Puma» από την Κάρπαθο στη Ρόδο. Από μαρτυρικές καταθέσεις των διασωθέντων προέκυψε ότι οι παράτυποι μετανάστες είχαν ξεκινήσει από τα Τουρκικά παράλια με προορισμό την Ιταλία διασχίζοντας την ελληνική επικράτεια. Ανάμεσα στο σύνολο των ατόμων που διασώθηκαν, αναγνωρίστηκαν και οι διακινητές. Αυτοί ήταν που μερίμνησαν για την μεταφορά των μεταναστών αλλά και για την διακυβέρνηση του σκάφους. Για τους συγκεκριμένους ακολουθήθηκε η ποινική διαδικασία.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΕΛΕΧΟΥΣ Α.Σ – ΕΛ.ΑΚΤ./No 4

ΟΝΟΜ/ΜΟ: **Δημήτριος Σπανός**

ΒΑΘΜΟΣ: **Ανθυποπλοίαρχος Α.Σ (Κυβερνήτης περιπολικών σκαφών Α.Σ – ΕΛ.ΑΚΤ.)**

ΦΥΛΟ: **Άρρεν**

ΗΛΙΚΙΑ: **36**

ΕΡΩΤΗΣΗ 1: Έχετε υπηρεσιακή ενασχόληση με το μεταναστευτικό σε νησιωτικές περιοχές; Αν ναι ποιές;

Έχω τέσσερα (04) χρόνια τουλάχιστον υπηρεσιακή ενασχόληση στο Αιγαίο, στα σύνορα της παραμεθορίου, στο Φαρμακονήσι, στην Κάλυμνο, στην περιοχή των Ιμίων και φυσικά στην Κω και στη Ρόδο.

ΕΡΩΤΗΣΗ 2: Γνωρίζετε αν η Ρόδος αποτελεί βασικό ή δευτερεύοντα προορισμό για τις μεταναστευτικές ροές και γιατί;

Η Ρόδος αποτελούσε δευτερεύοντα προορισμό για τις μεταναστευτικές ροές λόγω της μεγάλης απόστασης από τα Τουρκικά παράλια. Επιλέγουν συντομότερους θαλάσσιους διαδρόμους προσέγγισης για να περάσουν σε ευρωπαϊκό έδαφος. Για τον λόγο αυτό π.χ. η Σάμος και η Κως δέχθηκαν μαζικά μεταναστευτικές ροές καθημερινά και ακατάπαυστα. Η

Ρόδος σαν προορισμός, ερχόταν σε δεύτερη μοίρα. Βέβαια αυτό, την τελευταία διετία έχει μετατραπεί καθότι επήλθαν αλλαγές στο *modus operandi* στο Αιγαίο. Πλέον έχουν «σφραγιστεί» τα παράλια με εντατικότερες θαλάσσιες επιτηρήσεις και αυτό αποτρέπει την προσέγγιση σε μεγάλο βαθμό αλλά ταυτοχρόνως οι πιθανότητες να βγουν μετανάστες στα ελληνικά παράλια ισομοιράζονται σε όλα τα νησιά που βρίσκονται έναντι των τουρκικών ακτών. Πιο συγκεκριμένα τώρα, ο στόχος των μεταναστών είναι να φτάσουν Ιταλία. Έτσι προσπαθούν με θαλαμηγούς να περάσουν είτε βόρεια της Ρόδου μεταξύ Τήλου και Χάλκης, είτε από το Καρπάθιο πέλαγος. Αυτή είναι η πιο σύντομη μεταναστευτική πορεία προς τις Ιταλικές ακτές, επιλέγοντας άλλο δρομολόγιο θα καθυστερούσαν αρκετά και ο κίνδυνος παραμονής τους στη θάλασσα, θα μεγάλωνε.

ΕΡΩΤΗΣΗ 3: Έχετε υπηρεσιακή εμπειρία στη διαδικασία επιστροφών;

Στο διάστημα μεταξύ 2016-2018 υπήρχε οργανωμένη επιχείρηση επιστροφής μεταναστών με αφετηρία τη νήσο Κω. Η επιχείρηση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Συμφώνου μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, όπου έλαβα μέρος σε μέτρα που είχαν διαταχθεί, σε συνεργασία με την Ελληνική Αστυνομία, συνοδεύσαμε συμβατικό καράβι το οποίο μετέφερε ικανό αριθμό μεταναστών από το Κ.Υ.Τ. Κω προς την Τουρκία.

ΕΡΩΤΗΣΗ 4: Ποιος είναι ο τρόπος διαχείρισης/αντιμετώπισης/υποδοχής των μεταναστευτικών ροών; (πρωτόκολλα, νομοθεσία)

Από τη στιγμή που λάβουμε σήμα για ανθρώπους στη θάλασσα, βγαίνει το πλωτό της περιπολίας ή της επιφυλακής. Οι ενέργειες μας διαφοροποιούνται αν είναι εντός ελληνικών χωρικών υδάτων ή αν βρίσκονται εντός χωρικών υδάτων της Τουρκίας. Αν βρίσκονται εντός τουρκικών χωρικών υδάτων, το σκάφος μας μεταβαίνει στην οριογραμμή και ενημερώνουμε την Τουρκική ακτοφυλακή να αναλάβει το περιστατικό. Αν βρίσκονται σε δικά μας χωρικά ύδατα προχωράμε σε περισυλλογή των ατόμων και μεταφορά τους στην στεριά για να ακολουθήσει η διαδικασία διαχείρισής τους. Κατά το διάστημα που μεσολαβεί έως ότου αποβιβαστούν στη στεριά, με κατάλληλους χειρισμούς, εξακριβώνεται η ύπαρξη ή μη διακινητών καθώς και το σε ποιες εθνικότητες ανήκουν οι διασωθέντες. Η πρακτική αυτή διευκολύνει την περαιτέρω διαχείριση τους. Ο διαχωρισμός των εθνικοτήτων τους είναι σημαντικός, διότι αποφεύγεται κατά πολύ η ύπαρξη διαμαχιών μεταξύ τους. Το αποτέλεσμα της μίξης των εθνικοτήτων το βλέπουμε ενίοτε στις ταραχές εντός των Κ.Υ.Τ. Άτομα με διαφορετική κουλτούρα, γλώσσα, θρησκεία που τοποθετούνται μαζί, δεν έχουν πάντα φιλικές και ειρηνικές σχέσεις.

ΕΡΩΤΗΣΗ 5: Με ποιους άλλους Σταθμούς/Τμήματα του Λιμενικού ή της ΕΛ.ΑΣ συνεργάζεστε για την παραλαβή προσφύγων/μεταναστών;

Πέραν των πληροφοριών που σας διατύπωσαν οι συνάδελφοι, υπάρχει συνεργασία με τον Στρατό Ξηράς και με το Πολεμικό Ναυτικό. Επικοινωνία με τα εκάστοτε παρατηρητήρια για στόχους στη θάλασσα. Συνεργασία φυσικά υπάρχει και με την Ελληνική Αστυνομία για τη χερσαία επιτήρηση. Γενικά η επικοινωνία μεταξύ Αθήνας και Αγκυρας δεν παύει ποτέ, υπάρχει πάντα για υπηρεσιακούς λόγους ανεξαρτήτως των πολιτικών συγκυριών.

ΕΡΩΤΗΣΗ 6: Σε ποιο βαθμό νομίζετε ότι εξαρτάται το μεταναστευτικό πρόβλημα στην Ελλάδα από το επίπεδο των ελληνοτουρκικών σχέσεων ;

Η Τουρκία εργαλειοποιεί το μεταναστευτικό ζήτημα και το κάνει μοχλό πίεσης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτή η πίεση αποφέρει τεράστια οφέλη στην γείτονα χώρα. Για παράδειγμα , προσφάτως ο βασιλιάς της Ιορδανίας Αμπντάλα ο Β΄ επέκρινε τις απειλές του Τούρκου Προέδρου Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν να ανοίξει τις πύλες για τους μετανάστες προς την Ευρώπη. Αυτή η απειλή είχε σκοπό να λάβουν περισσότερη οικονομική βοήθεια για τους πρόσφυγες που κατοικούν στην Τουρκία. Η Ιορδανία το ότι δεν απειλεί την Ευρώπη με πρόσφυγες έγκειται στο γεγονός ότι πιστεύουν ότι αυτή είναι μια ευθύνη που πρέπει να αναλάβει η ίδια η χώρα. Οι ευρωπαϊκές χώρες δεν παρείχαν επαρκή υποστήριξη στην Ιορδανία στην προσπάθεια να φιλοξενήσουν τους Σύριους πρόσφυγες, οι οποίοι αποτελούν το ένα πέμπτο του πληθυσμού της Ιορδανίας. Αυτές οι δηλώσεις του Βασιλιά της Ιορδανίας μας δείχνουν ξεκάθαρα τη γεωπολιτική σημασία του κατέχει η Τουρκία. Οι μετανάστες κατά το ταξίδι τους προς τη Δύση διαμοιράζονται στις χώρες που διαβαίνουν, ανάλογα με την οικονομική τους δυνατότητα. Αυτοί που επιλέγουν να περάσουν τη θάλασσα είναι οι πιο εύποροι οικονομικά. Χρειάζονται αρκετά χρήματα για αυτή την διαδικασία. Αρκετοί βέβαια έχουν μείνει στην Τουρκία και εργάζονται εκεί. Ο βασικός τους προορισμός βέβαια, είναι οι πλούσιες χώρες του Βορρά. Γνωρίζουν καλά την οικονομική κατάσταση της Ελλάδας γι' αυτό και είναι μια χώρα διαμετακόμισης για αυτούς. Υπάρχουν βέβαια και εκείνοι που θέλουν να έρθουν για να μπουν στη διαδικασία του Αιτούντα Διεθνή Προστασίας, μέσω των Κ.Υ.Τ, αλλά είναι και εκείνοι που στόχος τους είναι η κεντρική και βόρεια Ευρώπη και σε αυτή την κατηγορία ανήκουν οι περισσότεροι .

ΕΡΩΤΗΣΗ 7: Με ποιους ευρωπαϊκούς θεσμούς συνεργάζεται η Υπηρεσία σας και με ποιόν τρόπο;

Με την Frontex, εκτελώντας από κοινού διακρατικές περιπολίες στην περιοχή.

ΕΡΩΤΗΣΗ 8: Έχετε αντιμετωπίσει περιστατικά διάσωσης στη νήσο Ρόδο; Αν ναι ποια είναι αυτά;

Το πρόσφατο ναυάγιο στην περιοχή μεταξύ Καρπάθου και Χάλκης με ικανό αριθμό διασωθέντων, καθώς και το ναυάγιο τέλη Νοεμβρίου σε παραλιακή περιοχή πλησίον της πόλεως.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΕΛΕΧΟΥΣ Α.Σ – ΕΛ.ΑΚΤ./No 5

ΟΝΟΜ/ΜΟ: **Ελευθέριος Ποριώτης**

ΒΑΘΜΟΣ: **Ανθυποπλοίαρχος Α.Σ**

ΦΥΛΟ: **Άρρεν**

ΗΛΙΚΙΑ: **31**

ΕΡΩΤΗΣΗ 1: Έχετε υπηρεσιακή ενασχόληση με το μεταναστευτικό σε νησιωτικές περιοχές; Αν ναι ποιές;

Πρώτη επαφή με το μεταναστευτικό φαινόμενο ήταν εδώ στη Ρόδο.

ΕΡΩΤΗΣΗ 2: Γνωρίζετε αν η Ρόδος αποτελεί βασικό ή δευτερεύοντα προορισμό για τις μεταναστευτικές ροές και γιατί;

Η Ρόδος αποτελεί έναν από τους βασικούς προορισμούς των μεταναστών πλέον και αυτό οφείλεται στο μέγεθος της ακτογραμμής της νήσου, στην μικρή απόσταση από τα παράλια της Τουρκίας αλλά και στην εύκολη προσβασιμότητα του νησιού.

ΕΡΩΤΗΣΗ 3: Ποιες είναι οι ενέργειες της Υπηρεσίας σας κατά τον εντοπισμό των Π.Ε.Π; (τρόποι διαχείρισης, νομοθεσία, συνεργασία με ευρωπαϊκούς θεσμούς).

Οι ενέργειες μας χωρίζονται σε δύο τομείς, τον επιχειρησιακό τομέα και τον τομέα της διαχείρισης. Οι επιχειρησιακές μας ενέργειες αφορούν προγραμματισμένες περιπολίες με πλωτά μέσα αλλά και με χερσαίες περιπολίες με μέσα επιτήρησης (π.χ. θερμικές κάμερες, διόπτρες νυκτός). Ο εντοπισμός των μεταναστών γίνεται είτε στο πλαίσιο προγραμματισμένων περιπολιών, είτε έπειτα από τηλεφωνική ειδοποίηση στο κέντρο του Λιμεναρχείου ή της Άμεσης Δράσης της ΕΛ.ΑΣ. Άμεσα ανακαλούνται εκτάκτως όλα τα πληρώματα και σπεύδουν για τον εντοπισμό τους. Προτεραιότητα μας είναι η ανθρώπινη ζωή και η έγκαιρη και αποτελεσματικότερη διεξαγωγή της έρευνας και διάσωσης (Search And Rescue Operation). Κατά το διάστημα της έκρηξης των προσφυγικών ροών για την αποτελεσματικότερη διαχείριση και εντοπισμό τους, ενεργοποιήθηκε η επιχείρηση ταχείας επέμβασης POSEIDON για τη φύλαξη των θαλάσσιων ελληνικών συνόρων (έναρξη Δεκέμβριος 2015 όπου αντικατέστησε την Κοινή Επιχείρηση POSEIDON 2011). Παρείχε στην Ελλάδα τεχνική βοήθεια, με την συμμετοχή της Frontex, αποστέλλοντας επιπρόσθετα αποσπασμένα επιχειρησιακά μέσα από τα κράτη-μέλη για την Ελλάδα. Η Frontex, ως ο άμεσα συνεργαζόμενος ευρωπαϊκός θεσμός, δραστηριοποιείται στην επιτήρηση (Border surveillance) και όχι στην επιβολή του νόμου (Law enforcement). Η παρουσία της Frontex στο Αιγαίο στο πλαίσιο της επιχείρησης ΠΟΣΕΙΔΩΝ, είναι ιδιαίτερα σημαντική για την αντιμετώπιση των μεταναστευτικών ροών, υπογραμμίζοντας το γεγονός ότι τα θαλάσσια σύνορα της Ελλάδας στο Αιγαίο, είναι ταυτόχρονα και Ευρωπαϊκά

σύνορα. Με την πάροδο των ετών ενισχύεται όλο και περισσότερο η δράση του Λ.Σ –ΕΛ.ΑΚΤ, τόσο στην εξειδίκευση του προσωπικού όσο και στην απόκτηση σύγχρονων επιχειρησιακών μέσων, για την δραστικότερη θαλάσσια επιτήρηση και τη μείωση μεταναστευτικών ροών. Ιδιαίτερος τα δύο τελευταία χρόνια, έχει στόχο τον έγκαιρο εντοπισμό των λέμβων εντός των Τουρκικών χωρικών υδάτων και την άμεση ειδοποίηση των αντίστοιχων Λιμενικών Αρχών προκειμένου να επιληφθούν και να αποτραπεί η είσοδος τους σε ελληνικά χωρικά ύδατα. Το τελευταίο τρίμηνο του τρέχοντος έτους υπάρχει παρουσία της Frontex στο Καστελλόριζο, όπου περιπολεί μαζί με σκάφη του Λ.Σ – ΕΛ.ΑΚΤ σκάφος της Κροατικής Ακτοφυλακής. Στη Ρόδο, στον Κρατικό Αερολιμένα «Διαγόρας», έχει τη βάση του αεροσκάφος της Λετονικής Συνοριοφυλακής, καθώς στον λιμένα της Ρόδου υπάρχουν Π.Α.Θ (πλωτά ανοικτής θαλάσσης) Γαλλικών Τελωνειακών Αρχών.

Αναφορικά με τον τομέα διαχείριση τους, ακολουθείται η εξής διαδικασία: Σύλληψη σύμφωνα με τον Ν.3386/2005 για παράνομη είσοδο στη χώρα, ενημέρωση του Εισαγγελέα, αποχή από την ποινική δίωξη και παράδοση στο αρμόδιο τμήμα της Ελληνικής Αστυνομίας. Από την συγκεκριμένη διαδικασία διαχείρισης εξαιρούνται οι συλληφθέντες διακινητές διότι εμπίπτουν στο αρ.83 του Ν.3386/2005 και συλλαμβάνονται για κακούργημα, ήτοι, διευκόλυνση παράνομης εισόδου υπηκόων Τρίτων Χωρών κατά παράβαση του Ν.4251/2014. Παραπέμπονται με αυτόφωρη διαδικασία στον Εισαγγελέα, έπειτα στον Ανακριτή και μετά το πέρας της απολογίας αποφασίζεται η επιβολή περιοριστικών όρων ή η προφυλάκιση τους έως την εκδίκαση της υπόθεσης. Τα παράνομα εισερχόμενα πρόσωπα μετά την αποχή της ποινικής δίωξης παραδίδονται στο Τμήμα Διαχείρισης Μετανάστευσης της Ελληνικής Αστυνομίας, για την διοικητική τους διαχείριση και για τυχόν αίτησης βούλησης Διεθνούς Προστασίας. Σε περίπτωση εξακρίβωσης ευάλωτων ομάδων (ασυνόδευτοι ανήλικοι, εγκυμονούσες), ενημερώνεται η αρμόδια Αστυνομική Αρχή, για τις περαιτέρω ενέργειες. Κατά την σύλληψη των Π.Ε.Π, γίνεται η καταγραφή των στοιχείων τους, λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων και έλεγχος στη βάση δεδομένων S.I.SII (Second generation Schengen Information System). Οι κάτοχοι διαβατηρίων ελέγχονται σύμφωνα με τα φερόμενα στοιχεία, ενώ για τους υπόλοιπους, η καταχώρησης των στοιχείων γίνεται κατά δήλωσή τους. Με την εμφάνιση του covid-19, η διαχείριση των ροών έχει δυσκολέψει. Λαμβάνονται μέτρα προστασίας για τη μη εξάπλωση της νόσου καθώς όλοι οι νεοεισερχόμενοι μετανάστες, υποβάλλονται σε τεστ ανίχνευσης του ιού. Μεταφέρονται σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους προσωρινής παραμονής, στο πλαίσιο παρέλευσης του απαιτούμενο χρονικού ορίου των δεκατεσσάρων ημερών. Μετά την καραντίνα ακολουθεί η διοικητική τους διαχείριση.

ΕΡΩΤΗΣΗ 4: Έχετε υπηρεσιακή εμπειρία στη διαδικασία επιστροφών;

Όχι.

ΕΡΩΤΗΣΗ 5: Με ποιους άλλους Σταθμούς/Τμήματα του Λιμενικού ή της ΕΛ.ΑΣ συνεργάζεστε για την παραλαβή προσφύγων/μεταναστών;

Συνεργαζόμαστε με τους Λιμενικούς Σταθμούς της Τήλου της Χάλκης , και Καστελλόριζου και το Α'Λ/Τ Λίνδου και φυσικά με το Λιμεναρχείο Σύμης. Από τμήματα της Ελληνικής Αστυνομίας, με το Τμήμα Διαχείρισης Μετανάστευσης Ρόδου και με τα Αστυνομικά τμήματα της Ρόδου, Ιαλυσού, Αρχαγγέλου για ανάλογα περιστατικά.

ΕΡΩΤΗΣΗ 6: Σε ποιο βαθμό νομίζετε ότι εξαρτάται το μεταναστευτικό πρόβλημα στην Ελλάδα από το επίπεδο των ελληνοτουρκικών σχέσεων ;

Το μεταναστευτικό έχει γίνει μοχλός πίεσης της Τουρκίας προς την Ελλάδα και κατ' επέκταση προς την ίδια την Ευρώπη. Μέσω αυτής της πίεσης η Τουρκία καταφέρνει να αποσπά οικονομικά οφέλη και να τυγχάνει μιας διαφορετικής , πιο ευμενούς αντιμετώπισης.

ΕΡΩΤΗΣΗ 7: Με ποιους ευρωπαϊκούς θεσμούς συνεργάζεται η Υπηρεσία σας και με ποιόν τρόπο;

Με τον Οργανισμό Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής στην συνεπιτήρηση των θαλασσιών συνόρων μας.

ΕΡΩΤΗΣΗ 8: Έχετε αντιμετωπίσει περιστατικά διάσωσης στη νήσο Ρόδο; Αν ναι ποια είναι αυτά;

Το πρόσφατο ναυάγιο στα τέλη Αυγούστου, στη θαλάσσια περιοχή βόρεια της νήσου Καρπάθου που έλαβε χώρα απογευματινές ώρες. Κατόπιν ενημέρωσης της Υπηρεσίας μας από το Ενιαίο Κέντρο Συντονισμού και Έρευνας (ΕΚΣΕΔ) για σκάφος το οποίο βρίσκεται σε δυσχερή θέση στην περιοχή βόρεια της Καρπάθου, απέπλευσαν άμεσα σκάφη και από Ρόδο και Χάλκη στην θαλάσσια περιοχή. Εκεί εντοπίστηκε ένα ημιβυθισμένο θαλαμηγό σκάφος με εμφανή εισροή υδάτων και με ικανό αριθμό ατόμων τα οποία δεν έφεραν σωσίβιο. Στην συγκεκριμένη περιοχή έσπευσαν επίσης ελικόπτερο « Super Puma» της Πολεμικής Αεροπορίας, σκάφος του Πολεμικού Ναυτικού καθώς επίσης και εμπορικά πλοία για συνδρομή και περισυλλογή ατόμων που βρίσκονται στη θάλασσα. Περισυλλέγησαν εβδομήντα δύο (72) άτομα και μεταφέρθηκαν σε κατάλυμα εντός πόλεως για να υποβληθούν σε υγειονομικό έλεγχο covid-19 από κλιμάκιο του ΕΟΔΥ , καθώς και άλλοι πέντε (05) διασωθέντες που μεταφέρθηκαν με ελικόπτερο « Super Puma» από την Κάρπαθο στη Ρόδο. Από μαρτυρικές καταθέσεις των διασωθέντων προέκυψε ότι οι παράτυποι μετανάστες είχαν ξεκινήσει από τα Τουρκικά παράλια με προορισμό την Ιταλία διασχίζοντας την ελληνική επικράτεια. Ανάμεσα στο σύνολο των ατόμων που διασώθηκαν, αναγνωρίστηκαν και οι διακινητές. Αυτοί ήταν που μερίμνησαν για την μεταφορά των μεταναστών αλλά και για την διακυβέρνηση του σκάφους. Για τους συγκεκριμένους, ακολουθήθηκε η ποινική διαδικασία.

4. Συνεντεύξεις στελεχών Ελληνικής Αστυνομίας

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΕΛΕΧΟΥΣ ΕΛ.ΑΣ./No 1

ΟΝΟΜ/ΜΟ: Δημήτριος Γρηγοριάδης

ΒΑΘΜΟΣ: Υπαστυνόμος Α΄[Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, Διεύθυνση Προστασίας Συνόρων, πρώην Διοικητής Τμήματος Διαχείρισης Μετανάστευσης(2017- Οκτώβριος 2020)]

ΦΥΛΟ: Άρρεν

ΗΛΙΚΙΑ:29

ΕΡΩΤΗΣΗ 1:Έχετε υπηρεσιακή ενασχόληση με το μεταναστευτικό σε νησιωτικές περιοχές; Αν ναι ποιές;

Με το μεταναστευτικό ζήτημα άρχισα να ασχολούμαι το 2014, όπου υπηρετούσα στη νήσο Λέρο. Μετά την Κοινή Δήλωση Ε.Ε. – Τουρκίας και την ίδρυση των Κέντρων Υποδοχής και Ταυτοποίησης στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, ορίστηκα ως ο πρώτος επικεφαλής της Αστυνομικής Δύναμης εντός του Κ.Υ.Τ. Λέρου, μέχρι και το 2017. Οι αρμοδιότητες της ΕΛ.ΑΣ. εντός των ΚΥΤ καθορίζονταν από το Ν.4375/2016 και προέβλεπαν τη δημιουργία δύο (2) αστυνομικών κλιμακίων, ένα (1) για την εξακρίβωση της ιθαγένειας των μεταναστών (screening, καταγραφή και καταχώριση των στοιχείων των αλλοδαπών σε ειδικά διαμορφωμένη ηλεκτρονική εφαρμογή της ΕΛ.ΑΣ.) και ένα (1) για την φύλαξη των εγκαταστάσεων της δομής. Από το 2017 έως τον Οκτώβριο του 2020 διετέλεσα Διοικητής του Τμήματος Διαχείρισης Μετανάστευσης Ρόδου και πλέον κατά το παρόν χρονικό διάστημα υπηρετώ στο Κέντρο Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Συνόρων και Μετανάστευσης της Διεύθυνση Προστασίας Συνόρων του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας.

ΕΡΩΤΗΣΗ 2:Γνωρίζετε αν η Ρόδος αποτελεί βασικό ή δευτερεύοντα προορισμό για τις μεταναστευτικές ροές και γιατί;

Θεωρώ ότι η Ρόδος αποτελεί δευτερεύοντα προορισμό για τις μεταναστευτικές ροές, αφενός λόγω της μεγαλύτερης, συγκριτικά με άλλα νησιά χιλιομετρικής απόστασης από τα τουρκικά παράλια, και αφετέρου λόγω της μη ύπαρξης δομών φιλοξενίας και πρώτης υποδοχής. Επιπλέον, τα έναντι της Ρόδου, τουρκικά παράλια (περιοχή Μαρμαρίδας) αποτελούν μία από τις πλέον τουριστικές και εύρωστες περιοχές της Τουρκίας, το οποίο αποτελεί αποτρεπτικό παράγοντα για την ευρεία δραστηριοποίηση κυκλωμάτων διακίνησης.

ΕΡΩΤΗΣΗ 3:Ποιες είναι οι ενέργειες της Υπηρεσίας σας κατά τον εντοπισμό των Π.Ε.Π.:(τρόποι διαχείρισης, νομοθεσία, συνεργασία με ευρωπαϊκούς θεσμούς).

Οι ενέργειες του Τμήματος Διαχείρισης Μετανάστευσης Ρόδου βασίζονται σε συγκεκριμένες νομοθεσίες. Σε περιπτώσεις παράνομης εισόδου εφαρμόζεται ο «Νόμος 3386/2005 για την είσοδο, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια» και ο «Νόμος 4251/2014 Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις», ενώ σε αυτές της παράνομης παραμονής ο «Νόμος 3907/2011 Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη – μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών και λοιπές διατάξεις, για τις διαδικασίες που ακολουθούνται για την παράνομη παραμονή». Επίσης στο πλαίσιο του Νόμου 4375/2016 και της συμφωνίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την Τουρκία στις 18 Μαρτίου του 2016 καθορίζονται οι διοικητικές διαδικασίες διαχείρισης, κράτησης και επανεισδοχής των παράτυπων μεταναστών. Η Κοινή Δήλωση προβλέπει την επιστροφή όλων των νεοεισερχόμενων από τα έναντι τουρκικά παράλια παράτυπων μεταναστών από τις 20 Μαρτίου 2016 και έπειτα, εφόσον αυτοί δεν αιτούνται άσυλο ή στην περίπτωση που αυτό απορριφθεί ως απαράδεκτο ή αβάσιμο. Τα μέτρα αυτά εφαρμόζονται σύμφωνα με τις απαιτήσεις που απορρέουν από το ενωσιακό και διεθνές δίκαιο και με πλήρη σεβασμό της αρχής της μη επαναπροώθησης. Οδηγίες έχουν δοθεί φυσικά και από το Αρχηγείο της ΕΛ.ΑΣ βάσει των παραπάνω. Η νήσος Ρόδος αν και δεν διαθέτει Κ.Υ.Τ ή κάποια άλλη δομή φιλοξενίας, λόγω της γεωγραφικής της θέσης, συμπεριλαμβάνεται στην εφαρμογή της Κοινής Δήλωσης και για το λόγο αυτό εφαρμόζονται διαδικασίες επανεισδοχής προς την Τουρκία. Πρέπει να σημειωθεί ότι στα πλαίσια της Κοινής Δήλωσης δεν εντάσσονται οι Τούρκοι υπήκοοι που εισέρχονται λάθρα στην ελληνική επικράτεια και έως εκ τούτου ακολουθείται διαφορετική διαδικασία διαχείρισης.

Για τους αλλοδαπούς λοιπών εθνικοτήτων, κατά την είσοδό τους, συντάσσεται δικογραφία από το Τμήμα μας για το ποινικό σκέλος και ακολουθεί η διοικητική διαδικασία της επανεισδοχής. Ειδικότερα και αμέσως μετά τη σύλληψη τους, κοινοποιούνται τα δικαιώματα τους σε γλώσσα που κατανοούν και στη συνέχεια προχωράμε σε ταυτοποίηση εθνικότητας τους (screening), φωτογράφιση, δακτυλοσκόπηση (Eurodac), καταχώρηση των στοιχείων τους σε ειδική ηλεκτρονική εφαρμογή της ΕΛ.ΑΣ (Χαρτογράφηση Κυκλοφορίας Αλλοδαπών), καθώς και σε ελέγχους ασφάλειας στις βάσεις δεδομένων SIS II και Europol. Έπειτα προβαίνουμε στην προετοιμασία των εγγράφων απέλασης και καταχωρούμε ηλεκτρονικά δηλώσεις βούλησης ασύλου εντός της εφαρμογής της ΕΛ.ΑΣ, που πιθανώς εξέφρασαν οι αλλοδαποί. Στην εν λόγω εφαρμογή, άμεση ενημέρωση και πρόσβαση έχει η Υπηρεσία Ασύλου, στο κομμάτι που αφορά το εν λόγω τμήμα. Κατά την καταγραφή τους οι υπήκοοι των τρίτων χωρών ή ανιθαγενείς, αυτομάτως λαμβάνουν έναν αριθμό αναφοράς, ο οποίος συνδέεται και με

το δακτυλικό τους αποτύπωμα. Στο διαδικαστικό κομμάτι ανήκουν και οι επιδόσεις αποφάσεων στους κρατούμενους οι οποίες εκδίδονται από τη Α΄ Διεύθυνση Αστυνομίας Δωδεκανήσου. Επίσης σε άτομα ειδικού ενδιαφέροντος διενεργούνται αφηνημερώσεις (debriefing).

ΕΡΩΤΗΣΗ 4: Έχετε υπηρεσιακή εμπειρία στη διαδικασία επανεισδοχής;

Μόνο στο πρωταρχικό διαδικαστικά επίπεδο.

ΕΡΩΤΗΣΗ 5: Με ποιους άλλους Σταθμούς/Τμήματα του Λιμενικού ή της ΕΛ.ΑΣ συνεργάζεστε για την παραλαβή προσφύγων/μεταναστών;

Συνεργαζόμαστε άμεσα με όλα τα Αστυνομικά Τμήματα των νήσων που υπάγονται στην εδαφική αρμοδιότητα της Α΄ Διεύθυνσης Αστυνομίας Δωδεκανήσου (Ρόδος(..), Σύμη, Τήλος, Χάλκη, Κάρπαθος, Κάσος, Μεγίστη), καθώς και με τις αντίστοιχες λιμενικές αρχές, των οποίων προΐσταται το Κεντρικό Λιμεναρχείο Ρόδου.

ΕΡΩΤΗΣΗ 6: Σε ποιο βαθμό νομίζετε ότι εξαρτάται το μεταναστευτικό πρόβλημα στην Ελλάδα από το επίπεδο των ελληνοτουρκικών σχέσεων ;

Με εξαίρεση τα γεγονότα του Μάρτιο 2020 στον Έβρο, όταν και το μεταναστευτικό ζήτημα εργαλειοποιήθηκε με άμεσο τρόπο από την Τουρκία, σε γενικές γραμμές αποτελεί δευτερεύον πρόβλημα των ελληνοτουρκικών σχέσεων. Η Τουρκία λαμβάνει τεράστια χρηματικά πόσα κυρίως από την Ευρωπαϊκή Ένωση για να διατηρεί στο έδαφος της τους παράτυπους μετανάστες (υπολογίζεται ότι στην Τουρκία βρίσκονται περί τα 3 εκατομμύρια Σύριοι πρόσφυγες και μετανάστες άλλων εθνικοτήτων) και να ελέγχει αποτελεσματικά τα σύνορα της. Για το λόγο αυτό το μεταναστευτικό ζήτημα επηρεάζει πρωτίστως τις σχέσεις της γείτονος χώρας με την Ε.Ε. και δευτερευόντως τις διμερείς μας σχέσεις. Επομένως η ένταση του μεταναστευτικού ζητήματος εντείνεται, όχι μόνο από τις πιθανές αδράνειες της τουρκικής πλευράς, αλλά κυρίως από το χαμηλό βιοτικό επίπεδο εκατομμυρίων ανθρώπων ανά τον κόσμο καθώς και από τις πολεμικές συγκρούσεις. Βεβαίως στα πλαίσια των συνεχών πολιτικών και οικονομικών συζητήσεων αποτελεί ένα ισχυρό διαπραγματευτικό χαρτί της τούρκικης πλευράς, το οποίο χρησιμοποιείται συνεχώς, έστω και αν τις περισσότερες φορές σε επίπεδο απειλών. Όμως, το επίπεδο των ελληνοτουρκικών σχέσεων δεν δύναται να επηρεαστεί μονομερώς το μεταναστευτικό ζήτημα, δίχως όμως να θεωρείται ότι μία πιθανή βελτίωση αυτών δεν θα αποτυπώνονταν και στο ζήτημα της μετανάστευσης.

Παράλληλα και στις δύο χώρες δρουν οργανωμένα κυκλώματα, τα οποία αποκομίζουν μεγάλα κέρδη από την διακίνηση ανθρώπων, τόσο διά θαλάσσης όσο και μέσω των χερσαίων συνόρων, ενώ η ζήτηση των υπηκόων τρίτων χωρών για να μεταβούν στις ευρωπαϊκές χώρες, παραμένει πολύ μεγάλη. Ακόμα η ίδια η φύση του εγκλήματος του smuggling αποτελεί αποτρεπτικό παράγοντα αντιμετώπισης του, αφού πρακτικά ο διακινούμενος δεν αποτελεί το θύμα, αλλά είναι ο επωφελούμενος της διακίνησης. Για το λόγο αυτό απαιτείται αφενός η

καταπολέμηση των οργανωμένων κυκλωμάτων διακίνησης μέσω ενός ευρύτερου συντονισμού και της συνεργασίας των αρμοδίων αρχών, αφετέρου η δημιουργία ευκαιριών παραμονής ή επιστροφής των παράτυπων μεταναστών στις χώρες καταγωγής τους. Σε αυτό το εγχείρημα πρωτεύοντα ρόλο πρέπει και οφείλει να έχει η Ε.Ε., ως θεματοφύλακας των πανανθρώπινων αξιών και δικαιωμάτων, της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της δημοκρατίας, μέσω της προώθησης της ευρύτερης διεθνούς συνεργασίας και των στοχευμένων προς την επίτευξη του σκοπού αυτού ενεργειών.

ΕΡΩΤΗΣΗ 7: Έχετε αντιμετωπίσει περιστατικά διάσωσης στη νήσο Ρόδο; Αν ναι ποια είναι αυτά;

Εγώ, όχι.

ΕΡΩΤΗΣΗ 8: Με ποιους ευρωπαϊκούς θεσμούς συνεργάζεται η Υπηρεσία σας και με ποιόν τρόπο;

Συνεργαζόμαστε με Διεθνείς Οργανισμούς, όπως με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες και τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης, αλλά και με ευρωπαϊκούς οργανισμούς όπως η Frontex, Europol, και το Easo.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΕΛΕΧΟΥΣ ΕΛ.ΑΣ./No 2

ΟΝΟΜ/ΜΟ: **Γεώργιος Βουρλούμης**

ΒΑΘΜΟΣ : **Υπαστυνόμος Β΄(Προϊστάμενος Γραφείου Ασφαλείας Αλλοδαπών της Α΄ Διεύθυνσης Αστυνομίας Δωδεκανήσου)**

ΦΥΛΟ : **Άρρεν**

ΗΛΙΚΙΑ : **42**

ΕΡΩΤΗΣΗ 1: Έχετε υπηρεσιακή ενασχόληση με το μεταναστευτικό σε νησιωτικές περιοχές; Αν ναι ποιές;

Ναι φυσικά. Υπηρετώ στη Ρόδο, στο Γραφείο Ασφαλείας Αλλοδαπών του Επιτελείου της Α΄ Διεύθυνσης Αστυνομίας Δωδεκανήσου από τον Ιανουάριο του 2005. Η ενασχόληση μου επί το πλείστον, έχει να κάνει με τη διαχείριση των υποθέσεων αλλοδαπών υπηκόων τρίτων χωρών καθώς επίσης και με τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών.

ΕΡΩΤΗΣΗ 2: Γνωρίζετε αν η Ρόδος αποτελεί βασικό ή δευτερεύοντα προορισμό για τις μεταναστευτικές ροές και γιατί;

Αν συγκρίνουμε τα στοιχεία που προκύπτουν πανελλαδικά, η Ρόδος ανήκει στους πρωτεύοντες προορισμούς. Από την αντίπερα όχθη, δηλαδή από τη σκοπιά της Τουρκίας, η Ρόδος ως προορισμός των μεταναστευτικών ροών, θεωρείται δευτερεύων. Αυτό λαμβάνει χώρα κυρίως για δύο λόγους. Ο σημαντικότερος λόγος είναι η απόσταση της νήσου από τα Μικρασιάτικα παράλια. Η Ρόδος δεν έχει τόσο μεγάλη εγγύτητα με τα Τουρκικά παράλια όπως έχουν τα νησιά του Βόρειου Αιγαίου, και κατά δεύτερο λόγο, έχει να κάνει με τη λειτουργία των κυκλωμάτων διακίνησης μεταναστών στην Τουρκία. Οι «πυρήνες» διακίνησης βρίσκονται στη Σμύρνη και την Κωνσταντινούπολη, τοιουτοτρόπως, για τα συγκεκριμένα κυκλώματα η μετακίνηση των μεταναστών σε νοτιότερη περιοχή περιλαμβάνει μεγαλύτερο ρίσκο, περισσότερο κόστος και αρκετή δυσπιστία και φόβο από την πλευρά των ενδιαφερόμενων μεταναστών στο να μετακινηθούν νοτιότερα, για να εισέλθουν στην ελληνική επικράτεια. Πιο εύκολα πείθεται ένας μετανάστης να διελύσει από τα τουρκικά παράλια εντός της Ελλάδας από κοντινότερο σημείο, παρά να ακολουθηθεί η διαδρομή προς το νότιο άκρο της Ελλάδας. Η διαδρομή αυτή κατ' ανάγκη επιλέγεται, ειδικά από τις οικογένειες μεταναστών, λόγω του βαθμού επικινδυνότητας, ως προς την θαλάσσια απόσταση που πρέπει να διανύσουν. Για το λόγο αυτό, τα νησιά Σάμος, Κως, και Χίος επιλέγονται κατά τη διέλευση δια θαλάσσης. Ισχύει και για τη Λέσβο φυσικά, η οποία βρίσκεται ενδιάμεσα της διαδρομής των δύο προαναφερθέντων μεγάλων τουρκικών πόλεων, οι οποίες αποτελούν κομβικά σημεία συγκέντρωσης μεταναστευτικού πληθυσμού με ενδιαφέρον να εισέλθουν παρανόμως στην Ελλάδα και κατ' επέκταση να κατευθυνθούν στην Ευρώπη. Σε αυτό το σημείο να σας επισημάνω ότι, τα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης τα οποία ιδρύθηκαν στα συγκεκριμένα πέντε (05) νησιά του Αιγαίου, επιλέχθηκαν κατόπιν σύγκρισης στατιστικών δεδομένων των μεταναστευτικών ροών καθώς και «προτίμησης» εκ μέρους των κυκλωμάτων διακίνησης των εν λόγω περιοχών για την κατεύθυνση των μεταναστών. Η Ρόδος δεν επιλέχθηκε ως περιοχή για κατασκευή δομής φιλοξενίας, καθότι δεν συγκέντρωνε τόσο μεγάλα ποσοστά αφίξεων μεταναστευτικών ροών ούτε σε αριθμό αλλά ούτε και σε συχνότητα, σε σύγκριση με τα προαναφερθέντα νησιά. Σημαντικό αποτρεπτικό ρόλο διαδραμάτισαν η ιδιότητα της νήσου ως ναυαρχίδα του τουριστικού προϊόντος της Ελλάδος, καθώς και οι αντιδράσεις που εκδηλώθηκαν από την τοπική κοινωνία στο άκουσμα της πιθανότητας δημιουργίας δομών φιλοξενίας μεταναστών. Η Ρόδος λόγω της νησιωτικότητας που την διέπει, και των νησιωτικών συμπλεγμάτων που την απαρτίζουν, αυτοχαρακτηρίζεται από αυτήν την ιδιαιτερότητα και έτσι καθίσταται δύσκολη η υλοποίηση των υποδομών για Υπηρεσίες Πρώτης Υποδοχής μεταναστών.

ΕΡΩΤΗΣΗ 3: Ποιες είναι οι ενέργειες της Υπηρεσίας σας κατά τον εντοπισμό των Π.Ε.Π.; (τρόποι διαχείρισης, νομοθεσία, συνεργασία με ευρωπαϊκούς θεσμούς).

Ως προϊσταμένη υπηρεσία καθοδηγούμε τις υφιστάμενες υπηρεσίες για την ορθή εφαρμογή των κείμενων διατάξεων και εκδίδουμε σχετικές διαταγές για την επίτευξη του σκοπού αυτού. Επίσης μεριμνούμε για την άμεση και έγκαιρη έκδοση των διοικητικών πράξεων που προβλέπει η κείμενη νομοθεσία. Από την υπηρεσία μας εφαρμόζονται οι διατάξεις των νόμων, Ν.3386/2005, του Ν.4375/2016, του Ν.4251/2014 και Ν.3907/2011 καθώς και των διατάξεων της Κοινής Δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας. Αναφορικά με τον τρόπο διαχείρισης και σύμφωνα με το άρθρο 83 του Ν.3386/2005, οι νεοεισερχόμενοι μετανάστες εντοπίζονται, επέρχεται ο περιορισμός τους και κατόπιν μεταφέρονται στους προβλεπόμενους χώρους των Κέντρων Υποδοχής και Ταυτοποίησης. Στο πλαίσιο των εκτεταμένων μέτρων για τον περιορισμό της διάδοσης του covid-19 και της προστασίας της Δημόσιας Υγείας, οι νεοεισερχόμενοι μετανάστες υποβάλλονται σε τεστ ανίχνευσης κορονοϊού και παραμένουν σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο υγειονομικής απομόνωσης, σύμφωνα με τις υποδείξεις του ΕΟΔΥ και της Πολιτικής Προστασίας. Η διαδικασία που ακολουθείται μετά τον εντοπισμό τους, προβλέπει την άμεση ενημέρωση της Εισαγγελικής Αρχής για τον αριθμό μεταναστών, τον χρόνο, τον τρόπο και τον τόπο του συμβάντος και τον σχηματισμό σχετικής δικογραφίας είτε από τις Αστυνομικές αρχές, είτε από τις Λιμενικές αρχές. Έπειτα η Εισαγγελία Πρωτοδικών Ρόδου απέχει από την ποινική δίωξη με τη σύμφωνη γνώμη του Εισαγγελέα Εφετών Δωδεκανήσου, εκτός των περιπτώσεων ύπαρξης διακινητών κατά των οποίων ακολουθείται η ποινική διαδικασία.

Ακολούθως, επιτελείται η ταυτοποίηση της εθνικότητας των μεταναστών (screening) και ακολουθεί η διοικητική τους διαχείριση, ήτοι, διαδικασίες διοικητικής απέλασης βάσει της συμφωνίας επανεισδοχής. Από τη διοικητική απέλαση εξαιρούνται : οι ασυνόδευτοι ανήλικοι και οι αιτούντες άσυλο, για τους οποίους μεριμνά η κατά τόπους αρμόδια Υπηρεσία Ασύλου, όπου για τη νήσο Ρόδο αναλαμβάνει το Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου Ρόδου. Το τελευταίο χρονικό διάστημα, μετά το πρόσφατο πραξικόπημα στην Τουρκία, παρατηρείται αύξηση αφίξεων Τούρκων πολιτών που διασχίζουν τα θαλάσσια σύνορα στερούμενοι των νόμιμων διατυπώσεων για την είσοδο στη χώρα, οι οποίοι αντίκεινται στο πολιτικό καθεστώς της Τουρκίας. Οι συγκεκριμένοι εξαιρούνται των προβλεπόμενων διαδικασιών της Κοινής Δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας του 2016 και εμπίπτουν σε άλλες διμερείς συμφωνίες και πρωτόκολλα με την Τουρκία. Η πλειονότητα αυτών εκδηλώνουν άμεσα την επιθυμία τους για διεθνή προστασία λόγω της αντίθετης πολιτικής ιδεολογίας που πρεσβεύουν σχετικά με το πολιτικό καθεστώς που επικρατεί στην Τουρκία και των σοβαρών κινδύνων που διατρέχουν σε περίπτωση απέλασής τους στην χώρα τους.

Η Υπηρεσία μας ενημερώνει σε κάθε περίπτωση την προϊσταμένη αυτής Υπηρεσία για τον αριθμό των εισερχόμενων μεταναστών, τον χρόνο, τον τόπο και τον τρόπο, τα στοιχεία των

συλληφθέντων και τις ιδιαιτερότητες αυτών, εννοώντας την ύπαρξη ατόμων με χαρακτηριστικά ευαλωτότητας, για τους οποίους ακολουθούνται ευνοϊκότερες διατάξεις. Σύμφωνα με το άρθρο 39 παρ.1 του Ν.4636/2019 στις διαδικασίες υποδοχής και ταυτοποίησης υποβάλλονται όλοι οι υπήκοοι τρίτων χωρών και οι ανιθαγενείς, που εισέρχονται χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις στη χώρα ή διαμένουν χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις στην Ελλάδα και δεν αποδεικνύουν την ιθαγένεια και την ταυτότητά τους με έγγραφο δημόσιας αρχής. Τα πρόσωπα αυτά οδηγούνται άμεσα με ευθύνη των αστυνομικών ή λιμενικών αρχών που επιλαμβάνονται αρμοδίως, σε Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης. Η μεταφορά τους μπορεί να πραγματοποιηθεί και με μέριμνα της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης, σε περίπτωση αδυναμίας των αρμόδιων αστυνομικών ή λιμενικών αρχών ή προκειμένου για την ταχεία και προσήκουσα μεταφορά προσώπων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες. Τα συνεργαζόμενα Κέντρα υποδοχής και Ταυτοποίησης με την Α΄ Διεύθυνση Αστυνομίας Δωδεκανήσου, ως επί το πλείστον, είναι της νήσου Λέρου και της νήσου Κω.

ΕΡΩΤΗΣΗ 4: Έχετε υπηρεσιακή εμπειρία στη διαδικασία επανεισδοχής;

Λόγω γειτνίασης της νήσου Ρόδου με την Τουρκία, υπαγόμαστε στις προϋποθέσεις της Κοινής Δήλωσης της ΕΕ με την Τουρκία που έλαβε χώρα το 2016. Η Υπηρεσία μας, ακολουθώντας τα προβλεπόμενα μέσω της συμφωνηθείσας Κοινής Δήλωσης της ΕΕ-Τουρκίας, καθώς και οδηγιών από το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας, αποστέλλει στις αρμόδιες τουρκικές αρχές αίτημα για κάθε άφιξη νεοεισερχόμενων μεταναστών με τα προβλεπόμενα στοιχεία, προς ενημέρωσή τους, αναμένοντας δικές τους ενέργειες. Μέχρι στιγμής από την δική μας εδαφική αρμοδιότητα δεν έχει εκτελεστεί διαδικασία επανεισδοχής.

ΕΡΩΤΗΣΗ 5: Με ποιους άλλους Σταθμούς/Τμήματα του Λιμενικού ή της ΕΛ.ΑΣ συνεργάζεστε για την παραλαβή προσφύγων/μεταναστών;

Η Υπηρεσία μας συνεργάζεται με όλες τις Αστυνομικές και Λιμενικές υπηρεσίες που υφίστανται και λειτουργούν στην εδαφική μας αρμοδιότητα, η οποία περιλαμβάνει τη νήσο Ρόδο, τη Χάλκη, την Τήλο, τη Σύμη, την Κάρπαθο την Κάσο και τη Μέγιστη.

ΕΡΩΤΗΣΗ 6: Σε ποιο βαθμό νομίζετε ότι εξαρτάται το μεταναστευτικό πρόβλημα στην Ελλάδα από το επίπεδο των ελληνοτουρκικών σχέσεων ;

Κατά την προσωπική μου εκτίμηση το επίπεδο των ελληνοτουρκικών σχέσεων έχει άμεση επίδραση στην εξέλιξη του μεταναστευτικού ζητήματος. Εδώ όμως υφίσταται μία αμφίδρομη σχέση αλληλεπίδρασης η οποία βρίσκει τον έναν παράγοντα να εξαρτάται από τον άλλον με εναλλαγές ρόλων στην ηγετική θέση. Οι αντιδράσεις της Ελλάδας είναι πιο ανελαστικές και πιο δριμύεις, σε διπλωματικό επίπεδο, στις προκλήσεις της Τουρκίας, κατά την διάρκεια περιόδων έξαρσης του μεταναστευτικού φαινομένου. Η Τουρκία από την άλλη μεριά εργαλειοποιεί τις μεταναστευτικές ροές αποσκοπώντας να αποκομίσει οικονομικά, διπλωματικά

και γεωπολιτικά οφέλη είτε σε διμερές επίπεδο από την Ελλάδα , είτε σε επίπεδο πίεσης ή αποκόμισης οφελών από την Ε.Ε.. Επομένως εκτιμώ ότι η εργαλειοποίηση του μεταναστευτικού από την Τουρκία έχει διττό σκοπό, ως μοχλός πίεσης και προς την Ελλάδα , αλλά και ως προς την Ε.Ε. . Πρόσφατο παράδειγμα τα γεγονότα του Μαρτίου του 2020, κατά τα οποία του τουρκικό κράτος επισήμως, παρακίνησε, καθοδήγησε και διευκόλυνε πλήθος μεταναστών να εισβάλλουν στην Ελλάδα, από την περιοχή του Έβρου.

ΕΡΩΤΗΣΗ 7: Έχετε αντιμετωπίσει περιστατικά διάσωσης στη νήσο Ρόδο; Αν ναι ποια είναι αυτά;

Τμήματα της Υπηρεσία μας συνεπιχειρούσαν με το Λιμενικό Σώμα και την Πυροσβεστική Υπηρεσία και στο πολύνεκρο ναυάγιο τον Μάρτιο 2015 στην παραλιακή περιοχή «Ζέφυρος» καθώς και στο πρόσφατο ναυάγιο τον Νοέμβριο 2020 σε παραλιακή βραχώδη περιοχή πλησίον της πόλεως Ρόδου, όπου διαπιστώθηκε και απώλεια μιας ανθρώπινης ζωής. Επίσης η Υπηρεσία μας έλαβε μέρος και στο περιστατικό ναυαγίου τον περασμένο Αύγουστο στην περιοχή της Χάλκης.

ΕΡΩΤΗΣΗ 8: Με ποιους ευρωπαϊκούς θεσμούς συνεργάζεται η Υπηρεσία σας και με ποιόν τρόπο;

Η υπηρεσία μας συνεργάζεται έμμεσα με τον Frontex λόγω των κοινών περιπολιών με το Λιμενικό Σώμα, καθώς και άμεσα μέσω της αποστολής προσωπικού της στα σημεία όπου διενεργείται διαβατηριακός έλεγχος, συγκεκριμένα στις υπηρεσίες των λιμένων και των αερολιμένων εντός της εδαφικής μας αρμοδιότητας. Εντός εμβέλειας της αρμοδιότητας μας υφίστανται πέντε (05) Σημεία Συνοριακού Ελέγχου, δύο (02) εναέρια και τρία (03) θαλάσσια. Τα δύο αφορούν τους αερολιμένες της Ρόδου και της Καρπάθου και τα τρία τους λιμένες της Ρόδου, της Σύμης και της Μεγίστης. Ο ρόλος του Frontex στα Σημεία Συνοριακού Ελέγχου είναι επικουρικός, και επικεντρώνεται κυρίως στο κομμάτι του εντοπισμού και ελέγχου της γνησιότητας και πλαστότητας των ταξιδιωτικών εγγράφων.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΕΛΕΧΟΥΣ ΕΛ.ΑΣ./No 3

ΟΝΟΜ/ΜΟ: Αλέξανδρος Αποστολός

ΒΑΘΜΟΣ: Υπαστυνόμος Α΄ (Αναπληρωτής Διοικητή του Τμήματος Διαχείρισης Μετανάστευσης Ρόδου)

ΦΥΛΟ: Άρρεν

ΗΛΙΚΙΑ: 27

ΕΡΩΤΗΣΗ 1: Έχετε υπηρεσιακή ενασχόληση με το μεταναστευτικό σε νησιωτικές περιοχές; Αν ναι ποιές;

Από τον Σεπτέμβριο του 2019 έως και τον Νοέμβριο 2019, διετέλεσα Υποδιοικήτης και Αναπληρωτής Διοικήτη στο Τμήμα Διαχείρισης Μετανάστευσης Ρόδου. Από την 1 Νοεμβρίου 2020 υπηρετώ ως Αναπληρωτής Διοικήτη στο Τμήμα Διαχείρισης Μετανάστευσης Ρόδου, το οποίο τμήμα ενασχολείται με το μεταναστευτικό στα νησιά του Νοτίου Αιγαίου που υπάγονται στην εδαφική αρμοδιότητα της Α΄ Διεύθυνσης Αστυνομίας Δωδεκανήσου.

ΕΡΩΤΗΣΗ 2: Γνωρίζετε αν η Ρόδος αποτελεί βασικό ή δευτερεύοντα προορισμό για τις μεταναστευτικές ροές και γιατί;

Πιστεύω ότι η Ρόδος αποτελεί δευτερεύοντα προορισμό των μεταναστευτικών ροών κυρίως λόγω της μεγάλης χιλιομετρικής απόστασης της από τα παράλια της Τουρκίας. Επιπλέον, γεωγραφικά η Ρόδος βρίσκεται έναντι της Μαρμαρίδας, μίας περιοχή της Τουρκίας που αποτελεί κατεξοχήν τουριστικό προορισμό. Για τον λόγο αυτόν, στη συγκεκριμένη περιοχή περιορίζεται η δράση των κυκλωμάτων διακίνησης των μεταναστών.

***ΕΡΩΤΗΣΗ 3¹⁵¹:** Ποιες είναι οι ενέργειες της Υπηρεσίας σας κατά τον εντοπισμό των Π.Ε.Π.; (τρόποι διαχείρισης, νομοθεσία, συνεργασία με ευρωπαϊκούς θεσμούς).

Ακολουθούνται οι ίδιες διαδικασίες που σας ανέφερε ο πρώην Διοικήτης του Τμήματος Διαχείρισης Μετανάστευσης, ο Υπαστυνόμος Α΄ κ. Γρηγοριάδης Δημήτριος, όπως αυτές προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία που ορίζει συγκεκριμένα πρωτόκολλα και ενέργειες.

*Οι ενέργειες του Τμήματος Διαχείρισης Μετανάστευσης Ρόδου βασίζονται σε συγκεκριμένες νομοθεσίες. Σε περιπτώσεις παράνομης εισόδου εφαρμόζεται ο «Νόμος 3386/2005 για την είσοδο, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια» και ο «Νόμος 4251/2014 Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις», ενώ σε αυτές της παράνομης παραμονής ο «Νόμος 3907/2011 Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη – μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών και λοιπές διατάξεις, για τις διαδικασίες που ακολουθούνται για την παράνομη παραμονή». Επίσης στο πλαίσιο του Νόμου 4375/2016 και της συμφωνίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την Τουρκία στις 18 Μαρτίου του 2016 καθορίζονται οι διοικητικές διαδικασίες διαχείρισης, κράτησης και επανεισδοχής των παράτυπων μεταναστών. Η Κοινή Δήλωση προβλέπει την επιστροφή όλων

¹⁵¹ Η απάντηση του κ. Αλέξανδρου Αποστολού στην ΕΡΩΤΗΣΗ: Ποιες είναι οι ενέργειες της Υπηρεσίας σας κατά τον εντοπισμό των Π.Ε.Π.; (τρόποι διαχείρισης, νομοθεσία, συνεργασία με ευρωπαϊκούς θεσμούς). ταυτίζεται με τη απάντηση του κ. Δημήτριου Γρηγοριάδη (περιγραφή των υπηρεσιακών ενεργειών και διαδικασιών)

των νεοεισερχόμενων από τα έναντι τουρκικά παράλια παράτυπων μεταναστών από τις 20 Μαρτίου 2016 και έπειτα, εφόσον αυτοί δεν αιτούνται άσυλο ή στην περίπτωση που αυτό απορριφθεί ως απαράδεκτο ή αβάσιμο. Τα μέτρα αυτά εφαρμόζονται σύμφωνα με τις απαιτήσεις που απορρέουν από το ενωσιακό και διεθνές δίκαιο και με πλήρη σεβασμό της αρχής της μη επαναπροώθησης. Οδηγίες έχουν δοθεί φυσικά και από το Αρχηγείο της ΕΛ.ΑΣ βάσει των παραπάνω. Η νήσος Ρόδος αν και δεν διαθέτει Κ.Υ.Τ ή κάποια άλλη δομή φιλοξενίας, λόγω της γεωγραφικής της θέσης, συμπεριλαμβάνεται στην εφαρμογή της Κοινής Δήλωσης και για το λόγο αυτό εφαρμόζονται διαδικασίες επανεισδοχής προς την Τουρκία. Πρέπει να σημειωθεί ότι στα πλαίσια της Κοινής Δήλωσης δεν εντάσσονται οι Τούρκοι υπήκοοι που εισέρχονται λάθρα στην ελληνική επικράτεια και έως εκ τούτου ακολουθείται διαφορετική διαδικασία διαχείρισης.

Για τους αλλοδαπούς λοιπών εθνικοτήτων, κατά την είσοδό τους, συντάσσεται δικογραφία από το Τμήμα μας για το ποινικό σκέλος και ακολουθεί η διοικητική διαδικασία της επανεισδοχής. Ειδικότερα και αμέσως μετά τη σύλληψη τους, κοινοποιούνται τα δικαιώματα τους σε γλώσσα που κατανοούν και στη συνέχεια προχωράμε σε ταυτοποίηση εθνικότητας τους (screening), φωτογράφιση, δακτυλοσκόπηση (Eurodac), καταχώρηση των στοιχείων τους σε ειδική ηλεκτρονική εφαρμογή της ΕΛ.ΑΣ (Χαρτογράφηση Κυκλοφορίας Αλλοδαπών), καθώς και σε ελέγχους ασφάλειας στις βάσεις δεδομένων SIS II και Eurorol. Έπειτα προβαίνουμε στην προετοιμασία των εγγράφων απέλασης και καταχωρούμε ηλεκτρονικά δηλώσεις βούλησης ασύλου εντός της εφαρμογής της ΕΛ.ΑΣ, που πιθανώς εξέφρασαν οι αλλοδαποί. Στην εν λόγω εφαρμογή, άμεση ενημέρωση και πρόσβαση έχει η Υπηρεσία Ασύλου, στο κομμάτι που αφορά το εν λόγω τμήμα. Κατά την καταγραφή τους οι υπήκοοι των τρίτων χωρών ή ανιθαγενείς, αυτομάτως λαμβάνουν έναν αριθμό αναφοράς, ο οποίος συνδέεται και με το δακτυλικό τους αποτύπωμα. Στο διαδικαστικό κομμάτι ανήκουν και οι επιδόσεις αποφάσεων στους κρατούμενους οι οποίες εκδίδονται από τη Α΄ Διεύθυνση Αστυνομίας Δωδεκανήσου. Επίσης σε άτομα ειδικού ενδιαφέροντος διενεργούνται αφηνημερώσεις (debriefing).

ΕΡΩΤΗΣΗ 4: Έχετε υπηρεσιακή εμπειρία στη διαδικασία επανεισδοχής;

Όχι.

ΕΡΩΤΗΣΗ 5: Με ποιους άλλους Σταθμούς/Τμήματα του Λιμενικού ή της ΕΛ.ΑΣ συνεργάζεστε για την παραλαβή προσφύγων/μεταναστών;

Συνεργαζόμαστε άμεσα με την Υποδιεύθυνση Ασφάλειας Ρόδου, το Α.Τ. Ρόδου, το Α.Τ. Ιαλυσού, το Α.Τ. Αρχαγγέλου, το Α.Τ. Νότιας Ρόδου καθώς και με τα Αστυνομικά Τμήματα μικτής αρμοδιότητας στα υπόλοιπα νησιά της εδαφικής αρμοδιότητας της Α΄ Διεύθυνσης Αστυνομίας Δωδεκανήσου. Επίσης συνεργαζόμαστε με τις αντίστοιχες λιμενικές αρχές, των οποίων προΐσταται το Κεντρικό Λιμεναρχείο Ρόδου.

ΕΡΩΤΗΣΗ 6: Σε ποιο βαθμό νομίζετε ότι εξαρτάται το μεταναστευτικό πρόβλημα στην Ελλάδα από το επίπεδο των ελληνοτουρκικών σχέσεων ;

Θεωρώ ότι το μεταναστευτικό πρόβλημα στην Ελλάδα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το επίπεδο των ελληνοτουρκικών σχέσεων. Πιστεύω ότι ανάμεσα στις δύο χώρες δεν υφίσταται αποτελεσματική και ουσιαστική συνεννόηση αναφορικά με το εν λόγω ζήτημα, ένεκα απουσίας πνεύματος συνεργασίας μεταξύ των δύο χωρών. Οι τεταμένες διπλωματικές σχέσεις, αλλά και οι διαφορές των δύο χωρών σε πολιτισμικό και κοινωνικό επίπεδο, περιορίζουν τη λειτουργία των διαύλων επικοινωνίας για την επίτευξη εποικοδομητικότερου διαλόγου. Όλα τα παραπάνω δημιουργούν πρόσφορο έδαφος, για την ύπαρξη και τη λειτουργία οργανωμένων κυκλωμάτων διακίνησης μεταναστών, τα οποία δραστηριοποιούνται και στις δύο χώρες

ΕΡΩΤΗΣΗ 7: Έχετε αντιμετωπίσει περιστατικά διάσωσης στη νήσο Ρόδο; Αν ναι ποια είναι αυτά;

Εγώ, όχι.

ΕΡΩΤΗΣΗ 8: Με ποιους ευρωπαϊκούς θεσμούς συνεργάζεται η Υπηρεσία σας και με ποιόν τρόπο;

Η υπηρεσία μας συνεργάζεται με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης, καθώς και με τον Frontex, την Europol, και το Easo.

Παράρτημα II - Ερωτηματολόγιο και Γραφήματα ερωτηματολογίου

1.Ερωτηματολόγιο¹⁵²

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΕΛ.ΑΣ ΚΑΙ Λ.Σ-ΕΛ.ΑΚΤ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΣΤΗ ΡΟΔΟ.

ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑΣ
ΤΡΙΑΝΤΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΑΣ

* Απαιτείται

1. 1. ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ (ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΑ)

2. 2. ΦΥΛΟ *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

ΑΡΡΕΝ

ΘΗΛΥ

Άλλο

3. 3. ΗΛΙΚΙΑ *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

21-30 ετών

31-40 ετών

41-50 ετών

51-60 ετών

4. 4. ΙΔΙΟΤΗΤΑ-ΒΑΘΜΟΣ *

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdhWaAh8ecoI_PXl2UTxidQx4c40bCV6TRn2_OJkBZU6sYJTA/vi

1/6

¹⁵²https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdhWaAh8ecoI_PXl2UTxidQx4c40bCV6TRn2_OJkBZU6sYJTA/vi
[ewform?usp=sf_link](https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdhWaAh8ecoI_PXl2UTxidQx4c40bCV6TRn2_OJkBZU6sYJTA/vi)(ακολουθώντας τον σύνδεσμο, παρουσιάζεται η ορθή μορφή του ερωτηματολογίου

18/12/2020

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ Λ.Σ.-ΕΛΛΑΚΤ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΣΤΗ ΡΟΔΟ.

5. 5. Επιλέξτε από την κλίμακα 1-5 (1=καθόλου, 2= ελάχιστα, 3= αρκετά , 4= πολύ, 5=πέρα πολύ) τον βαθμό που θεωρείτε ότι αντιστοιχεί στο κατά πόσο έχει επηρεαστεί το νησί της Ρόδου από την προσφυγική/μεταναστευτική κρίση. *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

6. 6. Παιες χρονικές περιόδους δέχθηκε το νησί αυξημένες ροές παράνομα εισερχόμενων προσώπων ; (η επιλογή σας δύναται να είναι πάνω από μια) *

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Από 2011 - 2014
 Από 2015- 2018
 Από 2019 - έως σήμερα

7. 7. Θεωρείτε ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση υποστηρίζει επαρκώς με μέσα και πόρους την προσπάθεια της Ελλάδας στην αντιμετώπιση του μεταναστευτικού; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ναι
 Όχι

8. 8. Υπήρξαν περιστατικά κατά την εκτέλεση των καθηκόντων σας τα οποία σας συγκίνησαν:

18/12/2020

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ Α.Σ.-Ε.Λ.ΑΚΕ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ.

9. Κατά την γνώμη σας, υφίστανται περιοχές της νήσου που χρησιμοποιούνται ως συνήθη σημεία αποβίβασης; Ποια τα συνήθη μέσα που χρησιμοποιούνται; *

10. Η Υπηρεσία σας με ποιους φορείς και υπηρεσίες συνεργάζεται κατά την διαχείριση περιστατικών παράνομης εισόδου και παράνομης παραμονής προσφύγων/μεταναστών; (η επιλογή σας δύναται να είναι πάνω από μία) *

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Ελληνική Αστυνομία
 Υπηρεσίες Υγείας
 Υπουργείο Δικαιοσύνης
 Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου
 Τοπική Αυτοδιοίκηση (Α' και Β' βαθμού)

Άλλα: _____

11. Με βάση τη δική σας εμπειρία, τι θα προτεινάτε για την βελτίωση των υφιστάμενων διαδικασιών διαχείρισης της μεταναστευτικής κρίσης;

18/12/2020

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΕΛ.ΑΣ. ΚΑΙ Α.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΣΤΗ ΡΟΔΩ.

12. Σε ποιο βαθμό έχει επηρεαστεί κατά την άποψη σας ο τουρισμός και η εικόνα του νησιού από τις μεταναστευτικές ροές; (1=καθόλου, 2= ελάχιστα, 3= αρκετά , 4= πολύ, 5=πέρα πολύ) *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Καθόλου
 Ελάχιστα
 Αρκετά
 Πολύ
 Πέρα πολύ

13. Κατά την γνώμη σας, πως επηρέασε η έξαρση του COVID-19 την εργασία σας, ειδικότερα όσον αφορά στην διαχείριση των μεταναστευτικών ροών; (1=καθόλου, 2= ελάχιστα, 3= αρκετά , 4= πολύ, 5=πέρα πολύ) *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

14. Κατά την γνώμη σας, τα ληφθέντα μέτρα περιορισμού της διασποράς του COVID-19 είναι επαρκή για την ατομική σας προστασία; (1=καθόλου, 2= ελάχιστα, 3= αρκετά , 4= πολύ, 5=πέρα πολύ) *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

18/12/2020

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΕΛΑΣ ΚΑΙ Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΣΤΗ ΡΟΔΟ.

15. 15. Κατά την γνώμη σας, σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι χρειάζεστε περαιτέρω ενίσχυση σε εξοπλισμό, μέσα ή ανθρώπινο δυναμικό κατά την εκτέλεση των καθηκόντων σας; (1=καθόλου, 2= ελάχιστα, 3= αρκετά , 4= πολύ, 5=πάρα πολύ)

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

16. 16. Κατά την γνώμη σας, η παρουσία της FRONTEX στο Ανατολικό Αιγαίο, συντελεί στην αντιμετώπιση του μεταναστευτικού ζητήματος; (1=καθόλου, 2= ελάχιστα, 3= αρκετά , 4= πολύ, 5=πάρα πολύ) *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- 1
 2
 3
 4
 5

17. 17. Η συνεργασία σας με την FRONTEX, παράγει κατά την γνώμη σας τα επιθυμητά αποτελέσματα; (1=καθόλου, 2= ελάχιστα, 3= αρκετά , 4= πολύ, 5=πάρα πολύ)

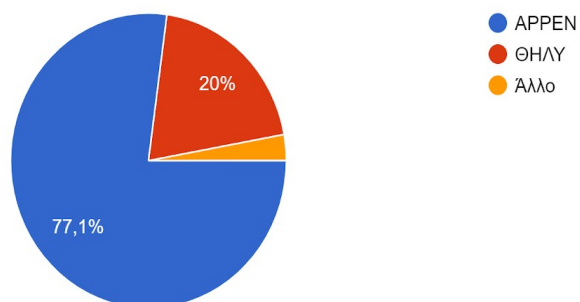
Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Καθόλου
 Ελάχιστα
 Αρκετά
 Πολύ
 Πάρα πολύ

Αυτό το περιεχόμενο δεν έχει δημιουργηθεί και δεν έχει εγκριθεί από την Google.

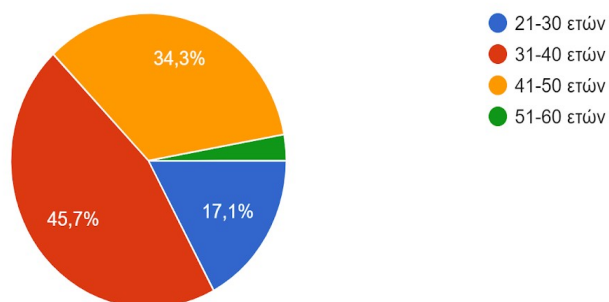
2. Γραφήματα αποτελεσμάτων βάσει απαντήσεων ερωτηματολογίου

2. ΦΥΛΟ
35 απαντήσεις

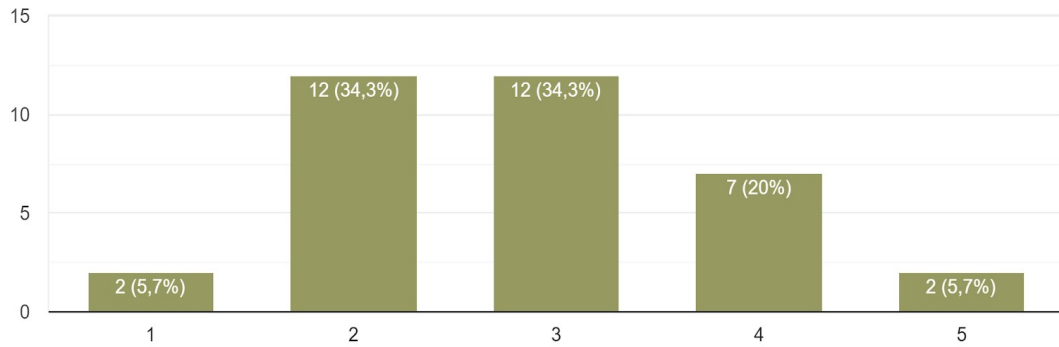
Γράφημα 1

3. ΗΛΙΚΙΑ
35 απαντήσεις

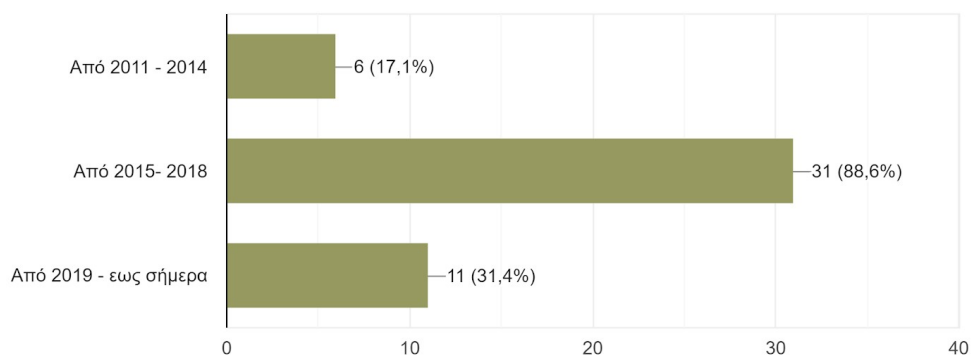
Γράφημα 2

5. Επιλέξτε από την κλίμακα 1-5 (1=καθόλου, 2= ελάχιστα, 3= αρκετά , 4= πολύ, 5=πάρα πολύ) τον βαθμό που θεωρείτε ότι αντιστοιχεί στο κατά πό...Ρόδο από την προσφυγική/μεταναστευτική κρίση.
35 απαντήσεις

Γράφημα 3

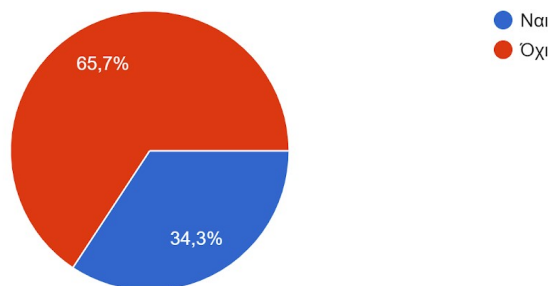
6. Ποιες χρονικές περιόδους δέχθηκε το νησί αυξημένες ροές παράνομα εισερχόμενων προσώπων ; (η επιλογή σας δύναται να είναι πάνω από μια)
35 απαντήσεις

Γράφημα 4

7. Θεωρείτε ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση υποστηρίζει επαρκώς με μέσα και πόρους την προσπάθεια της Ελλάδας στην αντιμετώπιση του μεταναστευτικού;

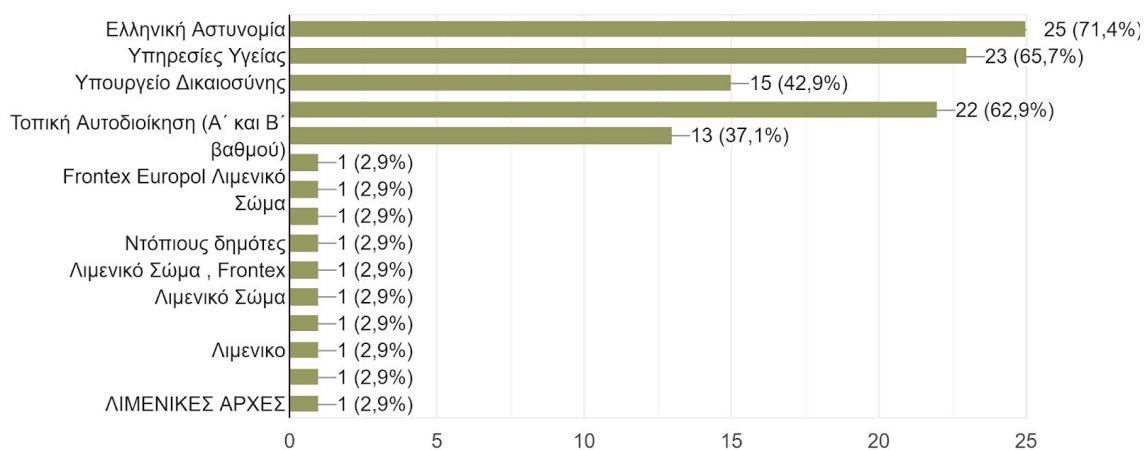
35 απαντήσεις

Γράφημα 5

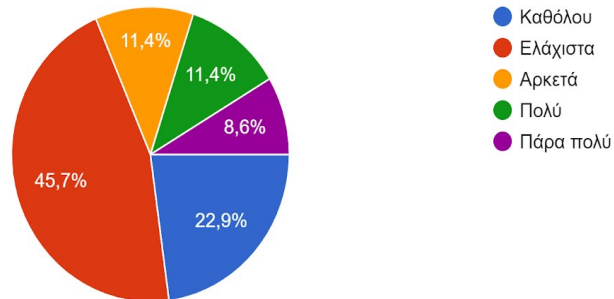
10. Η Υπηρεσία σας με ποιους φορείς και υπηρεσίες συνεργάζεται κατά την διαχείριση περιστατικών παράνομης εισόδου και παράνομης π... (η επιλογή σας δύναται να είναι πάνω από μια)

35 απαντήσεις

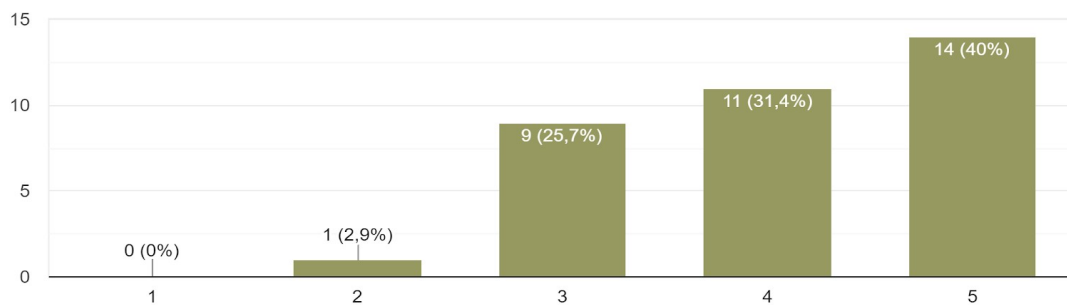
Γράφημα 6

12. Σε ποιο βαθμό έχει επηρεαστεί κατά την άποψη σας ο τουρισμός και η εικόνα του νησιού από τις μεταναστευτικές ροές; (1=καθόλου, 2= ελάχιστα, 3= αρκετά , 4= πολύ, 5=πάρα πολύ)
35 απαντήσεις

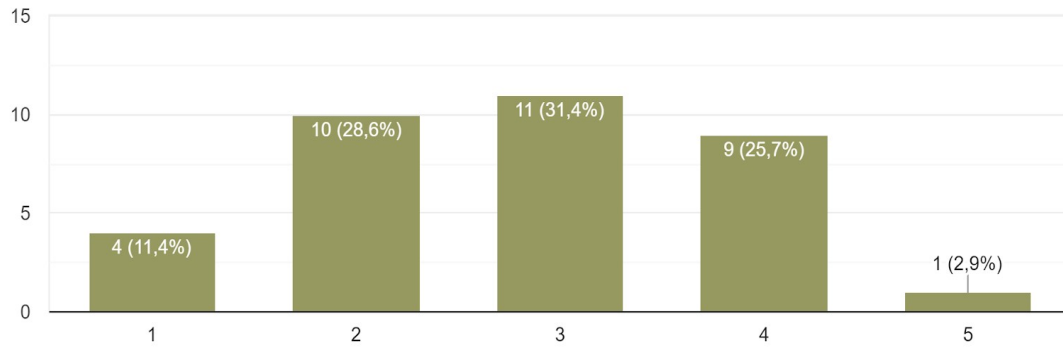
Γράφημα 7

13. Κατά την γνώμη σας, πως επηρέασε η έξαρση του COVID-19 την εργασία σας, ειδικότερα όσον αφορά στην διαχείριση των μεταναστευτικών ροών...2= ελάχιστα, 3= αρκετά , 4= πολύ, 5=πάρα πολύ)
35 απαντήσεις

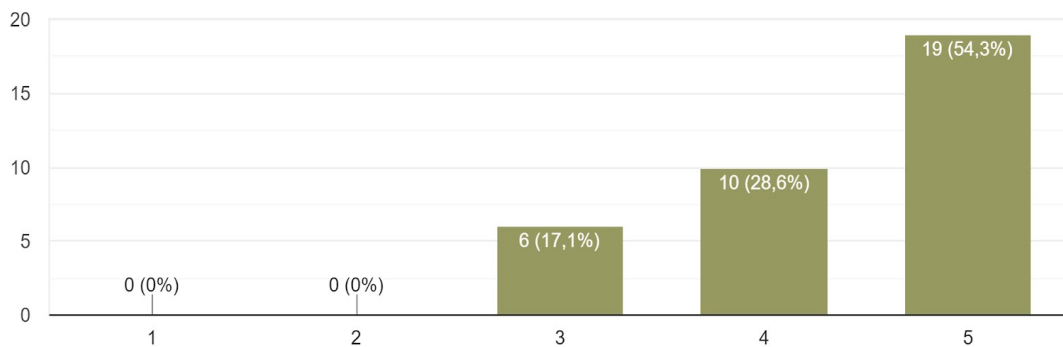
Γράφημα 8

14. Κατά την γνώμη σας, τα ληφθέντα μέτρα περιορισμού της διασποράς του COVID-19 είναι επαρκή για την ατομική σας προστασία; (1=καθόλου, 2= ελάχιστα, 3= αρκετά , 4= πολύ, 5=πάρα πολύ)
35 απαντήσεις

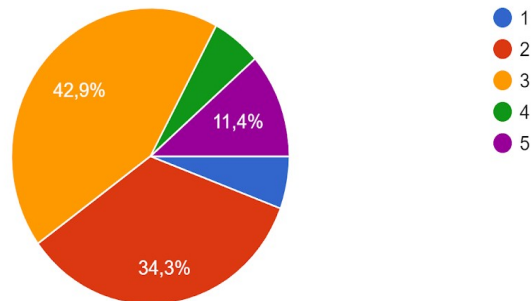
Γράφημα 9

15. Κατά την γνώμη σας, σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι χρειάζεστε περαιτέρω ενίσχυση σε εξοπλισμό, μέσα ή ανθρώπινο δυναμικό κατά την ε... 2= ελάχιστα, 3= αρκετά , 4= πολύ, 5=πάρα πολύ)
35 απαντήσεις

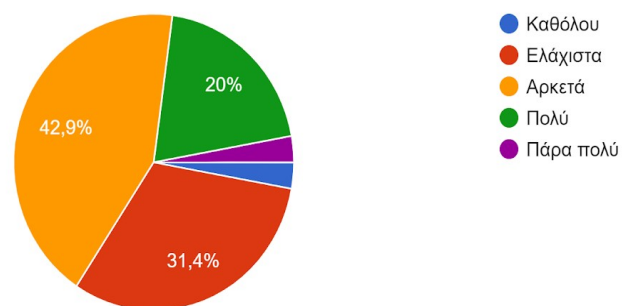
Γράφημα 10

16. Κατά την γνώμη σας, η παρουσία της FRONTEX στο Ανατολικό Αιγαίο, συντελεί στην αντιμετώπιση του μεταναστευτικού ζητήματος; (1=... 2= ελάχιστα, 3= αρκετά, 4= πολύ, 5=πάρα πολύ)
35 απαντήσεις

Γράφημα 11

17. Η συνεργασία σας με την FRONTEX, παράγει κατά την γνώμη σας τα επιθυμητά αποτελέσματα; (1=καθόλου, 2= ελάχιστα, 3= αρκετά, 4= πολύ, 5=πάρα πολύ)
35 απαντήσεις

Γράφημα 12

Παράρτημα ΙΙΙ-Στατιστικοί πίνακες Διαδικασιών στα Σύνορα

Στατιστικά Υπηρεσίας Ασύλου 2016-2020

Border Procedures (Art. 60 Par. 4 Law 4375/2016) Total Analysis per Country of Origin and Registration Office -
20/03/2016 up to 18/10/2020 (2020Wk42)

Country of Origin / Process	Pre - registrations (Hellenic Police and RIS)		Lodging	1st Instance End of Process Procedure								
	Pre - registrations	Total Withdrawals		Full Registrations	Referrals of Vulnerable applicants	Referrals of Dublin Cases (FRU)	Inadmissible Subsequent Applications	Inadmissible Applications (Safe Third Country)	Admissible Applications (Safe Third Country) (Syrians)	Refugee Status (High RR admissible + Low RR applicants)	Subsidiary Protection (High RR admissible + Low RR applicants)	Negative Decisions (High RR admissible + Low RR applicants)
Afghanistan	42276	2289	40185	20765	1804	125	0	0	2679	4205	2291	1228
Syria	44894	6274	37616	24821	3764	11	4187	1264	0	0	0	984
Iraq	17315	2334	15159	10242	1311	37	0	0	908	412	791	989
Democratic Republic of the Congo	7892	506	7413	4906	32	40	0	0	219	31	810	331
Palestine	6229	780	5028	1970	304	0	4	0	2077	118	17	290
Somalia	4227	231	3771	1412	142	1	0	0	778	623	27	49
Cameroon	3017	390	2548	1737	19	8	0	0	107	5	295	222
Pakistan	4452	2090	2522	528	45	92	0	0	52	5	1491	257
Iran	3161	863	2205	1190	82	4	0	0	318	17	194	217
Algeria	2458	1015	1659	312	22	11	0	0	13	1	820	467
Other countries	15920	2590	11170	5137	1229	53	1	0	3702	4464	4075	859
Total	151841	19362	129276	73020	8754	382	4192	1264	8174	5676	8520	5893

Registration Office/Process	Pre - registrations (Hellenic Police and RIS)		Lodging	1st Instance End of Process Procedure								
	Pre - registrations	Total Withdrawals		Full Registrations	Referrals of Vulnerable applicants	Referrals of Dublin Cases (FRU)	Inadmissible Subsequent Applications	Inadmissible Applications (Safe Third Country)	Admissible Applications (Safe Third Country) (Syrians)	Refugee Status (High RR admissible + Low RR applicants)	Subsidiary Protection (High RR admissible + Low RR applicants)	Negative Decisions (High RR admissible + Low RR applicants)
Lesvos	68939	5689	64095	38278	3309	227	1160	297	3488	4011	4021	2525
Chios	26677	4204	21690	11210	2483	15	997	401	1705	730	945	912
Samos	28899	2278	25658	14797	1774	48	1122	433	1200	364	1337	1167
Leros	9797	1468	8078	4852	349	14	507	83	830	294	318	698
Kos	15166	5155	8442	3542	760	43	340	30	886	249	1392	475
Other offices	2363	568	1313	341	79	35	66	20	65	28	507	116
Total	151841	19362	129276	73020	8754	382	4192	1264	8174	5676	8520	5893

Returnables	End of Process
Lift of Geographical Restriction	

Note: The Country of Origin ranking is based on the number of Full Registrations per Country of Origin in total

Border Procedures (Art. 60 Par. 4 Law 4375/2016) Weekly Analysis per Country of Origin and Registration Office (2020Wk41 - 2020Wk42)

Country of Origin / Process	Pre - registrations (Hellenic Police and RIS)			Full Registrations			1st Instance End of Process Procedure					
	2020Wk41	2020Wk42	Weekly change	2020Wk41	2020Wk42	Weekly change	Lift of Geographical Restriction			Returnables		
							2020Wk41	2020Wk42	Weekly change	2020Wk41	2020Wk42	Weekly change
Afghanistan	29	0	-29	1	28	+27	113	91	-22	25	10	-15
Somalia	92	30	-62	17	16	-1	51	38	-13	0	0	0
Pakistan	21	0	-21	0	2	+2	39	18	-21	1	0	-1
Syria	57	1	-56	20	2	-18	45	127	+82	126	65	-61
Egypt	2	0	-2	1	1	0	0	0	0	2	2	0
Palestine	0	1	+1	0	1	+1	16	8	-8	0	2	+2
Iran	11	0	-11	5	1	-4	0	3	+3	0	0	0
Iraq	12	0	-12	2	0	-2	22	28	+6	6	5	-1
Yemen	2	0	-2	1	0	-1	4	1	-3	0	0	0
Ghana	0	0	0	0	0	0	3	2	-1	1	0	-1
Other countries	10	34	-170	1	0	-1	-33	68	+101	17	26	+9
Total	236	66	-170	48	51	+3	260	384	+124	178	110	-68

Registration Office / Process	Pre - registrations (Hellenic Police and RIS)			Full Registrations			1st Instance End of Process Procedure					
	2020Wk41	2020Wk42	Weekly change	2020Wk41	2020Wk42	Weekly change	Lift of Geographical Restriction			Returnables		
							2020Wk41	2020Wk42	Weekly change	2020Wk41	2020Wk42	Weekly change
Lesvos	155	31	-124	0	0	0	13	76	+63	19	15	-4
Chios	8	35	+27	2	28	+26	38	50	+12	23	10	-13
Samos	0	0	0	0	0	0	77	224	+147	128	55	-73
Leros	0	0	0	0	0	0	2	10	+8	2	12	+10
Kos	73	0	-73	46	23	-23	20	24	+4	6	18	+12
Other offices	0	0	0	0	0	0	110	0	-110	0	0	0
Total	236	66	-170	48	51	+3	260	384	+124	178	110	-68

	Returnables	End of Process
	Lift of Geographical Restriction	

Note: The Country of Origin ranking is based on the number of Full Registrations per Country of Origin in the reference week

Border Procedures (Art. 60 Par. 4 Law 4375/2016) Total Analysis - 20/03/2016 up to 18/10/2020 (2020Wk42)

Category / Time Period	2016		2017		2018		2019		2020		General Total		Difference	Difference	Difference	Difference	2020Wk41	2020Wk42	Weekly change				
	Total	Weekly average	Total	Weekly average	Total	Weekly average	Total	Weekly average	Total	Weekly average	Total	Weekly average	2016 - 2017 (%)	2017 - 2018 (%)	2018 - 2019 (%)	2019 - 2020 (%)							
Pre-registrations (Hellenic Police and RIS)	Pre-registrations	22726	554	29780	573	33082	636	58701	1129	7552	180	151841	635	3.3%	11.1%	77.4%	-84.1%	236	66	-170			
	Explicit and Implicit Withdrawals	8640	211	3066	59	1873	36	5663	109	120	3	19362	81	-72.0%	-38.9%	202.3%	-97.4%	1	0	-1			
Lodging	First-time Applications	11536	281	26937	516	30542	589	39320	756	19508	464	127843	535	83.4%	14.2%	28.3%	-38.6%	46	48	+2			
	Subsequent (repeated) Applications	23	1	106	2	318	6	246	5	740	18	1433	6	263.4%	200.0%	-22.6%	272.4%	2	3	-1			
	Total Applications	11559	282	26943	518	30960	595	39566	761	20248	482	129276	541	83.8%	14.9%	27.8%	-36.6%	48	51	+3			
1st Instance Procedure	Referrals	Referrals of Vulnerable applicants	Syrians	2034	50	7520	145	8405	162	5285	102	1577	38	24821	104	191.5%	11.8%	-37.1%	-63.1%	45	127	+82	
			Non Syrians	975	24	8804	169	14518	279	20679	398	3223	77	48199	202	612.0%	64.9%	42.4%	-80.7%	84	105	+21	
			Total	3009	73	16324	314	22923	441	25964	499	4800	114	73020	306	327.7%	40.4%	13.3%	-77.1%	129	232	+103	
	Referrals of Dublin Cases (FRU)	1517	37	3137	60	2056	40	2006	39	38	1	8754	37	63.0%	-34.5%	-2.4%	-97.7%	0	0	0			
	Admissibility	Inadmissible Applications (Safe Third Country)	Total	988	24	507	10	159	3	186	4	2352	56	4192	18	-59.5%	-88.6%	17.0%	1465.6%	122	62	-60	
			Admissible Applications (Safe Third Country)	Syrians	412	10	361	7	116	2	46	1	329	8	1264	5	-30.9%	-67.9%	-60.3%	785.5%	37	18	-19
				Non Syrians	21	1	2422	47	1264	24	3045	59	276	7	7028	29	8993.6%	-47.8%	140.9%	-88.8%	0	0	0
			Total	433	11	2783	54	1380	27	3091	59	605	14	8292	35	8962.7%	-115.7%	124.0%	-75.8%	37	18	-19	
			Inadmissible Subsequent Applications	2	0	43	1	49	1	41	1	247	6	382	2	1595.2%	14.0%	-16.3%	645.9%	4	7	+3	
	Admissible Subsequent Applications	3	0	11	0	13	0	40	1	172	4	239	1	189.1%	18.2%	207.7%	432.4%	7	10	+3			
Eligibility	Refugee Status	Referrals of vulnerable applicants (Non Syrians)	17	0	1887	36	3299	63	3101	60	2688	64	10992	46	8651.9%	74.8%	-6.0%	7.3%	55	51	-4		
		High RR admissible + Low RR applicants	58	1	1208	23	785	15	983	19	5140	122	8374	34	1542.2%	-35.0%	25.2%	547.4%	66	73	+7		
		Total	75	2	3095	60	4084	79	4084	79	7828	186	19166	80	3153.7%	32.0%	0.0%	137.3%	121	124	+3		
	Subsidiary Protection	Referrals of vulnerable applicants (Non Syrians)	1	0	396	8	1615	31	1884	36	827	20	4723	20	31123.1%	307.8%	16.7%	-45.7%	23	22	-1		
		High RR admissible + Low RR applicants	14	0	265	5	401	8	1274	25	3722	89	5676	24	1392.4%	51.3%	217.7%	261.7%	28	61	+33		
		Total	15	0	661	13	2016	39	3158	61	4549	108	10399	44	3374.5%	205.0%	56.6%	78.3%	51	83	+32		
	Negative Decisions	Referrals of vulnerable applicants (Non Syrians)	60	1	884	17	2412	46	1958	38	1351	32	6665	28	1061.7%	172.9%	-18.8%	-14.6%	17	17	0		
		High RR admissible + Low RR applicants	1685	41	1726	33	913	18	1154	22	3042	72	8520	36	-19.2%	-47.1%	26.4%	226.4%	32	17	-15		
		Total	1745	43	2610	50	3325	64	3112	60	4393	105	15185	64	17.9%	27.4%	-6.4%	74.8%	49	34	-15		
	Withdrawals (non revoked)	Explicit and Implicit Withdrawals	319	8	1213	23	1297	25	1085	21	1979	47	5893	25	199.8%	6.9%	-16.3%	125.8%	20	24	+4		
Otherwise Closed cases (Dublin & Relocation closures, Administrative closures)		78	2	150	3	56	1	89	2	861	21	1234	5	51.6%	-62.7%	58.9%	1097.8%	17	10	-7			
Notifications	Inadmissible Applications (Safe Third Country)	931	23	914	18	415	8	200	4	1721	41	4181	17	-22.6%	-54.6%	-51.8%	965.4%	13	51	+38			
	Inadmissible Subsequent Applications	3	0	24	0	56	1	65	1	108	3	256	1	530.8%	133.3%	16.1%	105.7%	0	0	0			
	Negative Decisions (High RR admissible + Low RR applicants)	1307	32	1597	31	876	17	1063	20	2440	58	7283	30	-3.7%	-45.1%	21.3%	184.2%	8	10	+2			
	Other (Refugee status, Subsidiary Protection, etc)	59	1	1400	27	1159	22	2022	39	8511	203	13151	55	1770.9%	-17.1%	74.5%	421.1%	333	134	-199			
	Total	2300	56	3935	76	2506	48	3350	64	12780	304	24871	104	34.9%	-36.3%	33.7%	372.3%	354	195	-159			
Appeals	2466	60	2820	54	3349	64	3307	64	4789	114	16731	70	-9.8%	18.8%	-1.3%	79.3%	52	70	+18				

Returnables	End of Process
LIR of Geographical Restriction	

Registration Office	Pre-registrations	Scheduled Interviews	End of process
Levos	849	5320	6351
Chios	16	581	2123
Samos	245	2797	3006
Leros	41	126	63
Kos	2152	333	660
Total	3303	9357	12203

Registration Office	Pre-registrations	Scheduled Interviews	End of process
Levos	+30	-738	-86
Chios	+6	-134	-28
Samos	0	-47	-275
Leros	-33	+3	-19
Kos	-26	-3	-14
Total	-23	-919	-422

Παράρτημα IV-Δελτίου Τύπου Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη

Ελληνική Δημοκρατία
Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη
Γραφείο Τύπου

Π. Κανελλοπούλου 4, Τ.Κ. 101 77, Αθήνα
Τηλέφωνο: 213-1520505
Fax: 210-6929764
e-mail: pressoffice@yptp.gr

Web: www.yptp.gr

Αθήνα, 15 Φεβρουαρίου 2019

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Επιστροφή 11 παράτυπων μεταναστών στην Τουρκία

Με επιχείρηση υπό την ευθύνη της Ελληνικής Αστυνομίας και τη συνδρομή προσωπικού του Οργανισμού Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής-Frontex, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην Κοινή Δήλωση Ευρωπαϊκής Ένωσης -Τουρκίας, σήμερα 15 Φεβρουαρίου 2019, επιστράφηκαν εννέα παράτυποι μετανάστες -όλοι άνδρες.

Δύο ήταν από το Πακιστάν, από ένας από Αφγανιστάν, Ιράν, Ιράκ, Αίγυπτο και Νιγηρία και Σιέρρα Λεόνε και ένας με Παλαιστινιακή καταγωγή. Για επτά υπήρχαν απορριπτικές αποφάσεις για χορήγηση καθεστώτος διεθνούς προστασίας σε β' βαθμό, ένας είχε παραιτηθεί από το αίτημά του για χορήγηση ασύλου και ένας είχε προβεί σε πράξη διακοπής της εξέτασης του σχετικού αιτήματός του. Η επιστροφή πραγματοποιήθηκε με πλοίο ναυλωμένο από τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής-"Frontex", το οποίο απέπλευσε από το λιμάνι της Μυτιλήνης με προορισμό το Δικελί της Τουρκίας.

Επίσης, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στη Συμφωνία Επανεισδοχής Ευρωπαϊκής Ένωσης-Τουρκίας, την Τετάρτη 6 και τη Δευτέρα 11 Φεβρουαρίου 2019

επιστράφηκαν δύο παράτυποι μετανάστες από την Τουρκία οδικώς, από το Συνοριακό Σταθμό Κήπων-Έβρου. Δεν είχαν εκφράσει βούληση για υποβολή αιτήματος ασύλου.

Σε ό,τι αφορά τις επιστροφές που πραγματοποιούνται στην Τουρκία, ισχύει το παρακάτω νομικό πλαίσιο:

α) Το διμερές Ελληνο-Τουρκικό Πρωτόκολλο Επανεισδοχής το οποίο υπεγράφη στην Αθήνα στις 8 Νοεμβρίου 2001 και κυρώθηκε με το Ν.3030/2002 (ΦΕΚ Α' -163/15-07-2002).

β) Η Συμφωνία Επανεισδοχής Ευρωπαϊκής Ένωσης - Τουρκίας η οποία υπεγράφη στις 16 Δεκεμβρίου 2013 στην Άγκυρα και τέθηκε σε ισχύ την 1η Οκτωβρίου 2014 για την επανεισδοχή υπηκόων Τουρκίας.

γ) Η Κοινή Δήλωση Ε.Ε.-Τουρκίας της 18ης Μαρτίου 2016 σύμφωνα με την οποία, από τις 20 Μαρτίου 2016, όλοι οι νεοεισερχόμενοι στα ελληνικά νησιά αλλοδαποί θα επιστρέφονται στην Τουρκία.

Σημειώνεται ότι κατά τα έτη 2016 και 2017, καθώς και από 01-01-2018 μέχρι σήμερα έχουν επιστραφεί στη Τουρκία:

- Με βάση το διμερές Πρωτόκολλο Επανεισδοχής Ελλάδας – Τουρκίας, το **2016: 1.183** -το **2017: 21** -το **2018: 5**, το 2019: **0**, σύνολο **1.209** αλλοδαποί, υπήκοοι τρίτων χωρών
- Με βάση τη Συμφωνία Επανεισδοχής Ε.Ε. – Τουρκίας, το **2016: 54** -το **2017: 24** -το **2018: 36**, το **2019: 11**, σύνολο **134** υπήκοοι Τουρκίας
- Με βάση την Κοινή Δήλωση Ε.Ε.-Τουρκίας, το **2016: 801** -το **2017: 683** -το **2018: 282**, το **2019: 28**, σύνολο **1.834** αλλοδαποί διαφόρων εθνικοτήτων (από τους οποίους **341** από τη Συρία)

Επιπροσθέτως, από την έναρξη εφαρμογής της Κοινής Δήλωσης Ε.Ε.-Τουρκίας έχουν επιστραφεί στις χώρες καταγωγής τους οικειοθελώς μέσω Δ.Ο.Μ., **3.188** αλλοδαποί υπήκοοι τρίτων χωρών που είχαν εισέλθει στη χώρα μας δια θαλάσσης από την Τουρκία.